

PROSPERI
ALPINI
DE PLANTIS AEGYPTI
LIBER.

.IN QVO NON PAUCI, QUI CIRCA
herbarum materiam irreperunt, errores, deprehenduntur, quo-
rum causa hactenus multa medicamenta ad vsum medicinę ad-
modum expetenda, plerisque medicorum, non sine artis iactura,
occulta, atque obsoleta iacuerunt.

AD IOANNEM MAVROCENVM
*Antonij Filium Patricium Venetum
Clarissimum.*

Accessit etiam liber de Balsamo aliàs editus.

VENETIIS, M. D. XCII.

Apud Franciscum de Franciscis Senensem.

PROSPERI

ALEPHI

DE PLANTIS AEGYPTI

LIBER

IN QVO NON PAUCI QUI CIRCA

herbarium nostrum instituerunt, amara, deprehendunt, quo-
rum caetera haec sunt, multa in aliam partem ad usum medicinae ad-
modum expectant, quod si per se medicorum, non sine ipsis in
oculis, aut in oculis laetant.

AD IOANNEM ANTONIUM

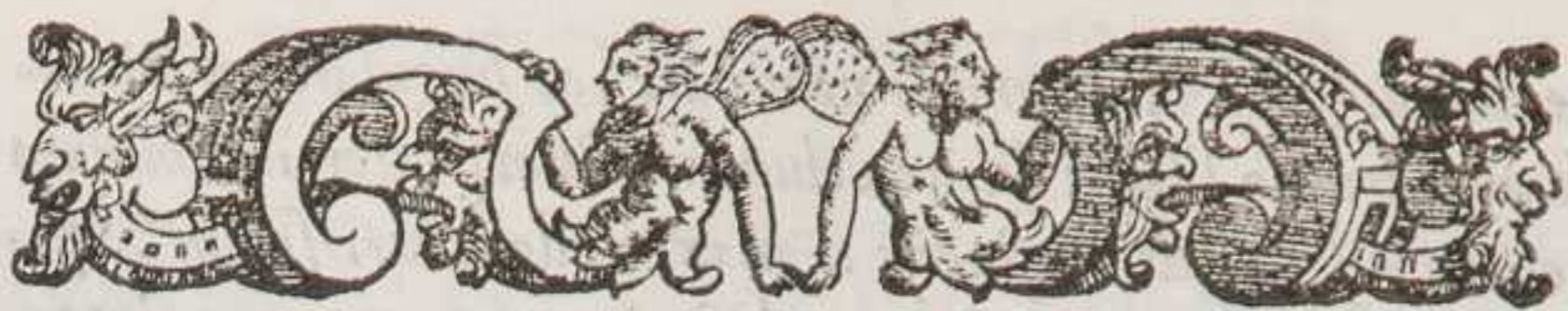
Antony Pisoni Patrum Patrum
Christum.

Accedit etiam liber de Balsamo aliis edibus.

VENETIS M. D. XCII

Apud Franciscum de Franciscis Senensem.

IOANNI

MAVROCENO

ANTONII FILIO

Patritio Veneto Clarissimo.

PROSPER ALPINVS. S. D.

PLANTARVM cognitionem, Ioannes Maurocene Clarissime, à magno illo Chirone Centauro Saturni filio, vel ab Apolline, vel denique ab Aesculapio (quos pro Dijs aliquando cæca mortalitas coluit) inuentam, cum Pythagoras sapientia clarus, tum alij prodiderunt. Posteaq; perspectis ad corporum sanitatem ipsarum apud omnes admirandis viribus, multi non solum sapientissimi Philosophi, inter quos Democritus clari nominis vir, istius scientia amore multas regiones peragrauit, verum etiam maximi Reges (quorum nomina id significantia hucusq; in aliquibus plantis conseruantur) in earum studio plurimum insudarunt. Non est itaque cur cuiquam mirum videatur, si & ipse de plantis, quas olim in locis Aegypti inspexi, ac obseruauit, librum à me conscriptum, nunc in lucem

I N D E X
OMNIVM CAPITVLORVM
QVAE IN TOTO OPERE
CONTINENTR.

LIBER DE PLANTIS
Aegypti Capita.

VR de plantis in Aegypti locis prouenientibus fit agendum. Cap. I.	fol. 1
De Cassia Fistula, Chairxābar vocata. Cap. II.	fol. 1.
De Siliquis dulcibus, carub ab Aegyptijs voca tis. Cap. III.	fol. 3
De Acatia. Cap. IIII.	fol. 4
De Paliuro Athenei, Nabca appellato. Cap. V. f. 7	fol. 8
De Sycomoro Giomez uocata. Cap. VI.	fol. 10
De Palma Dachel. Cap. VII.	fol. 12
De Sebesten. Cap. VIII.	fol. 13
De Tamarisco Atlè vocata. Cap. IX.	fol. 15
De Tamarindo Derelside vocata. Cap. X.	fol. 16
De Agiahalid. Cap. XI.	fol. 17
De Vzeg, atque an sit Lycium indum, Cap. XII.	fol. 18
De Ligustro Aegyptio, elhanne, uel tamarhendi vocato. Cap. XIII.	fol. 20
De Balsamo, Balassan ab Aegyptijs uocato. Cap. XIIIII.	fol. 25
De Calaf seu Ban. Cap. XV.	fol. 26
De Bon. Cap. XVI.	fol. 26
De Baobab. Cap. XVII.	fol. 28
De Gossipio arboreo, Gotne Msegjar appellato. Cap. XVIII.	fol. 29
De Sambac Arab, siue Gellimino Arabico. Cap. XIX.	fol. 30
De Phaseolo nigro lablab vocato. Cap. XX.	De

De phascolo rubro, Abrus vocato. Cap. XXI.	fol. 31
De Mauz seu Musa. Cap. XXII.	fol. 32
De Sesban. Cap. XXIII.	fol. 33
De Sophera. Cap. XXIII.	fol. 34
De Beidelfar. Cap. XXV.	fol. 35
De Achaouan Abiat, idest Artemisia alba. Cap. XXVI.	fol. 37. k
De Bammia. Cap. XXVII.	fol. 38. k
De Melochia. Cap. XXVIII.	fol. 39. k
De Zatarendi. Cap. XXIX.	fol. 40. k
De Piperelongo. Cap. XXX.	fol. 40. k
De Absus. Cap. XXXI.	fol. 37
De Sefamo seu Sempsem. Cap. XXXII.	fol. 37
De Culcas siue colocasia. Cap. XXXIII.	fol. 39
De loto Aegyptio Nuphar vocata. Cap. XXXIII.	fol. 40
De Stratiote, Haihalem maoui uocato. Cap. XXXV.	fol. 41
De Papyro Berd vocato. Cap. XXXVI.	fol. 42
De Cypero. Cap. XXXVII.	fol. 43
De Chatè, Abdellai, & Batecha el nau. Cap. XXXVIII.	fol. 44
De Achaouan seu parthenio inodoro. Cap. XXXIX.	fol. 46
De Neiemelmfalib, siue gramine crucis. Cap. XL.	fol. 47.
De Meliloto Aegyptio Alchimelech uocato. Cap. XLI.	fol. 48
De kellù, psyllio, melanthio, cappare, vrtica, solano somnifero, coriandro, ocymo, hyosciamo albo, conyza, nuce methela, Secamonè. Cap. XLII.	fol. 49
De plantis per iter obseruatis. Cap. XLIII.	fol. 53

LIBRI DE BALSAMO CAPITA.

- D**E Balsami planta, succo, fructibus, & virgis esse loquen-
dum. Cap. I. fol. 62
- A**n balsami planta, eiusque succus, fructus ac virgæ
nunc reperiantur, & in quibus locis proueniat.
Cap. II. fol. 63
- P**lantæ, quæ ab antiquis Arabiæ medicis Balesan, à
Græcis βάλσαμον, & à Latinis Balsamum uocabatur, fructuum, suc-
ci que descriptio. Cap. III. fol. 67
- V**eri opobalsami cognitio unde sumatur, & qui ex antiquis verè hunc
succum litteris prodiderint. Cap. IIII. fol. 70
- D**e notis, quibus verum opobalsamum à non vero, Syncerum ab adul-
terato tutò cognoscitur, ac discernitur. Cap. V. fol. 92.
- V**eri carpobalsami, & xilobalsami cognitio, & consideratio. Cap. VI.
fol. 75
- C**ur Petri Bellonij obseruationes in Aegypto circa balsami plantam
factæ hic adnotatæ sint. Cap. VII. fol. 78
- A**egyptij balsami obseruatio ex Petro Bellonio in libro X. itineraria-
rum obseruationum, capite XXXIX. collecta. Cap. VIII. fol. 78

PROSPERI ALPINI
DE PLANTIS AEGYPTI
LIBER.

*CVR DE PLANTIS IN AEGYPTI LOCIS
provenientibus sit agendum. Cap. 1.*

ALPINVS, GVILANDINVS.

VINTA nunc agitur dies, ex qua in viridarium nos colloquendi causa conuenimus, in quo vbi medicinae eius, quae penes Aegyptios habetur, historiam ad finem perduxerimus, nihil aliud de illorum medicina dicendum nobis superfuisse, arbitror. Quare alijs nos sermonibus hac die in solito huius amoenissimi viridarij recessu, sub horum arborum vmbra sedentes, animum recreabimus. GVILAND. Quid? an non etiam illorum locorum plantae agnoscendae supersunt? de quibus quidem te sermonem quoque facturum aliam es pollicitus: cum ipsarum historia, ob varias in medendo utilitates, ad sermones haecenus de Aegyptiorum medicina inter nos habitos maxime pertinere uideatur? nec enim minus ex his utilitatis, atque voluptatis, quam ex illis nos esse suscepturos speramus cum à nullo haecenus illae rectè obseruatae, ac traditae sint, maximeque quo ad ipsarum veras ichones, quas nemo profectò hucusque rectè & accurate cognouit. Quod quidem ex Cassia Aegyptiaca, quam vulgus medicorum, fistulam, aut solutiuiam vocat, Paliuro Athenei, quam ij Napca appellant, ex alcanna Auicennae scilicet ligustro Aegyptio, Cypro à nonnullis dicto: ex balsamo, Acatia, Lycio, Tamarisco, Faba Aegyptia, Strathiotè, at-

A que

DE PLANTIS AEGYPTI

que alijs quamplurimis nostri temporis plantarū studiosis prorsus ignotis, plane est manifestū. Itaque Aegyptiarum plantarum sic ab omnibus desiderata historia, non est à te nunc silentio prætereūda. ALPIN. Posteaquam te has plātas, quas loca Aegyptia producant, tātoperere ex me audire delectat, cur ego tui obseruātissimus, tibi plane morem gerere non debeo? Illas igitur hac die, quoad potero diligentius, tibi omnes aperire tentabo, ac præterea quos hæc ad me dendum vsus apud eas gentes habeant. GVILAND. Nunquam equidem de plurima tua erga me humanitate, & beneuolentia dubitare potui. Quare nihil optatius, ac gratius mihi contingere poterat. Pluresque ideo nunc tibi gratias habeo: tuaque erga me hæc animi promptitudo esset nunc multis laudibus efferenda, quod mi nime faciam, ne summam tuam modestiam offendam. At hæc nunc omittamus, neque in his hodiernum tempus conteramus. Vbi itaque in viridarij huius amico recessu, quo Solis radij pertingere nequeunt, sub istac vmbra consedimus, vt plantarum illarum historiae principium facias tempus suadet; ac primum ab arborum narratione exordiens, de cassia fistula agito.

De cassia fistula, Chaiarxambar vocata. Cap. II.

A L P I N V S.

ASSIA fistula, quam Aegyptij Chaiarxambar appellant, est arbor nuci, trunco, ramis, folijsque proxima, truncus corticem habet planum, mollem, atque cineritium, qualis omnino in crescenti nuce spectatur. Folia multa plura quam in nuce, alæ adligata pendent, in alis folia decem spectantur: totque ex qualibet ferè ala pendere obseruantur, vtrinque ordinatim quinque posita; sunt etiam huiusce arboris folia nucis folijs duplo longiora, & in extremo aculeata. Flores fert aureos, multos, leucoijs proximos, sed multo maiores, numerosioresque, florum anagyridis instar, alæ adligatos, ac pēdentes; alæ siquidē omnes innumeris ferme floribus onustæ ac graues deorsum uergere cernuntur. sunt etiam hi valde odorati, præsertimque oriente Sole. Aegyptij diluculo per Cassiarum loca deambulare sæpius odoris causa consueuerunt: quippe aura à cassijs, eximium ac gratissimum odorem spirantibus, ad ipsos delata, oblectantur. Apud illos enim florentes
arbores

arbores aer matutinus perpetuò eximium, ac suauiore odorem redolet. Flos quilibet in medium multa capillamenta, tenuissima, rosarum flosculis similia habet, quæ paulatim crescentia, in crassiores fistulas postea mutantur. spectantur primo ipsa tenuissima obliqua, ac obtorta, deincepsque magis perauicta, crassiora euadunt, ac magis recta; tandemque iustam magnitudinem adepta, rectissima, ut Calami fiunt. Fistulæ maiores cannæ crassioris magnitudine spectantur, atque duorum ferè cubitorum longitudine. Arbor florere incipit mense Iunio, floret toto etiam mense Iulio Alexandria & Cayri. Pelusij vero nunc Damiatæ, cassias mense etiam Septembri florere vidi. Cannæ vel fistulæ toto anni spacio maturantur, totoque anno semper hæ in arbore manent, quas Aegyptij Iunio tantum mense Cayri colligunt, quo tempore multæ, parvæ, recenter ex primis floribus productæ virides spectantur, phaeolorum siliquis ualde similes: quæ paulo post crescentes, paulatim viridem colorem in nigrum commutant. Has recentes & paruas, virides aqua in primis ebullitas saccharo illi condiunt. Quarum sic conditarum ingens copia in varias regiones asportatur. Quæ Pelusij in arboribus leguntur, corticem habet crassiorem, & parum intus substantiæ obtinent. Cayrinæ uerò, & Alexandrinæ cortice constant tenuiori, multaque substantia intus plenæ, ex quo hæ cæteris omnibus bonitate præferuntur. Quæ, ut aliàs quoque dictum est, duplicis sunt differentia: etenim aliquæ aliæ subrubræ, quas Abes vocant, à colore illiusce gentis, cernuntur: quæ sunt omnium optimæ, & aliæ nigræ. Quod de cassijs aliqui dixere, optimas cannas manibus concussas sonum non edere, ibi planè falsum obseruatur, quando omnes recentes motæ sonum edant, atque etiam in arboribus cannas à uentis motas, seminibus intus motis, multum sonum edere quotidie propè eas habitantes, audiunt. Quod etiam dulces siliquæ faciunt. quæ uerò ex cassijs nõ sonant, ab Aegyptijs vituperantur, opinantibus id ob aqueam humiditatem intus collectam, vitiata pulpa accidere. Neque immaturæ colliguntur, ut aliqui referunt. Emuntur uero sæpè sæpius ab aduenis mercatoribus senio confectæ, cum ingens copia sæpè in ædibus ad eam rem paratis, annos ad usque quadraginta adseruetur. Collectas enim ex arbore continuo in opportuna loca sic ij claudunt, ut nullus aer ingrediatur, cum ex minimo aeris contactu cassiæ corrumpantur. Hincq; sæpissime ad nos vetustatæ uitiatæ ac etiam acidæ mitti solent. quam ob rem rogatos esse uelim

DE PLANTIS AEGYPTI

omnes pharmacopolas, ac medicos, ne post hac se decipi finant, & semper ex illis seligant recentes, quarum substantia subdulcis est, antiquasque acidum, ponticumque saporem sapientes effugiant. Aegyptij cassijs non utuntur recentibus, sed saltem post quartum mensem: quando quidem iuniores, recentioresque inutiles neque à noxa immunes obseruantur. Utuntur uero, atque nostri quoque faciunt, fistularum pulpa uel in bolis, uel in potione, parata. Est hæc pulpa quo ad calorem temperata, atque humida supra primum gradum, bilemque, ac etiam pituitam à stomacho, atque uenis mesenterij educit, & sanguinem calidiorem contemperat, atque puriorem reddit. Abisina uocata cæteris in urbe Cayri præfertur ad morbos biliosos, ac melancholicos, præcipueque in affectibus pectoris, à distillatione acutorum humorum concitatis, quibus mire subuenit. Pulpa hac cum saccharo candido, & liquiritia pro secreto uti solent ad renum, uesicæque uitia: renum enim extinguit immodicum calorem, humoresque ab his partibus abstergit, atque per urinam expellit: proinde ipsius frequenti usu homines se à calculis præcauent. Ea etiam utuntur ad tussim antiquam, dispnæam asthma, & orthopnæam cum agarico. pro calidis articulorum doloribus, maximeque in podagra, dolentibus partibus, emplastri modo ipsam adhibent, nec non ad calidas inflammationes eodem modo eius usum sequuntur. Siliquas uero cassiarum, proinde ac phaseoli paruas uirides in aqua prius parum ebullitas, & mox in umbra ab humiditate siccatas, saccharo, uel melle condiunt, atque ad usum seruant puerorum delicatarumque mulierum; exhibent uero ad summum eas usque ad vntias quatuor, & ad untiã in pueris. Hisque utuntur ad eosdem nuper dictos affectus. **GVILAND.** Placuit mihi hæc cassiarum historia, sed cupio ut tu mihi & cassiæ, & aliarum, quas obseruasti, plantarum figuram ostendas, quando te probe omnes delineasse, ac pinxisse certò sciam, quod nemo antea recte id nobis præstiterit. Quamobrem prius uisa cassiæ arboris ichone, alias plantas narrare mihi pergito.

CASSIA FISTVLA, CHAIARXAMRAR.

De

DE PLANTIS AEGYPTI

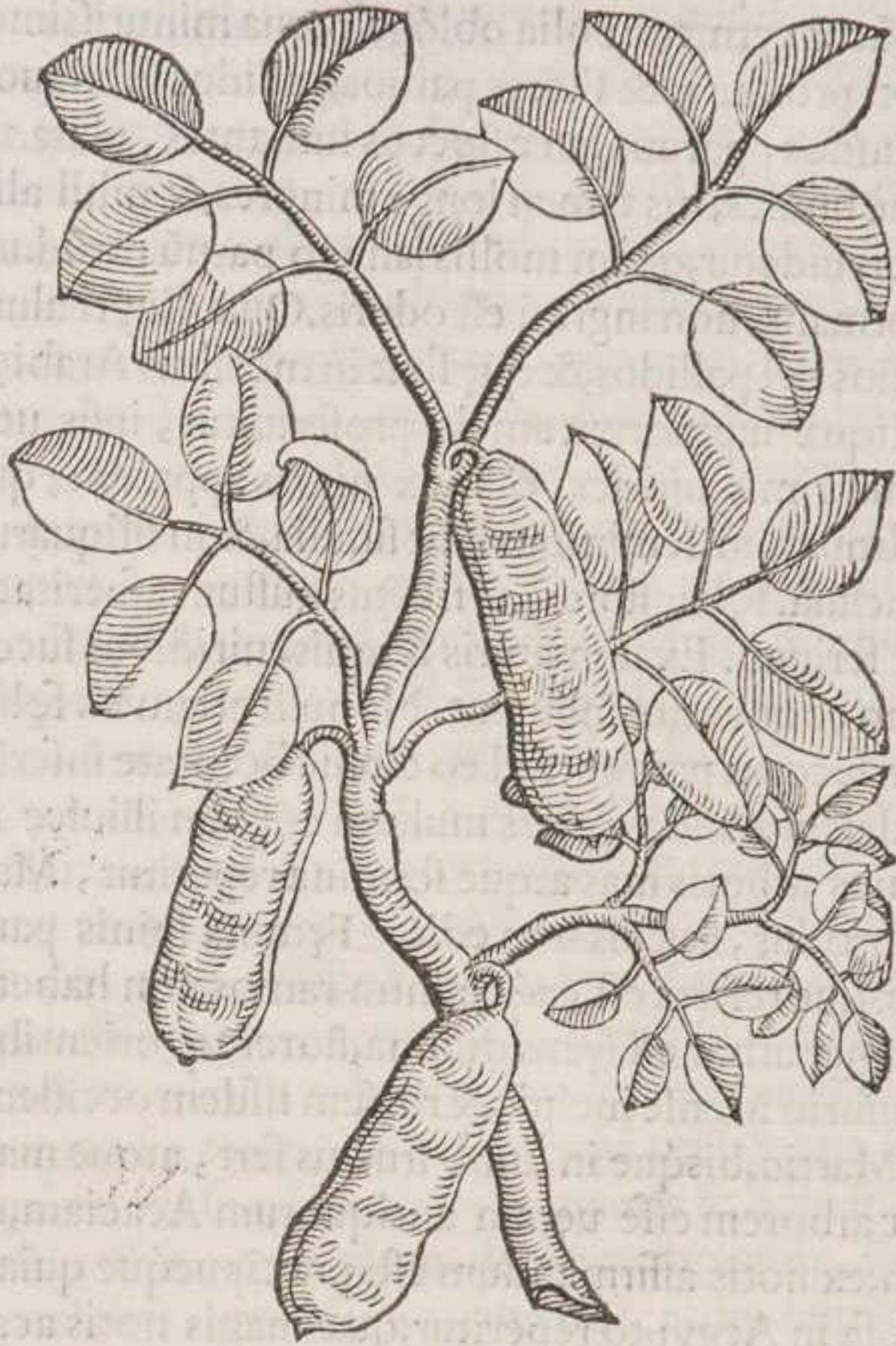
De filiquis dulcibus, carub, ab Aegyptijs vocatis.

Cap. 111.

A L P I N V S.

 ASSIAE proxima est arbor carub, uel carnub ab Aegyptijs dicta, quæ cum in Aegypto nascatur, dicenda quoque à me erat. Arbor est nobis notissima, cum harum arborum in multis etiam Italiae locis multa sit copia, quales sunt, quæ in Neapolitano agro, & Apulia cernuntur: in ijs locis etenim copiosissimi aluntur. Ex hac arbore Aegyptij filiquarum tantum usum cognoscunt; Mel quidem ex ipsis extrahunt dulcissimum, quo Arabes sacchari loco, cassias solutiuas recentes ac paruas, zinzibere, mirabolanos, Tamarindos, atque alios multos fructus condiunt. Huius quoque mellis usus est frequentissimus uice ueri mellis ad Clysteres, & aliqui etiam per os sumentum concedunt ad subducendum aluum: ipso etenim aluus non minus quàm pulpa cassiæ ibi ad excretionem mouetur. Utuntur etiam in rennm inflammationibus eo, intus extraque apposito. Ad tussientes, asthmaticos ipsum non secus, quàm cassiam exhibent, valdeque ipsos iuuat, nō minus decoctum ex filiquis paratum eadem hæc præstat. At modo de spina Aegyptia, acatia uocata, multis hætenus ignota loquamur. **G V I L A N D.** Nihil mihi carius esse nūc poterit, quante de hac planta dicentem audire, quem planè in illis locis eius ueritatem cognouisse scio.

SILIQVA DVLCIS CARVB,
& carnub uocata.

De Acacia Cap. IIII.

A L P I N V S.

ACACIA, quam Sant Aegyptij appellant, in Aegypti locis à mare remotis nascitur: huiusq; arbores copiosissimæ in montibus Synai, pene rubrum mare positis proveniunt. Crescuntque ad mori magnitudinem, ramosque sursum latius expandentes; quod etiam Dioscorides admo-
ruit;

DE PLANTIS AEGYPTI

nuit, dicens, arborem non in rectum se attollere. Caudex quanta est pruni magnitudo cernitur corticemque habet nigrum, asperum, multis acutissimis spinis munitum. Arbores, quæ in prædictis montibus spectantur, spinis albis horridissimæ existunt, asperrimoque Cortice truncus cernitur: Folia oblōga, parua minutissime incisa habet, tanaceti proxima. & Flores paruos, pallidos subflauos, atq; etiã albos, rotundos, paruos lanæ floccos imitantes, platani fructibus forma planè similes, his tamen longe minores, & nihil aliud flos huiusce arboris uidetur, quàm mollis lanugo paruū rotūdumque globulum efformans, non ingrati est odoris. Quæ Cayri aluntur, flores habent flauos uel pallidos, & quæ sunt in mōtibus Arabiæ, albos. Ex floribus siliquæ lupinorum amulæ proferuntur, ipsis ueruntamen minores, inprimis uirides, & mox nigrae apparent; quæ semina dulcium siliquarum seminibus sunt similia, & in siliquarum folliculis sunt conclusa. folia, flores, ac fructus gustum asperitate multa ac stipticitate feriunt. Ex immaturis siliquis, uiridibus succum exprimunt, quem coquunt, ut indurent. Nonnulli etiã ex folijs, floribus imperfectis succum parant, sed eo est hic bonitate inferior. Cayri Coriarij, ad denigrandas pelles multam copiam illiusce succi absumunt. Huius arboris mas atque foemina reperitur, Mas quidem spinis est horridus, fructus non edit. Femina spinis paucioribus, mollioribusque referta est, eaque intra ramos non habet, sed tantum extra. Quæ arbor est fecundissima, florereque orientibus Pleiadi bus, Nouembrio Mense incipit, & rursus iisdem occidentibus; scilicet mense Martio. bisque in anno fructus fert, atque maturat. Sine dubio hanc arborem esse ueram antiquorum Acaciam, uel spinam Aegyptiam, ex notis affirmandum est: præcipueque quia nulla alia arbor spinosa in Aegyptō reperitur, quæ magis notis acaciæ tributis respondeat, atque multo magis quod illi Kachiam quoque nominant. G V I L A N D. Hinc ego multos non possum non uehementer admirari, qui nesciant acaciæ uerum succum huc ex Aegyptō quotidie comportari. Nunc enim pauci pharmacopala existunt Patauij, ac Venetijs, qui eum succum ignorent, quem Orientalem acatiam appellant, ad illiusce succi, quem multi pro acatia substituunt, differentiam, qui ex syluestribus prunis à quibusdam paratur. Neque minus etiam miror nonnullos, quod hanc plantam non à Clarissimorum Venetorum consulum medicis, uel pharmacopolis in Aegyptō multos annos uersatis acceperint, potiusquam

ex Græcia, quam acatiæ feracem fuisse nemo antiquorum dixit, veluti multi, quòd in Aegypto hæc planta viuat, spinam Aegyptiam ipsam nominarunt. Huiusmodi itaque plantæ genus nõ ex Græcia ut Andreas Mattheolus Bizantio se habuisse ait, in quo tamen non parum deceptus fuit, sed ab Aegypto foret petendum, in qua omnes scriptores acatiam copiosissime prouenire affirmarunt. Tibiq; acatiæ illam imaginem, quam Mattheolus pinsit, planè falsam esse notissimū ex dictis puto. ALPIN. Aliud de acatia erit animaduertendum, quippe multos sic etiam errasse, ut putarint gummam, quam arborem hanc ferre multi meminerunt, apud nos utique nõ reperiri, neque ex Aegypto veram comportari, quod ipsam formam vermiculari constare Dioscorides prodiderit. Gummamque hanc, quàm falso Arabicam appellant, aiunt, esse similem potius aliarum arborum, quippe cerasorum, prunorum, persicorum, pomorum, pyrorumque gummis. Quare veram Arabicam, vel Aegyptiam, quæ in Caudice acatiæ arboris, ut scriptores herbarum prodiderunt, gignitur, nequaquam reperiri. GVILAND. Quid tu ea de re sentis? ego uero horum esse nugas puto. ALPIN. Hoc certe scio, me sæpissime hisce manibus Cayri in Viridarijs multis acatiæ arboribus refertis, ex ipsorum truncis multam collegisse: ac præsertim in Viridario propè eadē Veneti cõsulis posito, in quo sunt multæ arbores acatiæ; ex quibus Gūma manat, pace Dioscoridis dixerim, nõ tota, sed paucissima, quæ vermiculari forma spectetur, neq; tota alba, ac clara. Vno etenim colore, ac vna figura neutiq; omnes acatiæ arboris gumme spectantur. talemq; formam uel figuram accipit gumma, qualem motus succi è cortice manantis fit, nam interim ubi ad modum est crassus, non multum deorsum mouetur, sed statim ferè excretus coalescit, granosaque gumma tunc fit, tenuiore vero succo exeunte, multumque fluxili, aliquando oblongam gummam reddit. atque vno verbo dico, me vidisse gummas acatiarum, figura atque colore plerasque cerasarum prunorum ue gummis haud dissimiles. Præterea scies quoque, totam gummarum quantitatem, quæ ad nos ex Aegypto conuehitur, esse acatiæ arborum: quando nulla ibi arbor sit hac excepta, quæ gummas educat. Aegyptus siquidem ac Arabia, prunis, cerasis, pomis, atque alijs gummosis arboribus omnino caret. ex quo non ex alia, quàm ex acatia gummas Arabes ac Aegyptij colligunt. GVILAND. vera loqueris, sed dic quæso etiam eius medicos vsus, quos tu apud eam gentem probè obserua-

DE PLANTIS AEGYPTI

fti? ALPIN. Aegyptij acatię arboris utuntur succo, ex siliquis
 immaturis expresso, vel etiam ex floribus, folijs, uel ex fructibus
 etiam. Succus huius usus apud eos frequentissimus est ad oculos ro-
 borandos, atque ab inflammationibus, quę ibi sunt frequentis-
 simę, tuendos: ad oris, auriumque omnia vlcera. nec non ad labio-
 rum fissuras. ad dentes collabentes roborandos, atque firmandos.
 succo in puluerem redacto, postablutionem ex decocto eiusdem
 succi, vel foliorum vel florum parato, factam, utuntur supra gingi-
 uas asperso, ac eo dentibus confricatis. Sanguinem spuentibus drag-
 mam singulomane aliquo liquore dissolutam, potandam offerunt,
 mirasque; ad quamcumque sanguinis fluxionem firmandam semper
 vires habuisse apud eos cognitum est. Ego sepiissime hoc solo auxi-
 lio multas mulieres ab immodico uteri profluvio penę mortuas re-
 uixisse, atque sanatas fuisse certo scio. In ijs quidem, quę has im-
 modicas patiuntur vacuationes, clysteribus ex acatię foliorum, flo-
 rumque decocto paratis, in uterum iniectis utuntur. atque etiam
 succo puluerizato, predicto cum decocto dissoluto, atque immis-
 so. In alui fluxionibus eodem modo tū clysteres frequentat, tū per
 os succum feliciter exhibent. Ad anum, uterumque; foras procedentē
 succo dissoluto cum foliorum, florum que decocto, nihil habent pre-
 stantius, ac frequentius, quo utantur. Ad eos, qui ex quacumque cau-
 sa articulos debiles habent, fomentum, ex iisdem omnibus paratū
 pro presentaneo auxilio habent. neque imerito. cum acatia preua-
 lidissima adstringendi vi preedita sit. Omnes eius fomento utun-
 tur ad defendendos articulos ab humorum decursu. atque non
 minus in iisdem tumefactis; atque inflammatis, preesertim in princi-
 pio dum humores adhuc in cursu existunt. Hincque usus ad po-
 dagricos dolores frequentissimus est, maximamque uim habet aca-
 tia, ut a podagricis incurfibus homines preeseruet. Non desunt,
 qui ad ea mala non modo foris fomenti, uel balnei modo aca-
 tia utuntur, uerum etiam succi modicum per os sumere ante
 fluxionis tempus per aliquot dies consuefcunt, ut ipsę internę
 uię angustiores factę minus cursui humorum pareant. Aliqui,
 etiam ex succo acatię, atque aceto linimentum parant, ad linien-
 dos articulos debilitatos, quo sanę mirifice eos roborant, ac fir-
 mant. Multos noui recenter a podagra tentatos, usu assiduo aca-
 tię planę conualuisse; qui singulis diebus per horam ad minus pe-
 des in decoctum acatię calidum detinebant; eoque fomentabatur,
pedesque

pedesque absterfos linimento ex succo acatiæ, opobalsamo, aceto-
 que parato etiam inungebant. Ad pudendorum, aliarumque debi-
 lium partiũ ulcera difficilia, succi aqua pluries loti poluerizati usus
 est illis familiarissimus, decocto etiam utuntur, ad exsiccan-
 das pustulas omnes, præsertimque Gallicas, sed deco-
 ctum parant etiam cum modico ligni Guaiaci.

In pueris etiam ad acores in capite orientes,
 & decocto, & puluere utuntur. hic-
 que acatiæ est usus apud eam
 gentem nunc fre-
 quenta-
 tus.

DE PLANTIS AEGYPTI
ACATIA, SANT, ET KAKIA.

De

De Paliuro Athenai, Nabca appellato. Cap. V.

ALPINS.

ARBOR in Aegypto, quam illi Nabca dicunt, loti magnitudine spectatur, instar acatiæ spinosa, folia ferens iuiubę proxima, ueruntamē latiora, & flores iuiubę floribus quoq; planē similes, albos ac paruos, à quibus erumpunt pomula rotunda, odorata, dulcia, gustuiq; ualde suauia, cerasorum maiorum Marosticensium appellatorum æmula, quę apud primates Aegyptios, ac Turcas sunt in magno pretio. Arbor bis in anno, scilicet vere, ac autumno floret, fructusque maturat, fecundissimaque existit, ueruntamen uere fructus non perfecte maturant, nec, ut in Autumno perficiuntur, pleriq; enim ipsorum prius putrescunt, quam maturescant. Autumno perfectissima ac optima euadunt.

GVILAND. Sine dubio hanc arborem esse paliurum & conorum olim ab Alexandrinis appellatum, Athenęi scriptis constat.

De qua arbore sic in lib. 14. scripsit: Meminit de ijs Agathocles Cyzicenus his uerbis libro historiarum patrię tertio: Cum in sepulchrum fulmen irruisset, arbor ex tumulo pullulauit, quam illi conorum nominant. Est autem planta ulmi piceęque magnitudine, nihil que minor. Truncos habet frequentes, & oblongos, spinasque paulum prominentes: Folium est tenerum ac uiride, phyeque simillimum. Fructum bis quotannis producit, uere scilicet, ac Autumno, qui dulcis est omnino, & oliuę, oleastrique fructui similis. Carnem osque illi simile habet: at differt, succi uoluptate, cuius fructus etiã uiridis comeditur. **A**LPI N. Sine dubio puto predictam arborem esse canorum, siue paliurum eandem, quam Athenęus prodidit. etsi fructus osque non uideatur omnino similis Nabca fructui, ac ossi, quando ij similes pomis sint, ossaque rotunda, & non oblonga, qualia in oliuis cernuntur existant. Nusquam tamen in Aegypto ex siccatis illis fructibus farinam fieri apud eos animaduerti.

Sed precipuus usus ipsorum est recē iam, ac uiridium pro cibo. eis siquidem omnibus, atque nostris, cerasa mandere, consuetudo est. Sed nunc ad eius usum in medicina explicandum transeamus.

GVILAND. Fructuum usum esse uidetur, Arabibusq; notissimus, de quo Serapio sic scripsit. Sadar duę sunt species, una est

Afri,

Cap. 26.

»

»

»

»

»

»

»

»

»

»

DE PLANTIS AEGYPTI

„ Affri, & alia est adhal: sed affri non habet spinas acutas: & folia am-
 „ barum spetierum sunt lata, & rotunda: & nabuch ex adhel sunt par-
 „ ui: & meliores ex eis sunt illi, qui sunt ex ea regione, & offeruntur re-
 „ gibus: & sunt dulciores omnibus alijs: & melioris odoris, & aroma-
 „ tizant os comedentis, & indumenta, sicut alia aromata. Horum fru-
 „ ctuum facultas est frigida & sicca in primo gradu, perfecte maturi
 „ aliqualem habent humiditatem, sunt omnes adstringentes ante ma-
 „ turationem, quorum vsus frequens est ad stomachi aluiq; relaxatio-
 „ nem firmandam: ad quæ mala succum etiam ex ipsis immaturis ex-
 „ pressum, familiariter tum per os sumptum, tum Clysteribus iniectū
 „ sequuntur. vtuntur etiam iisdem fructibus siccatis, atque in aqua in-
 „ fatis. aqua enim infusionis ipsorum vtuntur, ut dictum est, ad relaxa-
 „ tionem intestinorum, atque etiam ad ulcera intestinorum. Sed ma-
 „ turosum siccatorum decoctum, uel infusio familiarissima est ad om-
 „ nes pestiferas febres: aiunt enim hos fructus miram aduersus vene-
 „ nosas qualitates, & putredinem efficaciam habere, corq; strenue ro-
 „ borare. Succus perfecte maturorum optimus est ad purgandam bi-
 „ lem à stomacho, atque à primis ductibus venarum. In omnibus
 „ putridis febribus infusione ex ipsis parata libenter ad sedandum ca-
 „ iorem utuntur. Esui summe iucundi existunt hi fructus, præcipue-
 „ que maturi, tamen parum nutriunt, facileque, ut cerasa, in stoma-
 „ cho corrumpuntur, si immoderate ipsorum esui indulgeatur,
 „ stomachusque offenditur. **GVILAND.** Non desunt
 „ multi, qui (neque immeritò) inter iuiubas hanc
 „ arborē recensent, quo factum est, vt mirum
 „ non sit, aliquos etiam uiros doctissi-
 „ mos iuiubam paliurum esse vo-
 „ luiffe. Sed arboris huius
 „ nunc detegas
 „ figuram.

NABCA PALIVRVS ATHENEI CREDITA

non

DE

DE PLANTIS AEGYPTI

De Sycomoro *Giomez* vocata. Cap. VI.

A L P I N V S.

ARBOR vastissima ab Aegyptijs *Giomez* vocata, in Aegypto prouenit, quam nostri Sycomorum, ac ficum Aegyptiam appellant. Hanc proceram arborem in arenosis, sterilibusque Aegypti locis Natura sagacissima perduxit, sub qua possent homines ab iniuria radiorum ardentium solis aliquando se tueri. Maxima siquidem arbor est, ramosque sic latissime spargit, ut magnam umbram viatoribus praebet, quae in huiusmodi calidis locis, arenosis, ac ferè solis calore inflammatis, libenter expeti ab omnibus soleat. *GVILAND.* in lib. 2. de alim. facult. Galenus scripsit, se Alexandriae Sycomorum uidisse paruae ficui similem: quamobrem crescentis adhuc, iuuenisque Sycomori, & non adulti magnitudinem spectasse arbitror: quod tam grandem arborem, omnibus communem, ipse non animaduertit. Dioscorides melius ipsam describens, dixit. Sycomorum aliqui etiam sicaminum, idest morum uocant, cuius fructus Sycomorum, propter inefficacem gustum appellant. Arbor est magna, fico similis; frondosa, multo lacte abundans, folijs mori, pomum ter, aut quater anno fert, non ramis, ut ficus, sed caudice ipso caprifico non dissimile, dulcius grossis, sine granis interioribus: quod non maturescit, nisi ungue aut ferro sculpatur. *ALPIN.* Hæc descriptio ueram utique Sycomori figuram exprimit, sed ubi ait, folijs mori adderem crassioribus, candidioribus, atque asperioribus, quod hæc folia non nisi magnitudine ac forma, à ficus folijs differant. *GVILAND.* Vnde Aegyptij dicunt tantam hanc arborem habere cum fico & moro similitudinem, in qua utriusque figura spectatur? *ALPIN.* In sitionem fici supra morum plures illorum affirmant, ueluti Musam insitam quoque fuisse canem saccharum ferentis supra radicem colocassiae aliquibus est suatum: quod tamen nondum experientia verum esse didici. Sine dubio in hac arbore, truncus, rami, cortexque ipsorum, fructus, lac, foliorum asperitas, colorque fici apparet; & foliorum figura, magnitudo moro respondet. Fructusque tarde, neque perfecte maturescere, atque saporem aqueum & iucundum habere: hinc aiunt,
DE
mori

mori frigiditarem impedire, quominus fructus perfectam maturationem consequantur. Hæc arbor, ut multi etiam meminerunt, sic est foecunda, ut nunquam multis fructibus careat, qui caudici adnascuntur, minimeque ramis, neque fructum hæc arbor producit, nisi prius multis verberibus sæpe laceretur, sic ut caudicis quoque cortex vulneretur, ex quibus uulneribus lac continuo exit, unde ramus paruus, ficus ferens interim ternos, interim qui nos, interim septenos, & plures etiam. Hæc arbor ex seminibus non nascitur, cum ficus seminibus careant, sed ramis insertis propagatur, estque ex ijs, quæ citò crescunt, diutissimeque, quod mirum uidetur, uiuunt. Quæpiam Sycomorus in Mattherea uisitur, quæ sic ab habitatoribus credita est antiqua, ut omnes pro certo habeant in illius trunci cavitare quadam olim Verginem beatissimam, iram Herodis Hierosolima fugientem, illuc se recepisse, & Christum puerulum Seruatorem nostrum per multos dies occultasse: ex quo ea arbor apud multos in multa est ueneratione, maximèque eius trunci meatus, qui Christum occultauit, quem ipsi Dei magni spiritum fuisse fatentur. Fabulosum est quod dicit Matthæolus, truncos ramosque huiusce arboris nunquam sicari, nisi prius in aqua proijciantur, & morentur aliquantulum. Vfus ficuum in cibo est stomacho nocuus, ipsumque laxat, labefactat atque subuertit. Eos uero ficus utiliter comedunt, qui uel itinere, uel sole incaluerint, refrigerationeque opus habent, & humectatione: fructus siquidem hi frigidi temperate existunt, multumque humidi. aluum facile lu-

bricant, atque relaxant. tumores omnes calidos, atque du-

ros ficibus emplastri modo vsi sanant. Pauci sunt,

qui succum, ut meminit Dioscorid. ex trun-

co vulnerato colligant: affirmant tamè

præsentaneum esse auxilium ad

emolliendos scirrhosos tumo-

res, atque ad pestem non

ignobilem usum

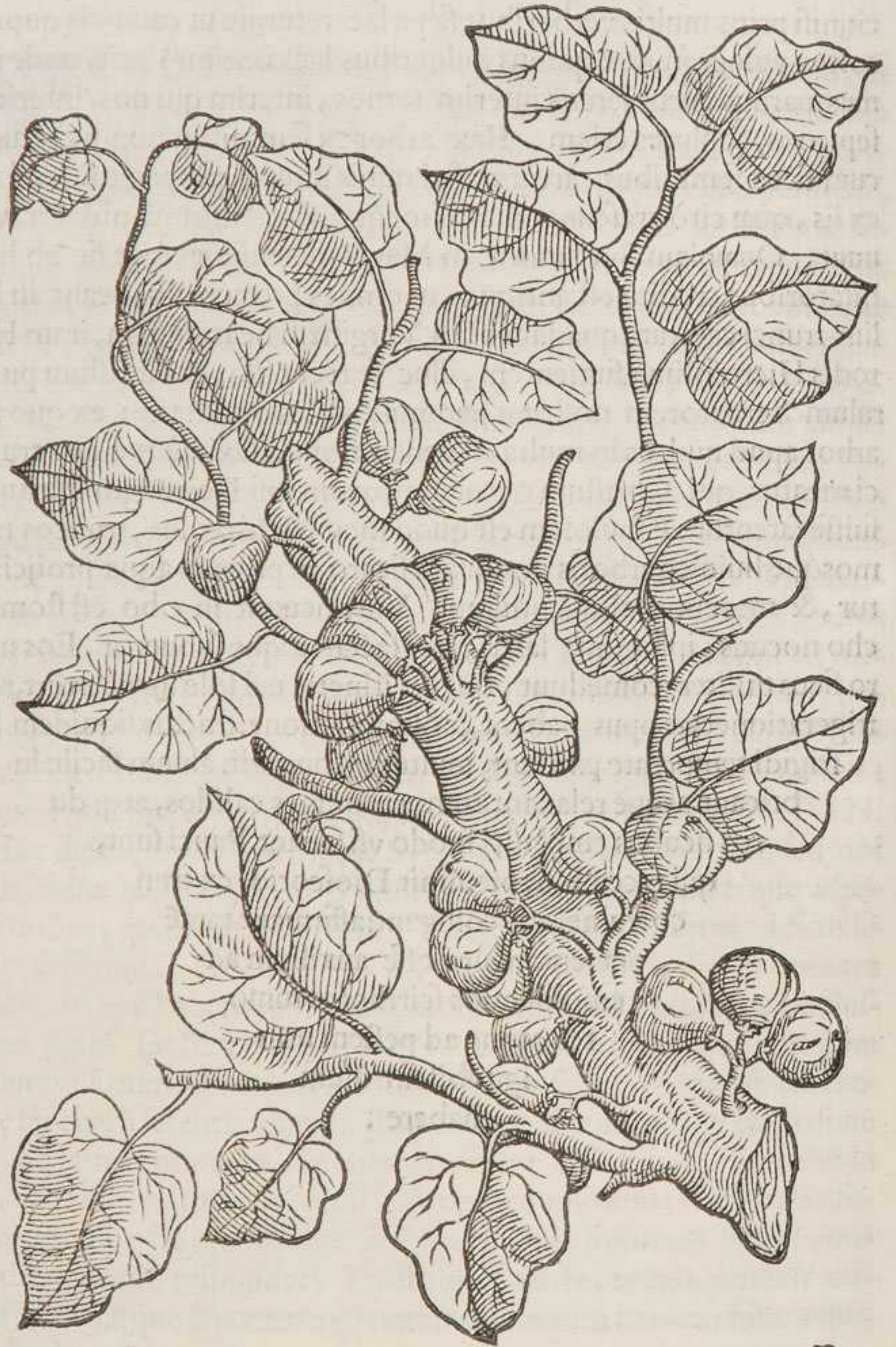
habere.

C

SYCO.

DE PLANTIS AEGYPTI

SYCOMORVS GIVMEZ APPELLATA.

SYCO

De

De Palma Dachel. Cap. VII.

A L P I N V S.

PALMA notissima est arbor non modo Aegyptijs, Arabibus, Syris, alijsquè orientalibus populis, sed Italiae quoque multis populis, de qua ob id paucis mihi agendum puto. Arbor est simplici caudice in rectum se attolens, uiginti passuum & amplius altitudine. Folia ensibus similia habet, deorsum cannarum modo decidentia. Vere floret. Ramus enim quodam inuolucro oblongo, vesicae modo, ad uer usque clauso, & tunc aperto praeditus, flores emittit paruos, albos, odoratos racematim deorsum ab inuolucro residentes, ac pendentis. Martio siquidem mense inuolucra illa suis alis adligata aperiuntur, è quibus globus florum infinitorum profilit, floresquè his filis, uel capillamentis appensi cernuntur, à quibus dactili parui virides, uuarum racemos immitantes producuntur, qui Autumno maturantur. Varij hi fructus inter se obseruatur magnitudine, figura & colore. Alij etenim oblongi magni, crassissimi, perinde ac pruna alba (quae Iulio mense in agro Bassanensi maturantur) spectantur. Alij sunt parui, longi, glandibus quercuum similes, alij rotundi, crassi. Alij virides, alij albi, alij flauii, alijq; rubri, immaturi omnes gustu aspero styptico què feriunt, maturi dulcissimi. qui uero propè sunt, ut perfecte maturentur, gustum Castanearu, dulciorem, suauioremq; reprehendant. Haec arbor alternis tantum annis copiosiores fructus edit, neque (quod dictu ualde mirabile uidetur) foeminae concipiunt, ac fructificat, ni in ramis maris foeminae ramos aliquis permiscuerit, ac se quasi osculari permiserit. Plerique foeminas ut foecundent, non ramos, sed puluerem intra maris inuolucrum inuentam supra foeminarum ramos, atque cor spargunt, uel alij flores maris pulueris loco spargere solent. ni enim Aegyptii hoc fecerint, sine dubio foeminae uel nullos fructus ferent, uel quos ferent, non retinebunt, neque hi maturescunt. **G V I L A N.** Haud credendam istam palmarum conceptionem, quae fit arte à te narrata, arguere uidentur innumeri dactili, qui in Arabiae desertis feruntur; in quibus syluestrium palmarum syluae reperiuntur, quae sine hominum cultu optimos fructus ac copiosos producunt, retinent, ac maturant, ex quo iudi-

DE PLANTIS AEGYPTI

co foeminas ad foecunditatem moueri non ramis, vel pulueribus, aut floribus marium, vt Plinius, atque alij quoque meminerunt, sed magis non secus quam aliae arbores radicum marium, atque foeminarum contactu facere solent, se ad foecunditatem parare.

A L P I N. Arabes palmarum cultus periti respondebunt, palmarum foecunditatem in Arabie desertis, licet arte non fiat (quando in his locis haec arbores, vt dictum est, sine vlla cultura fructus producant) adiuuare ventos, marium è ramis pulueres, floresque ad ramos foeminarum asportantes. Radicum vtriusque sexus palmarum mutuam coniunctionem esse conceptionis causam, dicendum non puto, quando sic breuioribus radicibus palmae omnes donatae sint, vt etsi ferè simul cohæreant, nullus tamen radicum contactus inter eas esse possit, mirabileque dictu, palmarum altissimos vastissimosque caudices seu truncos posse sic breuib, tenuioribus, paucioribusque radicibus in aerem subsistere, neque sua multa grauitate, ventisque etiam vehementibus saepe ipsos quatentibus humi cõcidere. Accedit, quod caudicis postrema pars humi proxima, pedus totius arboris sustinens multo gracilior, atque debilior reliquo caudice existit. Hinc plures Aegyptiorum hoc miraculo ducti dixere, palmas nõ terra radicibus attracta, sed aere ex sublimiori arboris parte ali, ac viuere. quod haec etiam cõiectura sibi ipsis persuadent. Quia si palmae sublimior pars, quam cor ipsi uocant, excidatur, vniuersam plantam ilico arefcere obseruarunt: quod non accidit inferiori radicum concisa parte. Non est alia vlla arbor palma humano generi vtilior, siquidem ex truncis domorum trabes faciunt, ex ramis, parietes, multaque alia lignea vasa ad vsum, quae Cuffaz nominant. ex folijs flabella & sportas, è caudicis cortice funes pro nauibus. fructuum verò vtilitas satis omnibus nota est. Sed quem ipsi ad medendum usum habeant, nunc quoque dicam. Ex fructibus tria sunt praecipue, quibus sanitatis gratia vtuntur, quippè spartum, puluis sparto, uel inuolucro contenta, atque dactili. sparti igitur membrana tum puluis facta vtuntur, tum ex ea parato decocto. Puluis maximum vsum habet per os sumpta ad Diarrhaeam, lienteriam atque dysenteriam, nõ minusque ad omnes alias vel sanguinis, vel alterius humoris innaturales vacuationes firmandas: praecipue verò ad hepaticum fluxum, hemorrohidum, atque vteri cruentam vacuationem, atque ad sputum sanguinis. Hoc puluere quoque vtuntur ad firmanda vlcera depascentia, ad vuae relaxationem, ac ad dentium

commotionem. Decocto ad omnia prædicta quoque vtuntur, sed sæpe cum eo misto prædicto puluere. articulos debiles aptosq; fluxionibus mirum in modum ipsum iuuat, eos firmando & roborando. Puluere vero albo in inuolucro veris tempore inuenta, quando scilicet palmæ florere incipiunt, vtuntur familiarissime, ad faucium raucedinem, tussim, & opthalmias cū saccharo misto. Estque ipse dulcis subadstringens, mulieres eum habent familiarissimum, ad firmandos menses retinendumq; foetum. Eundem vtique vsum habent dactili immaturi tum in cibum vsitati, tum ipsorum decoctū, ad sputum sanguinis, & quacumq; sanguinis vacuationē cohibendā: & ad lenterias, diarrhæas, & dysenterias: ad uomitū sanguinis, hæmorrhoidas exiccandas, atque ad vlcera vulnera que simplicia persananda. in frequentissimo vsu ad nuper dictos affectus habent syrupum ex dactilis immaturis confectum. iisdem dactilis vtuntur probe maturis, qui tunc admodum dulces existūt, cum obscura adstrictione idcirco eos frequentant ad faucium raucitatem, tussim, dispnæam, pleuritim, ac peripneumoniam. nō minusque ipsorum decoctum frequentatur ad adiuuandas variolarum in pueris excretiones.

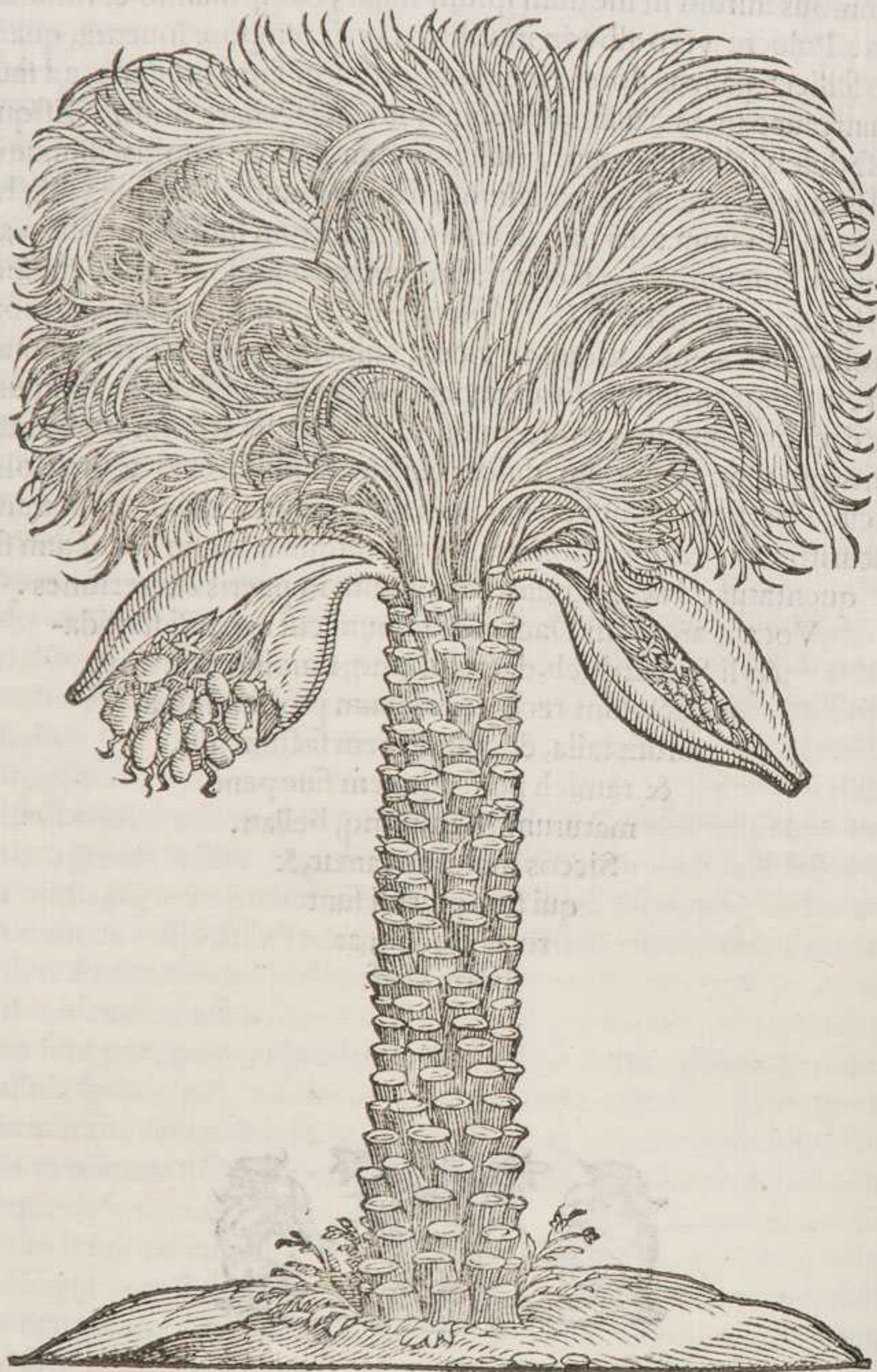
Vocant arborem Dachel, & ramum cui appensi sunt dactyli Samarrhich, dactylorumq; inuolucrum, dux, ac dactylum recenter enixum profus immaturum talla, & grandiolem factum nin, & ramich perfectionem siue penè maturum, Maturumq; bellan.

Siccos maturos tamar, & qui fere putridi sunt rotob, foliaq; arboris Zaaf.

DE PLANTIS AEGYPTI

PALMA DACHEL.

B.N.P.

De

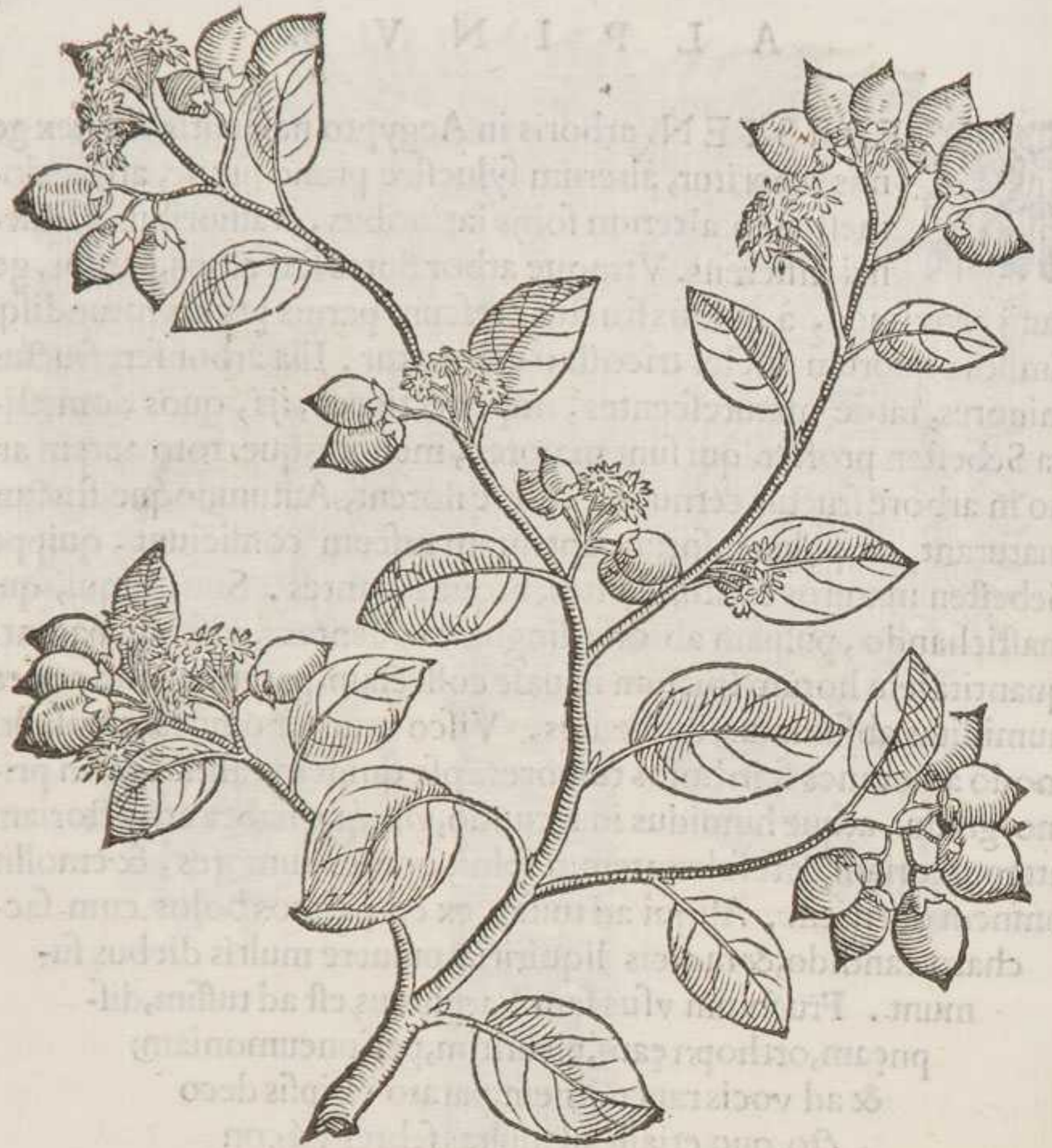
De Sebesten. Cap. VIII.

ALPINVS.

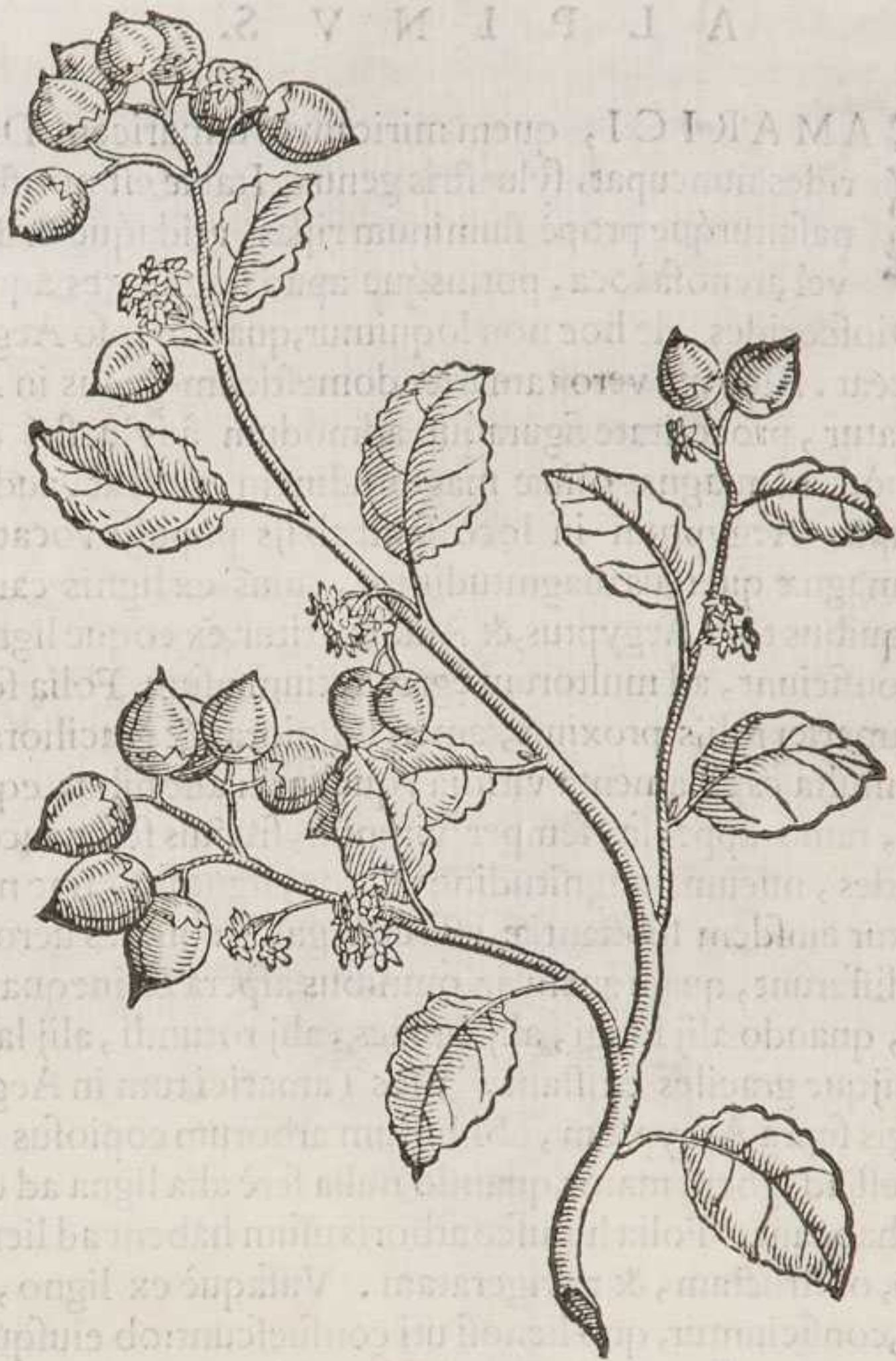
SEBESTEN arboris in Aegypto nascentis duplex genus reperitur, alterum sylvestre pruno simile, atque domesticum alterum folijs latioribus, crassioribus a seluestri differens. Vtraque arbor flores fert albos, paruos, geranii proximos, à quibus fructus crescunt paruis prunis rotundisq; similes. quorum nuclei tricostrati cernuntur. Illa arbor fert fructus minores, tarde maturescentes, imperfectiores, ijs, quos domestica Sebesten profert, qui sunt maiores, melioresque. toto autem anno in arbore fructus cernuntur. Vere florent, Autumnoque fructus maturant. ex pulpa ipsorum optimum uiscum conficiunt, quippe Sebesten maturos contudentes, atque lauantes. Sunt aliqui, qui mastichando, pulpam ab osse lingua expuentes, viscum parant; quantitatem horum fructum in uase collectam, parum quoad aquea humiditas absumat, bullientes. Visco vtuntur omnes emplastri modo ad omnes scirrhosos tumores. ipse quidem calidus est in primo gradu, atque humidus in secundo, vimque habet attractoriam attenuatoriam, & resoluentem; resoluit omnes tumores, & emollit omnem duritiem. Aliqui ad tussim ex eo paratos bolos cum saccharo candido, & radicis liquiritiæ puluere multis diebus sumunt. Fructuum vsus familiarissimus est ad tussim, dispneam, orthopneam, pleuritim, peripneumoniam; & ad vocis raucedinem, parato ex ipsis decocto, quo etiam ad multas febres vti consuescunt, præsertim pectore aliquam noxam patiente. Sed nunc de Tamarisco loquamur.

DE PLANTIS AEGYPTI
SEBESTEN DOMESTICA.

SEBESTEN SYLVESTRIS.

D De

A L P I N V S.

TAMARICI, quem miricam & tamaricem Dioscorides nuncupat, sylvestris genus, Italiae est notissimum nasciturque propè fluminum ripas, aridaque & saxosa vel arenosa loca, potiusque apud stagnantes aquas, ut docuit Dioscorides. de hoc non loquimur, quando ipso Aegyptus plane careat. Alterum vero tamarici domesticum genus in Aegypto spectatur, proceritate figuraque admodum à sylvestri diuersum, quòd ad magnæ oliuæ magnitudinem crescat. audioque etiam supra Aegyptum in loco sahita ab ijs populis vocato, crescere ad magnæ quercus magnitudinem, cuius ex lignis carbones faciunt, quibus tota Aegyptus, & Arabia utitur. ex eoque ligno multa vasa conficiunt, ad multorum egrotantium vsu. Folia fert sylvestris tamarici folijs proxima, tamen longiora, & graciliora, apparentque multa capillamenta viridia, qualia in aliquibus equisetis visuntur, ramo appensa, semper virentia, fructus fert paucos, rarios, virides, nucum magnitudine, duros, lignosos, sine nucleo, & videntur eiusdem substantiæ esse cum gallis: omnes uero figura inter se differunt, quamquam in omnibus aspera & inequalis obseruetur, quando alij longi, alij breues, alij rotundi, alij lati, alij crassi, alijque graciles existant. Vsu Tamarici tum in Aegypto, tum magis supra Aegyptum, ubi horum arborum copiosus est proventus, est ad ignem maior, quando nulla ferè alia ligna ad comburendum habeant. Folia huiusce arboris usum habent ad lienem induratum, obstructam, & refrigeratam. Vasaquè ex ligno, ut dictum est, conficiuntur, quo lienosi uti consuescunt: ob eiusquè multam, quæ ex hoc ligno habetur, ad id morbi genus utilitatem, mirari non debemus si Plinius (quod tamen fabulosum est) dixerit, sues assuetos cibum capere in uasis è ligno tamarici confectis, liene carere. Mulieres decocto ex Cortice parato utuntur per os sumpto, ad sistendas menstruas purgationes, ex quo parant etiam infusiones, & clysteribus in uterum iniiciunt decoctum. idem quoque fructus facere aiunt. ijs siquidem utuntur in sputo sanguinis, in lienterijs, & in mensuris plus iusto fluentibus, atque hæmorrhoidarum

darum immodico flussu . dentes etiam commotos, atque collabentes ipsorum decocto firmant : atque in his concitatum dolorem demulcent . Utuntur etiam ad oculorum lippitudines incipientes , in colirijs, atque ad oris ulcera . Cinis quoque corticum & fructuum ulcera curat . De ligno uero multi decoctum, non secus quam nostri ex ligno Indo ad curandam luem gallicam facere soleant , parant , quod exhibent leprosis, scabiosis, atque alijs multis, pustulis & ulceribus affectis , feliciori cum successu.

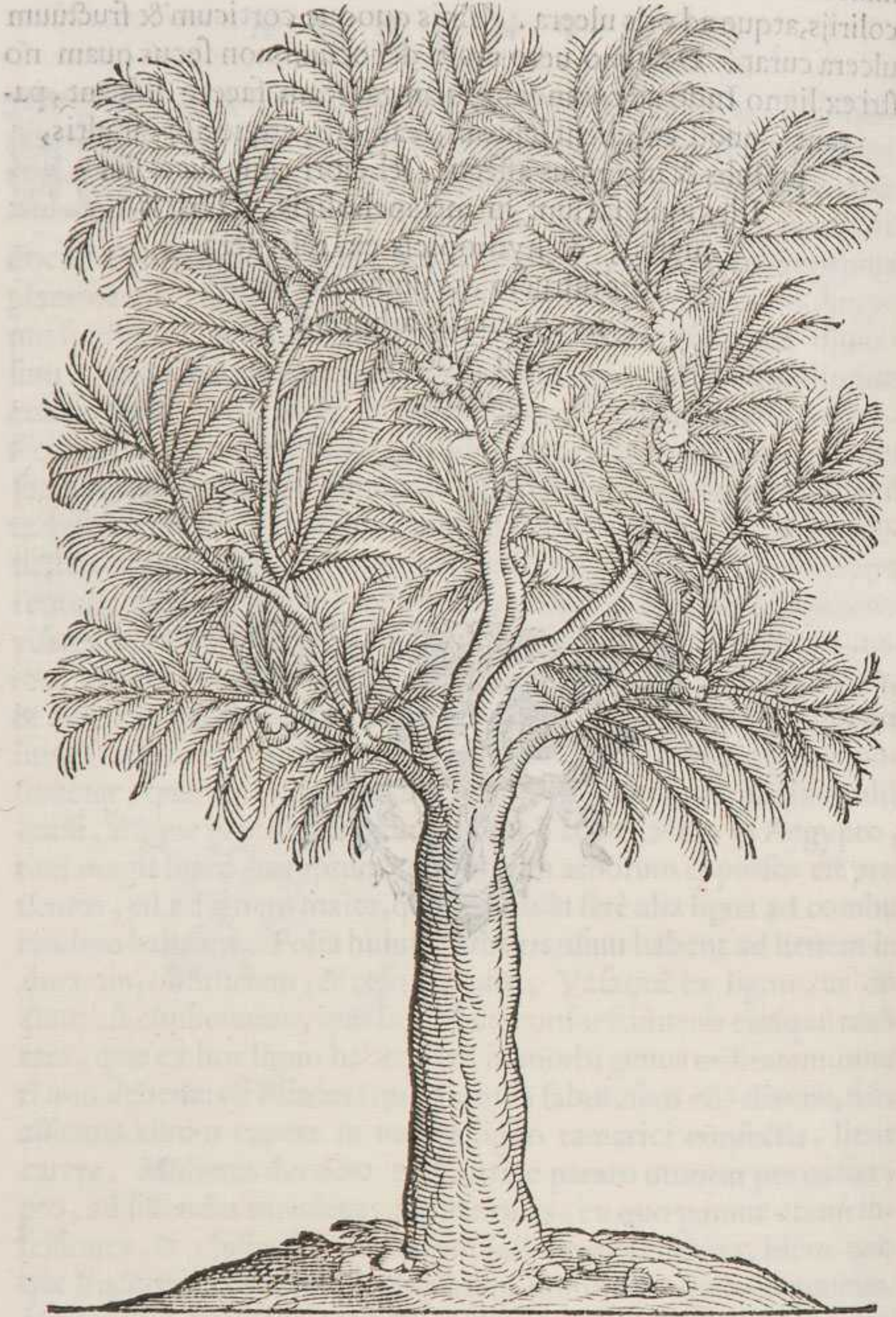
Idemque faciunt in melancholicis , ictericis nigris , & hydropicis ex refrigerato obstructo , ac indurato liene concitatis. arborem

illi uocant
Atle .

DE PLANTIS AEGYPTI

TAMARISCVSA TLE

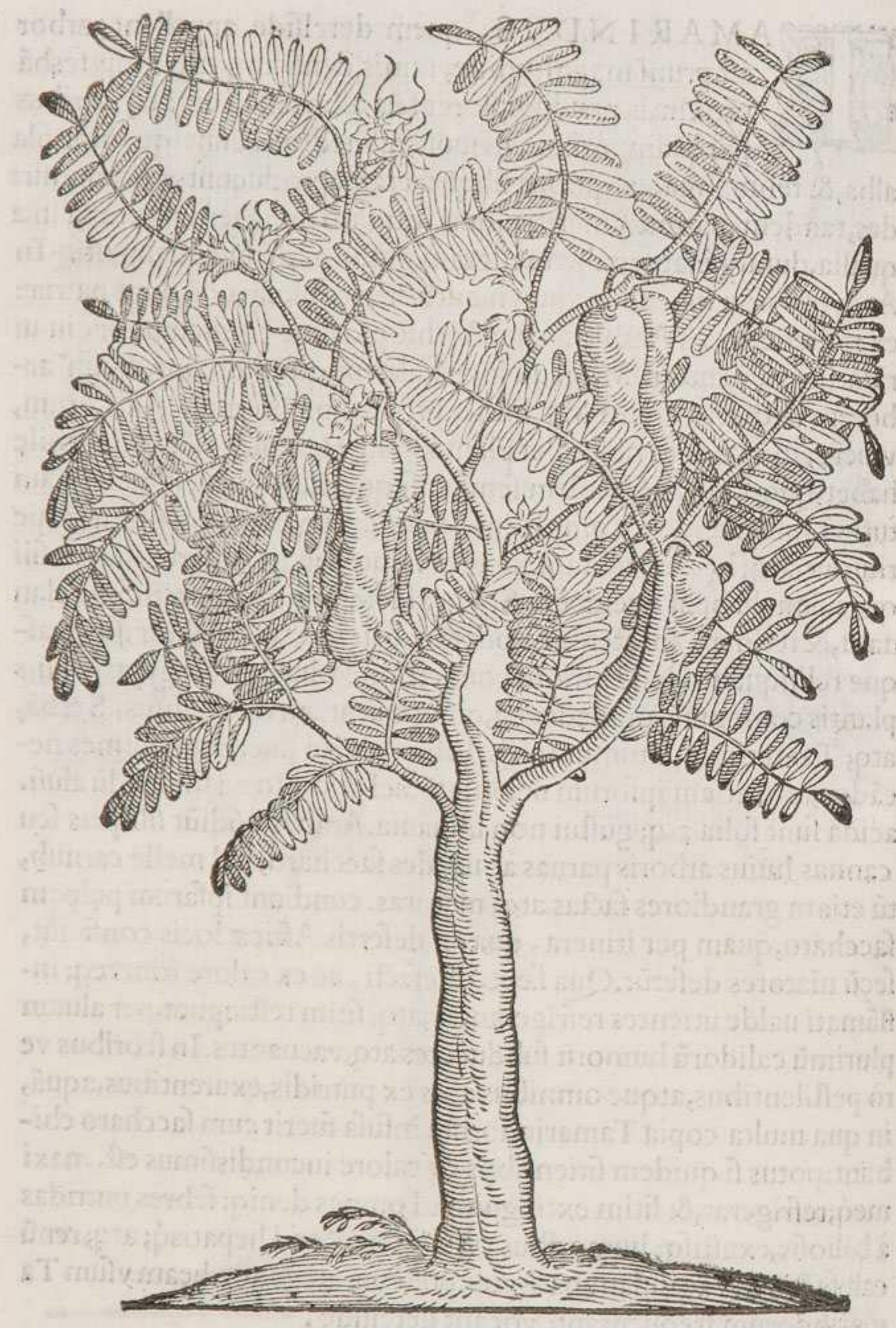

AT . . . D

DE

TAMARINDVS, quem derelside appellant, arbor est pruni magnitudine, ramis densis: myrthi folijs sesbā proximis prædita: flores fert albos mali aurācij floribus perquam similes, è quorum medio exeunt quatuor fila alba, & tenuissima, ex quibus siliquæ crassæ, producuntur primo uirides, tandem maturæ cineritiæ, quæ intus nō nulla semina crassā inæqualia, duraquē, atq; pulpam nigram gustui acidam, continent. In Aegypto non sunt admodum hæ arbores copiosæ, neq; sunt patriæ: ex foelici etenim Arabia atque Aethiopia illuc conuehuntur, in uiridarijsq; seruantur. Miraculi loco habetur, quod dicitur, unam arborem in deserto Diui Macharij, propè monasterium Assiriorum, viuere, in quo solo nulla alia planta uiuit. Hæc planta hoc mirabile habet, quod eius folia solem semper sequuntur, solisq; sequia dicuntur: nā ipso occidente omnia in se clauduntur, eodemq; oriente aperiantur, atq; hæc motio tantam uim habere in ijs obseruatur, ut siliquas dum habent occidente Sole, easdem folijs in se arctissime claudant, & retinere spectentur. eodemq; oriente, aperiantur, siliquasque relinquunt. Hanc foliorū conuersionē pluribus Aegyptijs alijs plantis communē animaduerti, quippe acatiæ, Abrus, absus, Sesbā, atq; Tamarindo. Utuntur folijs Tamarindi in pueris ad uermes necandos, atq; etiam ipsorum uel infuso, uel decocto ad soluendū aluū. acida sunt folia atq; gustui non insuauia. Arabes cōdiūt siliquas seu cannas huius arboris paruas ac uirides saccharo, uel melle carnub, tū etiam grandiores factas atq; maturas. condiunt ipsarum pulpam saccharo, quam per itinera, quæ in desertis Africæ locis conficiūt, secū uiatores deferūt. Qua sæpe, calefacti, ac ex calore itinereq; inflāmati ualde sitientes refrigerantur, atq; sitim restingunt, per aluum plurimū calidorū humorū subducētes atq; vacuantes. In febribus uero pestilentibus, atque omnibus alijs ex putridis, exurentibus, aquā, in qua multa copia Tamarindorum infusa fuerit cum saccharo ebibunt: potus si quidem sitientibus ex calore iucundissimus est, maximeq; refrigerat, & sitim extinguit. Ad omnes deniq; febres putridas à biliosis, exustisq; humoribus concitatas, & ad hepatisq; atq; renū calefactiones ac inflammationes, præterea ad gonorrhæam usum Tamarindorum frequentant; uocant derelside.

DE PLANTIS AEGYPTI
TAMARINDVS DERELSIDE APPELLATA.

De

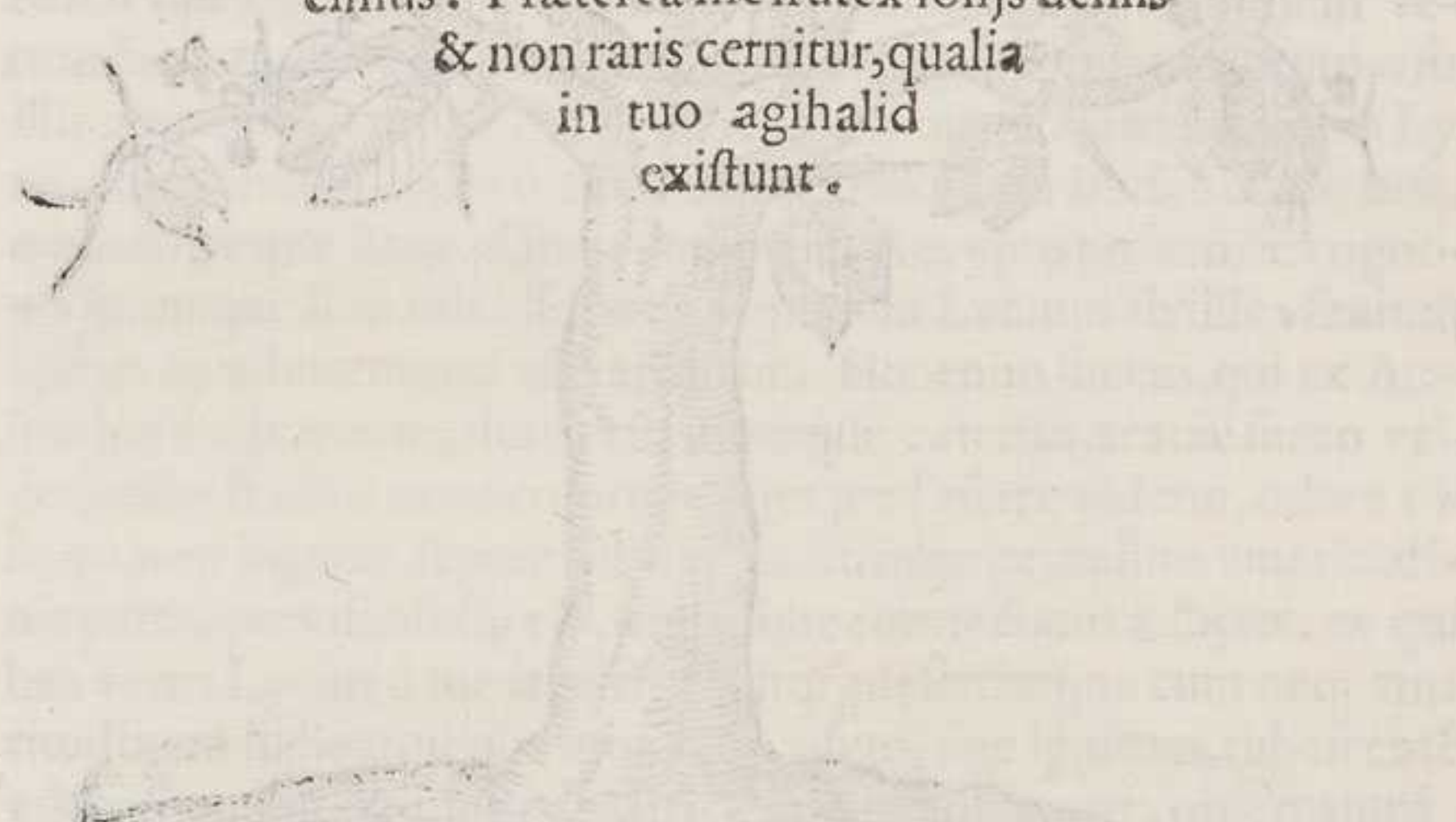
De Agihalid. Cap. XI.

A L P I N V S.

ARBOR cernitur in medio cuiusdam Eunuchi Turcæ uiridario, quod parum ab æde Veneti Consulis distat ex Aethiopia asportatâ, magnitudine piri syluestris, ramis raris non multis, in rectum inæqualiter delatis, ordinatim acutissimis, multis spinis obsita, folia præferens buxi proxima, tamen latiora, pauca, rara, singula, bina æqualibus interstitijs adnata. Flores habet paruos, albos, Hyacinthi orientalis floribus similes, sed minores, à quibus prodeunt fructus nigri ebuli similes, gustu subamaros ac adstringentes. Folia gustum acido sapore feriunt, cū aliqua adstrictione. Huius arboris foliorum usum ad pueros vermibus vexatos, in Aethiopia audiui esse familiarissimum. Quid? an non licium hanc arborem esse putandum est, cum Dioscorides de hoc sic scripserit: Licium, quod aliqui pixacantham uocant, arbor est spinosa, ramis trium cubitorum, aut longioribus, folijs buxi, densis, fructu piperis, nigro, læui, amaro, densoque cortice, pallido, non dissimili lycio madefacto, radicibus multis obliquis lignosis.

GVILAND. Agihalid, ut ex tua descriptione, quam uidi, non frutex, sed arbor uidetur. Lycium uero fruticem potius esse, quam arborem, ex Dioscoride didicimus. Præterea hic frutex folijs densis

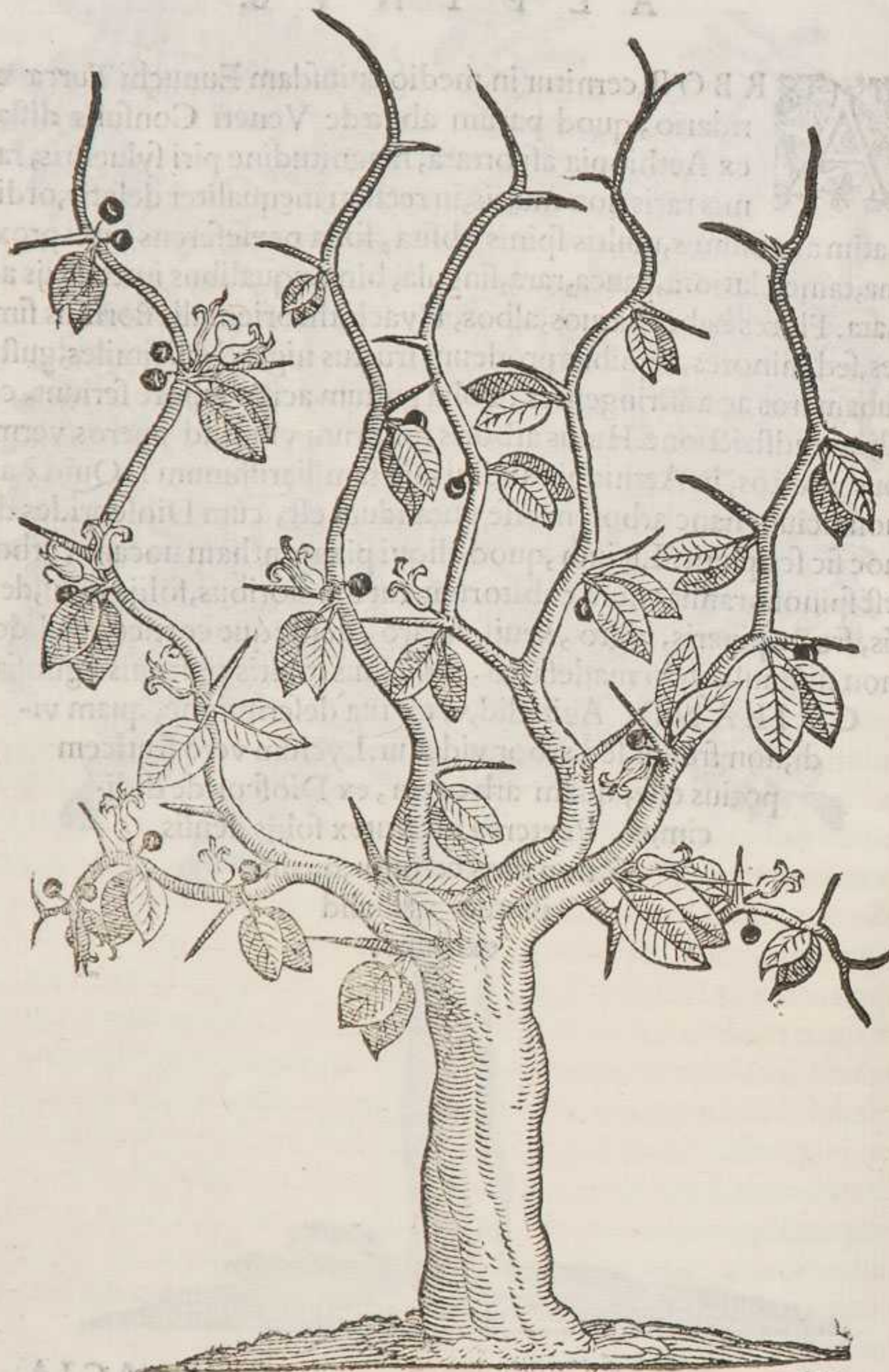
& non raris cernitur, qualia
in tuo agihalid
existunt.

AGIA-

DE PLANTIS AEGYPTI

AGIAHALID.

De

De Vzeg; atque an sit Lycium indum. Cap. XII.

ALPINS.

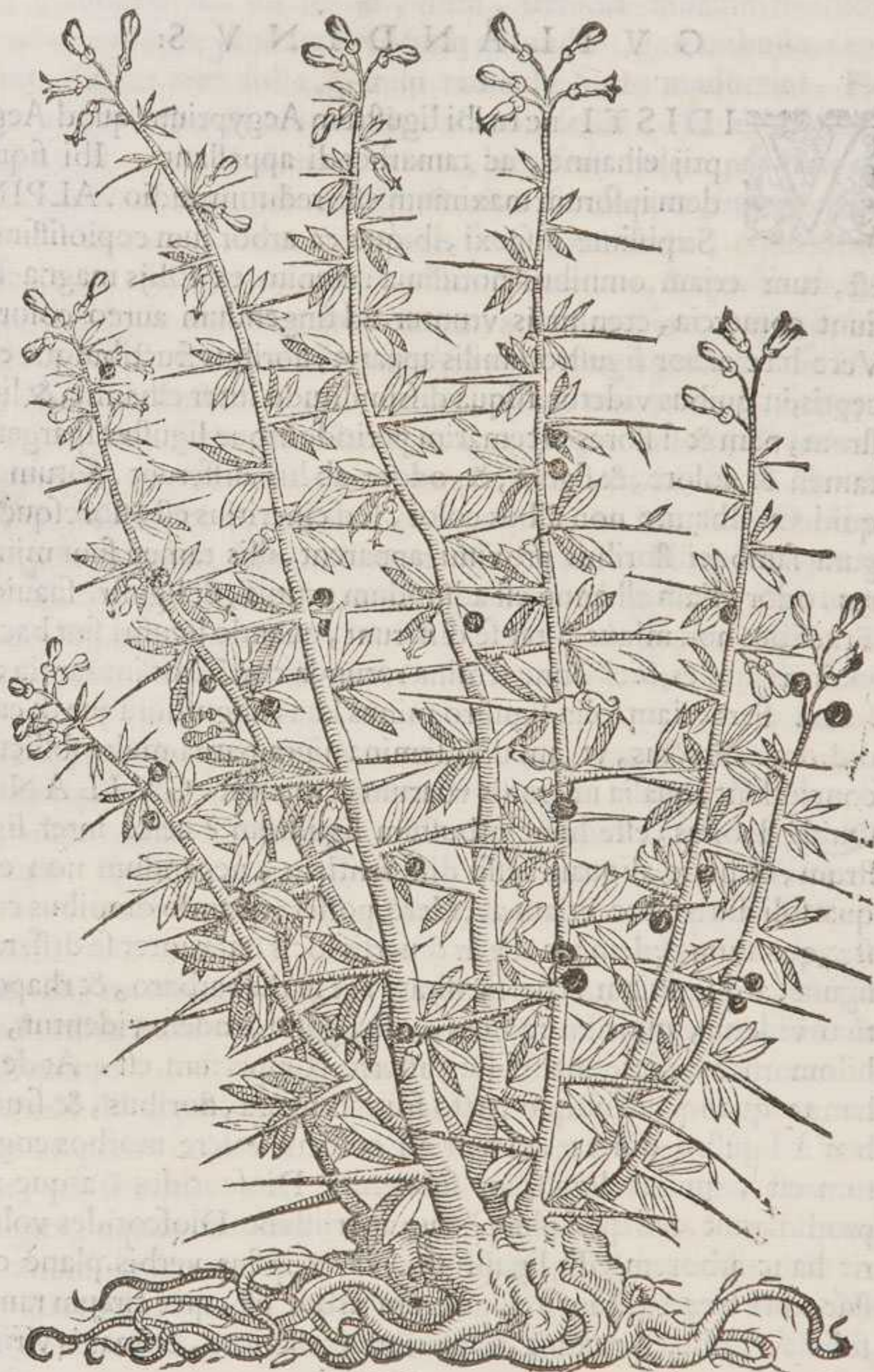
FORTASSE arbor illa agihalid vocata, pro Lycio aspernanda non esset. Sed nunc verum Lycium Indum tibi prodam: quem fruticem longe ab Alexandria Ciuitate supra ripas rami Nili calig vocati, decem millia passuum inueni: quem incolæ Vzeg appellant. est igitur frutex multis ramis rectissimis, ab radicibus multis, duris, lignosis oblique incedentibus, longitudine trium cubitorum & plus obseruatis, sursum assurgens, ramisque spinę acutissimę, & longę multęque insunt, quorum quædam foliolis vestita spectantur. Folia vero huiusce fruticis sunt oliuę similia, ijs tamen candidiora & angustiora, vel minus lata. Flores Agihalid planè similes habet, quippe paruos albos, Hyacinthi orientalis forma & magnitudine æmulos: à quibus fructus nigri parui producuntur, buli fructibus prorsus similes, leues gustu amari & adstringentes. GVILAND. Cui dubium hanc arborem Lyciū Indicum fore iudicandum, modo Dioscoridi credendum sit, qui ipsum his profectò verbis descripsit, dicens: Tradunt Indicum fieri Lycium ex frutice Lonchitide appellato: id spinarum generi ascribitur, ramos rectos habens ternum cubitorum longitudine, maioresuè, rubo crassiores a radice numerosos. fractus cortex rubescit folio oleę similis. Ex huius fruticis radicibus forsitan verum succum à nobis desideratum illi colligunt, ipsumque pro usu illis non deesse puto. ALPIN. Quamquam ibi multa copia Lycij circumferatur, tamen nescio an ex hoc illum frutice conficiant. quando neque hanc plātam copiose in Aegypto prouenire cognouerim, neque scio illis esse notā. Siquidem Lycium ab illis vsitatum falsum ac adulteratum esse arbitror. Hic enim succus, qui ex Arabia locis asportatur, durus est, nigerque exterius, acatię succo valde similis. fractus intus colorem aloes præferre videtur, odore obscuro, non ingrato, sapore subduci, adstringente, nullius amaritudinis particeps: viscosusque est, digitisque contrectatus adheret. ex quibus verus Lycius à me is non creditur, præsertimque cum neque amaritudinem habeat, neque igne succensum, siue ignitum, rubescens edere spumam, ut multi de uero Lycio tradiderunt, obseruamus.

E GVIL.

DE PLANTIS AEGYPTI

G V I L. Sed cur tu verum succum ex Vzeg perquirere non studuisti, eaque via certam Lycij succi cognitionem venatus non es. **A L P I N.** Hanc plantam tantum vbi in patriam redirem mihi spectasse contingit, quando ex vrbe Cayri Alexandriam per Nilum flumen nauigans, propè hanc urbem supra eiusdem fluminis, vt iam dictum est, ripas, nonnullos frutices ferè sapem facientes, cum floribus & fructibus iam maturis inspexerim. Ex quibus ramum decerpsi, atque mecum Alexandriam detuli. Quo frutice satis considerato, Lycium esse ipsum cognoui. neque ipso cognito tempus mihi superfuit ad experiendum eius succum à radicibus expressum. quippe coactus, quamprimum Alexandriam peruenerim, nauim nos pro itinere ibi morantem conscendere, experiri non potui succum, qui pro Lycio circumfertur. inter calidum & frigidum medium constituunt: sed supra primum gradum siccum. stipticum, proinde omnibus vlceribus loto vtitur, praesertimq; ad oris, aurium, narium, ani, intestinorumq; vlcera. vsus maximus est in colirijs ad ophthalmias arcendas, mulieres enim paratum linimentum ex Lycio & antimonio habent, quo quotidie oculos liniunt, vt oculos defendant ab humorum fluxionibus. eo etiam illi ad ventris fluxum vtitur, non minusq; ad dysenteriam. Ad sputum sanguinis eo maxima spe vtuntur, non minusq; ad vteri profluuium cohibendum, eo pessimo modo intromisso: ad vlceraque pudendorum, praesertim ad caries illum frequentant, ad gingiuas corrosas & ulceratas, nec non ad dentium commotionem. in lienterijs dysenterijs, atque in fluxu hepatico, clysteribus eo vti consuescunt, atque non minus ipso aliquo liquore dissoluto atque ebibito. Nulli dubium quod illitum quamcumq; partem à cursu humorum valenter defendit. ex quo ipsum podagricos dolores retardare, comperitum est. Vzeg appellant,

VZEG LYCIUM INDICVM CREDITVM.

DE PLANTIS AEGYPTI

De Ligustro Aegyptio, elhanne, vel tamarhendi vocato.
Cap. XIII.

G V I L A N D I N V S:

V IDISTI ne tu ibi ligustrum Aegyptium, quod Aegyptij elhanne, ac tamarhendi appellant. Ibi siquidem ipsorum maximum esse reditum audio. ALPIN. Sæpissime inspexi, ibique ea arbor tum copiosissima, est, tum etiam omnibus notissima: etenim ex folijs magna ibi fiunt comercia, etenim ijs vtuntur ad tingendum aureo colore. Vere hæc arbor ligustro similis apparet, floribus fructibusque exceptis, in quibus videtur aliqua dissimilitudo inter elhanne, & ligustrum, nam & si flores racemarim perinde atque ligustra spargant, tamen & colore, & figura, & odore ab his differunt. florum siquidem elhanne non albus color, sed cineritius est, floresque figura sambuci floribus proximi apparent, illis tamen sunt minores. odor etiam elhanne est admodum acutus, & ligustri suauior. Fructibus non minus inter se differunt, quando ligustri sint baccae iuniperi similes, & elhanne femina rotunda coriãdros imitantia existant. Fert etiam folia ligustro minus lata, angustioraque & candidiora. Fructus, vt iam dixi, femina nigra, parua, multa folliculo concludunt, qualia in granis vuarum cernuntur. G V I L A N D. Quid? dubitas, esse hunc arbutum ligustrum? certe inter ligustrum, & hunc aliquam esse differentiam, negandum non est. quæ soli diuersitate etiam accidere posset; quando omnibus constet, quantum eadem plantæ in diuersis locis natæ inter se differant figura, atque etiam sæpe facultate. vt in rhabarbaro, & rhaponico videtur, quorum radices, visu, gustu, eadem videntur, nihilominus facultate manifeste differre compertum est. At de elhanne quanquam aliquo pacto fruticis figura, floribus, & fructibus à ligustro differat, tamen ad eosdem valere morbos cognitum est, quibus ligustrum subuenire Dioscorides, atque alij prodiderunt. sed quid plura? cum apertissime Dioscorides voluerit hanc arborem esse ligustrum. vt ex ipsius verbis planè constat, quæ hæc existunt. Ligustrum arbor est, quæ circum ramos folia fert oliuæ proxima, sed latiora, teneriora, & magis viridia

&

& flores albos muscosos, atque odoratos. eius fructus est niger
 sambuci fructui similis. Nascitur electissima in Ascalone & Ca-
 nope. Folia adstrictoriam uim habent, quare commanduca-
 ta vlceribus oris medentur, illita, feruidis inflammationibus,
 carbunculisque profunt. decoctum eorundem igne ambusta, capil-
 lum ruffant trita folia, quæ in radiculae succo maduerint. Flos
 ex aceto fronti illitus capitis dolorem sedat. Et de elhanne,
 quam Alcanna Auicennas vocat, hæc ferè eadem prodidit, di-
 xit quidem, folia habere adstrictoriam facultatem, in vulneribus-
 que eandem vim cum draconis sanguine habere, conferreque
 decoctum foliorum, calidis inflammationibus, & exustis ab igne
 particulis, & oris vlceribus: & cum aceto conferre capiti dolen-
 ti. ALP I N. Verè elhanne Aegyptiorum ligustrum esse Dio-
 scoridis, constat, multo magis, quod nunquam in Aegypto
 Italicum ligustrum inueniatur, in Canopeque tantum elhanne re-
 periat, quæ ibi est copiosissima. differt vero hic locus ab vrbe
 Alexandriae decem millibus passuum. G V I L A N D. Hinc
 quoque apparet hanc arborem esse Cyprum Plinij, de quo ip-
 se lib. naturalis historiae xxiiij. sic scripsit: Ligustrum eadem ar-
 bor est, quæ in oriente Cypros, atque in Aegypto nasci etiam
 his verbis libro 12. Cyprus in Aegypto est arbor ziziphi foliis,
 femine Coriandri, flore candido, odorato. Coquitur hoc in
 oleo, premiturque postea, quod Cyprus vocatur. prætium ei in
 libras quinque optimum habetur è canopica in ripis Nili nata, se-
 cundum Ascalone Iudææ. Tertium Cypro Insula odoris sua-
 uitate. Quidam hanc esse arborem dicunt, quæ in Italia ligu-
 strum vocatur. ALP I N. Flores sunt in vsu frequentissimo do-
 lenti capiti appositi, non tamen cum aceto, vt Dioscorides, at-
 que alij meminerunt. quod si fecissent, manifestius, vt arbitror
 ijs floribus iuuarentur, intus medicamenti ui aceto penetrationem
 adiuuante, deducta. Ex foliis puluerem conficiunt, quem ar-
 chenda illi appellant. Hac mulieres vtuntur ornatus gratia, ma-
 nus ac pedes colore aureo tingentes. non autem in succo lana-
 riæ, vel struthij, vt ait Dioscorides, sed simplici aqua eam mi-
 scentes, aquam auream faciunt, quæ aureo colore tingit, quod
 arcanum nostræ mulieres si agnouissent pro deaurandis ipsarum
 capillis, nil haberent, quo securius vterentur, neque sub radijs
 solis se urerent, varijsque modis caput læderent. ex hac puluere,
 cum

Cap. 10.

Cap. 24.

DE PLANTIS AEGYPTI

cum aqua malsa parata vtuntur, ad humidos pedes fluxionibus obnoxios, ac multum exudantes foetentesque emplastri modo pedibus ipsis apposita, ac per horam retenta. maxime enim pedes, & quascumque alias partes corporis, apposita exsiccat, ac adstringit. Nihil habet, quod exudantes pedes plus exiccet, quam praedicta istaec malsa apposita, & aliquandiu retenta: puluere etiam hoc ad ulcera oris, gingiuarumque, & pudendorum maxime utuntur.

LIGVSTRVM AEGIPTVM ELHANNE SEV Tamaharendi uel Alcanna Auicennae.

De

De Balsamo, Balassan ab Aegyptijs vocata.

Cap. XIII.

GVILANDINVS.

NVNQVID balsami planta amplius in Aegypto viuit? ALPIN. Nequaquam, sed in Arabia foelici, quam Balsami feracem omnes tum Aegyptij, tum Arabes praedicant. GVILAND. Igitur Dioscorides, Theophrastus, Plinius, Iustinus atque alij ex antiquis scriptoribus permulti, qui Balsamum tantum in Aegypto & in Iudea olim vixisse prodiderunt, decepti sunt. ALPIN. Sine dubio illos non modo de loco Balsami patrio, sed etiam de arbore quoque, succo, fructibus atque alijs deceptos fuisse arbitror, ex quo etiam dubitandum esset ipsos balsami arborem uiuentem nusquam uidisse. GVILAND. Rem ualde admirabilem praedicas, de qua tibi non ita facile medici certam fidem adhibebunt; quaeso an non Dioscoridi, Teophrasto, Plinio, serapioni atque alijs grauissimis scriptoribus de Balsamo magis quam tibi credendum putas, qui in docenda herbarum stirpiumque materia, ceteris praeferruntur, ac fide digniores habentur? ALPIN. Etsi in dialogo olim Cayri co-scripto Balsami veritate planè manifestam me reddidisse puto, nihilo minus quando me nunc ut veram Balsami historiam narrem prouocasti, ut tecum de ipsa colloquar, atque commententer effugere nunc non possim. quare iterum eadem, quae olim scripsi nunc repetere, cum res agatur tanti momenti, non me pigebit, & ne longius rem producam, dico. Arabiam foelicem Balsami locum patrium perpetuò fuisse, ac nunquam Aegyptum, ac Iudeam Balsami terram patriam fuisse, facile hinc conijcitur, quod omnes, qui de planta Balsami mentionem fecerunt, eam in viridarijs solum custoditam, minimeq; in alijs incultis locis sponte natam, prodiderunt, ut Theophrastus, Plinius, Solinus & Strabo sigillatim meminerunt. Plinius ait: sed omnibus odoribus praefertur Balsamum. vni terrae Iudaeae concessum, quondam in duobus tantum hortis, utroque regio, altero iugerum viginti non amplius, altero pauciorum. & Strabo: de Balsamo Vallis Hierici scribens, dixit: Vbi & regia est, & Balsami viridarium, quae arbor aromatica est & fruticosa, cytiso

&

DE PLANTIS AEGYPTI

& terebintho persimilis. Nulli dubium est plantas peregrinas in viridariis tantum summa cura custodiri, & patrias non solum in viridariis vel hortis, sed multis alijs in incultis locis sponte natas observari. sed cur studeo tibi persuadere Balsami plantas in Iudea aduenas fuisse, cum Ioseph lib. 7. de antiquitatib. Iudaicis rem plane claram effecerit, qui ibi meminerit, Sabam reginam primam ex Arabia Balsami plantam in Iudeam dono Salomoni Regi tulisse: ex qua postea aliae propagatae fuerunt. De Balsamo Aegypti eadem dicenda sunt, cum eam plantam ibi in viridario prope locum el Mattharia vocato, summa diligentia perpetuo custoditam vixisse, omnium Aegyptiorum relatione liquido constet: quod omnes antiqui ac iuniores scriptores fatentur, minimeque in alio Aegypti loco inculto unquam viuere inuentam fuisse, non semelque ibi perisse, atque ex Arabia rursus asportatam insertamque ac renouatam fuisse, omnes Cayrini affirmant. Anno a partu Virginis Beatissime MDLXXV. Aegypti praefectus Eunuchus Messinor nominatus, dum quasdam partes Aegypti uiseret, praesertimque el Mattharia, quem locum ob Virginis Beatissimae honorem ac obseruantiam singulis hebdomadi die Veneris, quem diem isti, ac nos dominicum sanctificant, adire ac uisere, in ipsoque loco orare consueuerat. proxime cum esset in viridario, videns omnes plantas Balsami exaruisse, ac perisse, è Meccha quadraginta plantas afferendas curauit, quae sane in eodem viridario insertae fuerunt, paucisque annis rursus curatorum negligentia periire. Quamobrem Aegyptii Balsamum semper ex Arabia habuerunt. quae res scitu ibi non est difficilis, cum saepius multi è Meccha per rubrum mare Cayrum veniant. Iter quidem a Cayro in Meccham est facillimum, & frequentatissimum. verum non esset inutile nunc me historiam peregrinorum, qui annis singulis illa loca religionis causa, adeunt, atque uisitant, subnectere, sic enim certiora de loco, ex quo veniat nunc Balsamum, habere poteris. nec non unde Rex Turcarum multum opobalsami habeat.

GVILAND. Perplacuit mihi ex te audiuisse Arabiam foelicem nunc, perpetuoque fuisse Balsami feracem, ex Aegyptiorum Arabumque testimonio. Quod uerissimum existimo, quando Dioscorides, Theophrastus, Plinius, Solinus, Serapio, Sethus, atque alij scriptum reliquerint, solum Aegypto ac Iudaeae fuisse olim Balsamum concessum. Quibus scriptoribus plena fides fortasse haud omnino, me iudice, erit adhibenda, cum permulti alij ex antiquis Arabiam

Arabiã olim quoque Balsami feracem fuisse testatum reliquerint. Diodorus et enim Siculus in 2. libro suarum historiarum, Balsamum in quadam Valle Arabiæ nasci, & non alibi memoriæ prodidit. & Strabo in 16. lib. Geograph. ait: His proxima est foelicissima Sabeorum terra, quæ maxima natio est, apud hos thus & myrrha, & cinamomum nascitur, in ora etiam Balsamum, & aliquaedam herbula valde odorata, & Pausanias lib. 9. De Viperis vero ijs, quæ in Arabia inter Balsami arbores versantur, diuersum quidem accepi. Sed cur nos magis Dioscoridi, Theophrasto, atq; aliis de Balsamo quam Aegyptiis & Arabibus propè Balsameta natis credere debemus, præcipue quia incertus sum illos vnquam viuentem Balsamum offendisse, ac inspexisse, & hi in Balsami locis nati (quando omnium cum priscorum, tum huius ætatis scriptis firmissime constet, Aegyptum Balsami plantas aluisse) quam facile potuerunt has plantas vidisse, ac vere agnouisse, à quibus cum constet Aegyptum has ex Arabia habuisse, cur amplius dubitabimus Arabiam esse patrium Balsami solum? quæ res apud Aegyptios & Arabes demonstratione nulla opus habet, cum hi omnes certò sciant non modo superiori, sed præsentis quoque ætate Balsami innumeras plantas in Arabia adductas viuere, atque omnes, quas hætenus Aegyptus habuit, exinde exportatas & sæpesæpius eo modo renouatas fuisse. Apud me itaque amplius dubium non erit, Dioscoridem, atque alios Balsamum solo Aegypto, ac Iudææ concessum olim fuisse asserentes, plurimum deceptos, idque ex aliorum relatione magis, quàm ex vera scientia litteris prodidisse. Sed tu tamen ne obliuiscaris iã propositam peregrinorum Aegyptiorum historiam nunc recēdere: quæ mihi gratissima erit. **A L P I N.** In Arabia foelici ciuitas est primaria Meccha dicta, quæ est ad mare rubrũ sita: ab ipsaque altera Medina vocata, distat itinere octo dierum, in qua est sepulcrum Mahemetis ipsorum pseudoprophetæ. ad quod singulis annis ex Aegypto duodecim vel quindecim millia peregrinorum se conferunt, sacrificaturi, & holocaustum oblaturi. His præficitur Dux quidam, qui trecentorum militum præsidio illos omnes peregrinos Meccham, Medinamque conducat, & mox Cayrum reducat incolumes ab iniuriis Arabum, qui non raro in his desertis, eos inuadunt, & occidunt, ac depredantur. Viuunt enim Arabes hi rapina victum quæritantes, suntque ferocissimi, atque audacissimi, habentque equos velocissimos, quibus vtantur, legeque sancitum etiã

F habent,

DE PLANTIS AEGYPTI

habent, ut alicubi nunquam consistere queant, sed continuo equi-
 tent, degentes subtentorijs. Peregrini itaque duce illo, quem Ha-
 mirag appellant, recta Meccham pergunt, deinde redeuntes profici-
 scuntur ad sepulchrum Medinæ, quod iter perficiunt diebus quadra-
 ginta: Medinæ & Mecchæ per alios viginti morantur. Turcarum
 Rex Medinam mittit duos præfectos, quorum alter sacris præest,
 & alter prophanis & militibus. Mecchæ vero, quæ Turcarum impe-
 rio non omnino obedit, præest quidam Arabum princeps, quem Se-
 riph appellant, hoc nomine vocant omnes, qui à Mahemet oriūdi
 sunt, & se illius cognatos scripto ostēdunt. Habet hic princeps equi-
 tum armatorum decem millia, & viginti quoque millia peditum:
 quibus timens à Turca sibi hac itineris occasione insidias fieri, sta-
 tim cū audit peregrinos ad sua loca appropinquare, recedit à Mec-
 cha & in montes se recepit, ubi usque dum abierint peregrini, mora-
 tur, quibus quotidie minatur, nisi discedant post viginti dies, se
 aquas intercepturum, quando aquæ omnes defluunt ex montibus.
 Mittit Rex Turcarum huic Seriph munera hæc, quippè chlamydē
 auratam, eiusq; filijs & fratribus centum & quinquaginta millia au-
 reorum singulis annis, pro quibus muneribus ipse Regi Turcarum
 dono mittit quadringentas petias lineas Indicas subtilissimas, cu-
 iusmodi esse bissum, de quo meminere sacræ litteræ, existimari po-
 test. Amplius cum eo bissō mittit etiam Regi opobalsami tres qua-
 tuorue libras, & præfecto Cayri libram, atq; Hamirag peregrinorū
 semilibram. Sunt etiam alij duo duces siue Hamirag cum multis pe-
 regrinis, scilicet alter è Damasco, & alter ex Arabiae foelicis locis,
 Meccham & Medinam uisitatum venientes, quibus omnibus do-
 nat parum opobalsami. Postquam omnes Aegypti, Damasci, Ara-
 biaeque peregrini Meccha discedunt, ad montem quendam profi-
 ciscuntur, quem appellant Arafat, ad cuius radicem est locus, quem
 Maure vocant, ubi sacrificant in memoriam sacrificij, quod fecit
 Abraham, credentes illum esse locum sacrificij. In medio uero itine-
 re, quod redeundo conficitur, mons est arenosus, in quo multas bal-
 sami plantas viuere affirmant, quas miraculo Mahemetis in sterili
 illo monte natas affirmant. Cæterum ne ex hac historia dubites, tan-
 tum opobalsami habere Seriph, scito, ibi à Seriph opobalsamum so-
 lere locari, soluuntque, ut audio, aliquot millia aureorū in singulis
 annis; & qui habent ab ipso conductum, quibus volunt vendūt opo-
 balsamum, atque hæc est historia de peregrinorum ad eas urbes iti-
nere

nerē, ut ex ea etiā scias vnde ad Turcas tātum opobalsami accedat, atque vt etiam tuam hac de re retineas sententiam, quippè Arabiam foelicem esse proprium balsami solum, Aegyptum uero peregrinum. **GVILAND.** Quam gratissimum mihi fuit, ex te diligentem peregrinorum Aegyptiorum peregrinationis historiam audiuisse, nec non ex Arabia solum Regem Turcarum opobalsamum habere: nunc uero illius planta est à te describenda. **ALPIN.** Balsamum arbusculum est uiticosum, quod crescit ad altitudinem elhane, seu ligustri, uel cytisi, folia paucissima gerens rutæ proxima, non tamen, ut dicebat Dioscorides, ijs candidiora, sed potius lentisci folijs similia cernuntur, scilicet colore viridi, subalbido, perpetuoque virentia. Eius lignum gummosum, lenique apparet colore exterius subrubro, cuius ramuli eodem colore cōspicui sunt, longi, recti, graciles, paucis folijs inordinatim referti, foliaque simul terna, aut quina, aut septena alæ adnata aliquo pacto lentisci foliorum æmula. Sunt ramuli odorati, gummosi, digitisque contrectati eis tenaciter adhærentes. Flores fert paruos albos acatiæ floribus proximos, ternos singulis alis appēsos, quasi in umbellæ forma, summe odoratos, odor paululo temporis resoluitur, à quibus semina promanant flaua folliculis nigris subrubescensibus contēta, valde odorata, intusque humorem flauum melli persimilem habentia, sapore subamaro parumque acri linguam ferientia, opobalsamumque redolentia, terebinthi fructuum figuræ & magnitudinis æmula, extrema aculeata & medium crassum obtinentia. opobalsamum æstate a scarificato cortice caudicis distillat, statimque eductum colore albescit, & postea in uiridem, tertio in aureum, atque demum melleum mutatur. stillatum etiam est clarum, quod mox turbatur, crassescit, & tertio tenuissimum atque clarissimum fit, tandemque senio confectum, vt terebinthina crassescit. olet in principio recentissime distillatum acutissimo atque eximio odore, quod multis capiti dolorem cōcitare solet, & aliquibus etiam sanguinem ex naribus promouere. odoris uero illa acuties ac vehementia ac in Zebet fit, tempore obtunditur, & gratior euadit, senio uero confectum uix sentitur in eo aliquis odor, & ob id Dioscorides dixerat inutile esse antiquum. Est etiam in principio leuissimum, & dilui facillimum, ita ut si in aqua uel lacte ex alto distillet, in imum uasis residere nō patiatur. clarum uero aureumque redditum, ac ab omni fece purgatissimum mediocri leuitate præditum est, ita vt instillatum in aqua, etsi fundum pe-

DE PLANTIS AEGYPTI

rat, tamen citò rursùm in superficiem aquæ feratur, cum eaque citò resoluatur. quæ omnia quo annosius, eo obscurius habet. Hincque meritò dicebat Dioscorides, optimum Balsami succum esse recentem, validi odoris, syncerum, non ad acorem vergens, dilui facilem, læuem, adstringentem, ac modice mordentem gustū. **GVILAN.** Dubium in colore natum est, cum tu dixeris in primis opobalsamū statim eductum colore albescere, atque hunc colorem brevi tempore in viridem oleosum mutari, & mox in aureum, & tandem in mellem, & Dioscorides, quem tu haud negabis verum opobalsamum inspexisse, dixerit ipsum colore lactescere. **ALPIN.** Succum Balsami in aqua instillatum & liquatum colorem lactis accipere Dioscorides scriptum reliquit. quod verissimū est. quinimo hoc est signū in separabile proprium, quod fidelius ostēdit verum succū balsami ab alijs vitiatis pro opobalsamo à multis receptis. Multa de opobalsami synceri & adulterati notis, essent à nobis dicēda, nō minusq; de carpobalsamo, & xilobalsamo, de quibus medica mētis dubij sunt fere omnes recētiore medici, sed quia aliàs de his omnibus fusissime à nobis in Dialogo de Balsamo scriptum est, quæ omnia cum te iam pridem legisse & cōsiderasse, certo sciam, nolo tempus amplius in ijs cōsumere, sed sermonē nostrum ad alia traducere, proinde qui absolutam ac perfectam plātæ, succi, fructuum, & uirgarum rationē audire, ac agnoscere cupiunt, dialogum illum legere nō grauentur, ad quem te quoq; pro alijs quæ de balsamo superessent, dicenda, remitto, Balsami plātam apud me viuentē verissimam Iacobus Cōtarenus Senator Clariss. Ioannes Vothus nobilis Anglus, Fran. Ferrerius Gallus, Ioachimus Iungermanus Germanus, Marcus Fenarius Venetus pharmacopola & plures alij viderūt, uerumq; etiam opobalsamum ab eius foliorum alis dissectis instillauisse. quod multis maxime mirum fuit, cum aliàs Italiā hāc plātam habuisse, nusquā appareat. usus tamē in medicina, quos apud Aegyptios habeat opobalsamum, carpobalsamum & xilobalsamum, tibi quoq; detegere, ac referre nunc conabor. ab opobalsami dotis desumpto principio. **GVILAND.** Gal. paucos usus Balsami in medicina hinc nouisse putādū erit, quod ipse in lib. 6. de simpl. med. facult. omnium simplicium medicamentorum usus copiose docēdo, de balsamo nihil ad hanc rem protulerit, ut ex eius his uerbis cōstat, Balsamum desiccatur & excalfacit secundo excessu. est autem tenuium partium adeo, ut odoratum sit. Sed liquor eius subtiliorum etiam partium est, quàm ipsa

ipsa planta, non tamen adeo calidus, vt quidam existimant, tenuitate partium falsi. Porro fructus eius persimilis genere facultatis est, cæterum longè in subtilitate partium inferior. Sed age tu dic vsus illius apud Aegyptios frequentatos. ALPIN. Nullum certe ibi est medicamentum, quo magis, ac frequentius gens illa medendo vtatur, quàm opobalsamum, quod quidem illi fere ad omnes morbos, ac symptomata adhibent ad osq; maxime, qui vel ex simplici temperie frigida & humida, uel à frigidis humidisque succis, uel à uenenis, concitantur. summa cum laude eo utuntur ad omnia uulnera, quo mirifice curantur. quod ego experientia in Petro Mariano Veneto mercatore, in capite à Turcis nocte quapiam usq; ad os pessime lignis vulnerato, didici: balsamo siquidem inuncta ea uulnera per diem tantum, ferè omnino coaluerunt, & eo quam paucissimis diebus; ut is testis esse potest, perfectè sanatus est: utuntur etiam ipso ad ulcera sordida, quæ eo mundantur, atque sanantur. In uenentis, & demorsis à serpentibus, atque iectis à scorpionibus tum epotum, tum illitum maxime iuuat. In peste, vt ab eius contagio defendantur, nihil maius habent, quo utilius & tutius utantur, singulis diebus eius semidragmam deglutientes. Multasque etiam putridas febres eo epoto illi sanant, largiori ab ipso erumpente sudore. In chronicis febribus à crudis frigidisque humoribus, obstructionibusque uiscerum, nihil utilius ac præstantius experiuntur, quam opobalsamini scrupulos, uel dragmam per os quotidie exhibere, liberat enim ualenter uiscera ab obstructionibus, caloremque naturalem fouendo crudos humores concoquit, ac digerit. Hincq; eius usus ad omnes frigidos morbos, ac symptomata, apud eos est frequentissimus. Oculis uisum deperditum, atque auribus auditum instillatum restituit, auriumque dolores sanat. præterea ad conuulsos ex humiditate ac frigiditate, ad uertiginosos, epilepticos, resolutos, trementes, ad tussimque ex frigido humore, orthopnæam, & omnem spirandi difficultatem, pulmonum fluxiones, humiditates, & dolores, ad stomachique frigiditatem, cruditates, atque ad omnes flatuum molestias, ad uteri frigidam humidamque intemperiem, ad præfocationes, dolores, sterilitatem, albos, fluores, ad interceptam urinam ex frigiditate, flatu, uel lapidibus, ad calculosque in renibus ualenter frangendos, ac abstergendos, usus opobalsami est apud omnes illos populos notissimus, & ad hæc omnia mala præstâtissimū illi auxiliū experiuntur. Mulieres uero Aegyptiæ steriles eo tum epoto tum supposito,

DE PLANTIS AEGYPTI

supposito, tum suffito sc̄liciori successu saepe ad remouendam sterilitatem utuntur. Non minori in usu etiam habent, ad pulchram faciem efficiendam, quando eo ipsa illita à rugis defendatur. audio etiam aliquas eo ad conseruandam faciei pulchritudinem ac iuuentutem non inutiliter usas fuisse. **G V I L A N D.** Sed quomodo hæc illo ad conseruandam iuuentutem utuntur. hic enim usus quamquam in ore multorum sit, nihilominus a nullo id discere potui. **A L P I N.** Vt mulieres faciei cutem, dū iuuenes sunt, perpetuò conseruare possint, opobalsami usum in hunc modum sequuntur Balsamanda enim mulier (ut sic loquar) in balneum calidum in primis moratur quousq; multum incaluerit, quo tempore cutem opobalsamo multoties copiose illinit, à qua linitione per horam & amplius in balneo ualde calido, quousq; recte cutis opobalsamo imbibatur & areseat, morata, balneū egreditur, solitaq; munia exercet, p̄manetq; sic, facie atque pectore opobalsamo inuncta per tres ad minus dies, in quibus nunquam perunctam cutim abluit, uel mundat: ac tertia die ab inunctione rursus in balneum eodem iam dicto modo se confert, faciemque ac pectus ualde calefactum copioso opobalsamo multoties perungit: aliquæ sunt, quæ uel decies una die cutem inungunt, obseruantes commodum interuallum, quo recte cutis peruncta totum opobalsamum imbibat, atque paululum areseat, ut promptius succum intimius haurire queat. Quam opobalsami unctiōnem hoc modo præstitam multoties moliuntur; saltem diebus triginta. In quibus cutem nunquam lauant, uel mundant à quibus quindecim & etiam amplius, sic cute opobalsamo inuncta quiescunt, quousq; nihil liquoris ostēdat, probeq; ab eo siccata fuerit. quo tempore aqua fabarum stillatitia, prius ad eas partes præmissa modica olei amigdalorum amararum inunctione se lauant, cutemque multis diebus abstergunt. atq; hæc de uiribus opobalsami sint dicta. Seminum atq; uirgarum quoq; recentium usus apud illos est familiaris. Eis siquidem ad omnia ferè, ad quæ opobalsamo, utuntur. præsertimq; ad robur stomacho conciliandū, eius enim puluerem cū decocto specæ nardi, ad binas dragmas exhibent. idē præstat decoctū, quo maxime colorē naturalē fouent, augent, & roborant. utuntur & ipso in spirandi difficultate, tussi frigida, atque alijs morbis à frigiditate nascentibus. Usus frequentissimū habet puluis, & decoctū ad humiditates uteri exsiccandas, eiusq; calorē uiuificandū. suffitū ex his frequentant ad morbos omnes uteri à causa frigida

frigida concitatos. eodem modo & ligni usus est. Succus enim, semi-
na, ac lignum iisdem facultatibus donata sunt, ad eademq; usum
habent. verū tamen opobalsamum efficacius potest, eoq; minus car-
pobalsamum, omniumq; minime xilobalsamum. at tempus est, vt fi-
nito hoc sermone, nos ad alias plantas narrandas transeamus.

G V I L. Istorum trium medicamentorū vsus omnes etiā Diosco-
des, Auicenas, atq; alij multi præclarissimi medici docuerāt,
ex quo mirum non est, si ijs adhibitis ad multa mala uo-
ti compotes Aegyptij fiunt. Sed de Calaf tem-
pus est vt loquaris, prius tamen balsami ue-
ra uisa ichone, quam à Peruis Bei tuo
familiari amico Turca Sangia-
ch receptū, aliàs ex te audi-
ui, atq; ex tua uiuen-
te planta descri-
bere potui
sti.

DE PLANTIS AEGYPTI

BALSAMVM AB AEGYPTIIS BALESSAN.

De

De Calaf seu Ban.

Cap. XV.

A L P I N V S.

RBVSCVLVM fruticosum in Aegypto reperitur, quod mea quidem sententia, Salicis genus existit, nasciturque in locis humidis, foliis aliquatenus Salici proximis, sed multo maioribus; quippe longioribus, ac latioribus. Floresque eius sunt quidam globuli oblongi, albi, lanuginosi, caudici pene foliorum radices nascentes, quotaque in arbore folia existunt, tot flores emittit. crescit arbusculum hoc ad viticis magnitudinem ramis multis, siue stolonibus rectis: ex floribus, ut audio distillant aquam macahalef vocatam, quam insignes vires ad exsicandam putredinem, atque ad venena, & cor recreandum habere, illi praedicant. in febribusque pestilentibus ipsa pro secreto auxilio apud illos habetur. Aquam etiam, in qua multi flores infusi aliquandiu manserint, uel in qua ebullierint, exhibent ad dolores capitis, atque ad virium recreationem, quam & ipsam valide putredini ac venenis obsistere experti sunt. estque ipsorum decoctum, ac infusio in aqua parata, ad quoscumque febricitantes, apud illos in maximo usu.

G CALAF

DE PLANTIS AEGYPTI

CALAF, ET BAN.

De Bon. Cap. XVI.

A L P I N V S.

ARBOREM uidi in uiridario Halybei Turce, cuius tu-
 ichonem nunc spectabis, ex qua semina illa ibi uulgatiffi-
 ma Bon, uel Ban appellata, producuntur: ex his omnes
 tum Aegyptij, tum Arabes parant decoctum uulgatiffi-
 mum, quod uini loco ipsi potant, uediturque in publicis oenopo-
 lijs, non secusquam apud nos uinum: illique ipsum uocant Cao-
 ua. Hæc semina ex foelici Arabia asportantur. Arbor, quam me in-
 spexisse dixi, euonomo similis obseruata est, sed tamen folia crassio-
 ra, durioraque habebat, uiridiora, perpetuoque uirentia. Vfus est il-
 lorum seminum omnibus notissimus, ad parandum iam dictum de-
 coctum, quod quo pacto ab illis paratur, aliàs à me dictum est,
 Utuntur tamen eius decocto ad roborandum ventriculum fri-
 gidiorem, adiuuandamque concoctionem, & non minus ad au-
 ferendas à uisceribus obstructions; in tumoribusque hepatis
 lienisque frigidis, & antiquis obstructionibus, foeliciori cum suc-
 cessu decoctum multos dies experiuntur. Quod etiam uterum
 maxime respicere uidetur, ipsum enim excalfacit, obstructio-
 nesque ab eo aufert, sic enim in familiari usu est apud omnes
 Aegyptias, Arabasque mulieres, ut semper, dum fluunt menses, ip-
 forum vacationem, huius decocti feruentis multum paulatim sor-
 billantes, adiuuent. ad promouendos etiam, in quibus suppressi
 sunt, usus huius decocti, purgato corpore multis diebus, utilissimus
 est. GVIL. Auicennas de his seminibus meminit, similesque uel eof-
 dem usus à te narratos de his seminibus memoriae prodidit. ipsum-
 que semen calidum in tertio, & siccum in secundo gradu constituit,
 quod tamen uerum non uidetur, quando semen sapore dulcescat,
 cum pauco amarore nullamque acrimoniam præferat. Nihilominus
 ipsum obstructionibus uiscerum, frigidisque tumoribus hepa-
 tis, uel lienis multum conferre docuit. Sed ait, stomacho nauseam
 concitare, pituitamque purgare, atque multa alia hæc semina præsta-
 re, experientia penes Aegyptios didici. atque hæc est arbor, quam
 Cayri olim inspexeram.

DE PLANTIS AEGYPTI
B O N.

De Bahobab. Cap. XVII.

A L P I N V S.

BAHOBAB est fructus magnitudine mali citri, cucurbitæ similis, intus semina nigra, dura, extremis in unum semiarcum quasi inclinantibus, & substantiam cucurbitarum, similem habent, quæ in recentibus est humida, rubra, sapore acido

non

non ingrato ; Fructus recenter ab arbore excisus, gustui admodum gratus est, in Aethiopiae inflammatis locis, acido sapore, quem con- temperant diuites saccharo, sitim valenter extinguit, multumque re- frigerat. Ibi, vt audio, eo vtuntur ad omnes calidos affectus, febres- que omnes putridas, praecipueque ad pestilentes, tum eius pulpam cum saccharo comedentes, tum succum expressum cum saccharo potantes, vel ex eo paratum syrupum accipientes. Cayri etiam, quo loco recens fructus non habetur, eius pulpa in puluerem parata ij vtuntur, quae est terra rubra, adstringenti, acidoque sapore gustum feriens qualis in terra lemnia obseruatur: estque apud multos fami- liarissimus illiusce terrae vsus ad pestiferas febres, tum ad sputum sanguinis, ad lenteriam, dysenteriam, cruentumq; hepaticum fluo- rem, nec non ad uteri menses firmandos . alij eiusce terrae

in subtilissimum puluerem redactae dragmam cum a- qua plantaginis dissolutam, ad eadem exhibent,

alij decocto, alij infuso vtentes. Arborem

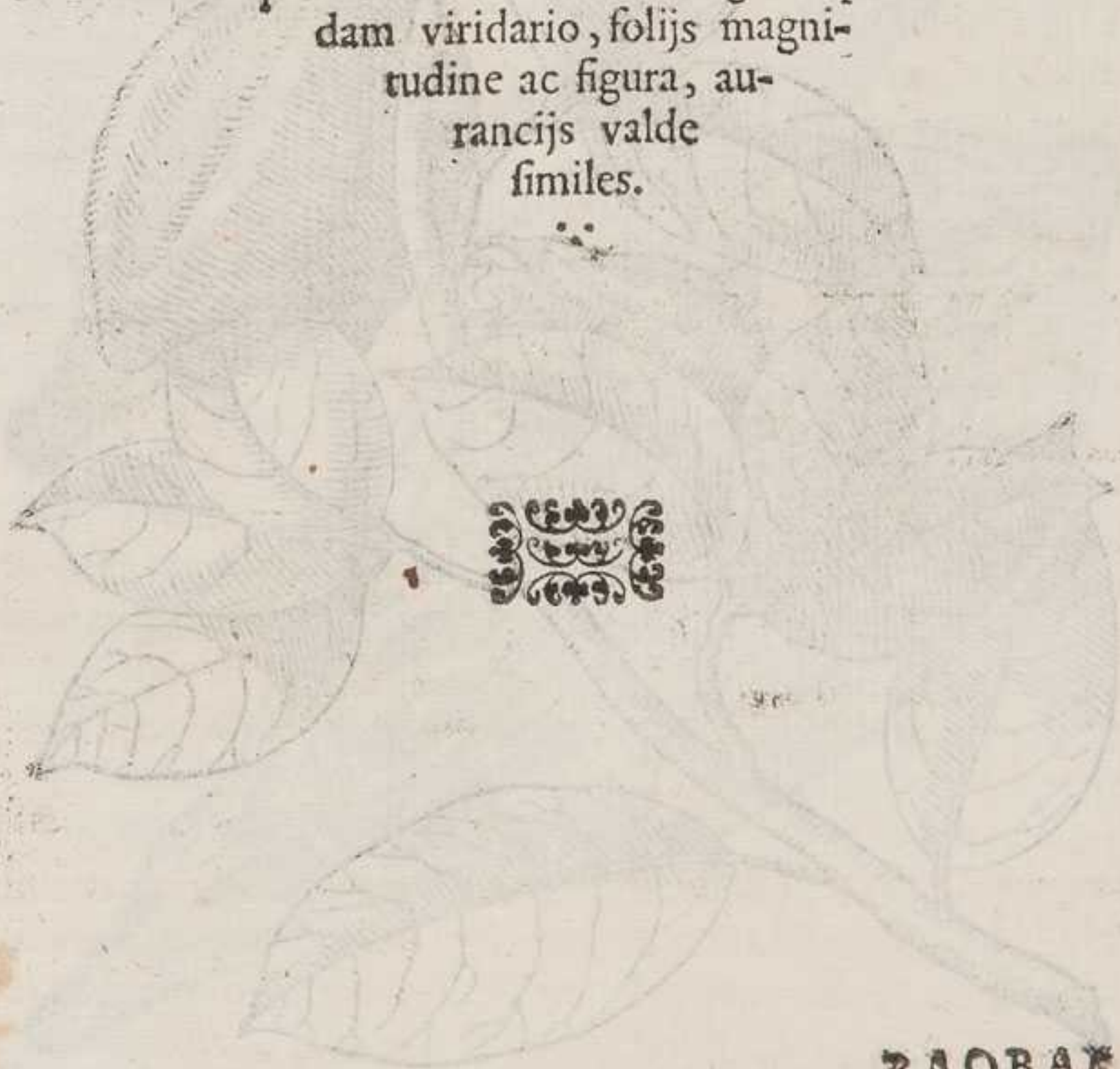
quae hos fructus fert, vidi ego in quo-

dam viridario, folijs magni-

tudine ac figura, au-

rancijs valde

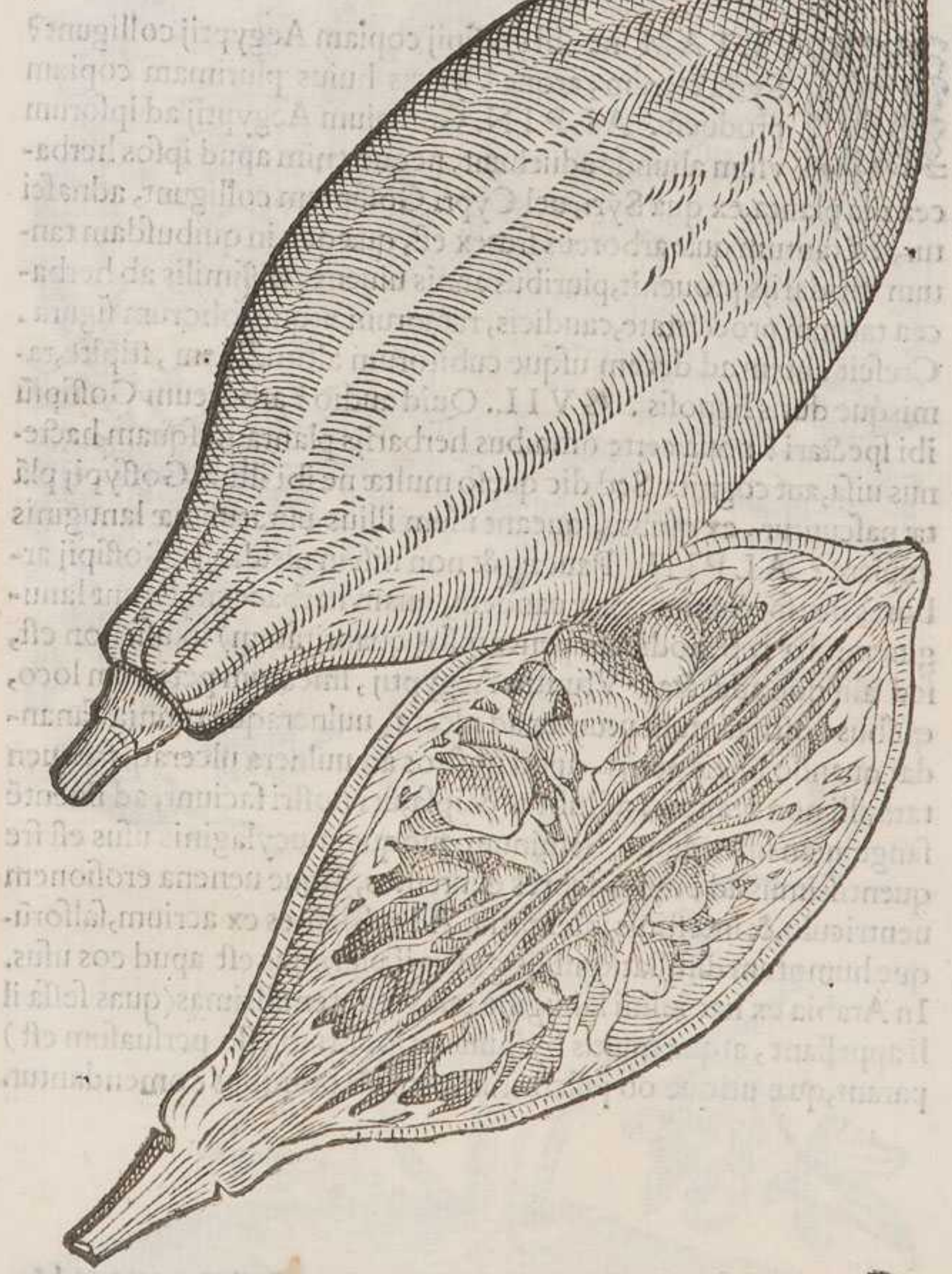
similes.

BAOBAB

FRUCTVS BAABA.

ANDINVS.

DE PLANTIS AEGYPTI

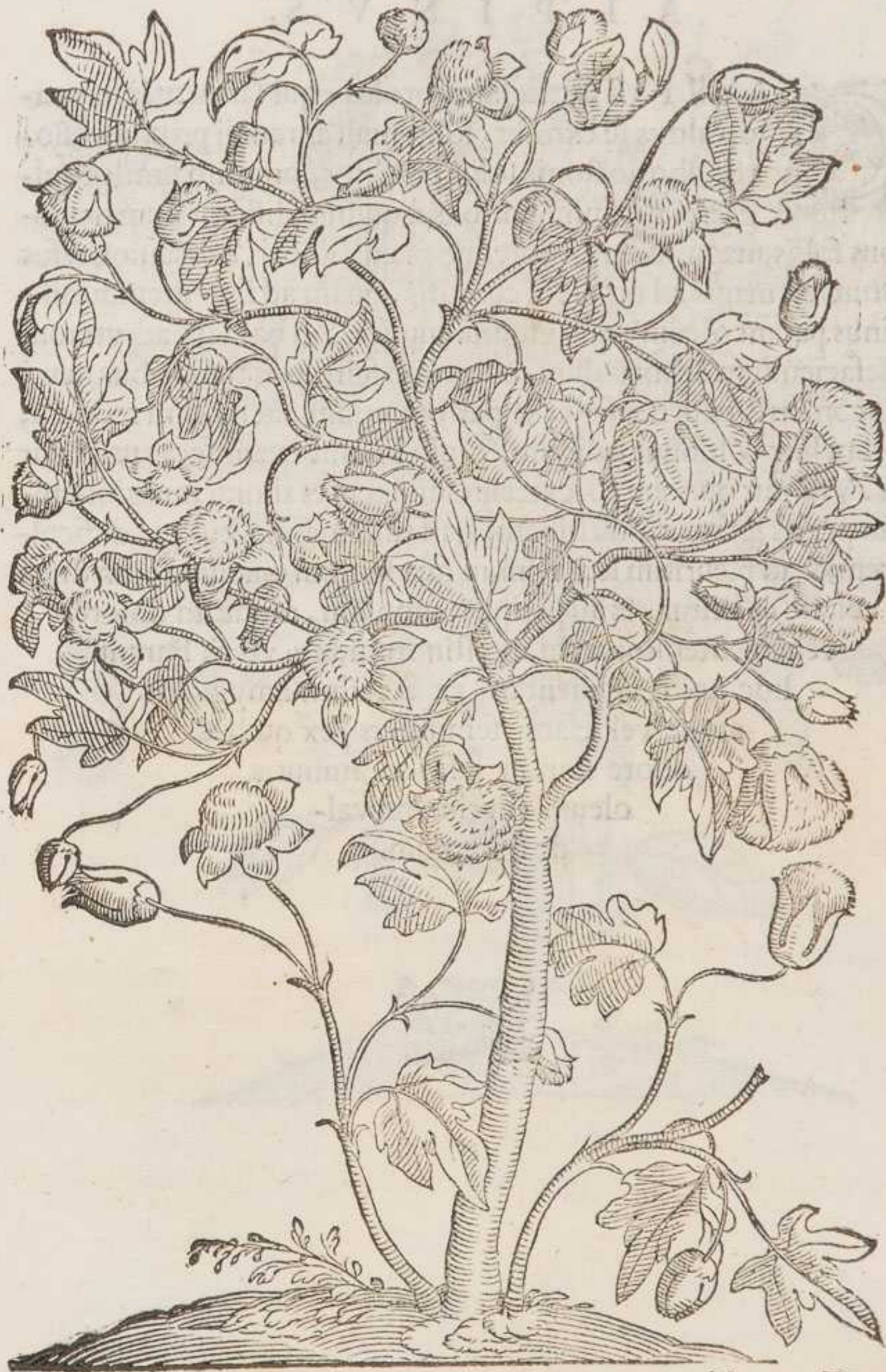
De Gossipio arboreo, *Gotne* & *Msegia* appellato.

Cap. XVIII.

G V I L A N D I N V S.

MULTAM ne ibi gossipij copiam Aegyptij colligunt? Syria etenim, atque Cyprus huius plurimam copiam producit. ALPIN. Gossipium Aegyptij ad ipsorum usum aliunde aduehunt, neque enim apud ipsos herbaea illa planta, ex qua Syri; uel Cypri Gossipium colligunt, adnascitur, sed tantum quæ arboreus frutex est, quæque in quibusdam tantum uiridarijs prouenit, pluribus annis uiuens, dissimilis ab herbaea tantum proceritate, caudicis, ramorum, atque foliorum figura. Crescit autem ad decem usque cubitorum altitudinem, stipite, ramisque duris lignosis. G V I L. Quid audio? arboreum Gossipiū ibi spectari? noua certe omnibus herbarijs planta, nusquam hactenus uisa, aut cognita. Sed dic queso multæ ne ibi illius Gossypij plantæ nascuntur, ex quibus, queant usum illius usitatissimæ lanuginis explere? ALPIN. Pauca, & non nisi in uiridarijs, Gossipij arbores illæ spectantur, quæ eandem, quam herbaceum, ferunt lanuginem: quæ (ob modicam penes ipsos quantitatem) in usu non est, sed aliunde aduecta. Utuntur Aegyptij, linearum petiarum loco, quibus nostri tantum utuntur ad ulcera, uulneraque omnia sananda: quando lineis petijs, apud nostros ad uulnera ulceraque frequentata, illi non utantur. adhibent & ipsa, uti nostri faciunt, ad fluentem sanguinem sistendum. Seminum quoque mucylaginis usus est frequentissimus ad omnes febres exurentes, atque uenena erosionem uentriculo, & intestinis inferentia. Ad tussientes ex acrium, salforumque humorum distillationibus, gossipij plurimus est apud eos usus. In Arabia ex hac xilini lanugine telas illas tenuissimas (quas sessa illi appellant, atque multis byssum antiquorum esse persuasum est) parant, quæ utique ob pulchritudinem ab omnibus comendantur.

GOSSIPIVM ARBOREVM GOTNEMSEGIAR,

H De

DE PLANTIS AEGYPTI

De Sambac Arab. siue Gelsimino Arabico. Cap. XIX.

A L P I N V S.

 AYRI est frutex sarmentosus, qui sarmentis serpendo altius se extollit, folijs mali aurancij proximis, flores albos, octonis folijs praeditos, omnino similes vulgaribus iesmini floribus, à quibus differunt numerosioribus folijs, magnitudine odoreque praualidiori, ac suauiori. vsus florum est magis ad ornatum corporis, quam ad sanitatem. nihilominus parant oleum, quo vtuntur mulieres in balneis ad vterum calefaciendum & laxandum, eius enim scirrhosis tumoribus maxime conferre expertae sunt, vt partum etiam faciliorem reddant, oleum hoc & bibunt calidum, & ipso liniunt extrinsecas uteri partes. Vtuntur quoque eo exterius inungentes thoracis regionem, tum per os ipsum calidum bibentes, ad tussim, anhelitusque difficultatem, & ad pleuritim lethalem, in qua sputum maxima cum difficultate educitur, & ad peripneumoniam, atque ad dolores vehementes stomachi, intestinorum, atque vteri; Parant hoc nostri vnguentarij ex dulcibus amygdalis atque vel sesami seminibus, ex quibus odore florum iesmini imbutis oleum exprimunt valde odoratum.

SAMBAG

SAMBAC LESMIN ARABIGVM.

PHASEOLVS

H 2 De

DE PLANTIS AEGYPTI

De phaseolo nigro lablab vocato. Cap. XX.

A L P I N V S.

EST arbor sarmentosa, quæ crescit ad vitis magnitudinem, sarmentisque vitis modo extenditur, ac expanditur folijs, figuraque similis est omnino vulgari phaseolo, flores fert bis in anno, vere, ac autumno, phaseolorum floribus aliquatenus similes, à quibus siliquæ longæ, instarque fabarum latissimæ cernuntur, quæ semina nigra phaseolis planè similia continent, quorum alia nigra, alia subrubra cernuntur. Hæc arbor uiuit annos centum, & amplius perpetuoque viret. Aegyptij phaseolos illos in cibo frequentant, nostrisque non minus gustui suaves existunt. Mulieres utuntur decocto cum croco ad excitandos menses. præterea utile est ad tussim, & dispnæam, & ad urinam suppressam mouendam.

PHASEOLVS

PHASEOLVS NIGER LABLAB.

De

DE PLANTIS AEGYPTI

De Phasiolo rubro, Abrus vocato. Cap. XXI.

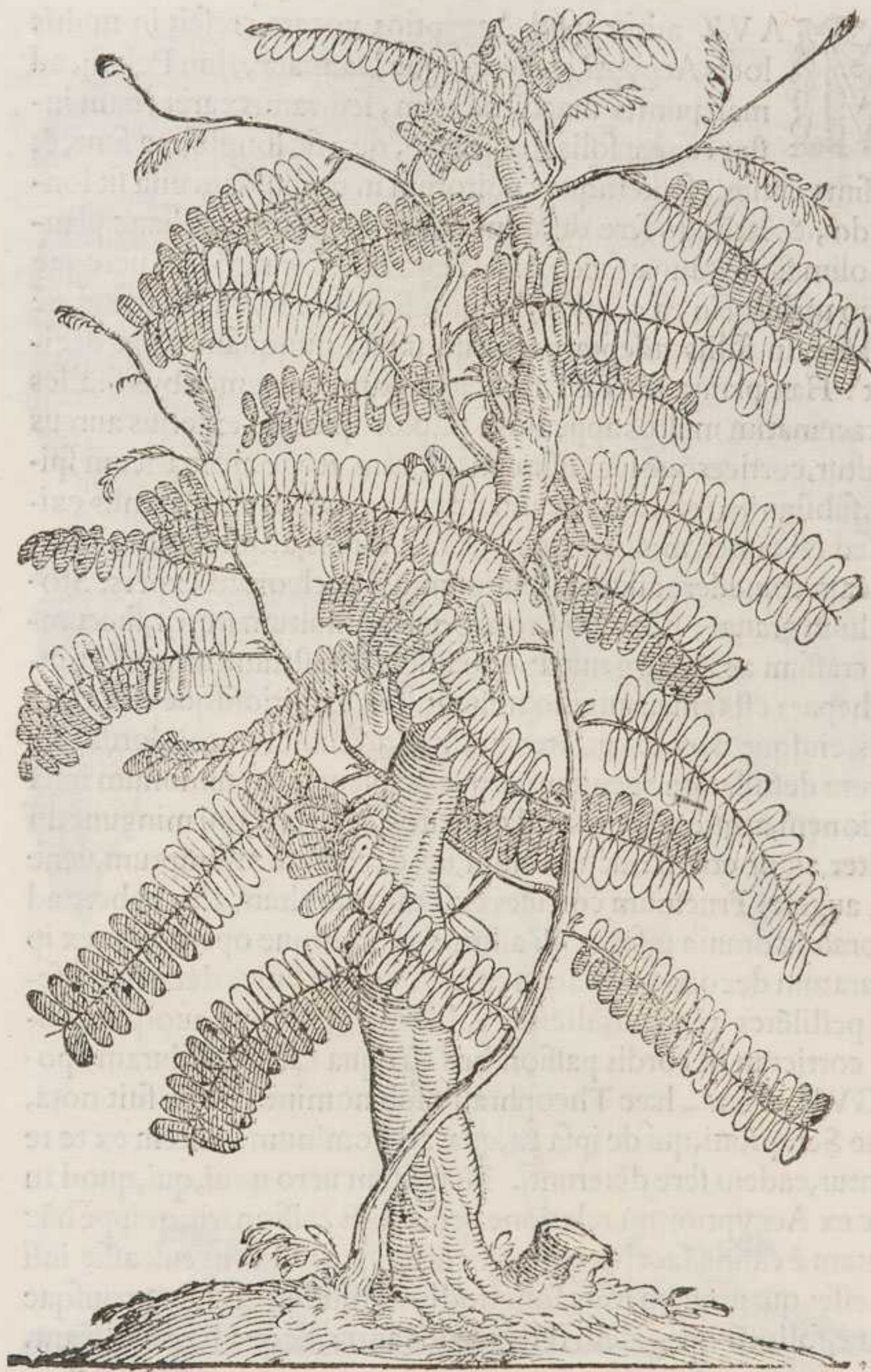
A L P I N V S.

EST etiam arbor fruticosa, sarmentosa, uolubilis, atque lahlab modo serpens, ac altius se extollens, latiusque se expandens, folijs derelside uel Tamirindi, planè similibus, sed longe minoribus: mouenturque etiam non secus, quam de ramarindi folijs dictum est, ad Solem: Occidente quippe Sole clauduntur, totaque clausa manent, quousque Sol denuo oriatur, quo tempore rursus aperiuntur. Flores audio ferre hanc arborem phaseolis proximos, atque siliquas, quæ in tus habent semina parua, rotunda, rubra, dura, phaseolis omnino similia: quæ quidem corallorum uniones, quas collo puellæ gesture solent, omnibus plane videntur. phaseolorum gustum & ipsa habent, quorum usus est ad cibum, ijsque Aegyptij in iure elixis uesci consueuerunt. Sunt vero cæteris omnibus difficiliora, ex quo stomacho maxime infestæ sunt, flatusq; multos concitant, & hypochondriacis valde noxia obseruantur, egerrimeque in stomacho concoquuntur, & prauum succum etiam generant.

ABRVS.

ABRVS.

De

DE PLANTIS AEGYPTI

De Mauꝛ seu musa.

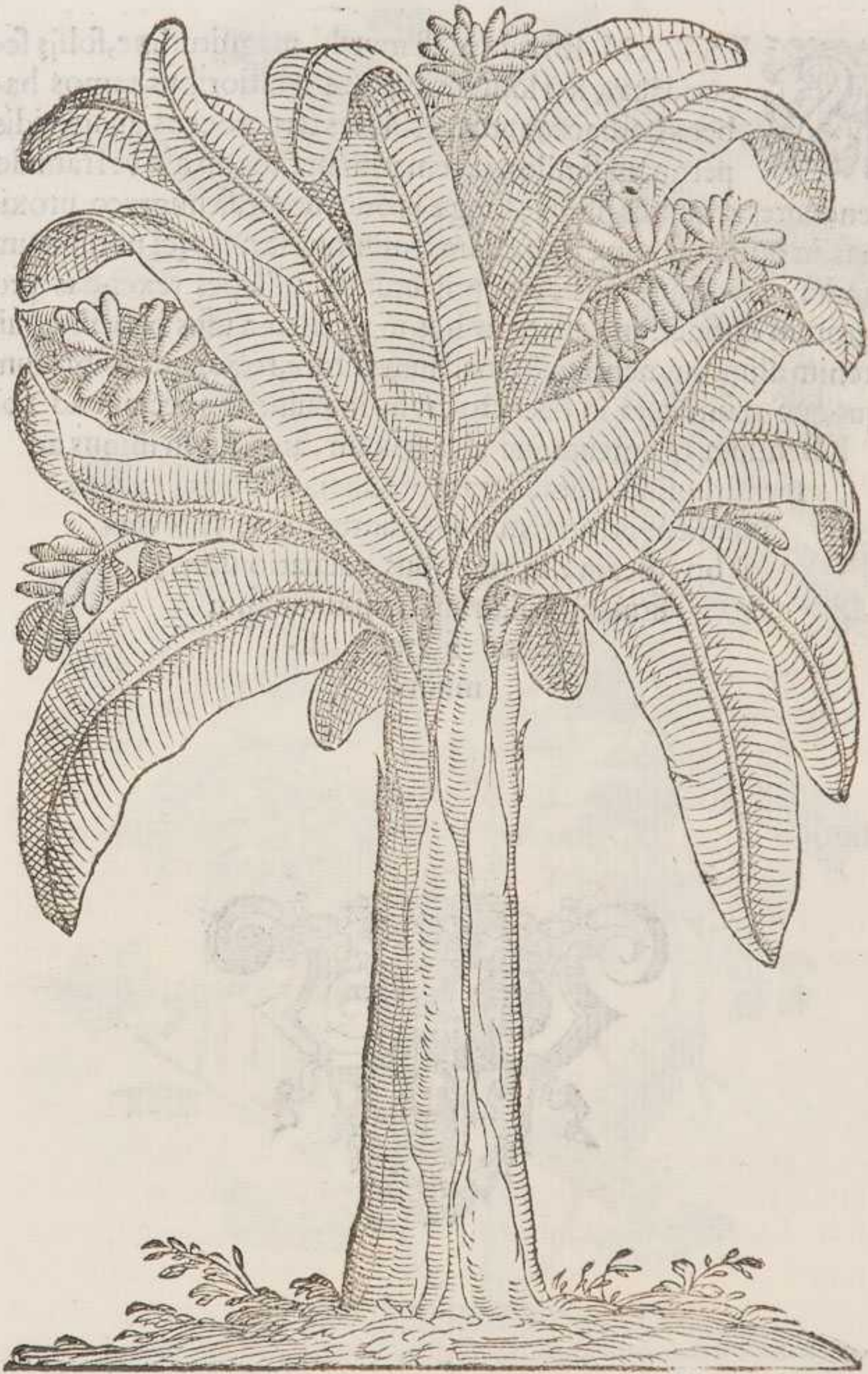
Cap. XXI.

A L P I N V S.

MAVZ arbor apud Aegyptios vocata, crescit in multis locis Aegypti, praesertimque Damiatæ, olim Pelusij, ad mali punici magnitudinem, sed ramis caret; nam instar cannæ folia sua spargit, quæ sic longissima sunt, & latissima, ut sex, septemque cubitorum in quibusdam uisa sit longitudo, & latitudo fere duorum. aiunt multi insitam hanc plantam olim fuisse cannæ saccharinæ supra culcassie radicem, uereque imago utriusque in ea cernitur, longitudinem cannarum, & latitudinem culcassie in folijs adepta perpetuo uiret, nunquam folia decidunt. Hæc planta fructus fert multos, paruis cucumeribus similes sed racematim multos appensos. Color ipsorum exterius aureus cernitur, corticesque suauissimum odorem, atque aromaticum spirant. substantiæ ipsorum cucumerorum persimilis aliquatenus existit, sed est tamen mollis, pinguis, lenta, dulcis, atque ad prime suavis, eam comedere assuetis, seminum, uel nucleorum expers. Stomachum grauat, difficulter concoquitur, multum nutrit, succumque crassum ac lætum generat, quo uiscera obstruuntur, praesertimque hepar: est tamen auxilio tussientibus, suspiriosisque ex calore factis. eiusque decocto utiliter utuntur, ad tussim ex calidorum humorum destillatione genitam, atque ad pleuræ & pulmonum inflammationem, atque ad renes inflammatos, & ad eos, qui mingunt difficulter. aiunt etiam fructum esum, uel decoctum assumptum, uenerem augere. Fructuum cortices exiccatos multam uim habere ad roboranda omnia uiscera illi affirmant, cordique opem ferre ex ipsis paratum decoctum in aqua calaf. Ususque huius decocti ad febres pestilentes apud eos dicitur valde utilis: puluerem quoque ipsorum corticum in cordis passionibus cum aqua calaf dissolutam epotant. GVIL. Planta hæc Theophrasto sub nomine palmæ fuit nota, atque Serapioni, qui de ipsa ea, quæ ad hominum salutem ex te recitantur, eadem fere dixerunt. Neminem uero noui, qui, quod tu nunc ex Aegyptiorum relatione prodidisti, affirmarit, quippè hæc plantam è canna saccharum gignente, supra radicem culcassie insitam esse: quamquam folia longitudine atque latitudine, utriusque plantæ, foliorum imaginem referre uideantur, de qua hæc sufficiant.

MAVZ

M A V Z M V S A.

I De

DE PLANTIS AEGYPTI

De Sesban. Cap. XXXI.

A L P I N V S.

SESBAN ibi frutex est myrthi magnitudine, folijs securidacæ, sed longioribus & angustioribus, ramos habens herbaceos teneros. flores fert croceos, anagyridis perquam similes, racematim multos ab ala vel ramulo pendentes, à quibus filiquæ longæ producuntur, fanugreco proximas, in quibus semina sunt etiam seminibus fanugreçi non parum similia. His fruticibus Aegyptij utuntur ad sepes texendas pro agrorum distinctione. semina hos in medicina usus habere noui, etenim aiunt, humentem stomachum ficcare, roborare, & ipsorum quoque usum tum in decocto, tum in puluere affectant ad cohibendum quemcumque alui fluxum, atque non minus ad menstruorum immoderata profluvia sistenda, ex ipsis insignem utilitatem experiuntur: & ut vno verbo dicam, in omnibus vacuationibus, firmandis illorum seminum usum habent frequentissimum.

SESBAN.

DE PLANTIS AEGYPTI

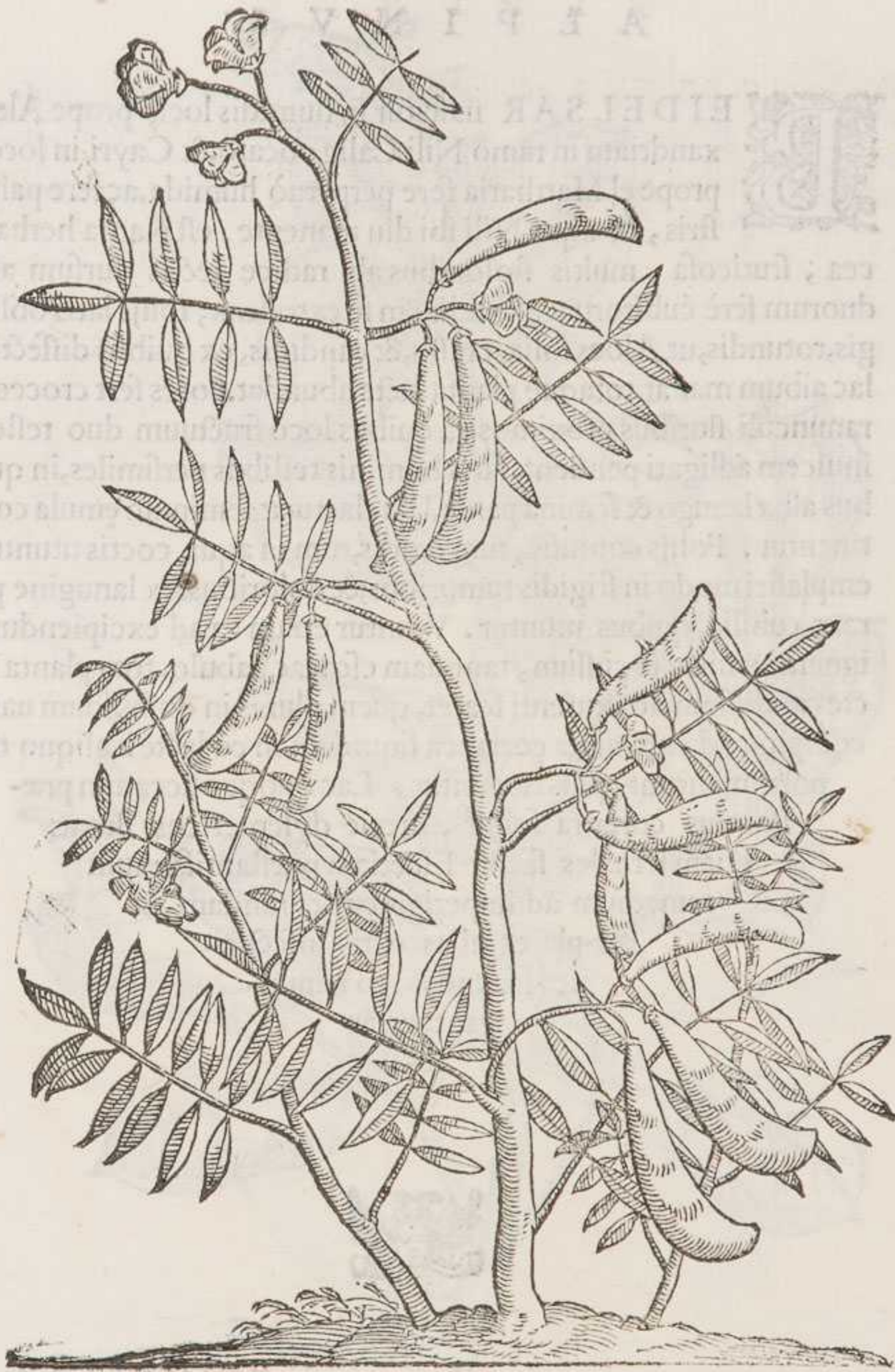
De Sophera. Cap. *XXIIII.*

A L P I N V S.

SOPHERA est planta fruticosa cubitalis altitudinis, galegae proxima, duris ramis, folijs myrthi, tenuioribus multis, utrinque ordinatim a se appensis: flores fert croceos, cassiae florum æmulos, inodoros; ex quibus siliquæ parvæ promanant, quatuor aut quinque semina habentes, Sesban plane similia. Aiunt semina esse uenenum hominibus.

SOPHERA.

DE PLANTIS AEGYPTI

De Beidelsar. Cap. XXV.

A L P I N V S.

BEIDEL SAR nascitur in humidis locis prope Alexandriam in ramo Nili Calig vocato, & Cayri in loco prope el Mattharia fere perpetuò humida, ac fere palustris, ex aqua Nili ibi diu manente. est planta herbacea, fruticosa, multis stolonibus ab radice rectis sursum ad duorum ferè cubitorum altitudinem se extollens, folijs latis oblongis, rotundis, ut Aloes folia, crassis, & candidis, ex quibus dissectis lac album manat: totaque planta lacte abundat. flores fert croceos ranunculi floribus proximos, à quibus loco fructuum duo testes inuicem adligati pendent, satis hominis testibus per similes, in quibus alba lanugo & semina parua, lata, lactucae seminum emula continentur. Folijs contusis, tum crudis, tum in aqua coctis utuntur emplastri modo in frigidis tumoribus, & doloribus. ex lanugine parant cubilia, quibus utuntur. Utuntur etiam ea ad excipiendum ignem ex filice excussum, tanquam esca, ac pabulo. tota planta lacte calidissimo, ac exurenti scatet, quem plures in quibusdam uasis colligunt ad expilanda coria, ea siquidem in eo lacte si aliquo tempore maneant, pilis nudantur. Lac quoque siccatum praestantius corpora soluit, atque dysentericos fluxus etiam lethales facit. Est etiam praestantissimum remedium ad impetiginem curandam, & ad plures alias cutis infectiones sanandas, eo si inungantur partes.

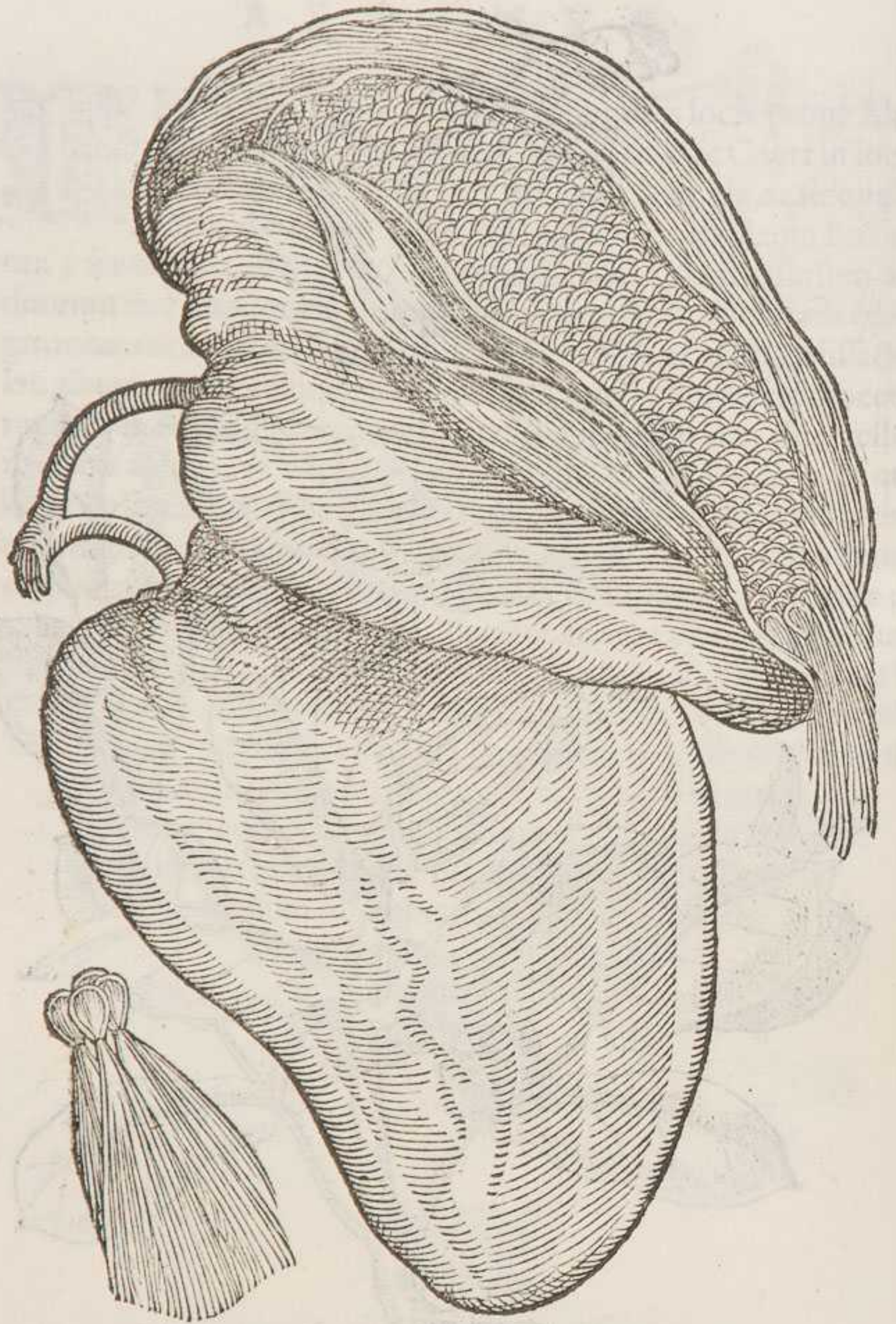

BEIDEL SAR.

FRUCTVS

DE PLANTIS AEGYPTI
FRUCTVS BEIDEL SAR.

BEIDEL SAR

De

De Achaouan abiat, idest artemisia alba. Cap. XXVI.

ALPINS.

NASCITVR Cayri in locis multis quædam planta fruticosa, ramis densa, quæ trium cubitorum vsque ad altitudinem assurgit, folijs artemisiæ intus nigris, atque extra candidis, tota planta lanuginosa, seu hirsuta, floresque fert umbellæ modo, multos, aureos, senecioni proximos. qui tandem in pappum degenerant. flores, foliaque sunt parum odorata, sapore subdulci cum aliqua stipticitate. hanc volunt multi ipsorum esse Achaouam maiorem ac albam, quippe artemisiæ speciem, ex quo ipsi eam appellant Achaouam el chebit abiat; Quam plantam nostri temporis herbarij alij cinerariam, alij Iacobæam marinam, vocant. Aegyptij ea ad multa vtuntur, quippe decoctum ex folijs paratum ad renum, vesicæque calculos pollere aiunt, nec non ad sanandas viscerum antiquas obstructions, præfertimque ad vteri obstructions, frigiditatem, strangulationem, sterilitatem, inflationem, atque ad menses interceptos reuocandos, proinde paratis ex folijs, floribusque in aqua infussionibus mulieres hystericæ maxime iuuantur. GVIL.

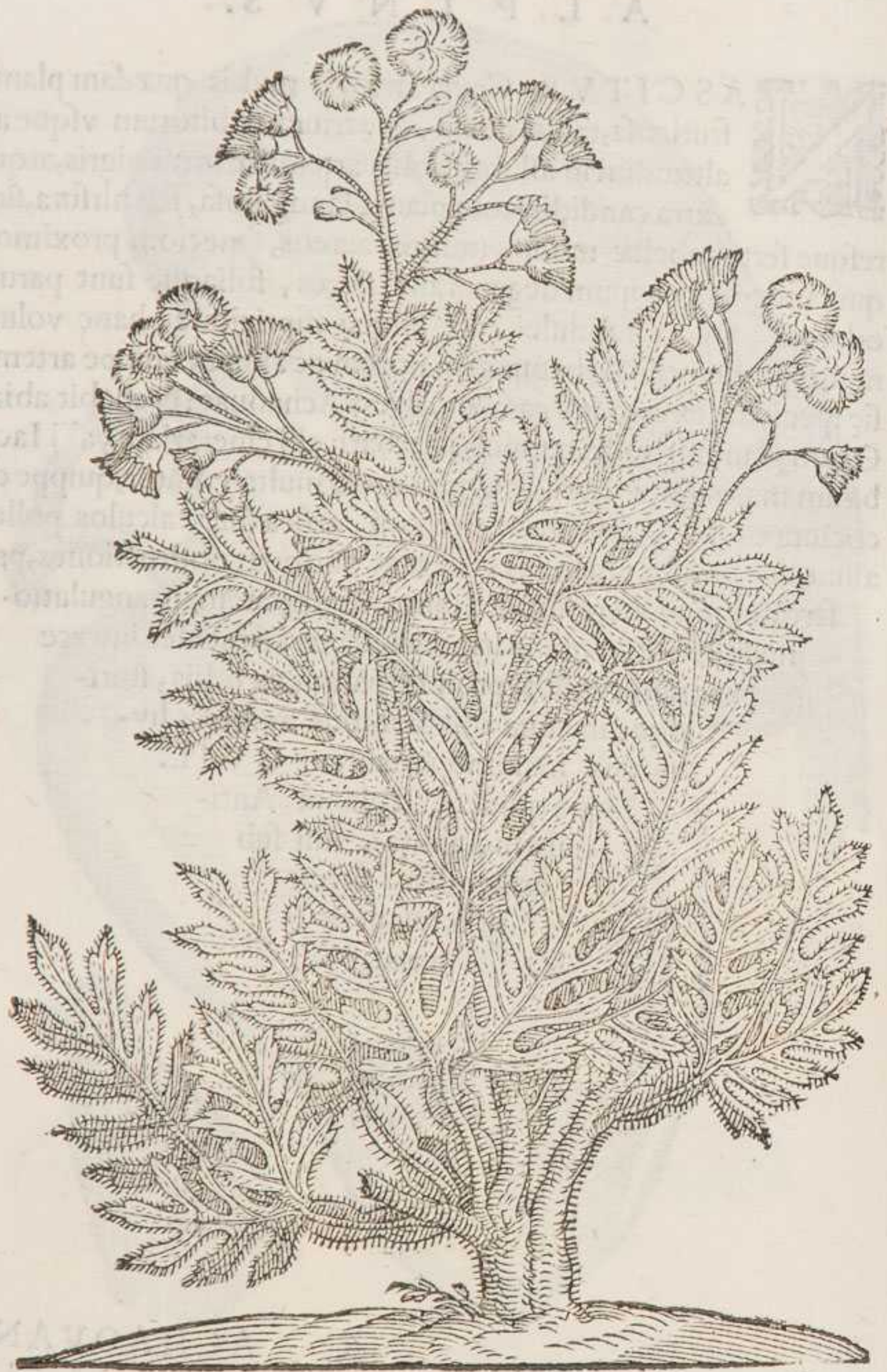
Noua quidem est planta. Antiquis incognita, nisi sub artemisiæ specie quis ipsam reponat.

K ACHAOVAN

DE PLANTIS AEGYPTI

A C H A O V A N A B I A T .

De

De Bammia. Cap. XXVII.

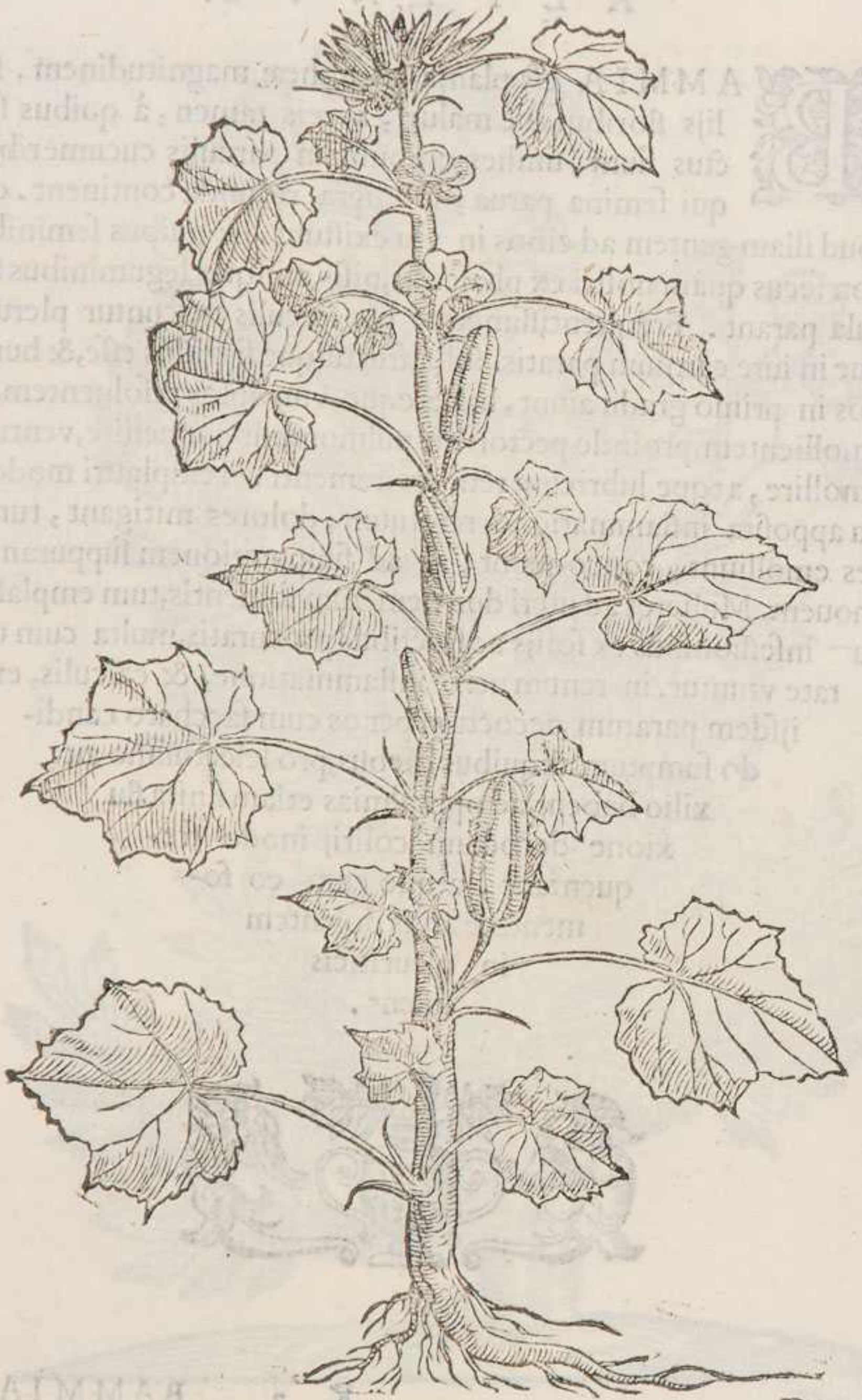
ALPINS.

BAMMIA est planta ad altheæ magnitudinem. folijs floribusque maluæ, aureis tamen, à quibus fructus fiunt, similes quibusdam paruulis cucumeribus, qui semina parua, subnigra, rotunda continent. que apud illam gentem ad cibos in vsu existunt. ex quibus seminibus non secus quàm nostri ex phaseolis, pisis, alijsque leguminibus fercula parant. Frequentissimeque his ferculis uescuntur plerumque in iure carniū paratis. folia, fructusque frigidos esse, & humidos in primo gradu aiunt, habereque vim ipsos resoluentem, ac emollientem. proinde pectori ac pulmonibus conuenire, ventrem emollire, atque lubricum reddere. fomenti uel emplastri modo folia apposita inflammationes resoluunt; dolores mitigant, tumores emolliunt, concoquunt, ac ad suppurationem suppurandos mouent. Mulieres ad uteri duritiem, tum fomentis, tum emplastris tum in sessionibus ex folijs ac fructibus procuratis, multa cum utilitate vtuntur. in renum uerò inflammatione, & calculis, ex iisdem paratum decoctum per os cum saccharo candido sumptum aliquibus diebus, pro selectissimo auxilio habent. ad ophtalmias etiam finita fluxione decoctum colirij modo frequentant, atque cum eo fomentare latus dolentem in pleuriticis solent.

DE PLANTIS AEGYPTI

B A M M I A

De

De Melochia. Cap. XXVIII.

A L P I N V S.

MELOCHIA est herba blito persimilis, folia tamen angustiora, longiora, acutioraq, habens flores. eius sunt parui, crocei, leucoris minoribus, e quibus semina parua, nigra melanthio proxima, in quædam obliqua cornua conclusa, producuntur. semina sunt in maximo apud eos usu ad omnes affectus, quibus semina altheæ conducere compertum est. nam melochia facultate planè similis altheæ videtur: proinde ad suppurandos vel concoquendos, resoluendos, atque emolliendos tumores duros, eius maximus usus est. habet etiam maiorem visciditatem eius mucilago, quam althea. In cibis nihil est ipsa Aegyptijs familiarius, uel gratius: decoquunt enim in aqua uel iure carniū, ut nos betam elixare solemus. Conuiuia carentia melochiæ ferculis ab his parum reputantur. cibus quidem illis populis melochia est familiarissimus, ex quo multi tamen male se habent, nam parum nutrit, & succum viscidum gignit, ex quo in difficiles obstructiones viscerum, qui eam in cibo frequentant, incurrunt, nihilominus melochiam in cibis non omittunt, præcipueque viscosiorem mucilaginem facientem, auide omnes esitant. Est tamen totius plantæ, uel maxime foliorum decoctum pectori amicum, ipsum enim humectat, ex quo siccis, asperisque tussibus præsentaneum cum saccharo candido est auxilium. atque ægre spirantibus. Semina quoque pondere duarum drachmarum sumpta copiosissime purgant omnes humores.

MELOCHIA.

DE PLANTIS AEGYPTI

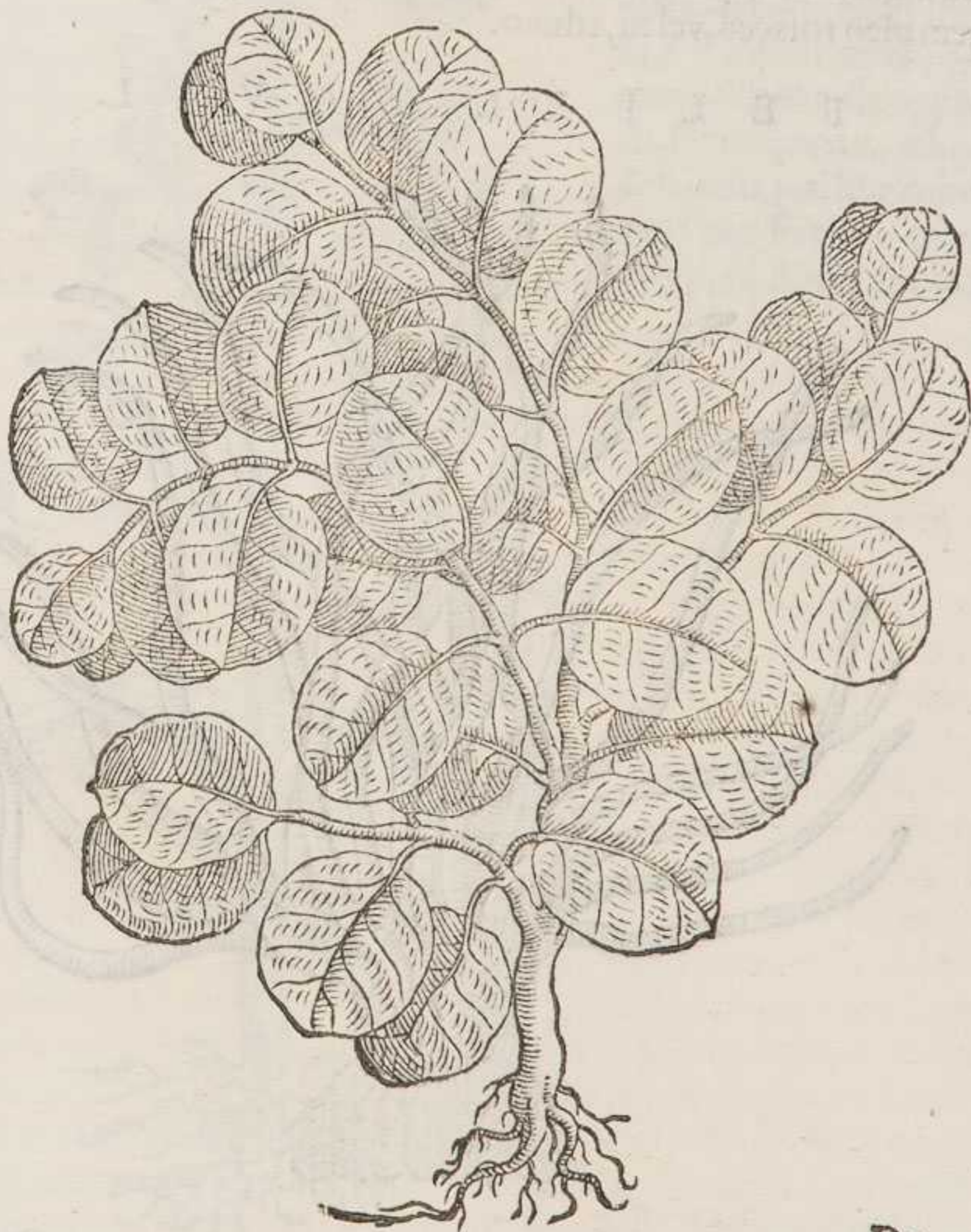
M E L O C H I A .

De

Vocant ii quandam herbam Zatarendi (quod ex India illuc cōportetur) parum crescentem, foliis crassis, rotūdis, ac albis, succo plenis, multū odoratis, quæ neque flores, neq; fructus edit. quā multi, ut origanum, siccata pro obsonio comedunt. Audio apud multos ad tussim, spirandique difficultatem, & ad prouocandam vrinam, ac menstruas purgationes in vsu esse.

ZATARENDI.

De

DE PLANTIS AEGYPTI

De pipere longo.

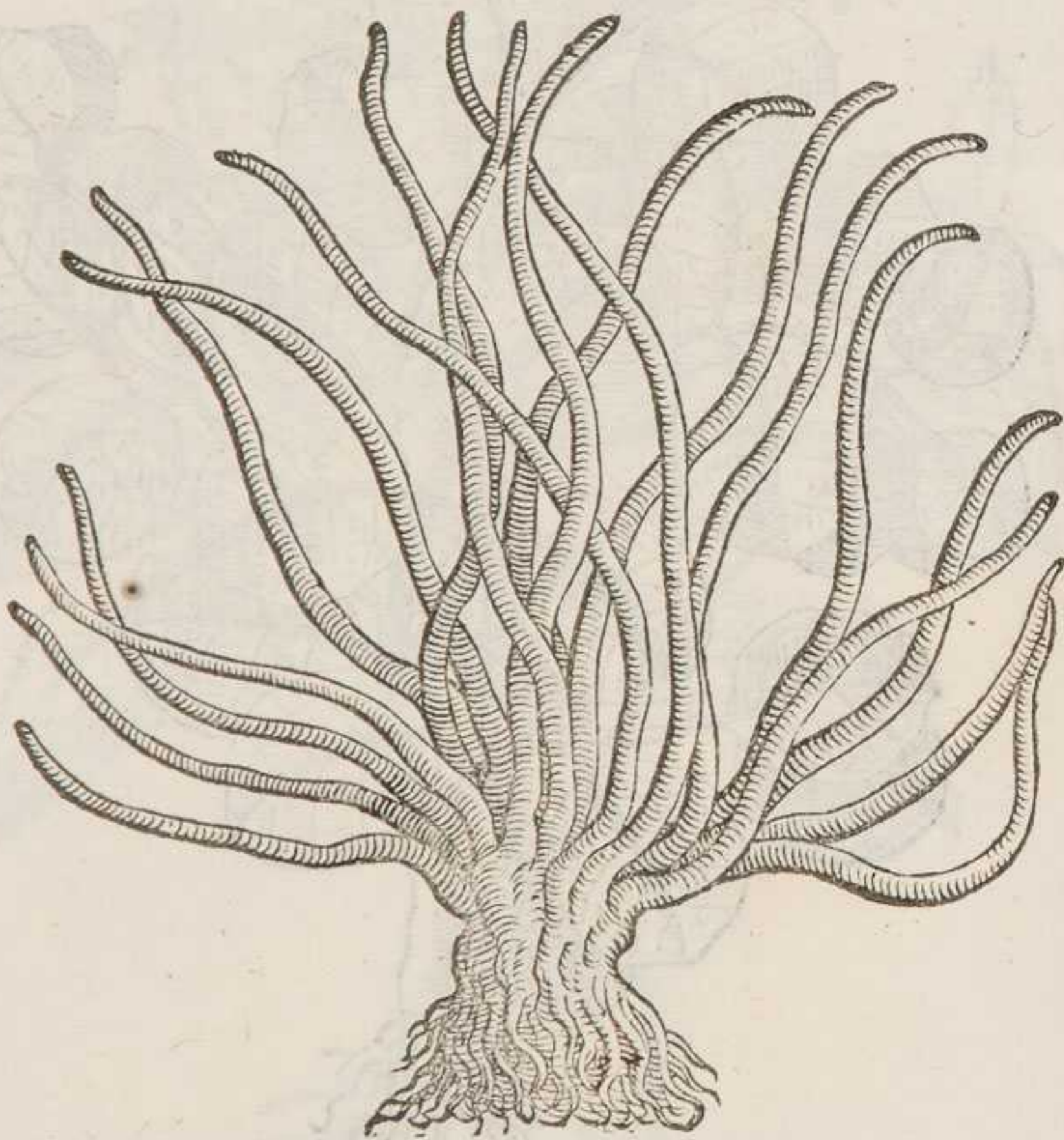
Cap.

XXX.

A L P I N V S.

EST quedā herba in viridarijs quibusdā custodita, iunci foliis, sed crassioribus, è quibus sectis succus quidā flavus manat, valde acris, ac exurens, totaq; planta est calida in quarto gradu, magis quàm piper exurens. Ea vtuntur emplastri modo apposita, ad coxendicis dolorem, nec non ad frigidos articulorum dolores, corrigunt vero nimium eius calorem oleo rosaceo, vel myrthino.

F E L F E L T A V I L.

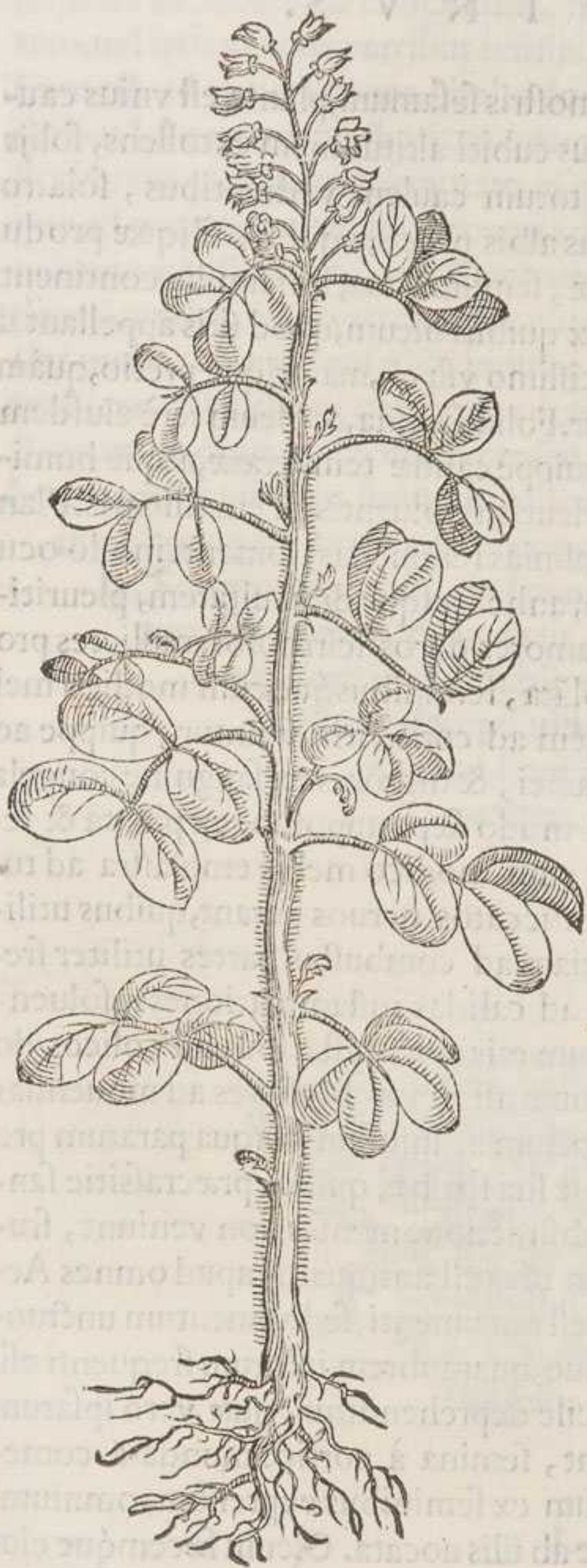
De

A B S V S.

De Absus. Capit.
XXXI.

A L P I N V S.

EST etiam quædam herbula crescens palmi magnitudine, vel aliquanto maior, folijs trifolij, sed rotundioribus, quaternis singulæ alæ appensis. Flores paruos, albos, & semina piri seminibus proxima ferens. quam Aegyptij Absus vocant.

L De

DE PLANTIS AEGYPTI

De Sefamo seu Sempfen. Cap. XXXII.

A L P I N V S.

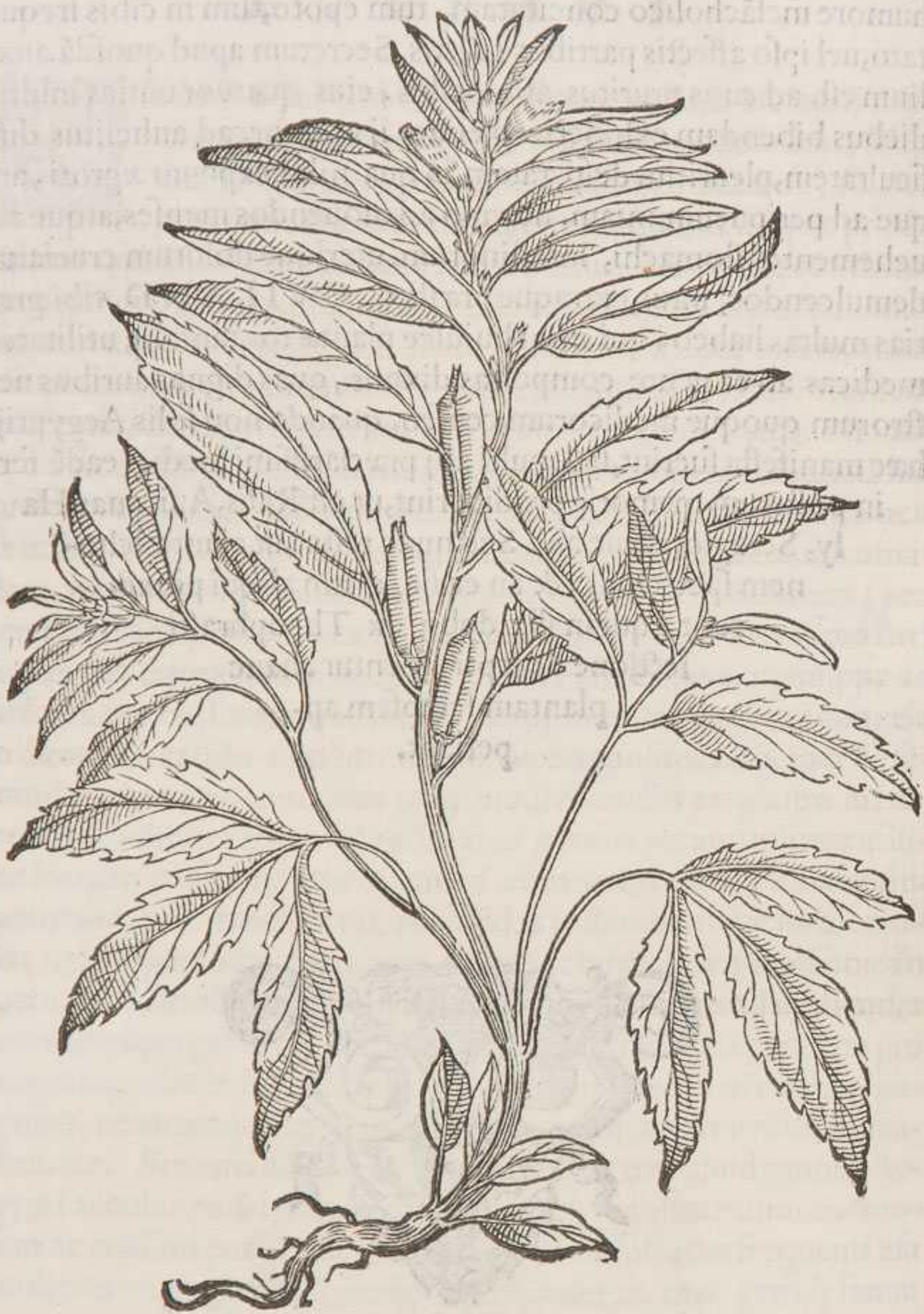
SEMPSEN, à nostris sesamum, planta est vnius cau-
lis recti, se ad vnius cubiti altitudinem extollens, folijs
densis ordinatis totum caulem vestientibus, solatro
proximis, floribus albis paruis, à quibus siliquæ produ-
cuntur quadricostatæ, parvæ, semina flaua, lini similia continent
quæ gustui dulcia existunt. ex quibus oleum, quod sitis appellant il-
li, quod ad cibos in frequentissimo vsu est, maioriq̃ue pretio, quàm
oliarum oleum ibi venditur. Folia, semina, & oleum ferè eiusdem
facultatis esse experiuntur, quippè calidæ temperatæ, atque humi-
dè ad secundū gradum accedentis, resoluentis, & emollientis. Plan-
tæ decocto utuntur ad opthalmias resoluēdas, fomenti modo ocu-
lis adhibito. atque ad tussim, anhelitusque difficultatem, pleuriti-
dem, peripneumoniam, & tumores duros scirrhosos; mulieres pro
uteri duritie infessiones, ex plāta, seminibusq̃ue cum modico mel-
lis paratas frequentant: eodem ad cutis vitia vtuntur, quippe ad
furfures capitis, liuoresque faciei, & nigrores ex sanguine congela-
to exortos, calido fomenti modo sæpe apposito. ex planta & se-
minibus in aqua concoctis cum modico mellis emplastra ad tu-
mores scirrhosos, atque ad exsiccatos nervos parant, quibus utili-
ter semper vti solent: quæ etiam ad combustas partes utiliter fre-
quentant, non minusquam ad calidas inflammationes resoluē-
das, uel suppurandas. decoctum etiam in clysteribus ad colicos do-
lores, & ad emolliendam aluum affectant. Mulieres ad mouendas
menstruas purgationes, decoctum ac infusum in aqua paratum pro
secreto auxilio habent. neque sua spe hæ, quibus præcrassitie san-
guinis, venarumq̃ue uteri obstructione menses non veniunt, fru-
strantur. Seminis ad cibum usus est antiquatus apud omnes Ae-
gypti accolas, pauci tamen est nutrimenti, sed alimentum unctuo-
sum ac crassum præbet. ex quo, quamobrem ipsorum frequenti esu
mulieres impinguescant, facile deprehenditur. quæ vero ipsarum
corpora pingue fieri cupiant, semina à cortice mundata come-
dunt plus pinguefacit oleum ex seminibus expressum, omnium-
q̃ue maxime sex olei thaine ab illis uocata. Oleum facemq̃ue eius
bibere,

bibere, ad hoc ut impinguescant, mulieres in balneis familiarissimū habent. Oleo etiam ad multa alia Aegyptij uti consueuerunt, quippe ad cutis pustulas, asperitatem, ac omnem defecationem ex humore melancholico concitatam, tum epoto, tum in cibis frequentato, uel ipso affectis partibus inūctis. Secretum apud quosdā auxiliū est, ad cutis pruritus abolendos, eius quatuor unctias multis diebus bibendam exhiberi. eo etiam ij utuntur, ad anhelitus difficultatem, pleuritim desperatam, in qua nihil expuunt aegroti, atque ad peripneumoniam. necnon ad mouendos menses, atque ad uehementēs stomachi, intestinorum, uterique dolorum cruciatus demulcendos, intus, extraque praestito. **G V I L A N D.** tibi gratias multas habeo, qui mihi huiusce plantæ tot tantasq; utilitates medicas ab ea gente compertas dixeris, quas dignas auribus uestrorum quoque medicorum censeo, quando non solis Aegyptijs hæc manifesta fuerint, sed multi alij præclarissimi medici eadē fere in posterum memorię prodiderint, ut est Rasis, Auicenas, Haly, Serapio, atque alij. Sed nunc restat, ut plantæ ichonem spectemus, & an ea sit, quam aliqui pinxerunt, qui in illa dubij ex Theophrasti lectione decepti uidentur. hanc plantam sempsem appellant.

DE PLANTIS AEGYPTI

S E M P S E M S E S A M V M .

De

De Culcas sine colocassia. Cap. XXXIII.

A L P I N V S.

NVLLA planta Aegyptijs colocassia, quam illi Culcas vocant, est magis nota, neque magis in usu, quando omnes radices huius plantę in iure coctas, atque alijs multis modis in cibis paratas assidue esitēt. Nō secusquām nostri rapas. agri colocassius pleni ibi spectantur, atque quod mirabilius uidetur, nemo illorum aliquam ipsarum plantarum floribus, uel fructibus usquam p̄ditam uidit. Ego ex innumeris illis uiuentibus à me sēpe inspectis, nullam unquam florentem uidere aut cum aliquo fructu, uel aliquo caule, potui. Ex quo dubitandum uideretur, eam plantam esse Gręcorum fabam Aegyptiam. planta hæc ibi spectatur folijs nenupharis, longioribus, ari proximis, sine caule, flore, atque fructu: eius radix magna, crassa chinę radicibus similis cernitur, sapore subamaro acri cum aliqua uiscositate, quę cocta dulcescit. quotidie passim toto anni tempore per urbem innumerę radices uenduntur, uiliori pretio. Hinc sanè multum semper miratus sum, Dioscoridem, Aegyptiam fabam flores, atque fructus ferre, & eam item colocassiam esse prodidisse. Quam plantam quoque eo nomine Aegyptij nomināt, quippe culcas. Quam nusquam floruisse, nullumque fructum dedisse neque uidi, neque aliquem uidisse unquam audiui: cuius litem relinquo alijs libentissime dirimendam. Eam tum crudam, tum coctam libentissime ueneri indulgentes mandunt, tum quia putant semen multum gignere, tum libidinem preualide mouere.

CVLCAS

DE PLANTIS AEGYPTI

CULCAS FABAE AEGYPTIAE.

CULCAS

De

De Loto Aegyptio Nuphar vocata. Cap. XXXIIII.

ALPINVS.

PROXIMO de Colocasia cognito errore, hic alius à nobis de Loto Aegyptio animaduertitur, quando hæc planta planè eadem sit, quam nostri nymphaeam, atque Arabes Nuphar appellât. In toto quidem flumine Nilo Aegyptia loca lambente nulla alia planta est inuenta quæ notas loti præferat, quàm nymphaea ipsa, quæ profecto planta similis est, ut de Loto affirmat Dioscorides, Colocasiæ, seu Fabæ Aegyptiæ, floremque fert album (loquor de maiori nymphaea) lilio valde similem, quam clarius expressit Theophrastus, qui dixit. & flos candidus, lilijs foliorum angustia proximus; uerè enim hic maioris nymphaeæ flos est, qui Sole occidente clauditur, atque sub aqua occultatur, atque Oriente supra aquam assurgit, & foras exit, aperiturque. Quod non modo in Aegypto, verum in multis Italiæ locis in hac planta obseruatur, maximeque in locis omnibus circum Venetias lacunosis uel palustribus. Valles siquidem Margheræ, ac Mestri plurimas has plâtas ferunt, in quibus quisque quod à Theophrasto, Dioscoride, atque alijs multis de Loto dicitur, planè obseruari potest. Et quid? non ne etiam ex flore caput producit, papauerorum capitibus valde simile? in quo semina multa minuta, qualia uere milij existunt, continentur, radixque crassa est? Nō possum non vehementer admirari Theophrastum, Dioscoridemque, atque alios, qui omnes a nymphaea, distinctissimis capitibus lotum Aegyptium seiunxerint, quando utraque vnum atque idem planè sit, & mirandæ ad solem conuersiones de loto celebratæ eadem sint, quæ in communi nymphaea ab omnibus animaduertitur. Ipsa enim Occidente Sole florem claudit, deinde tota cum folijs sub aqua occultatur, eoque oriente, floré primo extra aquam demittit, aperit, atque paulo post cum omnibus folijs supra ipsam assurgit. Aegyptij caules crudos cum suis capitibus per æstatis calores mādunt: subdulces enim sunt, atque humidi, ad modumque refrigerant & humectant, quos appellant Razelnil.

GVILAND. Miror equidem non parum Plinij diligentiam, qui hæc scripserit. Mirum est quod præter hæc traditur. sole occidente

Lib 13. c.
17. & 18.

DE PLANTIS AEGYPTI

» dente, papauera ea comprimi, & integri folijs. Ad ortum autem ape-
» riri donec matureſcant, floſque, qui eſt candidus, decidat. Hoc
» amplius in Euphrate tradunt, & ſcapum ipſum, & florem ueſpera
» mergi uſque in medias noctes, totumque abire in altum, ut ne di-
» miſſa quidem manu, poſſit inueniri. Verti deinde, paulatimque
» ſubrigi, & ad exortum ſolis emergere extra aquam, ac florem pate-
» facere, atque etiamnum exurgere ut planè ab aqua abſit altè. quan-
do in communi, vt tu dixti, nymphaea pene locum Marghera ap-
pellatum, in ſtagnantibus aquis dulcibus, iſthæc omnia planè ob-
feruentur, atque propè Meſtrim ciuitatè in omnibus illis conualli-
bus. Ad Nymphaeæ uel loti Aegyptii medicos uſus populis cogni-
tos nunc prodeas. **A L P I N.** Vtuntur floribus & folijs contuſis ad
omnes calidas inflammationes, atque etiam ſucco, præſertimque
ad demulcèdos dolores, a calida cauſa obortos, lacte atq; oleo ro-
faceo miſto, eodèque itidè modo oleo, quod ex floribus parat ad
calidos dolores, inflammationes, exuſtiones, ulcera, & dolores ca-
piti in febricitantibus, uigilijs, tum exterius folia cõtufa applicant,
tum eius ſucco cum oleo & aceto frontem & tempora, illiniunt. ad
conciliandum ſomnum ſyrupum ex eo paratum frequentant, at-
que tum ſeminum, tum radicis puluerem egrotis cum eius decocto
exhibent. Uſus radicis, ſeminumq; ſecreti loco habetur apud mul-
tos, ad gonorrhæam, & in mulieribus ad album profluuium firman-
dum, & ad dyſenteriam. Multi uero ab huius plantæ uſu cauèt, eius
loco alia ſequentes, eo timore ne eis coeundi tum deſiderium,
tum vires minuantur. apud eos etenim omnes cõpertum eſt uſum
ſeminum, atque radicis homines reddere ad uerem ualde frigi-
dos, ac tardos. Hinc uſum hunc multos ibi ſanctos heremitas ſequi
audio, vt facilius uitam Cælibem ducere queant. ſed iam ad papy-
rum ſermo à nobis conuertendus eſt, quando hæc planta quoque
in Nilo flumine naſcatur. Verum quoniam omnia de hac planta
tum ad cognitionem, tum ad uſum pertinentia te in Plinij capi-
tis de papyro commentario (quod papyrum uocaſti) planè proſe-
cutum fuiſſe ſcio, paucis de ea mihi nunc agendum puto.

De Stratiote, Haihalem maoui vocato. Cap. XXV.

ALPINS.

DELVSIVM nunc Damiatata vocata, ciuitas in Aegypti humiliori solo posita est. quo fit, ut Nilo flumine ad eam perlabente (quod pene ipsam spacio quinque millia passuum in mare mediterraneū euomit) largius eius solum inundatur, & ad libitum irrigatur. Hincque multa ætiora atque amœnissima, quàm in toto Aegypto reperiuntur prope hanc urbem, viridaria cassijs, limonibus, musis, vitibus confita, atque inter se more Italico fossis (quæ alibi in toto Aegypto nunquam reperiuntur) aqua fluminis decurrente plenis, distincta spectantur. In illis itaque fossis quæpiam herba copiose prouenit, aquæ lenticulæ palustris modo supernatans, sine caule, folijs Cynoglossi, breuioribus, latioribus, densioribus, durioribus, hirsutioribusque ac albidioribus, à quibus pro radicibus exigua ac rara quedã lanugo pendet. Quæ planta maiori sedo, vel semperuiuo est similis; Quam appellant Hayhalem elmaoui, quasi dixerint aquosum sedum. Nullo odore est referta, eo excepto, quem ab aqua accipit. sapore tamen adstringenti, ac sicco linguam ferit, non secus quam acacia faciat. Ad eadem ipsa mala ij vtuntur, quibus plantaginem conducere compertum est. Ex quo mulieres rusticæ, quas Bedoui vocant, ad sistendam sanguinis eruptionem ex utero, atque alijs partibus, eius decoctum, vel succum, vel puluerem per os quotidie ad drachmę pondus sumunt. Rustici quoque ad vuulnera sananda folijs cõtutis superpositis vtuntur, mirificeque ea sanant. eamque frigidam vsque ad primum gradum, & siccam supra secundum illies se arbitrantur. **G V I L A N D.** Hanc plantam verum esse Stratiotem antiquorum existimo, de qua Dioscorides hæc nobis prodiderat: Stratiotes in aquis nascens, aliquibus fluuiatilis Stratiotes nuncupatur; Aegyptijs Tibus, Magis Aeluri sanguis. Aquis supernatat, & sine radice viuit, vnde cognomen traxit. Herba semperuiuo similis, ni maiora haberet folia. Ad eademque mala, ad quæ ea Aegyptios nunc vti dixisti, præstare Dioscor. etiam scribit, Itaque non erit dubitandum hanc herbam esse stratiotem. Quod

Lib. 4.
cap. 103

”

”

”

”

Lib. 24.

cap. 18.

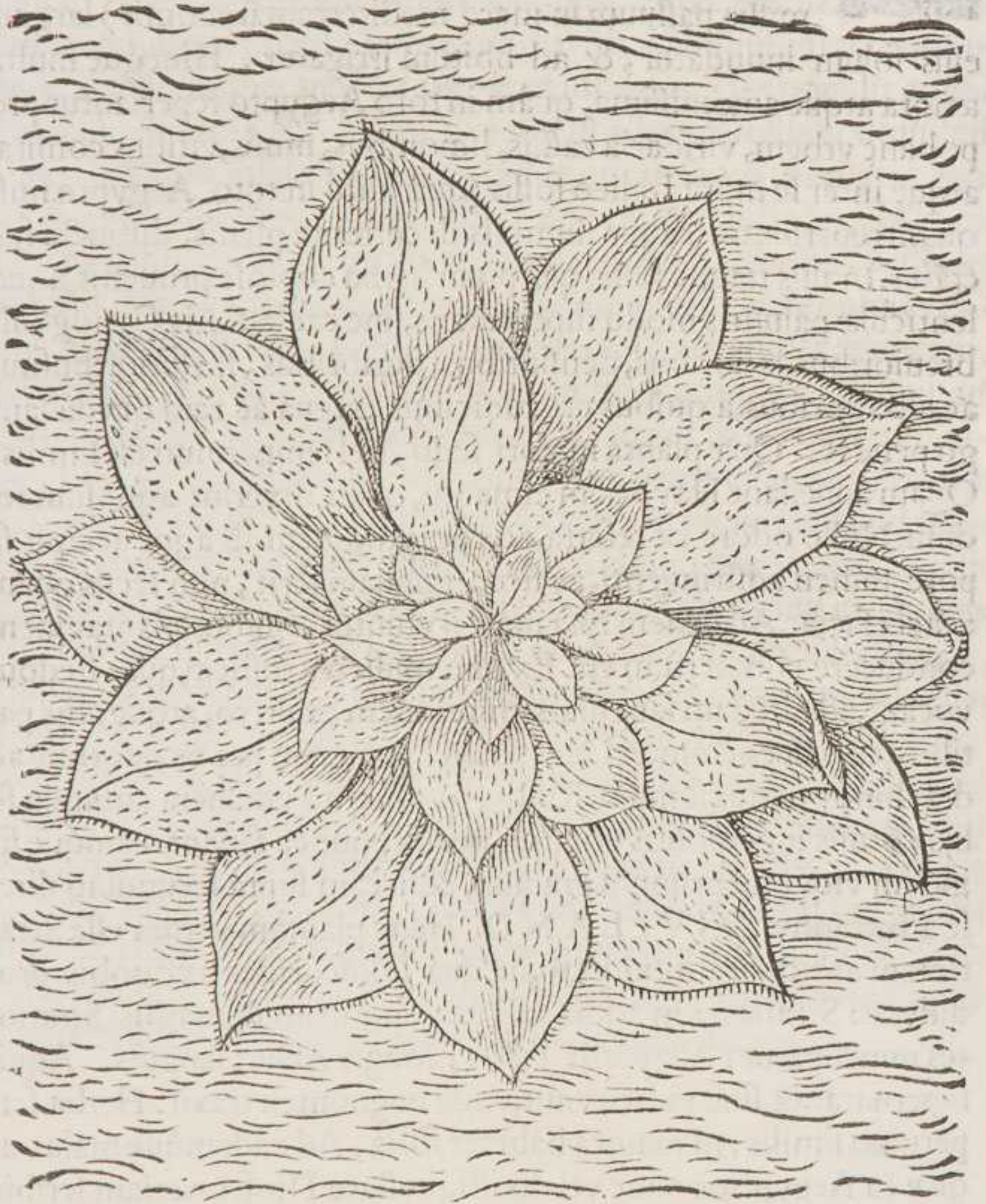
M clarius

DE PLANTIS AEGYPTI

clarius Plinius demonstrasse hisce verbis etiam visus est. Celebratur autem & à Græcis Stratiotis, sed ea in Aegypto tantum, & inūdatione Nili nascitur, aizoo similis, ni maiora haberet folia. ALPIN. Verum loqueris. Sed ad alia transeundum est.

HAYHALEM ELMAOVI IDEST

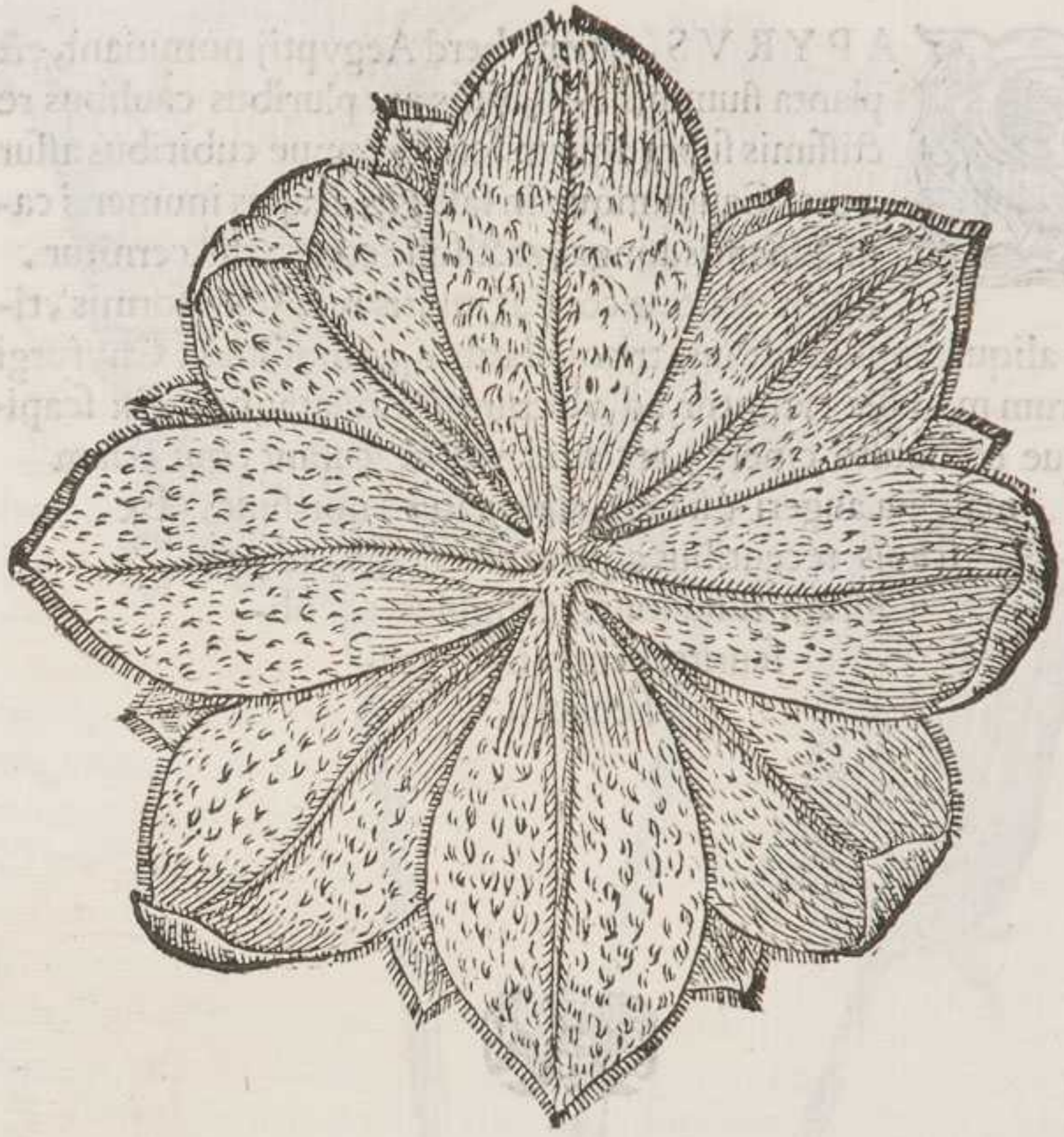
Stratiotes.

STRA-

STRATIOTES AVERSIS FOLIIS.

A L P I N V S

PAPYRVS

DE PLANTIS AEGYPTI

De Papyro Berd vocata. Cap. XXXVI.

A L P I N V S.

PAPYRVS, quem berd Aegyptij nominant, est planta fluminis Nili, binis aut pluribus caulibus rectissimis supra aquam sex, septemue cubitibus assurgens. Cauliumque in fastigijs scapus inumeris capillamentis, longis, rectisque contextus, cernitur. Folijs quoque constat multis rectis, ensiformis, tiphae aliquatenus similibus. triangularibus, ac mollibus. Chyrurgi oliorum medulla vtuntur ad vlcerum ora dilatanda. Ex scapisque combusto cinere, recentia vlcera curant. qui etiam maligna augeri (si saepe aspergatur) non finit. Ex scapis recentibus aquam distillant, ad oculorum suffusiones, caligines, ac obscuritates maxime proficuum.

PAPYRVS

PAPYRVS BVRDI.

De

DE PLANTIS AEGYPTI

De Cypero.

Cap.

XXXVII.

A L P I N V S.

CYPERVS rotundus, quem Aegyptij vocant hodueg, in Nilo flumine, atque in pluribus Aegypti lacubus vel locis palustribus, copiosissimus peruenit porra is folijs, longioribus tamē atque exilioribus, cauleque cubitali, anguloso, in cuius cacumine sunt folia aliqua stellæ modo radiantia, è quibus spicæ aliquæ procedunt herbacei coloris semina continentes: radices sunt nigræ, rotundæ, magnæ, oliuæ crassitie spectantur, multæque uni radicis capillamento appensæ simul coherentes, odoratæ, atque acuti saporis, Hæ calefaciunt, exsiccant sine mordacitate, incidunt, attenuant, oraque uenarum aperiunt. Apud Aegyptios maximos ad medicinam vsus habent, præcipueque ad vlcera oris, & pudendorum sananda familiarissimum ipsarum tum puluis, tum combustarum cinis, est remedium. ex ipsis paratum decoctum uel puluis stomachum, cerebrum pulmones, vterum, neruos articulos, aliquibus diebus sumpta plurimum calfacit, siccatur, roboraturque naturalem calorem: ex quo omnibus morbis à cerebri tum frigida humidaque temperie, tum frigidorum humorum distillatione concitatis, hæ efficacissimum sunt auxilium: non minusque stomachi cruditatibus, humiditatibus, flatibus, anhelitusque difficultati, orthophneæ, tussi. necnon hystericis omnibus mulieribus ex frigido humidoque utero effectis, aliisque morbis, ab iisdem uteri causis abortis articulorum doloribus. Familiare satis remedium ad suppressos menses eas esse ibi expertum est. nam menses efficacissime reuocant. Decocto ac puluere ad frangendum tum in renibus, tum in uesica lapidem, ac ad prouocandam urinam frequentissime illi utuntur, quod etiã non minus in omnibus cronicis febribus, ac alijs diuturnis morbis frequentant.

CYPERVS

CYPERVS HODVEG.

De

DE PLANTIS AEGYPTI

De Chatè, Abdellai, & batecha el nauì.

Cap. XXXVIII.

A L P I N V S.

IN vsu habent Aegyptij genus quodam cucumerorum Chatè vocatum. quæ planta à communi cucumere alia quidem re non differt, nisi magnitudine, colore, & mollitie, quando Cucumis Aegyptia folia habeat minora, albiora, molliora, atque rotundiora, fructusque producit admodum à nostratibus differentes, quando his longiores, viridiores sint, ac cortice plano molli, equali spectentur. gustuique sunt dulciores, atque concoctu faciliores. Horum vsum corporibus in cibo ipsis tum crudis, tum coctis vescētibus, salubrem esse apud omnes eorum locorum incolas creditur. Medici aliqui ibi nonnullis febricitantibus crudos etiam mandendos concedunt, præsertimque pesti affectis, quibus cucumeres hos crudos esitatos summe conducere omnibus (nescio qua ratione) persuasum sit. Coctos in ardentibus febribus, vtilis esse ratione confirmatur, quando refrigerent, atque humectent. In renum & vesicæ calidis morbis, cum lacte coctos cucumeres multis diebus non sine multa utilitate in cibo sequuntur. lac etiam ipsorum seminum pro iisdem malis per os fumere sæpe solent. ad oculorum vero, aliarumque partium calidas inflammationes pulpa contusa cucumerorum lacti mista vtuntur. Et ad sedandos podagricos dolores à causa calida concitatos, succum lacte oleoque rosaceo mistum, partes liniendo, sequuntur. Stillatitiam aquam ad libram ad iecoris caliditatem corrigendam & ad sanandos renes tum inflammatos, tum à calculis vexatos multis diebus egrotos bibere consulunt, quibus ipsam satis ijs conferre experientia compertum est. sunt aliqui, qui ad hæc eadem mala aqua stillatitia lacti eorundem cucumerorum seminum mista, vti solent. ex Melonibus etiam quosdam à nostratibus planè diuersos Aegyptij habent, quos Abdellai uocant, ad differentiam aliorum, quos etiam Chaiar nominant. quorum vsus ad cibum haud multum iucundus percipitur, ceterisque omnibus inspidiores ac molliori pulpa obseruantur. Habent tamen semina, quæ alijs omnibus

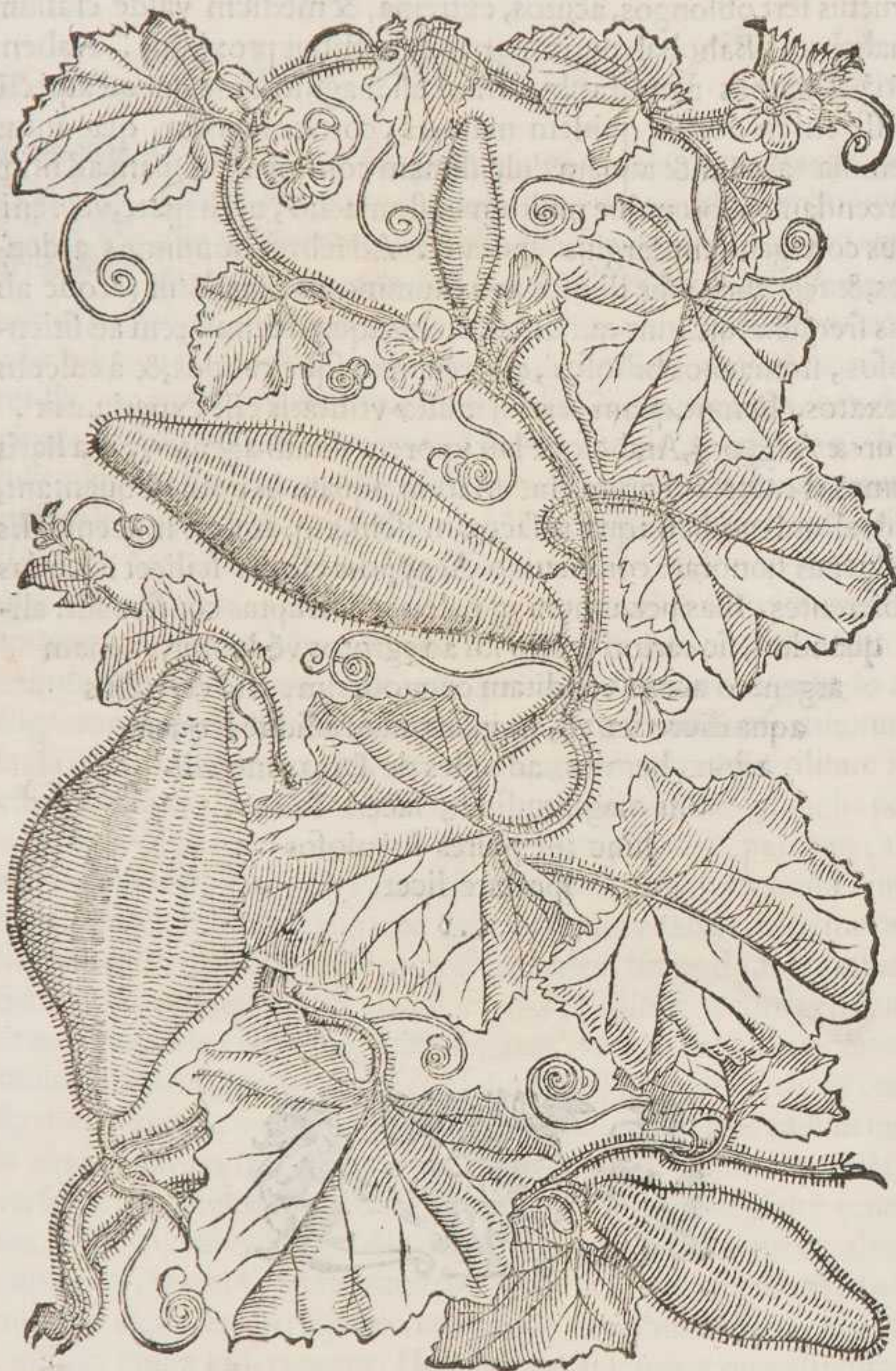
nibus longè magis ad refrigerandum præstare putant. Qua de re, omnes ea plus alijs in vsu frequentiori habent, aliorum melonum femina parui facientes. Planta nostratibus non multum differt, sed fructus fert oblongos, acutos, extrema, & medium valde crassum habentes, Bahobab nuper narratis fructibus proximos. Habent etiã Angurias à nostratibus non nisi magnitudine quoad aspectũ differentes: nostris quidem maiores, cortice flaviore, quæ intus semina tantum, & aquam dulcissimam continent. Quam ad sitim arcendam, caloremque multum in stomacho, uel hepate, uel renibus corrigendum largius epotant. Ad febres nonminns arden- tes, & tertianas, vsus illiusce aquæ summopere laudatur, atque ab his frequëtatur. Sunt qui distillatione aquam tenuiorem ad siticu- losos, stomachos biliosos, ad iecur renesque calidos, & à calculis uexatos, eliciunt. quam certe ij multæ utilitatis esse experiuntur. Turcæ Aegyptij, Arabesque lasciuiorem vitam agentes, per æstatis summos calores, harum anguriarum aquam in potu frequentant, eiq; aliqui modicũ aquæ rosacæ, moschi, atq; ambrae miscent. His Aduenas honorare consuetudo Aegyptiis est, eas scilicet edendas obferentes. Illas per annum in paleis incorruptas conseruant: ali- quandoq; sic cariori pretio ibi ad egrotos vèduntur, vt vnã argenteo aureo venditam cognouerim. Sic vero eius aqua diuretica est, ut ipsius usum assidue sequen- tibus, hernias, ad testes de fluxa, incredi- bili magnitudine, facere soleat.
hinc ibi plures herniosos spectare licet.

...

DE PLANTIS AEGYPTI

CHATE.

CHATE. M

ABDELAVI.

ABDELAVI.

N 2 De

DE PLANTIS AEGYPTI

De *Achaouan*, seu *parthenio inodoro*: Cap. XXXIX.

A L P I N V S.

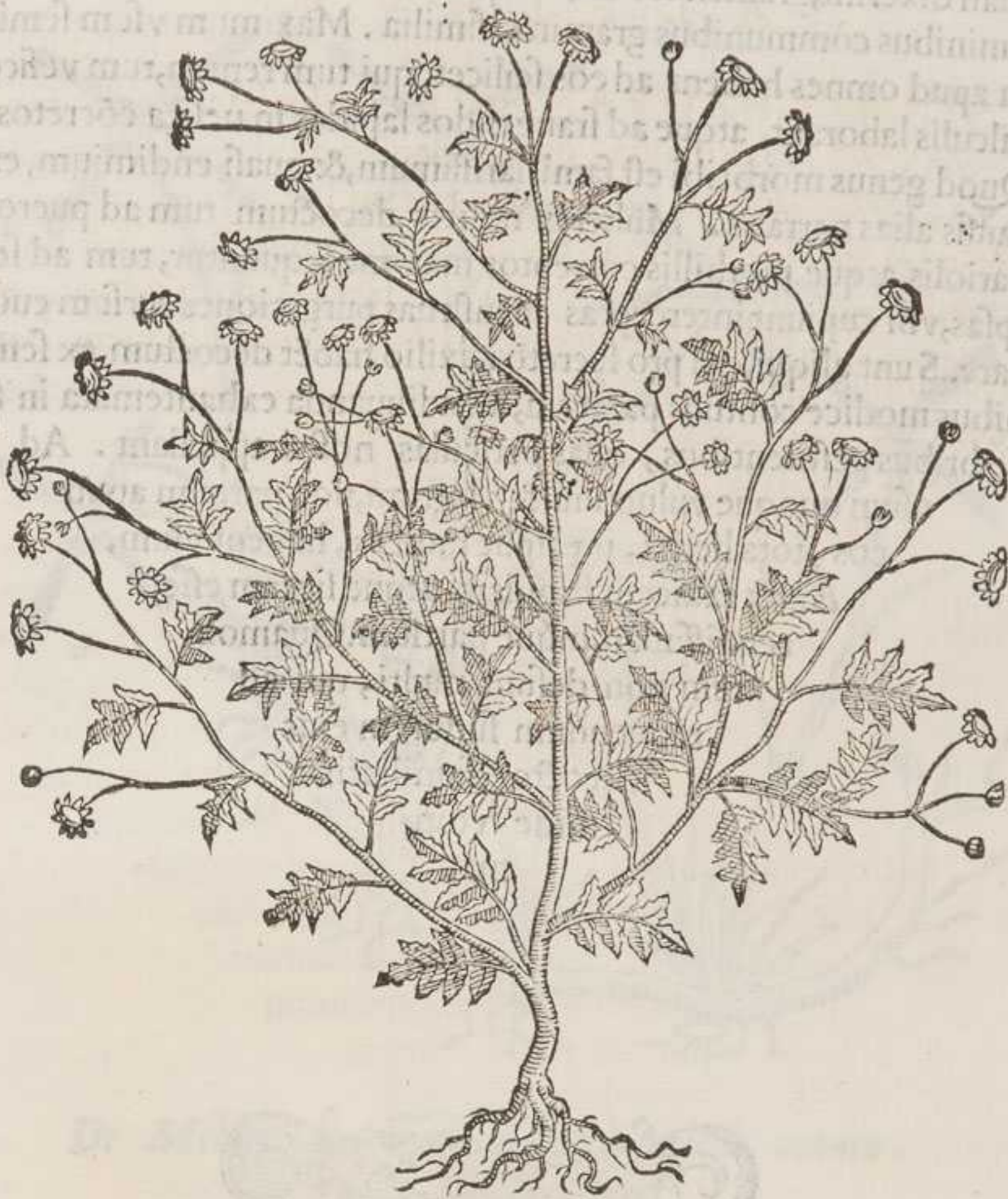
ACHAOVAN, est planta herbacea camomelo proxima, quæ tamen non adeo alta extollitur, sed parum supra terram latius expanditur, folijs parthenij, minoribus ac densioribus, floribusque camomeli æmulis. Herba saporis odorisque expers percipitur, sed flores odorem grauem, per obscurumque spirant. Florum, foliorumque decoctum in usu habent ad tollendas viscerum obstructions, præsertimque ad Ictericos. **GVILANDINVS**. Si sapor acutus in hac planta sentiretur, cotula Serapionis, sine dubio esset.

ALPINVS Hæque plantæ existunt, quas Aegypti patrias esse obseruare potui.

ACHAOVAN

ACHAOUAN PARTHENIVM INODORVM.

De Neiemelsalib siue gramine Crucis. Cap. XL.

A L P I N V S.

GRAMEN quoddam nascitur exile, radicibus serpens
 albis, geniculatis, dulcibus, cum aliqua acrimonia, cō
 muni gramini proximis, digiti altitudine, geniculati,
 ramulis assurgens, folijs communi gramini similibus
 sed minoribus, ramuli habent quatuor spicas, Ischami, uel grami-
 nis

DE PLANTIS AEGYPTI

nis sanguinarij similes, perfectam crucem figurantes, quam æque omnes vno modo formāt: ex quo ipsum Aegyptij neiem eluocāt quasi dixerint, gramen crucis, in quibus fiunt semina minutissima feminibus communibus graminis similia. Maximum vsum semina apud omnes habent ad eos scilicet, qui tum renum, tum vesicę calculis laborant, atque ad frangendos lapides in uesica cōcretos. Quod genus morbi ibi est familiarissimum, & quasi endimium, ex causis alias narratis. Mulieres radicis decoctum tum ad pueros variolis, atque morbillis correptos maxime sequuntur, tum ad se ipsas, vbi cupiunt interceptas menstruas purgationes rursus euocare. Sunt aliqui, qui pro secreto auxilio habēt decoctum, ex seminibus modice contusis paratum, ad adiuuanda exhantemata in febribus pestilentibus, quas peticulas nostri appellant. Ad vsum quoque vulnerum & vlcera, non paruum apud eos, tota herba, præcipue radices, habent vsum.

Aiunt radicem frigidam atque siccam esse, tenuissimarumque partium. Quamobrem non desunt multi, qui ad mouendum sudorem eius decocto familiarissime vtuntur.

MEIEM

MELIEM EL MSALIB.

De Meliloto Aegyptio Alchimelech vocato.
Cap. XLI.

ALPINS.

MELILOTVS, quo Aegyptij utuntur, semen minu-
tum est rotundū, subnigrum, declinans ad rubrum, odo-
ris nō omnino expers, sapore stiptico cum aliquo ama-
rore. Planta, quæ ipsum producit, est parua herba supra
terram expansa, modice repens, ferè nihil, aut paruum in altum se
attolens, folljs trifolij siliquosi, minoribus tamen, floribusque par-
uis

DE PLANTIS AEGYPTI

uis multis, longis, racemi modo ordinatis, croceis, odoratis, à quibus promanāt filiquæ, parvæ, obliquæ, semē quale dictū est, continētes. Huius plantæ semina tantū apud illos in vsu existunt. Quæ putāt ij quoad calorē & frigiditatē esse temperata, sed siccare, resolvere, ac stipticitate roborare, ex quo ad hepatis tumores ipsorum vsus apud illos est frequentissimus: quoniam sine aliqua relaxatione digerit, & resoluit. Ad omnes quoque dolores, quascumque corporis partes occupantes, fomentis ex ipsorum decocto vtuntur, maxime ad pleuritim, peripneumoniam, & ad hepatis, coli, & ventriculi dolorem. quibus dolore vexatis, ipsorum decoctum ad librā bis in die calidum bibunt. Mulieres quoque vteri strangulationibus, flatibus, ac doloribus eo subueniunt, præsertimque ex eo etiā infessionibus paratis. quæ etiam fœnugreci, liniq; feminibus, paratæ, & camomeli floribus, efficacius ad illius, & aliarum partium duros tumores administrātur, atque ad euocandos menses retentos. Ad roborandum ventriculum, & aperiendas obstructions venarum decocto summe proficue vtuntur. **G V I L.** Nunc ex te verum esse intelligo, apud Arabes meliloti vsum esse seminum, quæ admodum Græci non semina, sed flores in vsum admittunt. An vero hæc planta verus sit melilotus, aut potius ea, quam nostri

lotum vrbānum, atq; fertulam campanam (quæ est planta, magna fruticosa) appellant, aliàs declarabimus, huic enim disputationi hic non videtur esse locus. Ego tamen hoc tantum dico, me libentius Aegyptiorum opinioni declinaturum.

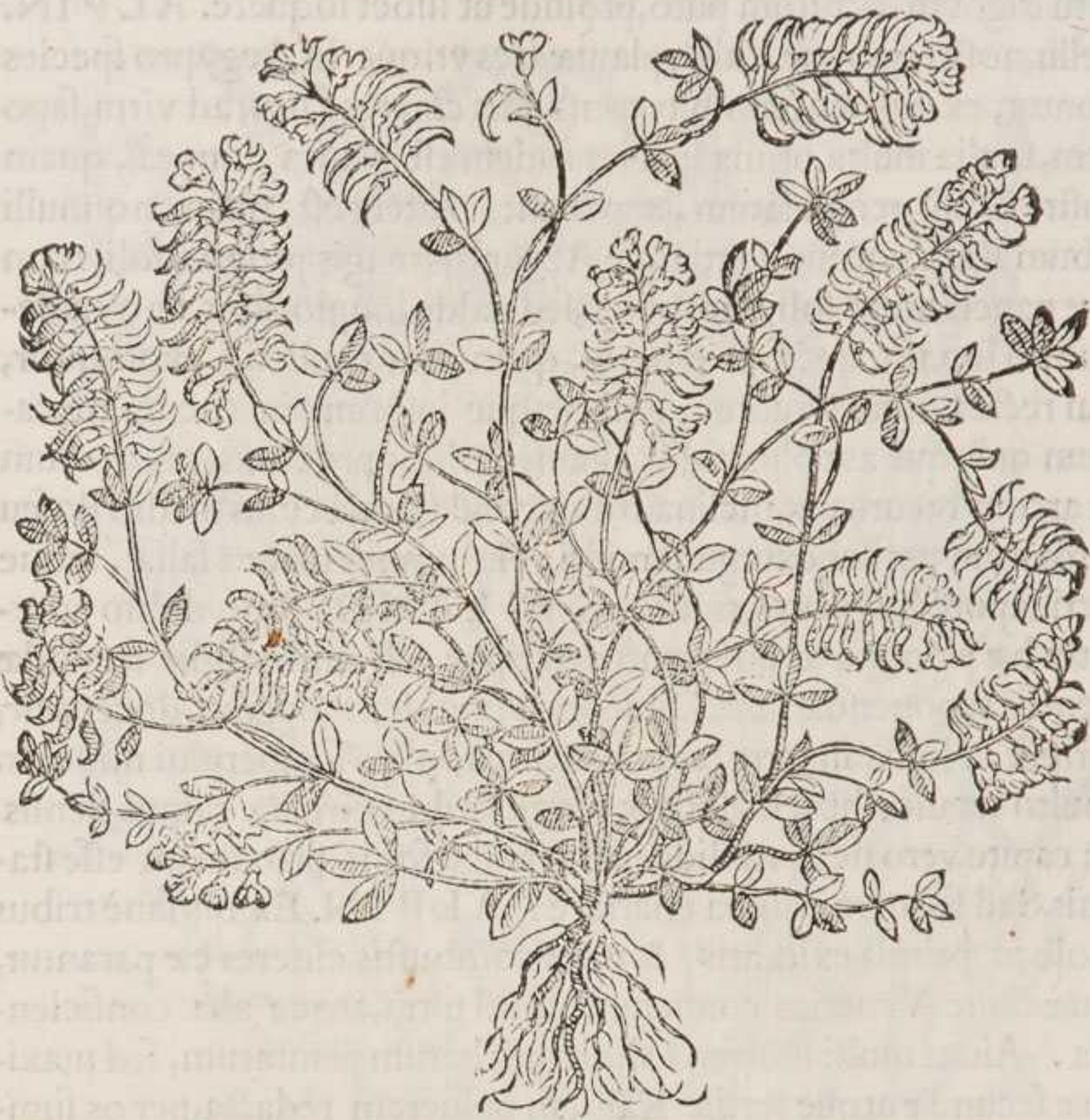
Sed Ichonem nunc

apponito.

ALCHI-

ALCHIMELECH, IDEST MELILOTVS.

De Kellù, psyllio, Melanthio, cappare, urtica, solano, somnifero,
 coriandro, ocymo, hyosciamo albo, coryza, nuce
 methela, Secamone. Cap. XLII.

ALPINS.

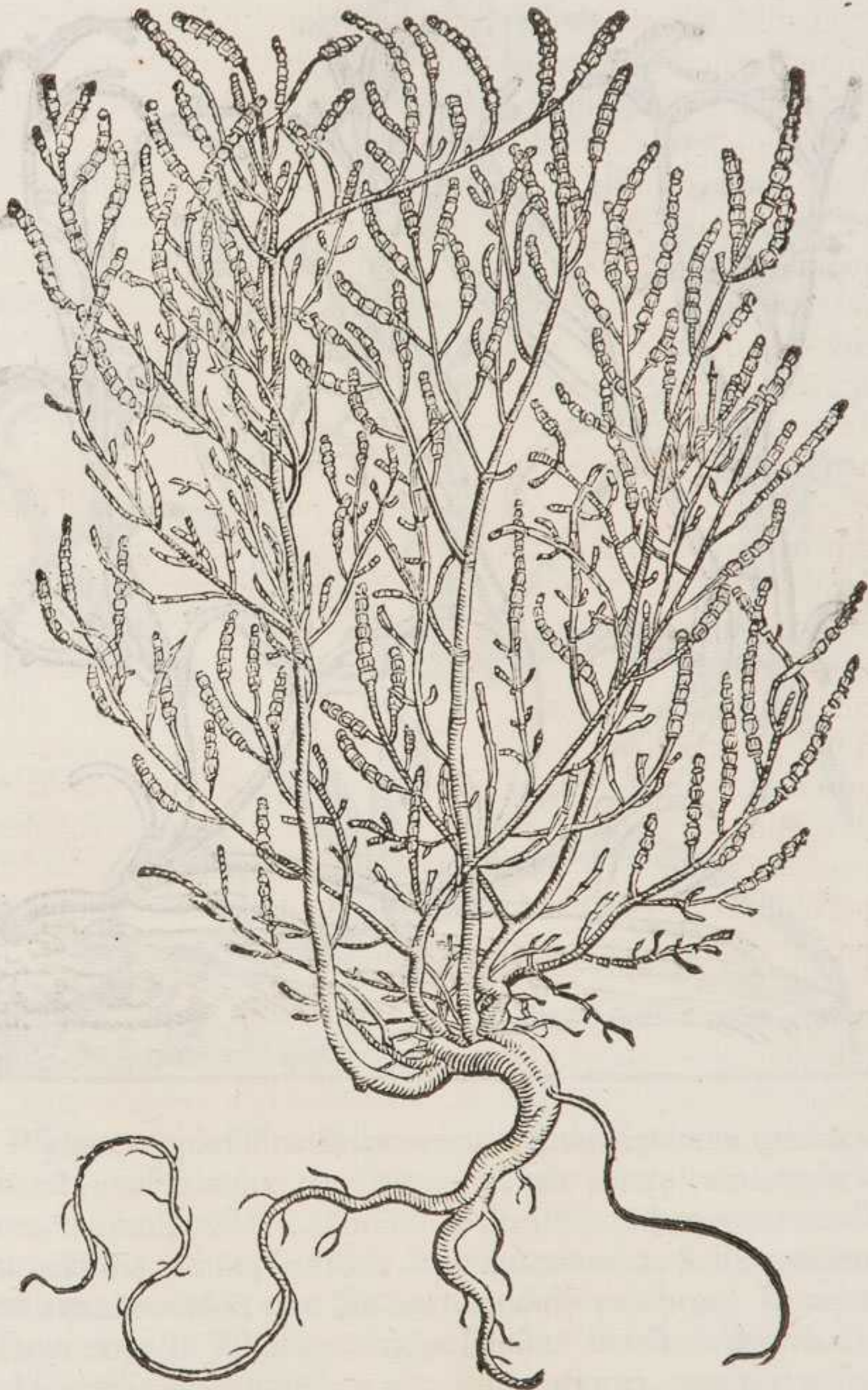
ROPRIIS Aegypti à nobis hætenus cognitæ plan-
 tis, nonnullæ communes pluribus alijs locis, priusquã
 hunc sermonem claudamus, prætermittendæ quidem
 non sunt; maximeque ex his, Kellù ab Aegyptijs uoca-
 ta planta, à quibusdam Antyllis, psyllium, Melanthium, cappar-
 is, urtica, solanum somniferum, coriandrum, ocymus goriophyllatus
 O albus

DE PLANTIS AEGYPTI

albus hyosciamus, conyza, Stramonium, Secamonè, ricinus. de his
 ipsis igitur aliquid commentemur. **G V I L.** Aliquid te de his
 scitu dignum dicturum puto. proinde ut lubet loquere. **A L P I N.**
 Kellù, nostri quoque Kalli, plantæ tres utique in Aegypto species
 aluntur, ex quibus omnibus combustis cineres fiunt, ad vitra, sapo-
 nem, & alia multa. prima species eadem est planta cum ea, quam
 nostri Kalli geniculatum, appellant. Altera est, quam nonnulli
 album Kalli vocant, Tertiaque Aegyptijs magis propria, folijs con-
 stat paucis aiugè folijs proximis, sed ualde longioribus, uno caule-
 que nõ omnino recto, à quo tres, quatuorue cauliculi exoriuntur,
 qui recte sursum feruntur, quilibetque ipsorum in cacumine ca-
 pum quinque aut plus folijs chamepythios proximis, at deorsum
 in arcum recuruatis, inclinantibus conflatum, à cuius medio floscu-
 li rosarum similes exurgunt multi. Hæ omnes plantæ salæ, atque
 acri sapore linguam feriunt. **G V I L A N D.** Sine dubio utre-
 quæ hæ plantæ à te postremo descriptæ sub anthyllidis secundæ
 genere reponendæ sunt. Dioscorid. siquidem aiugam docens sic
 scripsit: Herba in terra repens, incurua, folijs semperuiui minoris.
 » multo tenuioribus, hirsutis & pinguioribus, circum ramos densis
 » in capite vero de Antyllide ipsam aiugè folijs proximam esse sta-
 tuit. Sed sequere reliqua enarrare. **A L P I N.** Ex his sanè tribus
 Sole in primis exiccatis, & mox combustis cineres ex parantur,
 quæ illinc Venetias conuehuntur ad uitra, atque alia conficien-
 da. Aiunt multi illorum folia trium harum plantarum, sed maxi-
 mæ secundæ atque tertiæ Kalli, in puluerem redacta, per os sum-
 pta phlegma atque bilem exustam purgare. Idemque ex folijs ex-
 pressum succum facere.

KALLI.

KALLI.

O 2 KALLI.

DE PLANTIS AEGYPTI

KALLI. II.

KALLI.

KALLI III.

Psyllium copiosissime ibi prouenit. Cuius seminum apud eos
 vsus est, præsertimque mucilaginis ab ipsis paratæ cum aqua ro-
 facea, in omnibus febribus biliosis, ardentibus, inflammationibus-
 que pectoris, uti in pleuritide & peripneumonia. Sed extrahunt
 cum aqua hordei, & cum saccharo candido exhibent. In aqua
 rosacea extracta Psyllij mucilage ij utuntur in biliosis dyarrhæis,
 & disenterijs. ad externasq; omnes inflamationes, emplastri ac fo-
 menti

DE PLANTIS AEGYPTI

menti modo tum ex viridis plantę folijs, tum ex feminibus psyllij
 tota planta vtuntur. Quam plantam vocant Chetun. Nigella ibi
 etiam prouenit, quoad flores pulcherrimam, quando floribus ma-
 ioribus, ac numerosioribus folijs præditis spectetur, eiusque semen
 in vsu est frequentissimo in pueris, ad necandos vermes, contulif-
 que feminibus cum aceto emplastri modo ad plures cutis infe-
 ctiones vtuntur. Mulieres etiam, quæ non purgantur, eo si suffian-
 tur, maxime iuuantur. vocantque hanc plantam suneg. Cappares
 Alexandriae maiores quam alibi inueniantur, proueniunt, quos
 cappar quoque appellant. ex quibus cortices radicum in vsu habet
 frequentissimo ad uermes necandos, ad mouendos menses, atque
 ad quoscunque tumores duros; præsertimque lienis sanandos, pro
 quo indurato membro, exhibent decoctum per os multis diebus, ex
 terius ex corticis puluere, & aceto facto emplastro, cui aliqui mo-
 dicum mellis miscent, quo præsidio vtuntur ad cutis maculas, & in-
 fectiones, eas linientes. Alexandriae Vrtica prima, quam ij vocant
 angiar, prouenit copiosissime, & proinde eius semina multos vsus
 ibi quoque habent, maximumque ad venerem excitandam, præ-
 fertimque in frigidis corporibus, si cum vino dulci bibantur. Non-
 nulli ad idem ex feminibus ijs, radiceque bucidam, ac melle
 componunt electuarium, cuius semuntiam quotidie sumunt. Vsum
 non minorem semina habet ad pectoris, pulmonumque vitia, eius
 enim decocto cum melle parato in tussi, anhelitus difficultate, or-
 thopnæa, & peripneumonia à crasso frigidoque humore concita-
 tis, familiarissime vtuntur farina quoque cum melle eclegmatis mo-
 do ad eadem mala, cuius vsum cum aceto emplastri modo ad om-
 nes difficiles cutis pustulas sequuntur, & ad omnes maculas cutis
 eiusque infectiones, tumores duros non minus, præsertimque ad pa-
 rotidas. Mulieres nihil habent, quo valentius vterum calefaciant;
 mundent, atque ab obstructionibus sanent, quam vrticam, ex quo ad
 mouendos menses seminum decocti, atque suffiti vsus est apud ip-
 sas frequentissimus, maximeque addita myrrha. Cinere ex semini-
 bus parato, ad omnia ulcera maligna & cæcerosa vtuntur. Solanum
 somniferum in Alexandriae ruderibus copiosissime prouenit, sicq;
 crescit, vt magnus frutex appareat. Vtuntur incolæ radicum corti-
 cibus ad dragmam puluerizatis cum aqua lactuce, vel solatri, sumen-
 tes ad somnum conciliandum. Huius plantæ cortex non secusquam
 aux methel, siue stramonij semina, apud plures malos nomines, vt
aliquid

aliquid mali faciant clam dum dormiunt, huius corticis in epulis ponunt. Folij contusis emplastri modo ad calidas inflammaciones vtuntur, atque illito ex ipsorum succo fronte, temporibus, ac alijs partibus corporis in quibus pulsus sentiuntur, vel iisdem contusis emplastri modo appositis, ad somnum familiarissime vtuntur. non minusque ad exustiones. Nux etiam Methel ibi nascitur, sed non vsq, adeo copiosa, vti solanum prædictum. estque verum Dioscoridis stramonium. vsusque plane eosdem habere iudicant, quos de solano somnifero diximus. Adest quoque hyosciamus albus admodum à communi figura differens, nasciturque Cayri propè pyramides, folijs communis longè grandioribus, latioribus, crassioribus, & albidioribus. Quo vtuntur nõ secus quam stramonio. Vbi que vero in viridarijs coriandrum prouenit copiosissimum, quod omnes Cusbarà appellat. Herbeque virentis vsus in cibo est apud omnes Aegyptios familiarissimus. etenim ferculum non parant sine folijs coriandri, quamquã ingrate oleat. G V I L. Quid audio? non ne ij ipsum mandentes maxime læduntur, & ab eius vsu in phrenesim labuntur? quod Dioscorides, Auicennas, tum multi alij tradidere. A L P I N. Ridiculum. quis vnquam vidit aliquẽ, coriandrorũ causa (quæ in vsu apud quosque tum sanos, tum ægros familiarissimo existunt) læsum fuisse, aut ei aliquos sensus turbatos, nisi immoderate eis fuerit vsus? Quid miraris? quasi eiusdem cum Galeno non sis sententiæ, qui coriandrum palidum, resoluẽs ac modice adstringens statuit. non ne demonstrat Dioscorides vel hanc eius facultatem fateri cum dixerit, chæredas coriandro cum comento sanari? Quod nunquam à frigidis frigidi tumores discutiantur, ac curentur; cum medicamenta aliàs à Dioscoride ad sanandos duros tumores chæradasque præsertim memoriæ prodita, calida facultate fuerint. Neque uidetur planè hoc siluisse Auicenna, cum dixerit, chæradas coriandro sanari, uel ex proprietate, quam ad illum sanandum tumorem habet, uel ex partium substantiæ tenuitate, qua per meat profundẽ tumidam partem. Sed quis ignorat nihil à frigido resolui, etsi multa fiat permeatio partis tumefactæ, sed omnia resoluentia calida esse? G V I L A N D. Verã sententiam recte defendisti, quam quis modo negabit, sciens ex te Aegyptios uirentem coriandri herbam in cibo sequi citram aliquamnoxam? multo minus seminum siccatorum usus erit exinde timendus. Hincque errasse non parum Arabes liquido constabit
qui

DE PLANTIS AEGYPTI

qui coriandro frigidam facultatē narcoticam, stuporem inducentē atque sensus turbationem concitatē, ac exitium tribuerit. Idem quē & de psyllio fuisse apud illos à te compertum est, quando psyllium pro ueneno à Dioscoride, atque alijs receptum, innoxie in febricitantibus frequenter non modicam ægrotis feminum mucaginem exhibentes. Herbā in aqua elixatam illi esitant. Sed ea multo plus semina ad roborandum stomachum ualere ii affirmant, debiles etenim uentriculos, usu seminū assiduo maxime roborant, eiusque calorem ipsa fouent, augent, flatusque resoluunt, ac discutunt proindeque in colico dolore, atque alijs à flatulento spiritu concitatis usum feminum sequuntur: ipsis scilicet, uel in puluerem reductis, uel ex ipsis parato decocto, utentes. Quo uteri quoque frigiditatibus, & humiditatibus occurrunt. præsertimque ad menses immodice fluentes, & ad gonorrhœam firmandam, quod insit illi quoque facultas adstringēdi, ex quo puto apud eos plantam quoque emplastri modo, ad podagricos & alios articulorum dolores in maximo ibi esse usu, quòd eas partes adstrictione, ne humorem partes recipiant, roboret, atque etiam contētos resoluat, discutiat, uel exprimat. Ocymus ibi in uiridariis copiosissimus crescit ad altitudinem trium & plus cubitorum, foliis nostratis longioribus, tenuioribus, colore rubro suffusis, odoremque eximium spirantibus. Suauitate enim odoris nostris omnibus præferendus meritò uidetur, ob quem illi hanc plantam Rihau appellarunt, quod idem est, ac si dixeris, odorem, ita, ut hic ocymus præ odoris iucunditate eximia odor per excellentiam ab ijs uocetur. Qua planta odoris causa ij utuntur, medicos uero usus apud eos ipsa paucos habet, qui ab alijs multis perdocti sunt. Nascitur etiam sponte ibi quedam planta repēs, altius saliens, seque alijs arboribus conuoluēs, foliis duris longis, Sefeli Athiopici proximis, sed maioribus. Flores fert albos styracis similes, à quibus producuntur filiquæ; longæ ac crassæ, quales in ulcododendro cernuntur, plenę lanugine alba, ac seminibus paruis. ex hac planta succus, manat flauus, urens quem siccatum Aegyptij ualenter tenues humores purgare, aiunt. Hanc illi esse scammonij speciem affirmant, quā sechamonè appellant cuius tamen nullus usus in medicina apud eos noui. G V I L. Fortasse hanc plantam esse Apocynum Dioscoridis affirmare poterimus. Cum illiusce notæ, notis à Dioscoride traditis conuenire conspiciatur, eaque fortasse putanda, quam aliquis è Syria uenisse, periplocam

plocam uocatam, prodiderunt. At verum apocynum nunc in Italia cognitum est.

S E C A M O N E.

P Fænu-

DE PLANTIS AEGYPTI

Fœnugreci germina mox è seminibus erumpentia . ex ipsisque statim proficientia plebei comedunt , præsertimque mulieres, pingues fieri cupientes, per urbem multas massas terre, plenas seminum recenter productis germinibus vendendas ij ferunt . Plures aliæ sunt plantæ ibi nascentes, quæ cum pluribus alijs locis communes existant, non est de ipsis à nobis amplius sermo proferendus . Sed iam de medicina apud illos populos usitata, sermonem, de quæ plantis illis in locis nascentibus claudere debemus; cum nihil super sit dicendum.

De plantis per iter observatis. Cap. XLIII.

G V I L A N D I N V S.

PLVRIMAS gratias tibi refero, quod tantum labore hæctenus mea causa sustuleris. Nihilominus ne aliquid omittamus, quod utile ad hanc historiam iudicem, cuperem, antequàm nos huic sermoni planè finem imponamus, vt de plantis etiam per iter olim in Aegyptum à te nauigando varijs in locis observatis, aliquid diceres . ALPIN. Non arbitror te ignorare, nostro olim audito itinere, parum temporis mihi per iter illud concessum fuisse, ad indagandas illorum locorum plantas: veruntamen, quas tunc uiderim, quamquàm neque tuis doctissimis auribus satis dignas eas existimem, referre etiam nunc non recusabo. Memini me rhabarbari plantam Cocyræ inspexisse, in antiqui illiusce propugnaculi quodam viridario . quam quidam ex Syria illuc naui aduectam habuerat : quique ipsam à viro Persa Trypolim olim fuisse adductam etiam affirmabat. Quæ planta plane folijs rumici uisa est proxima, quæ tamen erant latiora, crassiora, lanugineque quadam alba obsita . In illa eadem insula inueni Cyperi radices lōgas ad modum odoratas, & Chamedrim arboream, duorum fere cubitorum altitudine propè Butrintum, viuentem, quæ folia duplo & triplo Italicis maiora habebat . Zacynthi oxalidem, qua eius insulæ pharmacopæi ad medicinam utebantur, inspexi, admodum à nostris oxalidis omnibus diuersam, quippè exilis herba ipsa est, folijs paruis, crassis, oblongis, calthæ foliorum æmulis, gustū non minus quàm nostra acido sapore ferit. Ibi quoque crescit acacia secunda Mattheoli, quam ego florentem
menfe

mēse Februario inspexi folijs, floribusque minoris anagyridis proximis, quæ gustata, sapore adstringenti feriunt, paucisque tamen ac mollibus spinis obsita. Neque arbitror esse ueram acaciam, quā in Capadocia & Ponto nasci Dioscorides prodiderat, quòd minime conuenire cum prima acacia, seu spina Aegyptia uideatur. Aliud agnoui in illa insula, quippè smilacem asperam esse ueram falsam parillam, qua medici utuntur ad sanandam lue gallicam. **G V I L A N D.** Copiosius quoque hanc plantam in quampluribus Italię locis nasci scio, quare istud, quod ibi didicisti, nouum apud me non est. **A L P I N.** Verum dicis, etenim ipsam aliàs in multis aliis locis offenderam ac obseruaueram, uerum perpetuo, an esset falsaparilla, anceps, ac dubius fui. In hac uero insula ea spectata, clarius cognoui ueram eam utique esse. **G V I L A N D.** Quam obrem in Italię locis cum eandem ipsam spectaueris, eiusdem non fuisti sententię, scilicet eam esse falsam parillam. **A L P I N.** Quoniam omnes smilaces asperę, quas hætenus uideram, exiles admodum breuesque, ac capillares radices habebant, sed quam in Zacyntho insula uideram, longas, crassas, asportatis Hispania radicibus falsę parillę omnino similes. Quo pacto uero has agnouerim, tibi iam explicabo. Ego enim, ut ocium diurnę morę effugerem, forte fortuna collem illiusce insulę perreptans, in ualle quadam ad sæpem oculos conieci, lenthiscis ac multis asperis smilacibus contextam, cuius ab radicibus omnibus terram impetuosa torrentis aqua sic abduxerat, ut illarum plantarum sæpem texentium omnes radices, non secusquam uenę arterię, & nerui humani corporis à carne separati, nudę conspicerentur, Smilacesque asperę longos sanè serpentes imitata, alijsque radicibus conuolutę, mira longitudine, ac crassitie mihi se obtulerunt. ita ut quasdam illarum duorum, & amplius cubitorum longitudine, & crassitię communium falsę parillę radicum inspexerim, ex quo continuo eas falsę parillę radices esse iudicaui. Et dum hæc simul cum alijs, qui una ibi mecum aderant, considero, augurium contingit opportunissimum. Nam ex transeunte Gręco homine eius loci accola; & agricola, peto, quomodo ibi illa planta appellaretur, qui respondit, smilachiam nuncupari, ipsamque in usum apud ipsos esse pro curanda Gallica lue: ex quibus uerbis exploratius eam considerans, uideo radices eius longissimas & crassas, eadem substan-

DE PLANTIS AEGYPTI

ria præditas, nullumque præferre saporem, uti radices falsæ parillæ: ex quibus colligo statim, smilacem illam asperam ueram esse falsam parillam. pharmacopola eius loci multum lucri se fecisse his radicibus nobis affirmavit, quod sæpe harum radicum ibi collectarum multos fasces collegerit, & in alia loca miserit, quas pro ueris falsæ parillæ radicibus sæpissime vendiderat. Quam mercaturam clam agebat, ne eam plantam alij discerent. Adde Cayri me in falsæ parillæ fascibus ex Hispania asportatis uidisse, frustra radicum nodosarum, vel geniculatarum asperæ smilacis, à quibus procedunt radices, quibus medendo nos utimur, cum folijs eiusdem plantæ, tum ramulis spinosis, sic manifeste, ut nemo, qui uiderit, eos fasces falsæ parillæ, esse ex smilace aspera selectos, negare potuisset hanc plantam eandem esse cum falsaparilla.

G V I L A N D. Placuit multum mihi, te ueritatem de smilace aspera probè agnouisse, cuius quidem sententiæ non solum me sed quamplures alios fuisse tibi persuadeas uolo, in primisque Gabrielem Faloppium, herbarum materiæ doctissimum, qui in libello de morbo Gallico, in capite de falsaparilla hæc prodidit. Alias credebam esse radicem ebuli, & perstiti in ea sententia plurimis diebus, donec Hispanus ad Ducem Florentiam integram asportauit plantam, & hinc patuit error meus, & uidi esse radicem smilacis asperæ. de qua Dioscorides libro quarto, & scriptores antiqui mentionem fecere. Quod magis confirmaui experientia, nam cum in monte Sancti Iuliani Pisis uidissem smilacem asperam, curauit effodiendam, & semper usus sum loco falsæ parillæ, & per bienniū illud, quo ibi fui, semper cum scælici successu plurimos à uice Gallica liberaui. Quam etiam sententiam confirmat Amatus Lusitanus medicus, quamuis Hebreus, non spernendus in libro quinto, suarum centuriarum. Quare te hac de re euehi non oportet, quando alij ante te multi eam nouerint. Sed quomodo asserere possumus eius insulæ smilacem, probè falsam parillam delineatam demonstrare, minimeque illam, quam Italiæ loca ferunt atque alunt. Quod tamen fieri potest terre, qua ipsa serpit, diuersitate, etenim in duro solo sicco, & squalido effossam smilacem uidebimus radices minores, gracilioresque falsaparilla habere, & in mollissimo solo, quod in eo facile queant serpere, longiores, crassioresque, falsæ parillæ planè proximas. Ea siquidem smilacis planta, quam in ea insula olim cum in illis locis diuersarer, inspexi, solo mollissimo, pingui

ac humido nutriebatur, ex quo mirum non est, si longis, crassisque radicibus fuit inuēta; in sicco vero duro, nequeuntibus, terræ duritie obsistente, radicibus libere serpere ac meare, smilax aspera radicibus breuioribus, tenuioribusque apparebit. Quales à me obseruatæ fuere in Zacynthi insulæ, Corcyræ, Cretæque locis saxosis & durioribus. Addo multos decipi in agnoscenda falsa parilla ex smilace aspera, non omnes smilacis, falsæque radices animaduertentes, ac obseruantes. Etenim in aspera smilace duæ radicū differentiæ spectantur. Ipsa siquidem in primis ex stipite radices procedentes habet albas, rotundas, nodosas, digiti crassitie, cannu-
 lis paruis persimiles, quæ sanè radices non admodum longæ existunt. ex quarum geniculis vel nodis aliæ proficiscuntur atque exiliunt à primis planè diuersæ, in duroque solo parue, breues, tenuesque, non secus quàm capillamenta quæpiam cernuntur. atque in molli longæ, crassæ, quales in falsa parilla, inueniuntur. Ex quo apparet radicum smilacis differentia, quæ itidem in falsæ parillæ planta ex Hispania aduecta facile obseruatur ac reperitur, adeo ut, quæque harum plantarum habeat primas radices à stipite statim procedentes albas, nodis æqualibus interuallis distinctas, cannis proximas, non tamen intus peruias, sed plenas, digiti minoris crassitie, refertas, & secundas ab harum nodis uti capillamenta exilientes ac exeuntes, longas, primis graciliores, æquales, nodis carentes, siue non geniculatas. Qui itaque negant smilacem asperam veram esse falsam parillam, dicunt radices vtriusque plantæ esse inter se differentes, forma quippè ac etiam magnitudine, forma quidem, quoniam smilacis tantum primas radices nodosas albas, breues, crassas spectantes, secundis à primarum nodis nascentibus longis, gracilibus, non nodosis, æqualibus comparantes, manifestissimam inter has differentiam faciunt. quam confirmant etiam ex eo, quod primæ crassæ, & breues, hæque graciles, longæ existant. Errant quidem isti non recte radices inuicem, ut paretet comparantes, quoniam si radices falsæ parillæ graciles longas, quæ sunt secundæ radices, non primis smilacis asperæ crassis, nodosis, candidis, breuibus, ac secundis à nodis primarum nascentibus comparassent, sine dubio nullam differentiam inuenissent, hac excepta, quod smilacis radices secundæ, falsæ parillæ radicibus breuioribus graciliores loci causa obseruantur. Quam differentiam soli terreue mollitiei, & duritiei ratione, vel eiusdem diuersitate, ac fortasse etiam

DE PLANTIS AEGYPTI

etiam cęlocalidiori fieri nobis persuasum est. In duro enim solo atque in frigidiori cęlo radices non ita crescunt, & crassescunt.

ALPIN. Veritatem attingisti, atque istęc omnia ad radicem simlacis attinentia à te prodita, ego oculatim in Zacynthi Insula sedulo obseruavi, atque cognoui. Quę veritas ex plantę e uiuo delineata ichone planè clara clucescet. in quo utręque tum primę radices nodosę, crassę, breues, tum secundę alię ab harum nodis nascentes, longe graciles, & quales sine geniculis manifestissime spectari possunt. **GVILAND.** Ex visa simlacis huius Ichone, at-

que ex ijs, quę tu de ipsa hæc us dixisti, facile eam simlacem, quam tu in Zacynthi Insula nasci prodidisti, esse à

simlace aspera Ita'iq; in locis inuenta multum

differentem, cognoscitur, tum ex folijs bre-

uioribus, tum ex diuersa foliorum fi-

gura, tum multo magis ex radi-

cibus illis nodosis, quę in

alijs simlacibus aspe-

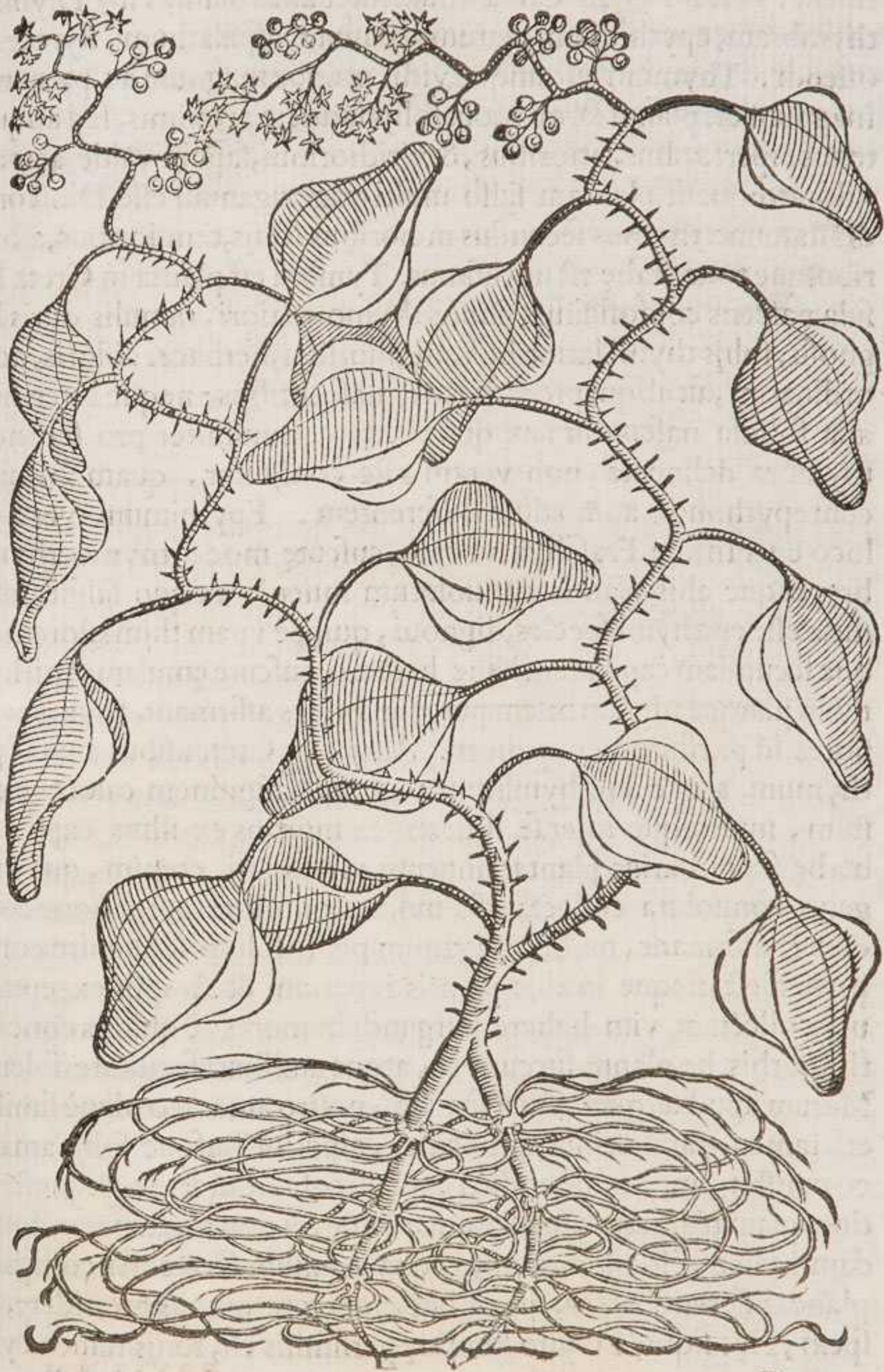
ris non inue-

niuntur.

SMILAX

SMILAX ASPERA.

Perge

DE PLANTIS AEGYPTI

Perge modo reliquarum à te conspectarum plantarum narrationem ac hystoriam absoluere, cum nobis de hac planta nihil dubij relictum sit, quin credamus ipsam veram esse falsamperillam. ALPIN. In Creta insula inter alias plantas ibi Thymū, thymbram, epythimum, marum, ladanum, aspalathum, styracem offendi. Thymum vtrumque vidi, quippe magnum ac paruum, magnum est planta sarmentosa folijs satireie proximis, sed aliqua tenus asperioribus, latioribus, & viridioribus, sapore valde acri ac odorato: quam plantam falso multi tragoriganum esse Dioscoridis statuunt. thymus secundus minoribus folijs, tenuioribus, albio ribusque totæ Italiæ est notissimus. Tymbra est planta in Creta Insula nascens copiosissima, similis thymo maiori, ramulis duris lignosis, folijs thymi latioribus, mollioribus, herbacei coloris, non ordinatim, ut aliqui prodiderunt, nascentibus: neque inter hæc alia foliola nascuntur. ex qua planta communiter pro secunda thymbra delineata, non veram esse conijcitur, quam ibi vidi cum epythimo, admodum differentem. Epythimum vero in loco eius Insulæ Fraschya vocato, cuscute modo, thymo, thymbræ, atque alijs plantis conuolutum inueni. ex quo falsum esse duas esse epithymi species, dignoui, quippè vnam thymi florem, atque secundam capillarem hanc herbam cuscute emulam: Epithimum nanque nigram bilem purgare omnes affirmant, thymi vero flores id præstare nemo dicet. Aliqui ex Cretensibus aiunt epithimum, atque epithymbram purgare sanguinem calore exustum, multosque inter se differentes morbos ex illius capillaris herbe supra varias plantas inuentæ vsu sanari. etenim, quæ organo conuoluta collecta est, morbis omnibus purgatione conducere affirmant, quibus organum per se solum subuenire compertum est. sicque in alijs plantis repertam & ab ipsis exceptam uel collectam, vim habere purgandi humores, è quibus concitatis morbis hæ plantæ succurrere, atque auxiliari facultate solent. Marum apud aliquos Creteses vidi, nostro amaraco planè simile. etsi tamen gracilioribus, minoribus, asperioribusque folijs amaraco constet, multoque nostro amaraco sit odoratior, & præstantior, quam plantam, syluestre amaracum, & non marum nuncupandam iudico. Plantam uero, ex qua ladanum Cretenses colligunt plane differentem ab ea, quam hæctenus fere omnes prodidere, inspexi, Hæc siquidè Cysto sceminæ persimilis est, folijs tamen cysti

lon-

longioribus prædita, saluæque proximis. Floresque fert syluestribus rosas omnino similes, qui roseo etiam colore, quippe communium rosarum suffusi spectantur. Quæ planta à cysto fœmina florum tantum magnitudine differre uidetur. Deceptusque fuit Mattheolus Dioscoride dicente, lodanum esse cysti genus longioribus folijs nigrioribusque refertum, quæ notæ in cysto, ex quo Cretenses lodanum colligunt, utique omnes obseruantur, quando hæc planta omnino cysto fœminæ sit similis, cum iisdem folijs floribusque spectetur, etsi maioribus. Aspalathum, etiam ut aliàs quoque dictum est, copiosissimum propè Fraschyæ portum in quodam colle uirentem atque florentem sæpe inspexi, odorisque eximia suauitas ex huiusce plantæ floribus ad me delata, fuit in causa, ut ipsum agnouerim. Quæ planta est frutex densis ramis, spinis albis duris horridis cortice caudicis albo, ad trium cubitorum & plus altitudinem in altum assurgens. floribus multis paruis, croceis spartij similibus, sed summe odoratis. Huius arbuti radices duræ, longæ crassæ, colore flauo, atque cortice summe odorato tunc temporis à me fuere obseruatæ. Multasque meus pharmacopæus decerpit, Cayrumque ad usum medicinæ meo iussu detulit. Plures styrcis arbores ibi quoque inspexi prope illius loci riuum uirêtes, quarum multas mecum in Aegypto detuli. Quo in loco coeli causa non vixerunt. Sed quid te amplius de eius Insulæ plantis, tibi plusquam mihi notissimis? Quæ enim Græciæ pars nunc est, quam tu plantarum desiderio sæpius non peragraueris? Et hæc de plantis Aegypti à nobis dicta sufficiant. Quibus absolutis ad alia transeundum est, & fortasse ad studium de ambiguis nonnullis simplicibus medicamentis agnoscendis, sæpe à me desideratum. Diu enim summopere desiderauim inter nos absolutissimam de omnibus priscorum medicorum usitatis medicamentis simplicibus, quæ hæcenus apud plerosque nostrorum medicorum dubia habentur, haberi disputationem. **G V I L A N D.** Iam historiam de Aegyptiorum tum usitata medicina, tum plantis illis in locis nascentibus finem habuisse video. qua de re, ac de isto mea causa suscepto labore, tibi ego plurimum dum uiuam debebo. maximeque nunc tibi à me agenda sunt gratiæ, perpetuoque habenda. Disputatio uero à te de simplicium medicamentorum, dubij aliquid penè nostros medicos habentium, ratione proposita, dignissima sanè uideatur, quæ à nobis perpendatur. Hoc tamen in præsentia faciendum

Q non

DE PLANTIS AEGYPTI

non puto: Sole enim iam ad Antipodes descendente, parum huius diei nobis superest. Quamobrem sermo hic in aliud tempus nobis accommodatius, remittendus est. Interim nos metipfos paululum à labore laxabimus, quietis ac ocij aliquantulum animis concedentes. Quamprimum tamen tempus opportunum ad eum sermonem tibi videbitur, ad me redibis, ut hac de re aliquid dignum commentemur. ALPINS. Ita faciam, sed antequam nox ingruat, me domum redire consultius est.

Vale atque me, vt soles, amato. GVILAND.

Vbi mecum manere non est animus, vt lubet,

hinc discede. Interim mei semper esto

memor, tibi que me esse addictissi-

mum, atque tui obseruan-

tissimum, scias velim.

i foelix.

FINIS LIBRI DE PLANTIS.

PROSPERI
ALPINI
DE BALSAMO,
DIALOGVS.

IN QVO VERISSIMA BALSAMI
plantæ, opobalsami, carpobalsami, & xilobalsami
cognitio, plerisque antiquorum atque iuniorum
medicorum occulta, nunc elucescit.

AD ILLVSTRISSIMOS
ET SAPIENTISSIMOS
Patauinae Academiae Curatores.

VENETIIS, M. D. XCII.

Apud Franciscum de Franciscis Senensem.

P R O S P E R I

A L P I N I

D E B A L S A M O

D I A L O G V S

I N Q U O P A R T I S I M A P A R T I M

plantae, opobalsamum, capobalsamum, & scabellum

secundum methodum antiquam adhibentur

in morbo scilicet, qui dicitur

A D I L L V S T R I S S I M O S

E T S T A R T I S S I M O S

Patavinae Academiae Curatoribus

V E N E T I I S , M . D . X C I I I

Apud Franciscum de Franciscis Senecensem

ILLVSTRISSIMIS

AC SAPIENTISSIMIS

SENATORIBVS

FRANCISCO PRIOLO DIVI MARCI

PROCVRATORI,

Zachariæ Contareno,

AC LEONARDO DONATO EQVITI

& Diui Marci Procuratori.

Patauinæ Academia Curatoribus.

PROSPER ALPINVS. S. D.

LANTAE laudis Senatores Illustrissimi,
balsami plantam apud antiquos iunioresq;
medicos fuisse legimus, ut eius oleum, seu
succus, (quem opobalsamum Græci appel-
lant) in toto terrarum orbe, ut diuinum
quoddam auxilium habitus atque celebra-
tus fuerit. Vulgus etiam rem aliquam vehementer ad sanita-
tem accommodatam, balsamum vocare solet. Et quidem nihil
in vniuersa simplicium medicamentorum sylua præstantius, et
dignius inueniri prodrum est: neque id hercle immeritò. Qui-
bus

bus enim in arte medendi versatis ad ulcera, vulnera q̄; sananda illius virtus est ignota? quantum lethalibus venenis, scorpionum q̄; iētibus, & viperarum morsibus obsistat? Quibus etiam huius succi nobilitas, in peste, pestiferis q̄; febris arcendis mira efficacia est occulta? quandoquidem regum corpora eo olim impu- trita seruari multorum testimonio constat. non ne putridæ fe- bres saepe sunt hoc adempta præsidio? Quid? non ne ex balsamo hominis corpus à cute ad viscera usq; iuuari experientia docuit? Mulieres eo sibi illitam faciem pulcherrimam efficiunt, abortas q̄; in cute rugas abigunt. Atque hinc iuuentutem diu seruari vul- gatissimum est. Et ut paucis rem colligam, ac perstringam, ca- put, stomachum, hepar, lienem, mesenterium, pulmones, renes, ve- sicam, uterum, spinam, nervos, musculos, articulos q̄; omnes pluri- mum iuuat. Etenim abortam oculorum caliginem abstergit, vi- sum q̄; vitiatum, vel deperditum restituit; aures dolentes, & in ip- sis tinnitum sanat. Præterea conuulsis, epylepticis, vertigino- sis, resolutis, atque tremantibus mirum in modum prodest: tum respirandi difficultati, tussi, orthopnoæ, pulmonum frigiditati- bus, fluxionibus, & doloribus subuenit. Stomachi calorem valde fouet, auget, atque roborat, & iccirco eius cruditatibus, ac flatibus à diminuto calore excitatis, præsentaneum est auxi- lium. Meseraicarum vero à iecore, ac liene venarum obstru- ctiones aufert, regium q̄; morbum curat. Interceptam saepe vri- nam prouocat, calculos q̄; valenter frangit, & ipsos à renibus abstergit, atque per urinam expellit. Uterum magis, quàm cæ- tera membra respicit, atque omnibus eius à frigiditate abortis malis præstantissime succurrit; Menses cit, partus, se- cundas q̄; educit, præfocationibus, & flatibus tuto medetur. Et quod non minus a multis desiderari, atque expeti solet, fœminam iisdem ex causis effectam sterilem, fœcundam reddit. Cum q̄; tam eximia balsami dotes existant, ab antiquis etiam præ- clarissimis medicis olim memoria tradita, mirum non est tantope

re Romanis Imperatoribus Vespasianis curam eam arborem ex-
titisse, eiusq; causa ab ipsis cum Iudæis aliquando dimicatum fuis-
se. Maximum usum in medicina habuisse succum, fructus, ac
ligna apud omnes liquido constat. Perficit enim multorum anti-
dotorum compositiones, præsertimq; Theriacam, atque Mithrida-
tium, quæ a nostris, eo sublato, non sine artis dedecore parantur.
Cum hæc aliquando hic inueniri posse ignorent, audacissimeq; ob-
latum sæpe ipsis huius arboris verum succum, fructus & ligna,
vera esse negent. Non possum igitur non multum præsentem
balsami calamitatem cum huiusce temporis medicis dolere; cum
& si in multa Italia loca ex Aegypto, ac Syria huiusce plantæ
succus, fructus, lignaq; nunc verè comportentur, hæc tamen
agnoscere nostri medici renuant. quinimo plerique affirmant hoc
tempore veram balsami plantam nusquam gentium inueniri, mi-
nimeq; eius succum, fructus, & virgas (quæ opobalsamum,
carpobalsamum, & xilobalsamum Græci appellant) ad nos ve-
ras comportari. Atque horum alij asserunt fieri quidem non pos-
se, ut veri opobalsami satis, cuius quantitas non pauca sæpe in his
locis circumfertur, inueniatur, cum Aegyptus, ac Syria balsami
plantis omnium consensu nunc careant, quando etiam priscis sæ-
culis ex tota Aegypto multis iisdem plantis referta, modicum
quippiam illiusce liquoris haberetur. Alij ex Fœlici Arabia
huc illum delatum scientes, syncerum esse opobalsamum negant,
asserentes solum Aegyptum, ac Syriam illum olim habuisse, ne-
que alibi inuentum plantarum scriptores prodidisse. Hisq; ra-
tionibus persuasum est eis, syncerum opobalsamum his temporibus
non reperiri, quod si aliquando sibi à quibusdam ex Aegypto,
uel Syria uenientibus offeratur, eos iridentes, negant uerum
esse, atque à se reiiciunt, & in parandis Theriaca, Mithridatio,
& alijs nobilissimis compositis, eo haudquaquam uti uolunt.
Quod ego cum mea quidem sententia pessime, ac non sine artis
magno dedecore ab ijs factum iudicauerim, cumque ad nos legit-

mum succum arboris, quæ à priscis herbarijs balsamus appellata est, ligna atque fructus ex pluribus locis asportari certò sciam, non potui non summopere istorum ignorantiam, ac errorem summum admirari, & huius eos erroris adductis rationibus redarguere, cum præsertim medicos omnes Aegyptios, Arabes, & Syrios eundem succum, fructusq; eosdem, atque eadem ligna uno omnium consensu, citra ullam contradictionem, vel hæsitationem in componenda Theriaca, Mithridatio, alijsque nobilibus antidotis, commendare, atque arripere cognouerim; qui aliù nunquam fuisse opobalsamum, neque alios fructus, aut alia ligna ad medicinæ usum recepta, atque apud illos usitata affirmant. An verò quis Aegyptijs, Syris, & Arabibus in eorundem medicamentorum cognitione, usu, & experientia præferendos contendet Italos nostros? qui neque locum, in quo arbusculum vixerit, neque alibi illum viuere inspexerint? an potius illis credendum erit, qui in eodem loco cum ista planta multos annos vixere, & illam sæpe sæpius tum viderunt, tum sedulo obseruarunt? Quando etiam primi Baleßam plantam eam nominarint. Quo nomine alij omnes & Greci & Latini libentissime usi sunt. Cum igitur illi Italis, cæterisque omnibus nationibus in huiusce plantæ, succi, fructuum, & virgarum cognitione iure præferantur, atque hæc vera ab ipsis credantur; & pro legitimis, ac veris ad omnia componenda medicamenta utantur, succumq; ex Aegypto, vel Syria huc aduectum, nobisque interdum oblatum, uerum opobalsamum esse affirmant: Cur & nos iisdem uti, atque in medicinæ usum eadem recipere recusemus, potius quam aliud pro ipsis ad componenda medicamenta substituere? Hincque multi mirari non debent, si Theriaca, Mithridatiumq; huiusce temporis antiquam amplius illam præstantiam, ac nobilitatem non retineant, neque eximia illa uires à seniore Andromacho decantata conseruentur.

Hac

Hac fidens estu per rura vagabere Cæsar
In Lybico quamuis progrediare solo.

Quis enim medicorum erit, qui à viperis, Aeg yptijsq; cum aspidibus, tum scorpionibus, vel ab alijs huiusmodi serpentibus demorsos sola Theriaca, vel Mithridatio curare hac etate confidat? vel horum spe aconitum, vel napellum, uel toxicum innoxie assumere audeat? Unde est, quod Theriaca vel à nostris omni cura, ac diligentia confecta magnis illis careat omnino dotibus? Nisi quia antidotus hac multa desiderat ingredientia, quibus antiquis illis temporibus parabatur. Inter quæ principem sanè locum obtinent opobalsamum, carpobalsamum, atque xilobalsamum, quorum loco nostri pharmacopola alia medicamenta substituunt. Quamobrem multi Aeg yptiacam Theriacam longe præstantiorem prædicant, quod vera, ac recentia nuper dicta medicamenta in eius compositione recipiantur. Id igitur ego, cum in Aeg ypto aliquot annos medicina causa moratus, animaduertissem vereq; cognouissem, vera illa medicamenta ad nos ex ijs locis non raro asportari, quæ à nostris non sine componendorum medicamentorū ingenti iactura ab usu medicina reijciuntur, falsaq; uel adulterata esse dicuntur, Deceui ueritatis cognoscenda studio, de balsami planta, succo, fructibus, & uirgis, quæ sunt ad medicina usum à ueteribus medicis litteris tradita, atq; nunc apud nostros ferè obsoleta, librum olim in Aeg ypto conscriptum, quo omnium istorum cognitio comprehenditur, uobis Illustrissimis, ac Sapientissimis uiris legendum ac spectandum dicare; Ex quo, balsami ueritate perspecta ac cognita, operam detis, ut hæc præclara medicamenta; uestra omnium opera, ac auctoritate ab omnibus medicina amatoribus dignoscantur, atque in pristinum medicina usum reuocentur: Anno salutis humanæ.

M. D. XCII.

R PRO-

PROSPER ALPINVS LECTORI.

MULTOS ab hinc annos in Aegypto medicinae causa moratus, nonnullos libros de illiusce gentis tum usitata medicina, tum plantis conscripseram; praesertimque de balsamo dialogum, ex quo arboris, succi, fructuum, virgarumque veritas haecenus plerisque medicis, & pharmacopolis obscura, cognosceretur, claraque elucesceret. Quos omnes sane libros simul in lucem prodere cogitabam. At hortatu quorundam amicorum, qui me aliorum librorum editionem non ita breui tempore publicaturum putarent, sententiam mutavi, maximeque nonnullis doctissimis pharmacopolis obnixè suadentibus, qui Theriacam, Mithridaticamque nunc paraturi, ab Excellentissimo huius inclytæ urbis medicorum Collegio veri opobalsami, carpo balsami, & xilobalsami veritatem, & historiam agnosci exoptant, ut his ad praedicta paranda medicamenta, atque ad alia libere uti possent. Non immerito Theriacam Mithridaticamque his ablatis ab antiqua sua excellentia, non parum deficere dubitantes. Ne itaque istorum desiderio me obsequi nolle uidear, libellum hunc prius emittere non sum veritus. Hancque huius celeris editionis causam Candide lector ueram esse putato. Interim libros alios de medicina Aegyptiorum uocatos (si modo hunc meum libellum medicinae studiosis aliquo pacto arrisisse intellexero) propediem in lucem uenturos expectabis. Tuque etiam quo animo ego balsami disputationem hanc, ueritatis tantum agnoscendae studio, atque iuuandi desiderio sum prosecutus, eodem legendam accipies. Vale.

PROSPERI

ALPINI

DE BALSAMO DIALOGVS.

DE BALSAMI PLANTA, SVCCO,
fructibus, & virgis esse loquendum. Cap. 1.

ABDELLA Medicus Aegyptius, ABDACHIM,
Hebreus, & ALPINVS Italus.

QVEM ego nunc hominem conspicio per hoc viridarium el Mattharia gressus mouentem? is certe meis oculis Abdachim Medicus videtur, vir honestissimis moribus (quamuis Hebreus) praeditus, mihi que multum familiaris: eum igitur conueniam, & salutabo. Salue Abdachim, Quam diluculo hoc viridarium es ingressus; Quid tibi vero negotij est, vt tam summo mane huc te recipias. ABDACH. Te nunc huc conuenisse, valde laetor, quando iam diu te exoptauerim videre, ac tecum colloqui, Tibi optata haec sit dies, Ego vt viridarij huius amoenitate, suauissimoque florum cassiarum odore, auraque marutina frigidiuscula me aliquantulum recrearem, huc accesseram. ABDEL. Cur vero viridarij istius plantas vndique obseruas, neque te humi stratum sub ficus huius Aegyptiae latissimis ramis conspicio, ut quietius ita tum animum, tum etiam corpus recreares. ABDACH.

R 2 Oculos

D E B A L S A M O

Oculos hinc inde dimouebam, si aliquam balsami plantam vitentem potuissem inspicere, cuius odore eximio olfactu animales spiritus delectassem, quas custodum negligentia exaruisse comperi, quod satis ægre patior, plurimumque me tædet hoc viridarium illis nunc carere plantis, multumque ornamenti hac de causa hic deesse videtur. **ABDEL.** Ne te ob id excrucies, quandoquidem sæpe aliàs aliunde asportatæ, atque hic insertæ plantæ perierint, quæ nunc fortasse, alijs adhuc iussu præfecti aduectis, citò renouabuntur, vt sæpe aliàs factum est. Sed quem video ad nos venientem? An Alpinus Veneti Consulis Medicus? **ABDACH.** Ipse est, cui nos obuiam ire honestum est, quod humanus hic sanè vir est, atque affabilis. **ABDEL.** Quid istud est Alpine, quod nos te hic nunc offendimus? tuus aduentus pluribus de causis est nobis iucundissimus. **ALPIN.** Viridarium hoc spectandi gratia huc me contuli, vobisque pro vestra erga me humanitate, plurimum debeo, neque parum gaudeo, quod ambos vos hic offenderim, iam diu enim vos videre desiderabam, nec immeritò, cum vos pluribus nominibus tantopere obseruem, Neque est quod vestram ego nunc in arte medica doctrinam coram extollam, neque quantum à vobis in ea profecerim, vel didicerim: **ABDEL.** Bonus es cum hæc existimas, vteumque res se habeat, à te amari nos summopere expetimus. **ALPIN.** Gratias habeo, sed timeo ne importuno meo aduentu iam captos vestros sermones interturbem: eorum tamen, & vestræ iucundissimæ consuetudinis si fieri particeps mihi liceret, mirum in modum meus hic aduentus mihi uoluptati foret. **ABDEL.** Gratissimum nobis erit, nunc tecum vir doctissime colloqui, à quo pro tua doctrina plurimum nostros sermones claritatis recepturos sperabimus. **ALPIN.** Vobis gratiam habeo. Quid istud autem est, de quo sermonem institueratis. **ABDACH.** De balsami planta, quam in hoc viridario aruisse comperi, inter nos commentabamur, Cuius iacturam mihi ægre ferenti Abdella noster in plantarum materia exercitatissimus, animū restituit, multas è Mecha olim etiam pluries delatas huc, insitasque fuisse, & planè reuixisse narrans, atque etiam hoc modo sæpe balsami plantas renouatas fuisse, ut sperandum sit, nunc etiam præfecti Aegypti iussu, vbi ad illius aures harum iactura aliquando peruenerit, denuo instaurari posse. **ALPIN.** Quid audio? illas plantas huc aliunde fuisse asportatas, eo-

que modo perpetuò instauratas? quasi Aegyptus illis proprium solum non fuerit. non in sermonem inanem spero me nunc incidisse, de balsamo incæptum: de quo non pauca uobiscum loqui iam diu desiderauit, quæ si uobis nunc grata fore putarem, libenter proponerem. ABDEL. Gratam nobis rem facies si hac de re disputationem aliquam promoueris: ex qua plurimum emolumenti pro tua doctrina, atque humanitate nos esse consecuturos speramus, proinde quicquid est, quod à nobis scire uelis, nunc in medium profer. ALPIN. Multum uobis pro hac re debeo, ueterumque Aegyptiorum sapientiam & humanitatem agnosco. Verum ne longius uerbis rem producam, de balsami planta, succo, fructibus, lignis nunc uobiscum disputare desidero, quando ego hactenus scriptorum uarietate anceps, ac dubius fuerim. ABDACH. Neminem Aegyptiorum, uel Arabum esse nunc arbitror nostro Abdella in re plantaria magis uersatum: pluribus iisdem plantis ab eo cum hic, tum alibi inspectis, ac omni studio obseruatis, sed ut de hac re clarius differamus, in capita redigere te oportet, de quibus sit sigillatim disserendum. Quare istæc omnia nunc in medium profer. ALPIN. Dicendum à uobis primo censeo, an balsami planta hoc tempore alicubi uiuat, quando in hoc uiridario, in quò hactenus à priscis illis temporibus usque adhuc uixit, planè exaruerit; atque non minus, an ab ea collectus succus, fructus, lignaque ad nos perferantur, uel potius una cum arbore cuncta perierint. Hæc in primis à uobis enarrari mihi cupio, quibus cognitis sigillatim de singulis agemus.

An balsami planta, eiusque succus, fructus ac uirga nunc reperiantur, & in quibus locis proueniant.

Cap. 11.

ABDELLA.

VAMPLURES balsami arbores in multis Arabia locis nunc uiuere, quarum succus, fructus, ac uirge huc ad nos à multis asportantur, certissimum est. Neque id Aegyptios, Syros, Turcas, & aliarum nationum homines multos, Arabia loca peragrantes latet, quinimmo om-

nes

D E V B A L S A M O

nes annis singulis Mecham, & Medinam primarias Arabiae foelicis vrbes, peregrinationis gratia adeuntes, quantus in illis locis sit ex arbore balsami prouentus, planè fateri possunt. Nam Mecham hinc euntibus, & ad uillam quandam Bedrunia ab his vocatam, quæ distat ab urbe Cayri spacio dierum quindecim, accedentibus, mons **pergradis**, arenosus propè eam villam positus continuò conspicitur, balsami innumeris arbusculis refertus, quas ibi Mahe metis **miraculo** ortas nostrorum multis suafum est; Sed utcumque ibi natæ fuerint, nobis id sufficiet, omnes ea loca quotannis peragrantes, innumeras ibi viuere comperisse; idque à quamplurimis huiusce urbis incolis, qui olim, & proximo etiam elapso anno ea loca peragrarunt, audire, atque uerum esse scire poteris. Multis quoque rationibus hæc ueritas tibi à me persuaderi posset, sed si huius uiridarij balsamis olim multis refertissimi terram aliquando olfeceris, balsami etiam nunc suauissimum odorem redolere senties, bisque, vel ter tantum, Sol suum peragrauit orbem, postquam hæc plantæ custodum negligentia periere. At quid taces Abdachim, quem milles hic te illas inspexisse certo scio? vel cur me Italo Medico incredulo ueritatem hanc suadentem minimè adiuuas? **ABDACH.** Quid? An hunc nostrum sodalem medicum, multos annos hic moratum, plantarumque omnium studiosum, hanc ueritatem ignorasse dubitas? Ego certè balsami plantas innumeras diuersis temporibus ex Arabia aduectas, hicque insitas uixisse, certo scio, quas multi etiam alij Cayri incolæ inspexerunt. **ALPINVS.** Nephas esse, ac inurbanum putarim, tantorum medicorum testimonio non moueri, qui præter herbarum peritiam, in qua illustres apud plerosque Aegyptios habitati sunt, vna cum balsamo in eadem terra nati, uixerunt. Sed, ut ingenuè fatear, quamquam ego cum uiris in medicina clarissimis planè sentiam, huiusque rei ueritatem omnino cognoscam, tamen hæc ueritas non adèd usquequaque mihi satisfacit, ut possim alijs permultis Italiae, aliorumque Europæ locorum medicis, atque pharmacopolis incredulis hoc, ut cupe-rem, persuadere, qui absolutè affirmant, balsami plantam nullibi hoc tempore reperiri, eamque planè perijsse, ex quo succum, fructus, & uirgas hinc in Italiam asportatas falsas etiam esse statunt. Atque priscis sæculis, cum balsamum tantum in Aegypto & Indæa uixisse Dioscorides ac alij prodiderint, quibus in locis

nunc

nunc eam plantam cum amplius uiuere nemo referat, planè omnibus in locis perijsse colligunt. Quam sententiam ipsi peruicacissimè defendunt, neque omnino carere uidentur argumentis, quibus proprium errorem tueantur. ABDEL. Quomodo quæso istud esse potest? tantos ne medicos, doctissimosq; herbarum professores ita obcæcatos esse, qui non uiderint, neque cognouerint, balsami plantas neutiquam in suo natiuo solo perijsse? Quod autem Aegyptium, ac Iudaicum falso Dioscorides, atque alij crediderint, ex me paulo post cognosces. Neque optimi illi sunt philosophi, qui ita facile vegetabilium species, quæ iuxta philosophorum placita perpetuè existunt, tolli omnino posse, putent: Cælo etenim nullis causis ad generationem facientibus nunc destituto, terraque ac cæteris alijs elementis eodem modo nunc, ut olim, se habentibus, cur terram easdem nunc ferre plantas, ut olim faciebat, non posse dicemus? Graue tibi non sit, quæso, illos, qui balsamum perijsse affirmant, mihi referre, & quibus etiam rationibus in tam falsam opinionem uenerint, explicare. ALPIN. Parum interesse arbitror, te hosce homines nominatim cognoscere, sed ipsorum potius rationes audire, quibus negant hoc tempore balsami arbores, atque ipsarum succum, fructus, & virgas apud nos inueniri; id uero inceptæ disputationi sat erit. Horum siquidem non pauci existunt, qui non modo ad nos in Italiam prædicta uera comporari negent, sed arbores quoque, è quibus illa colliguntur, prorsus perijsse prædicent. Quam sententiam ualde auxere Amatus Lusitanus Medicus in alijs non spernendus, & Nicolaus Monardus Hispanus, qui Syriacum atque Aegyptiacum balsamum perijsse affirmantes, aliud genus balsami in Occidentalibus Indijs nasci, prodiderunt: Balsamumque à Dioscoride, Theophrasto, Plinio, ac a multis alijs herbarum antiquis scriptoribus celebratum, ac descriptum, eò affirmant perijsse, quod prædictorum antiquorum scriptorum testimonio constet, olim duobus tantum Iudeæ viridarijs concessum fuisse, ut inter cæteros Plin. & Theoph. testantur, postea uerò quam Iudea à Ptolemæo primo Rege Aegypti, ac à Vespasiano deuastata est, balsamum in uallem Hiericum appellatam transplantatum fuisse, ibique uixisse Iustino, Strabone, Solinoque Polysthore id affirmantibus, statuunt. Et ab Artaxerse Persarum rege primo, ac mox à Romanis Adriano Cæsare rursus tota ea regione bello euerfa, prorsus balsami plantam perijsse. Tandemque

D E B A L S A M O

In Aegypto paucas hoc in uiridario adseruatas vixisse. Quo in loco non tantum priscis saeculis balsamum vixit, sed multo etiam postea, quasi ad haec usque tempora plantam hanc hic conseruatam fuisse asserunt. Nunc uero, à multis, qui hoc tempore Aegyptum peragrarunt, hic quoque demum eam aruisse, confirmatur. Qua hic extincta, cum Dioscorides, alijque in Iudea tantum, & Aegypto balsamum uixisse prodiderint, cui dubium erit, nusquam gentium eam amplius inueniri posse? Ex quo succum, fructus, uirgas, pro uero opobalsamo, carpobalsamo, & xilobalsamo, ab Aegypto, uel Syria in Italiam asportata, uera esse quo pacto affirmabimus. Merito igitur haec omnia falsa nos affirmasse uidemur. Hincque tanta incredulitas, ac pertinacia inuasit eorum animos, ut potius in erroribus perseuerare, ueraque sibiipsis oblata reijcere, quam opinionem mutare uelint. A B D E L. Vix me continere potui, quin susceptum tuum sermonem interrumperem, usque adeo animum aduersus illos concitasti meum, nullis rationibus, sed meris nugis balsami omnes plantas periisse, opobalsamumque etiam, carpobalsamum, & xilobalsamum apud nos inuentum falsum esse asserentes, ut tanta illorum impudentia excitus, quasi quid loquar nesciam: ac ne differam illis respondere, dico, ac edico tibi, balsami frutices neque etiam in Aegypto plane periisse, dici posse, quando saepe iussu praefecti Cayri, quem Bessa appellant, plantae multae ex foelici Arabia delatae in isto uiridario inferantur. Et nunc uix tertius agitur annus, cum Messinoris per id temporis Aegypti praefecti iussu, quadraginta è Mecha aduectae, hic insertae fuerunt; quae tamen cum per annum uixerint, rursus custodum negligentia periire; quae facile etiam denuo renouari possunt. In Arabia uero multis locis innumeræ propemodum magno cum illiusce gentis lucro, aluntur: neque satis diu est, quod apud Arabes utilitas, & lucrum hoc cognoscitur; etenim opobalsami quantitas multa in Orientis loca comportatur, quibus in locis eum succum in summo pretio esse, multi ex Arabibus, nunc Cayrum habitantibus, narrant. Cuius succi lucro ab ijs cognito omnes certatim multos balsami frutices ex arenosis, montuosisque locis in morbida uiridaria transferre conantur. Quamobrem ibi innumera pulcherrima balsameta cernuntur. Lege tamen ijs populis interdictum est, ne praeter fiscum quis eam plantam serere queat; neque succum, uel flores, uel ramulos, uel fructus sine publi-

eo mandato quis capiat. Idemque ibi de balsami arboribus, atque hic de cassijs solutiuis accidit. Solet etenim hic alicui cassiarum negotium locari, & ideo non licet quemquam cassiam ex arbore capere, vendere, emere, aut emptam aliquo deferre. Quod itidem de balsamo in Arabia locis obseruari, ex Arabum relatione planè constat. At quid illi Aegyptiarum ac Arabicarum plantarum ignari herbarij dicent, duobus ne tantum locis, quippè Aegypto ac Syriae balsamum olim (Dioscoride, Theophrasto. Plinio, Iustinoque id docentibus) concessum fuisse? quasi aliorum antiquorum scriptorum testimonio non constet, in pluribus alijs etiam locis olim huiusmodi plantam vixisse: nonne Diodorus Siculus 2. historiarum libro, in quadam Valle Arabiae balsamum nasci, & non alibi memoriae prodidit? Constantinus vero in lib. de gradib. ait, nasci in India; & Ioseph etiam in lib. 8. de antiq. Iudaicis, Saba Regiam balsami plantam ex Arabia in Iudeam tulisse, Salomonique eam dono dedisse, ex qua ibi alia postea plantae propagatae fuere: & Strabo in lib. suae Geograph. 16. hæc scripsit: His proxima est foelicissima Sabeorum terra, quæ maxima natio est. Apud hos thus & myrrha, & cinnamomum nascitur, in ora etiam balsamum, & alia quædam herbula valde odorata: Necnon & Pausanias idem in lib. 9. his verbis confirmauit, dicens: De viperis vero ijs, quæ in Arabia inter balsami arbores versantur, diuersum quidem accepi. Id huiusmodi est. Sunt balsami arbores ex, quæ mirthi stirpis magnitudine. Folia illis, qualia herbae amaraco. Theophrastus vero in Asia etiam nasci prodidit. Incolæ quoque Basiliani montis Libani, olim Alexi Græcis imperante, in quodam loco illius montis Solis ortui exposito balsami plantas non paucas, è quibus tantum opobalsami suscipiebatur, quantum in Aegypto hic colligi consuetum fuerat, diu vixisse narrant. Ex quibus certe sciri potest, olim non solum Aegyptum ac Iudeam, sed etiam foelicè Arabiã, & alia loca balsamum aluisse atque habuisse. Quæ veritas etiam ex ipsomet Dioscoride confirmari videtur, scribente, carpo balsamum, idest balsami fructus suo tempore adulterari seminibus hyperici similibus, ex Petra oppido delatis. ex quo certo colligitur balsami plantam alibi quam in Aegypto viuere, atque semina producere. Præterea verum quoque hoc esse ex me audies, non in Aegyptum ex Iudea, vt aliqui somniarunt, ipsum venisse, sed ex foelici Arabia semper fuisse delatum: Aegyptiumque solum ve-

D B B A L S A M O

luti neque Iudaicum, nunquam proprium, ac nativum ei fuisse, in his locis balsamum perpetuò peregrinam plantam extitisse haud leue inditium est, eam ubique viridaria tantum aluisse, in ipsisque tantum vixisse, ut Theophrastus, Plinius, Strabo, ac Solinus meminere. Plinius enim hoc hysce verbis significavit, dicens :

» Sed omnibus odoribus præfertur balsamum uni terræ Iudæ concessum quondam duobus tantum in hortis, utroque regio, altero iugerum viginti non amplius, altero pauciorum. Theophrastus vero hæc dixit: Balsamum in Valle Syriæ provenit. Eius arbuta duo tantum affirmant, alterum viginti iugerum, alterum multo minus: & Strabo de balsamo vallis Hierici, hæc etiam memoriæ tradidit: Vbi & regia est, & balsami viridarium, quæ arbor aromatica est, & fruticosa, Cyriso & Terebintho persimilis. Quid nonne omnes observant plantas peregrinas in viridarijs tantum ali, ac custodiri, quædam verò ex patrijs tametsi etiam in viridarijs aliquando feruntur, nihilominus multa alia loca inculta, sylvestriaque ipsdem sponte natis non carere observantur? At peregrinæ in viridarijs tantum magno studio, ac diligentia aluntur & conservantur; quod in incultis, sylvestribusque locis sponte nasci, nequam conspici solent. Hic vero balsami plantam perpetuò aduenam, vel peregrinam fuisse, & perpetuò ex Fœlicis Arabia locis aduectam, plures unâ nobiscum Cayrum nunc habitantes certa fide confirmare poterunt, qui omnes, plantas balsami, quas hætenus hoc habuit viridarium, exinde comportatas fuisse varijs temporibus observarunt. Multoque labore, ac custodum diligentia vixisse, facileque ex leuissima etiam causa aruisse, quibus arefactis alias rursus ab illis locis extractas, hic insertas renouatasque; & hoc modo alternatis vicibus balsamum in hoc viridario hætenus conservatum fuisse. Nemo plantas tanto labore ac diligentia in viridarijs adseruatas patrias dicet, quando patriæ ubique sponte nascantur, crescant, ac nullo labore in proprijs locis uiuant. Ex quibus nos planè certi esse debemus, balsamum nunquam Aegyptijs ac Syris patrium fuisse, cum in viridarijs ibi multa diligentia, ac cura semper fuerit custoditum: quod tamen de Arabia Fœlici, cum balsamum ibi perpetuò uiuat, minimè videtur dicendum, nullibi etenim nunc; quòd sciam, huiusmodi planta, nisi Fœlici tantum Arabiæ concessa, reperitur. Quam regionem Diodori Siculi, Strabonis, Pausaniæque testimonio,

vt nuper dictum est, constat balsami olim feracem fuisse, quæ eodem modo etiam nunc innumeras eius plantas sponte natas alit. Quam balsami fertilitatem omnes Aegyptij, atque aliarum nationum homines annis singulis Mecham Fœlicis Arabiae urbem ad euntes, ueram planè esse confirmant. Copiamque ibi opobalsami insignem annis singulis colligi, fructuumque non minus, & uirgarum (cum balsami frutices sæpe quotannis putent) quæ ad uarias orbis partes uendenda ab his demandatur. ABDACH. At istæ uera esse concedentes, dicent, quam pro balsamo tu, atque nostri Fœlicem Arabiam nunc alere inquit, non esse balsamum, sed aliam plantam. ALPIN. Notæ huius plantæ ab antiquis scriptoribus descriptæ ac memoriæ traditæ, istud recte docere poterunt. Nam omnes conuenisse uidentur, (ut ex te spero me magis distincte cogniturum) balsami plantam fruticem esse, non admodum magnum, folijs rutæ proximis, perpetuò virentibus, atque ex stipitis cortice scarificato liquorem in primis album oleo similem, eximio, acutoque odore præditum, manare. ABDACH. Millies tecum Abdella fruticem hunc ex Alpino descriptum me inspexisse in hoc viridario scio. Verum qui huiusce plantæ notas quærit, quibus nam hominibus magis credere debet, Italis ne, an nobis Aegyptijs, qui vnà cum balsamo in hac ciuitate hætenus uiximus, eamque arborem sæpius in hoc viridario inspeximus? Nemo certe ita fatuus erit, qui hac de re uobis, quàm nobis libentius credere, ac fidere maluerit. Hanc uerò plantam pro uera arbore, quæ ab antiquis balsamus appellata est, & in posterum memoriæ prodita, nostri omnes Arabes hucusque constantissime habuerunt, Aliamque pro balsamo ab alijs monstratam nemo nostrum uisum offendit, uel uidit, uel aliquem uidisse unquam audiuit. His addo nomen huiusce plantæ, quod est Baleffan à nostris ei fuisse impositum, à quo & Græci littera carentes, in u, mutata, *βάλσαμον* dixere, atque ab ipsis Latini Balsamum. Cur igitur Italis magis, quàm nostratibus de hac planta credendum erit quando à nostris & Itali, & Græci, uel nomen ipsius plantæ acceptum, didicerint. Quapropter Balsami cognitionem à Dioscoride, Theophrasto, atque ab alijs antiquis scriptoribus minimè petendam iudico, sed ab Aegyptijs & Arabibus, qui loca, in quibus balsami plantæ omnium consensu olim uixerunt, habitauerunt. Si Aegyptij Arabes, Syri, atque alii om-

nes Arabica lingua utentes medici citra ullam difficultatem talem fruticem nunc in Foelicis Arabiae locis cultis, atque incultis, domesticis, atque sylvestribus nascentem, tanquam verum balsamum recipiunt, eodemque tum succo, tum fructibus, tum uirgis, pro uero opobalsamo, carpobalsamo, & xilobalsamo, nemine ipsorum hesitante, ad componenda medicamenta, utuntur: Cur Itali etiam, atque alij aliarum nationum medici ab illis, qui magis quam nostri sunt in ea cognitione, eoque usu, exercitati, ac docti, idem facere recusant? Certe indignum facinus est, uos hanc ueritatem non fateri, sed potius, quo minus a multis ea dignoscatur, operam dare. ALPIN. Hæc doctissime a uobis prodita fuisse arbitror, ueruntamen quoniam cum medicis, pharmacopolisque incredulis disputatio agitur, quaeso si quid aliud apud uos utique sit, quod hanc ueritatem ad huc etiam illustrare possit, ne uos me istud quoque docere, pigeat, ut postea quam ego in patriam, Deo concedente, rediero, facilius id incredulis illis hominibus possim suadere. ABDEL. Cum anno a Beatissime Virginis partu M. D. LXXV. Petro Michaeli uiro Clarissimo, pro Serenissima Veneta Republica consulatum hic agente, Eunuchus Messir dictus, Aegypti Praefectus, Cayri ciuitatis huius quæpiam loca inuiferet, huncque praesertim locum el Mattharia nuncupatum deuotionis gratia (quando hanc in proximam domunculam olim Beatissimam Virginem cum puero filio Herodis iram fugiendo se recepisse, multosque annos in ea mansisse omnes Aegyptij opinentur, atque ob id hunc locum in summa habeant ueneratione) singulis hebdomadis die Veneris, sacrum, uenerandumque hunc locum uisitans, uiridarium hoc proxime positum aliquando animi gratia ingressus, uidit omnes balsami plantas custodum negligentia aruisse; qua re commotus, ut è Mecha quadraginta plantæ afferrentur curauit, eamque operam cuidam militum, ac peregrinorum duci, Mecham singulis annis deuotionis gratia proficiscentium, Haly Bei nomine locauit; qui mihi admodum domesticus; atque familiaris fuerat, eumque sepe ex renum calculo pessime ægrotantem inuiseram, ac curaueram; plantasque illas quadraginta præcis ramis detulit, quæ in consueto huius uiridarij loco insertæ fuerunt, dumque fererentur, ego unâ cum Paulo Mariano eo tempore pro Gallorum Rege Consule medicinae quoque causa mihi familiari, atque cum multis etiam

Cayrinis

Cayrinis medicis in re plantaria valde exercitatis interfui. Ex ipso autem Haly Bei Cayrum reuerso veri opobalsami binas vntias dono habui, atque ab alio, qui post hunc illud iter confecerat vntias tres. Horrem Bei alius Carauanae peregrinorum dux meus amicissimus, cuius in domo saepe tum ipsius, tum aliorum causa medicinam feceram, peregre anno M. D. LXXX. Mecham profectus, atque sic à me rogatus, attulit multa semina, & ramulos eximum odorem spirantes, atque multum opobalsami à Scriph Meche partim acceptum, cuius modicam portionem dono dedit Francisco Priolo, tunc temporis Cayri pro Veneta Natione Consule Clarissimo, & partim ab ijs, quibus balsami negotium locatum est, emptum. Postmodum Scander quidam & ipse dux militum, Medinam Foelicis Arabiae urbem pro praetore à Bassa missus, mihi non minus quam alij, medicinae causa familiaris, atque etiam quia ex Infula Zacyntho à Segurorum familia ortum duxerat, balsami recentes ramos, fructus, ac succum misit, ac per literas sua manu scriptas, significauit proprijs manibus ibi ea collegisse, quae omnia apud me adhuc asservantur. Omnes praedicti nobiles Turcae uno ore affirmant, propè Mecham & Medinam, in montibus, planis, cultis, atque incultis locis innumeras balsami plantas sponte natas spectari, plurimasque etiam in arenosis, sterilibusque locis, quae tamen vel nihil, vel minimum succi producebant. Multa tamen semina ferunt, quorum multa copia ad nos quoque vendenda mittitur. Quales sunt in monte arenoso apud Bedruniam Villam posito. Nihil haec, atque aliae in arenosis, sterilibusque locis viuentes opobalsami ferunt, ideo incolae eas excerpunt, atque pingui in solo inferunt, foecundissimasque reddere student. Addunt, apud omnes Arabes veterum memorijs constare, passim in pluribus Foelicis Arabiae locis innumeras sponte nascentes, atque crescentes balsami plantas perpetuo vixisse, nunquamque illa loca ijs caruisse. Non multum temporis tamen esse, ex quo pluri mi eas colere lucri causa ceperunt, cum scilicet opobalsami facultas ac vires ad quam plurimas Orientis regiones concesserint. Narrant adhuc iidem omnes Arabes, vti balsami succo, fructibus, ac virgis ad componenda ipsorum omnia medicamenta, atque ad alios medicinae usus, quae eadem plane existunt, quibus Aegyptij Syri ad usum nunc recipiunt, quaeque à uobis uaria in Europae loca hinc aduecta, negliguntur, atque reijciuntur, falsaque eorum
multi

D E B A L S A M I O

multi (te auctore) pertinaciter, ac inutiliter esse disputant . AL-
 PIN. Ex his, quæ te uera dixisse arbitror, me non parum pudet,
 quod cum illis tot annos in tanto errore permanserim . quem ex
 te nunc probè cognouisse fateor . Cupio igitur plantam hanc suis
 notis à te quoque describi, in quam attollatur magnitudinem, qua
 libusque floribus, & fructibus obseruata a uobis sit, quo pacto que
 etiam ab ea planta opobalsanum distillet, sponte ne, an, ut multi
 dixerunt, arte potius elicatum . ABDACH. Hic nullas, quas ego
 uiderim crescere, flores, uel semina tulisse unquam spectare po-
 tui, etsi succus interim paucus à cortice stipitis scarificato aliquan-
 do distillauerit. Verum hac de re Abdellam audiamus, qui hæc ex-
 ploratus, & reliqua docebit . Interimque dum loquimur, man-
 des uelim mancipio tuo, ut nobis hic è domo huiusce plantæ icho-
 nem, quæ apud te est, deferat, ut Alpinus noster ueram Balsami
 Ichonem uideat . ABDEL. Recte mones, libenterque faciam.
 ALPIN. Ego uero utrique uestrum multas hac de causa gra-
 tias referam. Mihi que istuc acceptissimum semper erit.

*Plantæ, quæ ab antiquis Arabia medicis Balesan, à Græcis
 βαλσαμον, & à Latinis Balsamum uocabatur, fructuum,
 succi; descriptio. Cap. III.*

A B D E L L A.

BALSAMVM arbusculum est, quod crescit ad alti-
 tudinem hanc; uel ligustri, uel cytisi, folia paucissi-
 ma gerens rutæ proxima, non tamen iis candidiora,
 ut Diosc. docuerat, sed potius colore uiridi subalbido,
 perpetuòque uirentia . Eius lignum gummosum lenaque appa-
 ret, colore exterius subrubro, cuius ramuli eodem colore conspi-
 cui sunt longi, recti, graciles, paucis foliis inordinatim referti, fo-
 liaque simul terna, aut quina, aut septena a se adnata, aliquo pa-
 cto etiam lenthisci foliorum æmula . sunt ramuli odorati gummo-
 si, digitisque contrectati eis tenaciter adherentes . Flores fert par-
 uos, albos, acaciæ proximos, ternos singulis alis appensos, quasi
 in umbellæ forma, summe odoratos, à quibus semina promanant,
 flaua, folliculis nigris subrubescens contenta, ualde odorata,
 intusque

intusque humorem flauum melli per similem habentia, sapore sub-
amaro, parumque acri linguam ferientia, opobalsamumque redo-
lentia, Terebinthi fructuum figuræ, & magnitudinis æmula, ex-
trema aculeata, & medium crassum obtinentia. Cui descriptioni
maxime quadrare uidetur illa, quæ fuit à Constantino Aphricano
tradita, quæ his uerbis apud ipsum in libro de grad. legitur. Balsa-
mus est arbor in India crescens, salies super terram mensura unius
brachij, uel parum plus. Cuius rami rubeo viridique colore perfusi
quasi rami thitymali tenues sunt, & colorem viridem habentes.
Faciuntque in capite quasi gemmas, paruaque grana in modum pi-
peris producentes. Ex fissuris ramorum huius arboris, egreditur
quidam liquor in canicularibus diebus, sicut lac ex thitymalo.
Opobalsamum mensibus, Iunio, Iulio, Augusto, partim sponte, &
partim stipite ferro scarificato, distillat, in vitreaque vascula reci-
pitur; quod statim eductum, ut audio, colore est albo, qui paulo
post in viridem, tertio in aureum, & demum in melleum mutatur.
Eius succi etiam substantia in primis, turbida crassaque, ut oleum
statim ab oliuis expressum cernitur, postea tenuissima atque cla-
rissima, demum terebinthi modo crassescit. Odore eximio in pri-
mis atque acutissimo terebinthum redolens, cum suauiori odoris
fragrantia obseruatur, saporeque amaro, acri, & adstringenti. Le-
uissimum est in primis diebus, atque usque adeo validi, & acuti
odoris, ut aliquibus inter odorandum, sanguis è naribus eruperit,
& præ multa eius leuitate in aquam stillatum non desidet, sed ex
alto in ea proiectum parumper in ipsa mergitur, fereque continuo
assurgens, supra totam aquæ superficiem totum expanditur, eique
miscetur, & citissime ita in ea dissoluitur, ut ab aqua maxima cum
difficultate separatum secernatur. in qua paulo post concreuit,
atque coagulatur, coagulatumque stilo totum ab aqua eximitur,
quod tunc colore lactescit, siue album quale lac uisitur. Quanto
hic succus annosior, eò fit inodoratior, atque ad motum segnior.
In primis itaque statim albo colore conspicitur, qui color paucis-
simis diebus in viridem, ut nuper etiam dixi, mutatur, oleique cras-
sitie cernitur, qui postea longo temporis interuallo depuratur,
nonnullisque annis tenuissimus euadit, atque clarissimus, ex viri-
dique colore in aureum splendidissimum transit. Senio vero con-
fectus, crassus qualis terebinthina fit, qui si in aqua, uel lacte stille-
tur, statim confidet, multaque cum difficultate, & non nisi longo
tempore

D E B A L S A M O

tempore denuò supra aquam fertur, tardissimeque in ea dissolui-
 tur. Quare non secus quam in animalibus omnibus quatuor con-
 stituuntur ætates, quæ in ipsis maximam differentiam faciunt,
 & balsami succo, quod opobalsamum dicitur, proculdubio à
 nostris quatuor tempora tribuuntur. Quandoquidem ille succus
 ab arboris stipite continuò elicitus usque ac quintum circiter an-
 num acutissimi, validissimi que odoris percipitur, leuissimusque vs-
 que adeo obseruatur, vt in aquam stillatus, nihil, vel parum confi-
 dat, facillimeque diluatur, quod eius calor in annis infantia plu-
 rimus existens, ei acutiem atque vehementiam præstet, Crassiori
 quoque substantia tunc cernitur, & turbida, quod cum multus in
 eo exuberet crudus humor, eo ob calorem in ipso agentem valde
 agitato, instar vrinæ turbidæ, quæ in pestilentibus febribus fieri so-
 lent apparet, & quemadmodum puerorum corpora multa humi-
 ditate, atque multo calore prædita crassa, ac ferè tumentia viden-
 tur, ita opobalsamum in pueritiæ annis constitutum à multa humi-
 ditate excrementitia, cum validissimo calore in ipsa agente, cras-
 sum, ac turbidum apparet, quod in grandiori ætate ab ea purgatur,
 tenuissimumque fit, & aureo colore clarissimo spectatur; in quo
 statu, consistentia ipsius ætate continuante, conseruatur, posteaq;
 calore eius natiuo aliquatenus resoluta, ac imminuta, senescens
 crassum instar terebinthinæ euadit, solitoque tum odore eximio
 tum leuitate deficit. Proinde neque supra aquam enatat, neque
 multum, & suauiter olet. Hæcque de balsami planta, fructibus, li-
 gnis, succo tibi dicta sufficiant. A L P I N. Quæso ne te pigeat,
 ad nonnulla adhuc, quæ a nostris, balsami descriptioni repugnan-
 tia proferuntur, respondere, ac satisfacere, quando ea non parum
 huiusce plantæ cognitam veritatem obscurare, ancipitesque nos
 reddere videantur. Antiqui etenim omnes balsami scriptores in-
 ter se in illiusce plantæ, succi, fructuum, virgarumque descriptione
 discrepare videntur, ex quibus non videtur, tutum satis esse illo-
 rum cognitionem perquiri debere. Qui fuere in causa, vt nostri
 ipsorum traditionibus imbuti, verum sibi oblatum opobalsamum,
 fructus, virgas, veras esse non crediderint. A B D E L. Summum
 semper errorem esse putavi, homines plantæ huius, succi, fructuum,
 virgarumque cognitionem à Dioscoride, Theoph. vel alijs anti-
 quis scriptoribus velle exposcere, quando ista inter eos in scriben-
 do fructice, succo, fructibus, & virgis, diuersitas certissimum igno-
 rantia

rantia argumentum nobis fuerit. Ego sum huius sententia, nemi-
nem illorum fortasse accurate arborem hanc vidisse, ex audituque
omnia de eis ab ipsis litteris prodita fuisse. Olim enim non erat
ita facile hominibus loca, in quibus balsamum nascebatur, ex lon-
gioribus difficilioribusque navigationibus, quibus eo tempore
antiqui utebantur, adire, proinde multa Dioscorides, Theophra-
stus, atque alij multi ex hominum potius relatione, quam ex inspe-
ctione de balsamo scripsere. Hincque mirum non est, si in pluri-
bus nostri ipsorum sententia inhaerentes decepti sint, quando &
ipso a falsis aliorum relationibus deceptos fuisse putandum est.
An non Dioscoridem, Theophrastum, atque alios affirmantes.
Balsami plantae Aegyptum, vel Iudaeam patriam fuisse, cum dixe-
runt eam solum in Aegypto & valle Iudaea viuere, maximè errasse
superius demonstratum est, cum illam plantam ex Aegyptiorum
relatione perpetuò ex Arabia foelici in Aegyptum venisse certif-
simè constet? Ex quibus mirum quoque non esset, in alijs eisdem
deceptos fuisse, praesertimque in succi, fructuumque cognitione.
Hincque his herbarum scriptoribus omnes medicos pharmaco-
polasque planè fidentes, errasse mirari non debemus, quando non
ab illis, ut etiam dixi, sed ab Aegyptijs, & Arabibus, qui tum pri-
mi balsamum cognouerunt, atque obseruarunt, tum etiam cum hu-
iusmodi planta in eodem solo nati sint, atque eadem loca, in qui-
bus viuit & vixit balsamum, habitauerunt, istorum cognitio esset pe-
tenda. Sed quae ea existunt, quae nobis repugnent, fac ut ex te iam
audiamus. ALPIN. Quae de balsami arbore à multis olim lit-
teris tradita fuere, nunc in medium afferam; Reliqua verò de suc-
co, fructibus, virgibus, ad usum medicinae memoriae proditis, poste-
rius à me recensenda arbitror. Multa igitur, variaque de huiusce
stirpis magnitudine, figura, situ, folijsque à multis prodita sunt, quae
non parum ueritatem obscurant, hominesque ancipites, ac rem hanc
totam incertam efficiunt. Aliqui siquidem plantae istius magnitu-
dinem lycij, pyracanthae, vel Cytisi, vel therebinthi magnitudini
compararunt, ut Dioscorides, Straboque dixerunt. Theophrastus
vero dixit ea magnitudine balsamum spectari, qua magna mali
punici arbor obseruatur. Iustinus similem piceis arboribus affir-
mauit, & Pausanias mirtho; Plinius, Solinus, atque Africae descri-
ptionis auctor, viti, hanc plantam compararunt. De eius folijs non
minor est apud illos diuersitas, deque arboris figura. Quando Dio-
T scorides

scorides, Theoph. Plin. Auicenas, Simeon Sethus balsami folia ruti-
 tæ proxima esse statuerint, & Pausanias amaraco, Iustinus piceis,
 Solinusque & auctor Aphricæ vitium folijs. De forma etiam vel
 figura arboris, alij arbutum, alij fruticem faciunt. Plinius enim
 „ de eo dixit: In totum alia est natura, quam nostri, externiq; pro-
 „ diderunt, quippè viti similior est, quam myrtho; Quod etiam Soli-
 „ num dixisse ab illiusce verbis constat, quæ hæc existunt: Similes
 „ vitibus stirpes habent: ac Iustinus; Siquidem palmeto & opobal-
 „ samo distinguitur arborem opobalsami formam similem piceis ar-
 boribus habent: & Strabo: Quæ arbor est fruticosa Cytiso & Te-
 rebintho persimilis. Nonnulli etiam affirmant, plantam hanc ali-
 aqua, illaque tantum, quæ in proxima fonte illiusce proximæ do-
 munculæ scaturire cornitur, aiuntque miraculo id fieri; quando
 ipsa sit pluribus virtutibus prædita, quòd Virgo Beatissima olim
 ibi multos annos morata, ea aqua, tum ad potum, tum ad cibum,
 tum ad mundandos panniculos Iesu Christi pueruli vsa fuerit: ex
 quo tanta in veneratione omnes viri mulieresque Aegyptiæ, Ara-
 bes etiam Mahometis affectæ eam habuerunt, vt ipsa ad multorum
 etiam morborum curationem confidenter vtantur. Multique ex
 longinquis, remotissimisque locis huc veniunt, vt ex huiusmodi
 aqua accipiant: quare nonnulli balsamum huius aquæ beneficio
 hæcenus hic vixisse aiunt. Hæcque sunt, quæ de arbore isti dicunt.
 A B D E L. De balsami fruticis altitudine, figura, ac folijs, ea quæ
 ex te nunc proposita sunt nihil veritatem hanc obscurare possunt.
 Namque Dioscor. atque alij, qui hanc plantam magnitudine simi-
 lem esse lycio, cytiso, terebintho, & pyracanthæ, affirmarunt, mini-
 me errarunt, cum hæc omnia arbuta magnitudine non multum
 inter se differant, eisque planta balsami maior non sit, sed hic nul-
 læ cernuntur arbores balsami, quæ ita magnæ spectentur; siquidem
 grandiores, quas hic aliàs viderim, non assurgunt ad maiorem triū
 cubitorum altitudinem. Audio tamen in Arabiæ solo eas plantas
 ad prædictorum arbusculorum altitudinem, & maiorem etiam ex-
 crescere. In Aegypto, & Arabia mali punici arbores parvæ exi-
 stunt, ita, vt inter arbusculorum fruticumque numero ibi connu-
 merentur, neque ad tantam assurgunt altitudinem, quales in Italiæ
 locis obseruantur, Quare neque Thephrastus reprehendendus erit,
 quòd scripserit, esse magnæ punicæ arbori balsamum simile, quan-
 do hæ nostræ Italicis longe sint humiliores. Iustinum uero, quod
 picei

piceæ arbori plantam balsami similem asserat, deceptum omnino fuisse, credendum est. Ex ipsiusque verbis error apparet conspicuus; nam piceis arboribus balsamum similem esse dicens, subdit, & in vinearum more excoluntur: quis tamen uspiam vidit piceam arborem viti similem, & in vinearum more excoli? Inter quas quanta sit differentia, non est, quod nunc demonstratur. Fuisse vero balsami plantam ramulis fruticosis, ac sarmentosis viti similem dubium quidem non est, ut neque etiam, quemadmodum vites, annis singulis putari, quod sit admodum fruticosa, & sarmentosa. Non tamen quod ad folia attinet, viti ea planta est similis, cum folijs referta sit rutæ aliquatenus proximis, præsertim vero extrema tria foliola, quæ in singulis virgæ balsami alis cernuntur, quando ipsa simillima sint tribus ijs foliolis in extremo virgæ alæ rutæ positis; colore excepto: Neque absurdum est, Pausaniam dixisse balsamum folia habere amaraci æmula, quoniam suspicor ego ipsum plantam balsami non adultam, sed tantum recentem ex eius seminibus natam inspexisse, quæ folio, magnitudine, ac figura amaraci folijs omnino sunt similia, excepta earum crassitie, ac colore, quibus ea folia inuicem differunt, nam in amaraco sunt graciliora, & albidiora. Balsamum, quod ex seminibus nascitur, bina folia in primis habet, bifolij nascētis vitis maxime similia, & quæ post hæc, quæ sunt tria, quatuor, vel quinque, produntur, amaraci folijs sunt proxima; Quæ vero tertio nascuntur singula trina existunt, rutæque proxima cernuntur. Repeto, prima nascentia folia bina sunt, secundo nata, his multum diuersa produntur, inordinatimque in virga. Tertio producta trina cuilibet alæ appensa, cernuntur, quæ rutæ sunt proxima, tribus inquam foliolis in extremo alæ virgæ rutæ conspicuis. Quarto, quæ nascuntur in virga balsami, sunt quina, & postea septena. Hæcque sunt balsami folia, aliter quam scriptores antiqui descriperint in hoc viridario in fruticibus balsami sæpissimæ visa, ex quibus atque alijs fortasse Dioscoridem, atque alios multos antiquos scriptores viuentem balsami plantam non inspexisse, iure suspicamur. Hanc etiam arborem in hoc viridario vixisse certum est, aqua ex hoc proximo fonte, in quo Beatissimam Virginem panniculos Saluatoris nostri pueri olim perpetuo lauisse nostri omnes autumant, irrigatam; tamen in arenosis, squalidisque locis non paucae reperiuntur, quæ tamen quo ad opobalsamum steriles existunt. Atque hæc obiter de balsami

DE BALSAMO

planta dicta à nobis sint. Nunc ad opobalsamum deueniendum.
Sed balsami plantæ ramos, quos mihi domo mancipium detulit,
absoluto de ipso sermone spectabimus.

*Veri opobalsami cognitio unde sumatur, & qui ex antiquis
verè hunc succum litteris prodiderint.*

Cap. 1111.

A B D E L L A.

QUID inquires Alpine de Balsami planta? nonne à no-
bis probè, ut ueritas exigebat descripta est, deque eius
folijs, floribus, fructibus, ac uirgis, quæ dicta a me
sunt, uera tibi esse uidentur? **A L P I N.** Omnia sanè
rectissime, ac uerissime es profectus, sed supersunt tamen quæpiã
de succo quoque, fructibus, ac uirgis dicenda, cum antiqui scripto-
res, qui de balsamo scripsere, simul in horum descriptione inter se
nihil ferè cõuenisse uisi sint: quorum diuersitas, ut de arbore etiam
nuper dictum est, fuit causa, ut multi negarint, quæ pro opobalsa-
mo, carpobalsamo, & xilobalsamo monstrantur, uera utique esse,
nullumque ob id ipsos credere, syncerum ac legitimum opobalsa-
mum ad nos asportari: de quo primo sermonem a nobis haberi
cupio, mox de ceteris. De opobalsamo igitur multi huius sunt
opinionis, ut arbitrentur, syncerum ad nos non aduehi, neque
iniuria, quando ex te descriptum opobalsamum, a nobis que sæpius
inspectum, diuersum sanè videatur ab eo, quod omnes præci rei
herbariæ scriptores memoriæ mandarunt. In primis enim album
multi ipsorum esse prodidere, Strabo siquidem dicebat: eius cor-
ticem scindentes succum in uasis suscipiunt tenaci lacti perfimi-
lem: & Plinius, succus è plaga manat, quem opobalsamum uocant
eximie suauitatis, sed tenui gutta ploratu lanis parua colligitur in
cornu, ex his nouo fictili conditur, crassiori similis oleo, & in musto
candida. Et Simeon Sethus vir in balsami historia alijs non post-
ponendus dixit: Succusque inde manabat omni oleo visu simi-
lis, quod ideo balsami oleum nominatur, succus his aggregatus
vasculis excipiebatur, & id quidem, quod supernatabat, album ac
tenue erat, & ideo preciosius: Alij sunt rursus afferentes, hunc suc-
cum

cum non esse tenuem, sed crassum, veluti qui dixere in conchis susceptum coagulari: Cum vero opobalsamum, quod tu descripsisti, & nos sepe inspeximus, vel viride, vel aureum, vel mellis colore obseruetur, interdumque turbidum, interdum clarum, ac tenue, aliquandoque vt terebinthina crassum cernatur, (nemo enim nostrum est, qui eum succum tot prædictis differentijs euariatum non viderit scilicet oleosum, viride, aureum, ac melleum, clarum, turbidum, tenue, crassum,) de ipso varios, & dubios esse mirum non erit. ABDACH. Facile has ambiguitates noster Abdella ex animis nostris abiget. Præsertim cum harum explicatio ex ijs pendeat, quæ dudum ipse attulit. Dixit enim opobalsamum iuxta eius ætates varias, variari & ipsum, quo ad colorem, substantiam, perspicuitatem, odorem, & leuitatem; continuoque à stipite instillatum ac exceptum, albo colore conspici, præsertimque quod supra enatat, veluti minus quod subsidet, qui color paululo momento in subuiridem oleosum mutatur, qui post quinquennium, vt superius etiam dictum meminimus, aureus fit, ac demum senio confectus crassescens, mellis colorem, obscuriorem tamen accipit. Tot etiam mutationes in perspicuitate, substantia, odore, leuitate, eius varias ætates facere alias dictum est, quando opobalsamum recenter eductum per quinquennium turbidum maneat, à quo tempore clarescere incipit, per decenniumque ferè ipsum clarissimum, ac vt aurum splendescere obseruatur; postea senescens turbidum rursus euadit. A stipite etiam statim exceptum tenuissimum est, pauloque post parum crassescit, atque hinc Strabo dixit, susceptum in conchis coagulari, peractoque quinquennio, quod tempus pueritiæ datur, purgatur, facemque in fundum vasis deponit, tenuissimumque fit, & totidem geminatis peractis annis senescens crassum, crassiusque est, quo annosius. Odor non minus & sapor, in recentissimo validissimus est, in medio tempore odor fit suauior, thus ac terebinthum redolens cum suauiori tamen odoris fragrantia, sapor est amarus, sub acris, atque adstringens. Demum in senio omnia hac maxime remissa percipiuntur. Hincque Plinium deceptum fuisse arbitror, qui putauerit, optimi huius succi lachrymam fricando percipi odoratam. Siquidem opobalsamum senio solummodo confectum inodoratum fit, vt tunc solum frictione dignosci queat. In principio etiam hic succus leuissimus est, qui quam maxima difficultate in aqua, vel alio liquo-

D E V B A L S A M I O

re instillatus confidat, sed continuo in aquae superficiem feratur, citoque cum aqua dissolvitur: annis vero consistentiae medio se habet modo, senescensque, colore eius immutato, crassescit, quo fit ut subito in aquam proiectus confidat, tardissimeque sursum in aquae superficie feratur, difficillimeque ac tardissime cum ea dissolvatur. Haecque etsi non ita concinna oratione, tamen ad tuarum difficultatum explicationem accommodata satis esse Abdella noster iudicabit. **ABDEL.** Ego vero sic ea vera iudico, ut omnes, qui de opobalsamo scribentes, aut loquentes ab his dissenserint, rem prorsus ignorent, ex quibus Plinium ex varijs coloribus, ac substantijs in opobalsamo inspectis, varias eiusce succi differentias vel species facientem errasse clarissime patet; dixerat enim ille: Lachrymae probatio, ut sit pinguis, tenuis, ac modice ruffa, & in fricando odorata, secundus candidus color peior viridis, crassiusque pessimus niger. Nemo Aegyptiorum, vel Arabum album opobalsamum nisi ex arbore recentissime stillatum vidit, qui tamen color quam paucissimis diebus evanescit, atque, ut dictum est, in olei colorem vertitur, atque ab eo colore in aureum, & denique in melleum obscuriorem. Nigrum vero nunquam ab aliquo nostrorum, vel Arabum visum est, neque auditum. Nisi fortasse produceretur novissime ab Occidentalibus Indijs delatum, à quibusdam pro legitimo opobalsamo, ut superius quoque meminimus, receptum. Quod tamen falsum esse planè constat, cum ij, qui eius historiam scripsere, affirmant illum succum improprie opobalsamum vocatum, in Occidentalibus Indijs ex procera, ac magna arbore nasci, quae quidem magnitudine, figura, ramis, folijs, fructibus à vera balsami arbore longissime differt. Quod ijs qui utramque norunt arborem, non erit difficile suadere. **ALPIN.** Simeon Sethus confirmare & ipse videtur, optimum opobalsamum recentissime à stipite distillatum album colorem habere, nec non, & Strabo, qui opobalsamum lacti similem esse scribit. Sed quamquam huiusce succi albus color pauculis diebus a stillatione evanescat, atque in alium colorem mutetur, nihilominus, quod non paucis valde admirandum videbitur, opobalsamum oleoso colore inspectum, in aqua vel lacte stillatum, album rursus videri: & idem etiam facere aureum, & melleum. Perpetuoque verum opobalsamum cuiuscumque coloris sit, in aqua, vel lacte stillatum, ac liquatum album spectabitur. Hincque Dioscorides doctissime dixit:

dixit: Quin etiam syncerus in aqua, aut lacte celerrime liquatur, coloreque lactescit. Nunquam quisquam opobalsamum uisui non album, album esse iudicavit, quod tamen verum esse experientia docebit, si inquam quis sinet stillatum in aqua, liquari, ac coagulari, ipsum etenim liquatum supra aquam ita album redditur, ut vix ab aqua distinguatur, sed paululo momento in ea coagulatur, eique instar telæ albæ incumbere, & in ea supernatare cernitur, manifestiorque eius albus color fiet, si coagulatum stilo quopiam ab aqua eximatur, aut extrahatur. Sed hæc illius succi experientia per æstatis tempus est facienda, uel si hyeme, prope ignem, opobalsamo probe prius calore attenuato. At cur ex albo tam citò in aliū colorem mutatur? ABDEL. An quod lactei illiusce coloris substantia mollis, ac tenuissima, quam citò resoluitur ac dissipatur? vel quia nondum eius calor præualidus in eum succū agendo ipsum turbavit? Idem in Zebet obseruatur, etenim statim è testibus extractus lacteo colore inficitur, pauloq; ebullire incipiens, uirescit, & tandem subnigrescit. ALPIN. Rectè sunt a te hæctenus explicata, & enarrata omnia. Nunc igitur ego idem a te fieri cupio, pro indagandis, ac docendis notis vel signis, quibus uerum a non uero, syncerum ab adulterato rectè distinguatur.

De notis, quibus uerum opobalsamum à non uero, syncerum ab adulterato citò cognoscitur, ac discernitur. Cap. V.

ABDELLA.

HIS notis quisque probè ac exactissime uerum hunc succum, a non uero, & legitimum ab adulterato dignoscet, neque ab aliquo ita facile decipi poterit, etenim succus is, qui nondum ad senium, inclinare cœperit, colore albo conspicitur (quod rarissime, & non nisi dum ipsum è stipite stillat, vel recentissime eductum uidere contingit) uel uiridis est, oleosus subturbidus, oleoque substantia & colore valde similis, uel aureus fulgentissimus, tenuissimus, atque clarissimus. Qui sanè omnes has notas habebit, uehementis erit odoris, & quo magis etiam recens est, acutioris, terebinthum cum alio sua uiori

D E B A L S A M O

uiori odore redolentis, gratissimusque olfactui erit. Gustu etiam
 subamarus, adstringens, & modice mordens percipietur, læuis, di-
 luique facilis, quæ nota, eo instillato in aqua vel lacte dignosce-
 tur, læuis enim extabit, & vel nihil sub aqua morabitur, uel pa-
 rum, & quasi continuò supra eam sursum assurgat. In qua citò di-
 luitur, vel liquatur, nil vnctuosi retinens, vel oleosi, tenax, siue
 lentore aliquo præditus est. hisque omnibus notis uerum, syncerumque
 opobalsamum semper omnibus apparebit. ALPIN. possit ne quis aliquod factitium oleum ita simile opobalsamo parare,
 ut eo multos decipiat? A B D E L. Sine dubio, cum Gal. suo
 tempore etiam ipsum usque adeo adulterari dixerit, ut vix
 adulteratum cognosceretur. Veruntamen quod adulteratur, ne-
 cesse est, ut aliquo liquore, vel oleo, vel unguento vitietur. Dio-
 scorides dixit, opobalsamum vitari posse admisto teribinthi, cy-
 pri, lentisci, balanique unguento, & susino, metopio, melle, cypria-
 que cera liquida. Serapio his addidit oleum rosaceum, myrtinū,
 & de alcanna, quod cyprum appellant. Plinius ex seminibus veri
 balsami, quæ vocant carpobalsamum, extrahi simile oleum asserit,
 qua via multi ex ipsis oleum exprimunt, uero opobalsamo admo-
 dum simile; quod tamen ab eo discernitur amariore sapore, odo-
 reque opobalsami longe obscuriore. Prodit etiam ipsum adulte-
 rari posse oleo rosaceo, cyperino, lenthiscino, balanino, terebin-
 thino, myrtino, resina, galbano, & cera cypria, quæ sanè eadem
 existunt, quorum nuperrime Dioscoridem subnomine unguento-
 rum meminisse, dictum est. Sed forsitan melius ipse dixisset, oleis,
 quàm unguentis adulterari posse, quod ille succus tenuis perinde
 ac oleum sit, minimèque crassus, nisi fenio fuerit confectus. His
 igitur opobalsamum vitari potest, cuius maleficium facile depre-
 henditur, oleoque adulteratum trifariam detegitur, atque in pri-
 mis, quod digitis contrectatū, nullo lentore, vel viscositate adhæ-
 reat, quando verus balsami succus lentore, ac viscositate quapiam
 non carere à nobis aliàs dictum sit, à multisque ex antiquis scri-
 ptoribus confirmatum, oleo siquidem resinarum omnium tenaci-
 tatem abigi omnibus manifestum est. In aqua præterea instilla-
 tum supra eius superficiem orbiculorum formis expandi nemo no-
 strum ignorat. Quod syncerum opobalsamum non facere poste-
 rius docebitur. Demum in panno oleo infecto macula relinqui-
 tur, quæ & difficile aufertur, & quotidie etiam magis maiorem

in circulum expanditur, quòd non fit in syncero opobalsamo. His igitur notis opobalsamum oleo vitiatum cuique patere poterit. His etiam comperietur vitium, si vnguenta iisdem oleis composita misceantur, sed hoc amplius ijs aderit, quod in opobalsamo parui temporis spatium in fundo vasis vnguenta sidere necesse est. Cera vero mistum comprehendetur turbido colore, nunquam clarescente. Melle etiam infectum dulcis sapor detegit, atque ad ipsum, ut Plinius quoque testatur, muscas alliciet. Resina adulterata in carbonem instillatum, nigriorem flammam edit, substantiaque crassiore quam in syncero sit, spectabitur. Syncerum vero his notis innotescet, namque præter ea signa, quæ illum iuxta varias ætates præferre diximus, hæc etiam addidimus, scilicet præterquam quod sit validi odoris, in aqua etiam stillatum, tametsi parua satis sit gutta, supra totam aquæ superficiem expandi, eamque liquatum totam supernatare, ac obtegere, atque in ipsa etiam citò coagulari, lactisque colorem adipisci; ac non minus ex ipsa coagulatum totum stilo quopiam excipi, ac auferri, quodque fustum in laneam vestem, eam, ut oleum non inficit, quamquam ei adhæreat. Lacque coagulat, etsi non ita, ut coagulum facit, quia lac non perfecte coagulat, quinimo cum ipso coagulatur. ALPIN.

Multo plura, quam tu de synceri opobalsami, ac vitiatum notis complexus es, apud multos leguntur. Dioscorides siquidem hæc utique nobis prodiderat. Succus probatio est, ut sit recens, validi odoris, Syncerus, non ad acorem vergens, dilui facilis, lævis adstringens, ac modice mordens gustu. Et ubi ea, à quibus opobalsamum potest adulterari meminerat, hæc subiunxit. Namque merus in laneam vestem fustus neque maculam facit, neque si eluatur notam relinquit. Vitiatus autem inhæret, & lac instillatus coagulat, quod adulteratur non efficit. Quin etiam syncerus in aqua, aut lacte cellerrime liquatur, coloreque lactescit, vitiatum vero olei modo innatat, se conuoluens, aut in stellæ modum diffundens, syncerus senescens crassescit, deteriorque redditur. Hallucinantur, qui aqua concretum pessum ire & ad ima sidere, arbitrantur, postea dissipatum supernatare. Et Plinius ait, syncerum inhærescere, & in tepida aqua eius guttam coagulari & ad ima sidere, lac coagulare, & in vestem maculam non facere. Et Auicennas: lac coagulare, aquæque ipsum misceri, & in ipsa densari, densatumque conservari, atque à gossypio receptum ablui posse. Serapio eadem à

D E B A L S A M O

„ Dioscoride iam recitata, de ipso nobis prodidit. Simeon vero
 „ Sethus hæc & ipse scripsit. At vero nonnulli hac ratione probant,
 „ quod ferrum eo inunctum ignique ad motum incandescat, id quod
 „ & oleo caphuræ, alijsque dictis oleis accidit. Alij quod in
 „ aquam datum minime supernatet, sed statim fundum petat, vere
 „ hoc quidem, sed enim quando hæc duo concurrunt, uidelicet fer-
 „ rum candeat, & in aqua facile subsistat, de eo statim arripe. Est
 „ enim legitimum, & non factitium. Scire autem præterea oportet,
 „ quod dum recens est, & in proprio uigore super aquam ena-
 „ rat actum ita probatur. Linteo in eo irrigato, ac postea sublato à
 „ linteo totum recedit, non colorem, sed odoris duntaxat suauita-
 tem illi relinquens. Hæc omnia, ac inter se admodum diuersa cum
 apud hos grauissimos plantarum scriptores legerim, atque opobal-
 samum, quod tu uere syncerum affirmas, apud me sit, non omnia
 que ab his scriptoribus de eo perdocta, reprehendet, quinimo
 aliqua sint, quibus ipsum planè non respondere uideatur; quam-
 quam enim ipsum recens sit, minimeque ad ullum acorem uer-
 gens; ualidique odoris, oleosi coloris, turbidum in primis eius
 annis obseruatum, mox clarum, aureum subamarum, adstringens,
 & modice mordens gustum, tenax, leue, dilui facile, lacque coagu-
 let, & linteum non inficiat, atque ut ait Auicenas, aquæ etiam
 stillatum, misceatur, in ipsaque coaguletur, supraque aquam coa-
 gulatum enatet, atque eo etiam ferrum, ut Sethus ipsum hac ex-
 perientia cognoscendum uoluit: inunctum probè in ignem posi-
 tum candeat, Tamen, quod apud omnes prædictos antiquos
 scriptores affirmatur, quippè ipsum lanæ uesti instillatum aqua
 ablutum, omnino ab ea abigi posse, nihilque ei adhærere, nun-
 quam potui obseruare. Nullum enim reperitur opobalsamum,
 quod instillatum in pannum, ei aliquatenus non adhæreat: ex quo
 ego etiam puto, nullum uerum opobalsamum eam experientiam
 facere posse, quando ipsum; ut in alijs omnibus resinis obserua-
 tur (cum succus resinofus sit, inter resinasque possit sine errore re-
 censi) uiscositatis ac lentoris non sit expers. Ex quibus ual-
 de de huius succi signo, ab antiquis ferè omnibus animaduerso
 dubius, ac anceps sum. Cupioque tuam hac in re sententiam
 audire, ut in ea tandem acquiescam. A B D E L. Dignus es
 cura isto tuo scrupulo non parua reprehensione, qui uno signo
 magis quàm pluribus, quibus tuum opobalsamum omnibus pro-
 bè

bè respondere scis, fidere uolueris, quod neque uerum signum huius succi dicendum esse puto, siquidem quo pacto hic succus lentoris, ac uiscositate non expers, (cum ipse nihil quidem aliud quàm resina quæpiam sit) lineo, uel laneo panno, uel gossopio instillatum aliquantulum non adhærebit? Etenim non modo succus iste tenax est, sed ramuli quoque uirides, si digitis contrectentur, eis proculdubio adhærent, quod non nos modo, sed etiam aliquos antiquorum nouisse certum est, nonne Strabo dixit: Eius corticem scindentes succum in uasis suscipiunt tenaci lacti persimilem. Quid? nonne Plinius notas synceri opobalsami docens dixit? Succum balsami syncerum debere inhærescere? At ne amplius remorer desiderium tuum, paucis de nota hac à Dioscoride proposita dicam, quid sentiam. Puto enim syncerum opobalsamum non aliam ob causam, Dioscoridem, atque una cum eo alios dixisse, uestibus uel panno non adhærere, nisi ut nos docerent mistum aliquo oleo, uel quopiam unguento hinc deprehendi, quoniam, ut ego nuper etiam uos docui (quod à plerisque oleo eo tempore uitiaretur) oleo uitiatum in pannum instillatum, laneumque præsertim, quod facilius sit ad emaculandum, instar olei inficit, eique perpetuò non modo adhæret, sed quotidie magis in eo recepta macula augetur, ac dilatatur. At syncerum, quamquam paululum panno etiam instillatum inhæreat, tamen ipsum ut oleum non inficit, neque maculam relinquit, quinimo secus atque oleum panno adhærescens quotidie decrefcit, usquequo tandem omnino aliquo tempore sponte dissoluatur, atque euanescat. Quamobrem syncerum opobalsamum panno quidem, at non olei modo adhæret, neque aliquam maculam relinquit. Quod sæpe uobis meum opobalsamum in meam uestem instillatum ostendit. Verum non debet hoc experiri in pannis ijs, quos uos in Italia paratis, nostris longe crassioribus, in quibus fortassè cum olim uestri hi crassi panni lana parati ex Italia huc nō asportarentur, neque nostri his, ut nunc faciunt, uterentur, Dioscorides in his periculum faciendum, non sentit, sed in nostris ijs longe gracilioribus. Clarius verò hoc signum Plinius docuisse est uisus, cum dixit, & in ueste maculas non faciat, non autem, ut in Dioscoride habetur, uesti non adhæreat. Verius forrasse Sethus opobalsami cognitionem ex hoc signo habendam tradidit, quod his uerbis apud ipsum legitur: Linteo in

D E B A L S A M O

eo irrigato, ac postea sublato à linteo totum recedit, non colorè, sed odoris duntaxat suauitatem relinquens: quod planè in nostro sic ad unguem obseruari licebit. Coeterum ex his, quæ ita diuerse de notis uerum opobalsamum a falso distinguuntibus, apud diuersos antiquos scriptores leguntur; dubitandum non immeritò à nobis existimo, hosce authores nunquam fortasse, neque uiuentem plantam uspiam offendisse, atque multo minus syncerum eius succum inspexisse, cunctaque potius aliorum relatione, quàm uera obseruatione de eo ab his prodita fuisse. Qua de causa non ab antiquis scriptoribus, inter se de balsami historia discordantibus ueritas, hæc petenda esset, sed ab his populis, præsertimque medicis, qui loca in quibus balsamum, omnium scriptorum cõsensu, uixit, perpetuò habitauerunt, & sæpissime obseruarunt. His etenim iuremeritò de ipso firmior fides habenda erit. Hi sunt Aegyptij, atque Arabes, qui omnes uno consensu asserunt, hoc excepto opobalsamo, quod uos uerum esse non creditis, nullum aliud usquam uel in toto Aegypto, uel in tota Arabia, uel Syria, fuisse cognitum, aut usitatum. Cuius ueritatis clarissimum ac certissimum signum erit; aliud opobalsami genus ab hoc diuersum, apud Turcarum Regem ijs locis imperantem, atque apud plures Turcas; qui uarijs temporibus his omnibus prædictis locis, præsertimque Aegypto præfuerunt, nunquam fuisse repertum, quinimo apud hos inuentum idem planè esse cum nostro, atque nihil ab isto communiter recepto, differre. Rex enim Turcarum singulis annis à Seriph Mèchæ, atque Medinæ domino binas, & plures etiam opobalsami libras dono missas accipit, perpetuoque, postquam Aegypto imperauit, ab ipso opobalsamum recipit. Quod sanè idem planè est cū eo, quo omnes Aegyptij, Arabes, Syri, atque alij utuntur. ALP I N. Verum dicis; Nam ego certo scio idem esse opobalsamum uulgo receptum cum eo, quod apud multos dominos Turcas Consulesque Venetos habetur, quibus à præfecto Aegypti: ac alijs nobilibus Turcis dono datum fuit, idemque cum eo, quod apud Serenissimum Franciscum Medicem Ducem Florentiæ à Turcarum Rege olim ei dono datum, hodie conspicitur. quod cū meo etiam opobalsamo ex Aegypto, ad prædictum Sereniss. Ducem anno superiori missò, rectè ab ipso comparatum, idem planè esse, certum est. Quamobrem omnes; qui negant uulgo receptum uerum esse, si ipsum cum opobalsamo comparent, quod apud mul-

tos extat, Venetos, olim huius loci Consules Clarissimos, atque apud alios plures, qui olim hæc loca peragrarunt, & opobalsamū à nonnullis Dominis Turcis acceptum illuc comportarunt, probè an ipsum verum sit, cognoscent. ABDEL. Multum tamen Auicenam admiror, qui dixerit, à gossypio, hunc succum aqua abluī posse, cum tamen superius dixerit, ipsum in aquam instillatum coagulari ac densari: quod cum verum sit, quomodo in gossypio receptum, ac imbibitum, aqua ab ipso abluī poterit? hoc enim fieri non posse cuique patebit. Est demum alterum opobalsamum ex seminibus balsami expressum, cuius etiam inter adulterata nuper recensuimus, quod pro vero succo opobalsami aliquando venditur, quod tamen facile, vt dictum est, ex obscuriore eius odore, amarioreque sapore à vero diuersum ab his esse comprehenditur. Ac de opobalsamo hæc à nobis dicta sufficiant. Restat modo, vt de balsami fructibus, & virgis loquamur, quando multi quoque non desint, qui contendant verum neque carpobalsamum, neque xilobalsamum esse.

Veri carpobalsami, & xilobalsami cognitio, & consideratio. Cap. VI.

ALPINS.

HACTENVS balsami plantæ, atque ab ea educti succi ambiguitates omnes vir doctissime dissoluisti, veritatemque ita claram effecisti, vt de arbore, ac succo nostri amplius contendere non debeāt, sed ipsum potius agnoscere, atque in vsum medicinæ restituere, quod quidem facientes summa laude digni erunt, tantum auxilium in vsum reuocantes, atque recipientes. Cum nemo nostrum dubitet amplius veri opobalsami ex Aegypto, & Syria in Italiam cōportari, quod facile à nuper adductis notis ibi an syncerum sit, cognoscetur. Restat modo, vt de eiusdem plantæ fructibus, & virgis, quod apud nostros dubij supersit ab illorum animis euellas. Quando vulgaria semina, pro vulgari falso carpobalsamo à multis recepta, quorum ad nos singulis annis multa copia aduehitur, verum esse antiquorum carpobalsamum me iudice etiam affirmandum sit. Animaduertendum tamen est, duplex genus carpobalsami circumferri &

D E B A L S A M O

ri & vtrumque pro balsami feminibus apud nonnullos recipi, quorum vnum semen est terebinthi magnitudine, atque ferè etiã forma, rotundumque & oblongum, ouo simile, in extremis acutum, flauum, folliculo nigro rubescente vndique coniectum; Hocque verum est antiquorum carpobalsamum. Alterum vero pseudo-carpobalsamum huic admodum magnitudine, colore, figuraq; est simile; differt tamen à vero, quia ipso est oblongius, ex medietate tantum folliculo coniectum est, nam illud extremum, quod suo pediculo appensum est, folliculo caret, minimeque eo totum coniectitur, sed tantum ad eius vsque medietatem, de hoc uero, quod falsò pro balsami semine me iudice recipitur, non loquimur. quãquam odoratum sit, atque aromaticum. Illudque fortassè esset, quod olim Dioscoridis tempore ex Petra oppido Arabië pro carpobalsamo asportabatur, & quo uerum carpobalsamum adulterabatur, si piperis saporem præferret. De altero uero ab hoc prædictis notis discrepante, quod præsertim à falso differt, quia totum folliculo suo coniectum est, quando falsi, ut iam dictum est, tantum medietas folliculo coniecta appareat, a nobis sermo habendus est. Audio nunc Venetijs omnes pharmacopolas consilio excellentissimi collegij medicorum in componenda theriaca, atque mitridatio, pro ueris balsami fructibus Iuniperi fructus substituere. quod quanta dignum reprehensione sit, ac in quanto illi uersentur errore, uobis doctissimis uiris nunquam latuit. Et utinam nunc perspectis rationibus ijdem non permittant sine his tanto artis cum dedecore (quando hæc omnia non sit difficile apud eos reperiri) Theriacam atque alia medicamenta amplius parari; sed uereor, ne magis in antiquis erroribus persistere, quàm rei ueritatem amplecti uelint. A B D E L. Quid? etiam ne fructus balsami, quorũ in Italiam; aliaque loca hinc copia multa aduecta, illis non deest, negant ueros esse, atque pro eis in componenda theriaca alijsque medicamentis baccas Iuniperi substituunt? quid de te audio? pudet me tantorum medicorum, qui hos hæctenus ueros fructus neglexerint, minimeque his utantur. Sed quibus rationibus adducti, negant ista semina meritò ex te pro uero antiquorum carpobalsamo recepta, ueros esse fructus balsami. An non ipsorum magnitudo, color & forma ad eos recognoscendos satis illis erunt? Theophrastus dixit: illos esse similes therebinthi fructibus magnitudine, figura ac colore. Et clarius Serapio ex Dioscoridis mente

hunc

hunc in modo eos descripsit : Et granum quidem ipsius, quod no-
 minatur carpobalsamum, est granum rotundum ad longitudinem
 aliquantulum tendens ad acuitatem in ambobus capitibus, in me-
 dio uero grossius. Cuius color tendit ad rubicunditatem, & est
 plenum, graue, mordēs linguam mordicatione aliqua non multa,
 & quando frangitur interius habet humiditatem similem melli, &
 eius odor est bonus. At Dioscorides addidit hoc semen redolere
 opobalsamum. Certè, ut uerum fatear, fructus balsami ab Italis
 tuis medicis, atque pharmacopeis neglecti, tum Serapionis descri-
 ptioni omnino respondere cognoscuntur, tum etiã notis à Theo-
 phrasto allatis, quando hi colore, figura, atque magnitudine uere
 fructibus terebinthi proximi spectentur. Serapio uero eos multo
 diligentius ac exquisitius declarauit, qui ipsos grana esse rotunda
 statuit, oblonga, extremis acutis, & medio crassiore, ad coloremq;
 subrubrum tendentia, grauia plenaque esse, ac modice gustum
 mordentia, quæ intus substantiam melli similem habent. Ex qui-
 bus notis vulgare carpobalsamum uerum omnino esse certissime
 ostenditur, sed quamobrem isti negant hos, ueros balsami esse fru-
 ctus, scilicet carpobalsamum antiquorum? ALPIN. Omnes
 uno ore prædicant prædicta semina non una, at omnibus carere
 prædictis notis, quibus ea prædicta esse Dioscorides omnium anti-
 quorum in plantarum descriptione facile primus, memoriæ olim
 prodiderat, hisque speciatim uerbis. Quare eligatur flauum, ple-
 num, grande, ponderosum, mordens gustū, feruens in ore modice,
 opobalsamum olens. Dicunt itaque istæc semina à uobis pro car-
 pobalsamo monstrata, non flaua, ut Dioscor. docuit, sed nigra sub-
 rubescentia spectari, vacuaque non plena esse, leuia & non grauia,
 parua & non magna, neque gustum aliquo pacto mordere, neque
 opobalsamum olere. Hisque rationibus negant illa semina uerum
 carpobalsamum antiquorum esse, sed potius ea, quæ olim ex Pe-
 tra oppido Arabiæ aduecta, uerum carpobalsamū adulterari Dio-
 scorides animaduertit, quod ipse hisce uerbis docuit, dicēs: Adul-
 teratur semine hyperico simili, quod à Petra oppido defertur, sed
 coarguitur magnitudine, inanitate, uirium ignauia, sapore piperis.
 Idemque ferè Plinius testatum reliquit: atque hæc sunt aduersus
 balsami vulgares fructus à quampluribus Italiæ, aliarumque natio-
 num medicis, & pharmacopeis disputata. ABDACH. Ex his
 duobus alterum uerum esse arbitror, vel illos scilicet viros à te re-
 citatas

DE BALSAMO

citatas carpobalsami notas nunquam probè cognouisse, aut nunquam hos fructus, vel semina, quæ præ oculis omnes hi pharmacopolæ quotidie habent, inspexisse, quod si illi hæc aliquando inspexissent, ac rectè obseruassent, proculdubio fieri non potuisset, ut ex omnibus notis ipsos non agnouissent, veros esse balsami fructus, quando non solum falsum sit ipsos omnibus notis à Dioscor. traditis carere, sed ne vnâ quidem illis deesse. Nam istæ semina sunt humiditate melli simili plena, quorum si multa fracta intus ij inspexissent, nisi cæci omnino fuissent, fieri nullo modo poterat ut non id animaduertissent. Cernuntur etiam longe hyperici feminibus maiora, sunt graua, cum aliqua mordicatione, atque opobalsami odoris fragrantia, quorum saporem; atque odorem unusquisque gustu, ac olfactu minime destituto, poterit cognoscere. Nemo mea quidem sententia erit, qui prius opobalsamum olfecerit, ac gustauerit, mox ista fracta semina olfaciendo & gustando, in ipsis eundem saporem, atque odorem opobalsami aperitissime non cognoscat. ABDEL. Verissima prædicas, neque indigna, ut ab illis medicis audirentur, ac animaduertentur. Nam hæc semina vulgaria à nobis pro carpobalsamo recepta, eadem esse, quæ in multis Arabiae Fœlicis locis supra balsami frutices colliguntur, omnes, qui illa loca peragrarunt, vere testantur: neque vllis unquam alijs Aegyptij pharmacopæi pro balsami fructibus ad componenda medicamenta usi fuere. Neque aliorum Aegyptiorum memoria constat, vnquam ex Petra oppido, quod nunc Mecha dicitur, alios, quàm hos fructus pro carpobalsamo ad nos delatos fuisse. Neque Galenus existimat homines in eorum seminum cognitione hallucinari, ac decipi posse, quando in libro de Antid. dixerit, carpobalsamum non posse adulterari, idque merito, cum minime fieri posse videatur, ut aliquis, qui vera balsami semina semel tantum viderit, posset ab alijs decipi; sed concedatur posse adulterari, tamen cognosceretur id saltem, ut Dioscor. docuerat, inanitate, paruitate, & sapore piperis. Verum non possum non vehementer illos medicos admirari, dicentes, notas à Dioscoride nobis carpobalsami eo traditas fuisse, ut ista semina ab alijs distinguerentur, quando ipse illas notas non ob id tradiderit, sed potius, ut ijs homines perdocti scelligerent ex feminibus balsami, ea, quæ flaua existunt, plena, maiora, graua, sapore, atque odore opobalsami prædita, quoniam hæc cæteris
meliora

meliora existunt. Quis ignorat, agricolas etiam ipsos aliqua semina ementes, siue triticum sit, siue hordeum, feligere plena, magna, ponderosa, optimi saporis, atque odoris, abijcereque inania, parua, leuia? Quamobrem istud? quia hæc inutilia, illa optima existunt. ALPIN. Dicunt, flauum colorem, quo vera semina balsami spectari Dioscor. tradidit, in istis feminibus non conspici, cum ipsa subrubra potius, & nigrescentia cernantur. ABDEL. Rectè dicunt, sed hinc conijcitur, ipsos minime esse in horum feminum obseruatione exercitatos, seduloque nunquam ea inspexisse, quoniam si sæpe multa sedulo, varijsque modis obseruassent, proculdubio duplici colore referta esse cognouissent, quippè nigro rubescente, suis folliculis vestita, hisque spoliata, ac nudata, flauo. Ex qua obseruatione, nec Dioscoridem, docentem illud semen flauum esse, nec Theophrastum cum Serapione subrubrum nigrescens, falsum prodidisse, patet. Quando hi semen vestitum suo folliculo, quod nigrum subrubescens cernitur: & Dioscor. folliculo spoliatum, quod flauum est, intellexerint. Hæcque à nobis de carpobalsamo dicta sufficiant. De xilobalsamo vero non puto à nobis multa esse dicenda, quando non ita omnibus, vt carpobalsamum, ignotum videatur. esse illas virgas communiter ab omnibus pharmacopæis pro carpobalsamo receptas, etsi ijs tamen non vtantur, argumentum erit certissimum, ipsas redolere odorem opobalsami, & carpobalsami, eundemque gustui saporem etiam præferre. Optimæ autem existunt, farmentosæ, tenues, fuluæ, & recenter excisæ, odorem opobalsami manifestissimum spirantes. Quem odorem eximium spirare a Theophrasto ac Serapione proditum est. His vero recentibus pharmacopæi uti debent, cum paruo etiam tempore omni odore ac sapore destituantur; tanta est enim illius humidæ substantiæ, in qua odor, saporque fundantur, tenuitas, vt cito exoluatur, simulque cum ea sapor, atque odor euanescat. ALPIN. Fascem recentissimarum virgarum Dominicus à Rege noster pharmacopola ab amico suo Turca, apud oppidum Sues, illuc Mecha aduectum habuit, qui multum opobalsami odorem spirabat, qui tamen paucis mensibus ferè omnino exolutus est. Multas virgas recentes habui, quæ apud me adhuc asseruantur; quas comparatas cum ijs, quæ apud Venetos pharmacopolas sunt, easdem utique esse sine dubio cognoscitur, quæ si recentes conseruarentur, ueritas

DE BALSAMO

hec omnibus esset manifestissima, ita ualidus, ac manifestus in ijs
 odor opobalsami perciperetur, ex quo omne dubium ex ipforum
 animis sponte excidisset. ABDEL, Tibi sufficiat, hæc de bal-
 sami planta, succo, fructibus, virgis, ex nobis audiuisse, atque didi-
 cisse, veramque hanc huius plantæ ichonem, nunc Alpine specta-
 re poteris, atque ex dictis ipsam recognoscere. Sed absoluto
 de ijs sermone, cum iam Sol supra horizontem multum ascenderit,
 aeremque inflammare cœperit, satius erit nos hinc abire, & in vr-
 bem redire, priusquam augeatur caloris æstus. ALPIN. Re-
 cte suades, abeamus, vobisque, quod tantum hæctenus
 susceperitis laborẽ, multas gratias refero, meq; vt
 pro vestra humanitate ametis, quemadmo-
 dum facitis, etiam, atque etiam rogo.

valet. ABDEL. Atq; tu interim

vale. mementoq; nos tui

esse studiosissimos, te

q; multum, atq;

multum ob

serua-

re.

BALSAMVM.

B. A. L. S. A. M. V. M.

X 2 Cur

in

Cur Petri Bellonij observationes in Aegypto circa
balsami plantam factæ hic adnotatæ sint.

Cap. VII.

CVM hisce diebus librum olim in Aegypto a me de
balsamo conscriptum in publicum emissurus essem,
Ecce in manus meas perueniunt doctissimæ itinerariæ
observationes a Petro Bellonio Cenomano, uiro tum
in alijs, tum in plantarum materia doctissimo, ante annos ab hinc
quadraginta litteris traditæ, atque hoc tantum anno in lucem edi-
tæ. In quibus cum balsami nonnullarum plantarum olim in
Aegypto uiuentium diligentissimam observationem ab eo rectif-
sime exaratam, ac descriptam legerim, optimum fore putauî, si eã
sub fine huius libelli adijcerem, Siquidem sperauî ex tanti uiri in
plantarum materia exercitatissimi lectione, ea, quæ dicta sunt à no-
bis, ac litteris de balsami historia mandata, posse haud parum
animos legentium confirmare, quod is omnia ferè complexus sit,
quæ in meo libello leguntur. Hæcque, priusquam balsami obser-
uationem Bellonij hic adiecissim, præfari libuit; ne ex abrupto hic
ea inserta candido lectori uiderentur.

*Aegyptij balsami obseruatio ex Petro Bellonio in libro II. itine-
rariarum obseruationum, capite XXXIX. collecta.*

Cap. VIII.

IN quodam pago spectatum iuimus hortum balsami
fruticibus consitum, qui à Cayro longius haud abest,
quam Lendit à Lutetia. Quoniam porro balsami plan-
ta admodum celebris, preciosa, raraque est; hic scribere
libuit quidquid ad eius historiam pertinere arbitrati sumus. Quos-
dam esse scimus, qui Matarææ Balsamum ex Iudæa delatum esse
putent: rem autem haud ita se habere, postea demonstabi-
mus. In magno quodam horto sunt, sed angusto loco muris con-
clusæ, quos extractos fuisse aiunt, postquam Turca Aegyptum
Sultano ademit: Bacha autè à Turcarum Imperatore huic regio-
ni.

ni præfectum, ea arbuta digna existimasse, quæ peculiari loco concluderentur. Cum istic essemus, nouem, aut decem duntaxat frutices eius aderant, qui nullum liquorem præbebant. Inter notas à veteribus proditas, quibus balsamum dignosci possit, una est, vt perpetuo uireat: illud tamen in Materea, apud Cayrum, pauca admodum folia Septembri mense habebat: quod nobis insolens visum est. Nam reliquæ arbores, quæ hyeme virere solent, folia solum nouo vere abijciunt, cum videlicet noua germina produxerunt: solentque autumno magis virere, quam nouo vere. At reliquæ, quæ folia abijciunt, id sub hyemem facere solent, vt æstate noua adquirant. Ideoque nobis præter naturam videbatur, balsamum folia abijcere, vt hyeme noua germina produceret: nobis enim id obseruantibus, quæcumque habuit folia, recens nata erant. Eius iustam magnitudinem tradere nequimus; nam quotquot eius frutices in horto aderant, stipitem solum habebant pedis longitudine, & pollicari crassitie, tenuibus ramulis præditum, raris foliis obsitis. Vbicunque autem tandem nascantur, duorum aut trium cubitorum altitudinem non superant; & pedali altitudine cum sint, in multos graciles ramulos anserinæ penne caule haud crassiores finduntur. Balsami frutices Matereæ iam recens putati fuerant, sic vt foli stipites superessent, qui ramulorum rudimenta producebant. Eiusdem etenim est balsamum cum vite naturæ, quam singulis annis putare necesse est, alioqui degenerat. Noua illa balsami germina sub rubente cortice erant tecta, foliaque viridia habebant, lentiscinorum foliorum modo formata, hoc utrinque in neruo nata, ut in rosarum, vel fraxini, vel iuglandis folijs videre est, ciceris tamen foliorum magnitudinem non excedebant, sicque constructa erat eorum series, ut postremum foliolum extimam alam occupans, impari numerum efficeret: nam totius alæ foliolis numeratis, terna, quina, aut septena inueniuntur, septenarium certe numerum superare uix animaduertimus: extremum autem foliolum reliquis maius est, facto etenim ab illo progressu, reliqua sensim minutiora fiunt, vt in rutæ folijs. Plinius in eius historia Theophrastum per omnia sequutus est, quemadmodum etiam Dioscorides, eiusque vestigijs insistentes, balsami folia rutæ folijs compararunt: quod veritati consonum esse deprehendimus. Quoniam autem primum in Materea illud exacte non obseruaueramus, de nouo illud spectatum iuimus, eiusque ramulum nacti, ipsum, atque
illius

DEVBALSAMO

illius folia degustauimus, quæ facultatis non nihil adstrictoriæ esse comperimus, pinguisque aliquantulum saporis, atque aromatici, ramulorum autem cortex his odoratior est. Gemino cortice præditi sunt ramuli, extimo foris subrubente, qui ut membrana intimum viridem operit. Is gustatus inter Thus, & Terebinthi folium sapit, saturiæ syluestri sapore simili admodum grato, atque digitis tritus cardamomum olet: ipsum lignum candidat, odorisque & saporis expers est, non secus atque aliud inutile lignum. Ipsius virgæ rectæ sunt & graciles, rarisque foliorum alis sparsim & confuso ordine nascentibus obsepte, quæ (vt diximus) ternis, quinis, aut septenis foliolis constant. Variæ sunt auctorum, qui de balsamo scripserunt opiniones: & nisi nos ipsi plantam conspexissemus, nihil post illos de eo scribere ausi fuisset: atque in eam ferè opinionem inclinarem, illud Hierico planis nunquam cultum fuisse. Quia autem ipsum fruticem vidimus, diligenterque obseruauimus, de eo, tanquam de re quæ diligenti obseruatione digna, differere libuit. Experientia autem didicimus, lignum illud vulgo xilobalsamum nuncupatum, quod ex Fœlici Arabia delatum à mercatoribus venditur, cum Aegyptio quod in Matarea colitur, conuenire: nam deficcatum nostrum balsami rami cum eo, quod in officinis uenale reperitur contulimus, atque omnibus notis respondere, deprehendimus: estque ex duobus alterum necessarium, aut xilobalsamum & carpobalsamum, quale in officinis venditur, adulterinum esse, aut illud Aegyptium, quod colitur in Matarea horto, legitimumque balsamum esse censetur. Nam cum in omnibus conueniant, certi que simus idem esse, asserimus, & concludimus id, quod hoc nomine uenale reperitur, simile ei esse, quod ab omni antiquitate in usu fuit. Balsamum nunc temporis in sola Aegypto colitur apud Cayrum. Et licet Theophrastus in ea opinione sit, id syluestre & sponte nasci non inueniri: asserere tamen audemus, ab omni æuo in fœlici Arabia fuisse, atque etiam nunc nasci, cuius lignum, & fructus etiam olim ad nos perlata fuerint cum alijs Arabia mercibus. Atque demonstrare uolumus ea non minus cognita fuisse mercatoribus, quàm reliqua aromata, vt ex medicamentorum, quibus perpetuò iniici solita sunt, cõpositionibus apparet. An non Mithridates in suum medicamentum intulit? An non in officinis uenalia reperiébatur? Id ex sola Diosc. auctoritate probari potest, qui in sua ætate carpobalsamum

mū adulterari cōqueritur. Carpobalsamū (inquit) adulteratur se-
mine hyperico simili, quod à Petra oppido defertur per Petrā oppi-
dū Mecā intelligimus, atq; de xilobalsamo: è ligni genere, quod xi-
lobalsamū vocant, probatur recens, sarmento tenui, fuluū odoratū,
quodatenus opobalsamum spirans. Ex his liquido apparet vulga-
ris vsus inter reliqua aromata fuisse. Sed & ex Diodori Siculi ve-
tustissimi scriptoris Arabiae felicitatis opes enumeratis, uerbis, manife-
sto liquet. Maritimis enim locis balsamum producere ait. Cul-
tum igitur id esse non intelligit, sed sponte nascens. Pausanias etiā
trahit balsamum Arabiae fruticem esse. Plerique tamen auctores
de balsamo agentes, inter se non conueniunt. Nam Strabo pro-
dit in Syria nasci apud lacum Genezareth, inter montem Libanū
& Antilibanum. Reliqui volunt solam Iudeam regionem id pro-
ducere, eiusque ramos osseo cultro, aut uitro duntaxat vulneran-
dos esse ad liquorem eliciendum, alioqui si ferro cedantur, statim
emori, Cornelius Tacitus scribit, ferro iuxta adposito, metu exhor-
rescere, idcirco alijs quàm ferreis instrumentis uulnerandum; si li-
quorem elicere quis cupiat. Percontantes a mercatoribus Cayri
de balsamo, cum nostrum ramulum conferremus, nobis affirma-
runt, quidquid xilobalsami, uel carpobalsami unquam uendidis-

sent, id omne ex Meca cum alijs aromatibus accepisse;

atque meminisse suo tempore balsami frutices, qui

nunc in Matarea coluntur, ex Arabia foelici

delatos esse, magnis sumptibus Sulta-

ni. Quoniam uero id nobis tam

multi affirmarunt, existima-

uimus sine ullo scrupulo

aut dissimulatione

nobis licere

id scribe

re.

Laus Deo Opt. Max.

F I N I S.

I N D E X

EORVM OMNIUM,
QVAE IN TOTO OPERE
CONTINENTVR.

Aduertant lectores, numerum foliorum, 37, 38, 39, 40, typographi incuria esse duplicatum. Proinde primos in indice littera K adnotauimus, Cum sint folij eadem littera signati, numeri.

A Bdellai plantæ atque fructuū descriptio. fol. 45. a	acatię Zacynthinę descriptio. fol. 54. a.
Abdellai melonis ichō. fol. 46. a	acetosę Zacynthinę descriptio. fol. 53. b
Abissina Cassia quæ, & eius vsus. fol. 2. b	achaouan descriptio. fol. 46. b atque usus ad medicinam. fol. 46. b
Abrus descriptio. fol. 31. b	achaouan Ichon. fol. 46. b
Abrus seu phaseoli rubri ichon. fol. 32. a	achaouan abiat, seu artemisię albę descriptio. fol. 37. a. K
Absus herba. fol. 37. a	achaouam abiat, Cineraria, Iacobęa marina idem. fol. 37. a. K
Acatia quibus in locis proueniat. fol. 4. a	achaouam abiat, uires & usus. fol. 37. a. K
Acatię arboris descriptio. fol. 4. a	achaoam Abiat Ichon. fol. 37. b. K
Acatię arborum differentię. fol. 4. b	ad alui fluxiones acatię usus. fol. 5. b
Acatię succus. fol. 4. b	ad anum, vterumque foras prolabentem acatię utilitas. fol. 5. b
Acatię Ichon. fol. 6. b	ad articulos roborandos acatię vsus. fol. 5. b
Acatię succi usus apud Aegyptios. fol. 5. b	ad augendam Venere[m] electuarium. fol. 51. b
Acatię succi loco, quem succum Itali parent. fol. 4. b	ad pectoris pulmonumque morbos semina urticę conferre. fol. 51. b
Acatię maris & femine descriptio. fol. 4. b	ad cutis infectiones nigellę utilitas. fol. 51. b
Acatię quando flores edat. fol. 4. b	ad mulieres, quę non purgantur nigellę vsus. fol. 51. b
Acatiam esse arborem secundissimam. fol. 4. b	ad cutis infectionem ualere semina urticę. fol. 51. b
Acatia fert gummam, quam Arabicam medici vocant. fol. 5. a	ad febres omnesque calidos affectus a aqua
Acatię, quę species in Zacyntho Insula proueniat. fol. 53. b	

I N D E X.

- aqua anguriarum el maoui utilis.*
 fol. 45. a
- ad nervos siccatos, & scirrhosos tu-
 mores sesami usus.* fol. 37. b
- ad podagricos acatia usus.* fol. 5. b
- ad venum calidos morbos chatè usus
 utilis.* fol. 44. b
- ad somnum conciliandum Solani som-
 niferi usus.* fol. 51. b. & 52. a
- ad uteri fluxum confert acatia.* fol. 5. b
- ad sanguinis sputum confert acatia.*
 fol. 5. b
- ad uteri duritiem Mūmia.* fol. 38. a K
- ad ulcera cancerosa Cinerem seminum
 vrticæ conferre.* fol. 51. b
- ægyptiarum plantarum vtilitas ad
 medicinam.* fol. 1. a
- ægyptios per cassiarū loca mane odo-
 ris gratia obambulare.* fol. 1. b
- ægyptij cassiæ pulpa ad quos morbos
 vtantur.* fol. 2. b
- ægyptij cassijs non utuntur ante quar-
 tum mensem.* fol. 2. b
- ægyptios mel carnub ex siliquis ex-
 pressum in vsum habere.* fol. 3. b
- ægyptij quæ condiunt melle carnute.*
 fol. 3. b
- ægyptij succum ex acatia quomodo
 parèt, & eo ad quæ utatur.* fol. 4. b
- ægyptus acatia excepta alijs arbori-
 bus gummas ferentibus caret.*
 fol. 5. a
- ægypti locus, qui olim balsamum
 aluit.* fol. 62. b
- ægyptum & Iudeam solum balsamū
 non habuisse sed multa alia loca.*
 fol. 65. a
- ægyptum nunquam balsamo patrium
 ac natiuum fuisse.* fol. 65. a
- ægyptij seminibus melonis, qui dicitur
 Abdellai tantum utuntur.*
 fol. 45. a
- aiugæ descriptio ex Dioscoride Kellū
 an conueniat.* fol. 49. b
- agiabadalid arboris descriptio.*
 fol. 16. a
- agiabalid foliorum usus.* fol. 16. a
- agiabalid an lycium.* fol. 16. a
- agiabalid Ichon.* fol. 16. b
- albedine opobalsami in aqua stillati
 propriam esse.* fol. 71. b
- alexandria Aegypti Cappares produ-
 cit.* fol. 51. b
- amatum Lusitanum & Nicolaum
 Manardum planè balsami plantā
 perijse affirmare.* fol. 64. a
- amaracum syluestrem esse marum
 creticum.* fol. 56. b
- antiquos scriptores de balsamo fuis-
 se omnes inter se opinione diffe-
 rentes.* fol. 68. b
- antiquis scriptoribus de balsamo pla-
 nè non esse fidendum.* fol. 68. b
- antiquos scriptores fuisse in causa, vt
 nostri non credant, opobalsamo,
 carpobalsamo, & xilobalsamo ex
 Arabia delatis.* fol. 68. b
- antiquorum de balsamo diuersitatem
 signum esse eorū ignoratiæ.* fol. 69. a
- antiquos de balsamo multa ex audi-
 tu litteris tradidisse.* fol. 69. a
- antiquos non uidisse opobalsamum,
 esse dubitandum.* fol. 74. b
- antiquos deceptos, dum crederent bal-
 samum olim tantum Aegypto, at-
 que Iudea fuisse cōcessum.* fol. 69. a
- andreas Matthæolus in acatijs cogni-
 tione deceptus.* fol. 5. a
- anguriæ aquosæ.* fol. 45. a
- anguriarū, elmaoui aquæ facultas, at-
 que usus.* fol. 45. a
- anthyllidis speciem Kellū esse.*
 fol. 49. b
- angurijs omnes Aegyptij libenter ue-
 seuntur.* fol. 45. a
- apocynū uerū nasci ī Italia.* fol. 53. a
- aquæ ex cucumeribus chatè distillate
 utilitas.* fol. 44. b
- aquæ*

I N D E X.

- aqua ab angurijs destillata utilitas.* fol. 45. a
aqua anguriarum quos morbos iuuat. fol. 45. a
aqua anguriarum diuretica. fol. 45. a
aqua machales. fol. 25. a
aque calassacultas, ac usus. fol. 25. a
aqua fontis, quo olim usa fuit Beatissima Virgo, Balsamum ali, seu irrigari, atque eius mirae facultates. fol. 69. b
aqua fontis Mattharea, quae uirtutes ab Aegyptijs tributa sint. fol. 69. b
arabum uita, atque mores. fol. 21. b
arabes lucri causa ceperunt balsami arbores colere, & quando. fol. 64. b
arabiam felicem balsami feracem. fol. 66. a
arabiam felicem perpetuo fuisse locum proprium Balsami. fol. 20. a
arabiam felicem perpetuo Balsamum habuisse. fol. 79. b
arabiam felicem innumeras balsami plantas nunc alere. fol. 64. b
arabes omnes ad componenda medicamenta, opobalsamo, carpobalsamo, xilobalsamoque vulgari ac uenali, uti. fol. 67. a
arbores balsami quae in Aegypto aluntur, ad quam magnitudinem crescunt. fol. 69. b
arbores balsami in Arabia uiuentes qua magnitudine spectentur, seu crescunt. fol. 69. b
arbores balsami multos in Arabia uiuere. fol. 63. a
arborem balsami esse fruticosam, & sarmentosam. fol. 70. a
arboris balsami Aegyptij, & Indi differentiae. fol. 71. b
arbor elhanne tamarendi est ligustrum Aegyptium. fol. 18. b
archenda puluis, quid atque eius usus fol. 19. a
arbor ab Aegyptijs Sant uocata est uera acatia. fol. 4. b
arbor palmae Dachei uocatur. fol. 11. a
arbores Carub, in multis Italiae locis uiuere. fol. 3. b
artemisia alba. fol. 37. a. k
aspalatum Cretae nasci. fol. 57. a
aspalati Cretenensis descriptio. fol. 57. a
asperam Smilacem duas radicum differentias habere. fol. 55. a
atle est tamariscus. fol. 14. a
auctor cur de balsamo librum ante alios libros imprimi curauerit. fol. 61. b
- B
- B** *ahobab* fol. 26. b atque eius usus. fol. 27. a
Bahobab est fructus Aethiopiae iucundissimus. fol. 27. a
Bohobab ichon. fol. 27. b
Bahobab fructus ichone. fol. 28. a
Balsami plantas Felicem Arabiam perpetuo aluisse. fol. 67. a
Balsami plures plantas Bedrunia Arabia, locus nunc alit. fol. 63. b
Balsami innumeras plantas Bedrunia locum Arabiae arenosum miraculo Mahometis alere Aegyptij illius a seclis, putant. fol. 63. b
Balsami innumeras plantas sponte natas in Arabia locis uiuere, multorum testimonio constare. fol. 63. b
Balsami plantas quando Cayri exaruerint. fol. 63. b
Balsamum qui negant hoc tempore reperiri. fol. 63. b
Balsami plantam cur omnibus in locis perisse multi affirmant. fol. 64. a
Balsami plantam Sabam Reginam primo Regi Solomoni dono tulisse. fol. 20. b

I N D E X.

- Balsami plantæ, quas Aegyptus
aluit, unde uenerint. fol. 20.0
- Balsami plantas multas ex Arabia
in Aegypto insertas. fol. 20.b
- Balsami feracem fuisse Arabiam fœ-
licem. fol. 21.a
- Balsami plantis quibus rationibus, om-
nia loca nunc carere suadeatur. fol.
64.b
- Balsami plantæ multæ ex arabia adue-
ctæ quando in Aegypto fuerint in-
sertæ. fol. 64.b
- Balsami plantam nunc in Aegypto
non uiuere. fol. 20.a
- balsami planta perpetuo in Arabia
uiuere. fol. 20.a
- balsami solum proprium Aegyptum
uel Iudeam nunquam fuisse. fol.
20.a
- balsamum Antiquos recte nouisse est
dubium. fol. 20.a
- Balsamum in Arabia nasci ex Pau-
sanias, & Strabone. fol. 21.a
- Balsami ex Constantino Africano de-
scriptio. fol. 68.a
- Balsami plantas in monte arenoso A-
rabie fœlicis multas miraculo uiue-
re peregrini affirmant. fol. 21.b
- Balsameta innumera in Arabia spe-
ctari. fol. 64.b
- Balsami arbores in Arabia à Seripho
alicui locari, ut Cayri fit de Cas-
siis. fol. 64.b
- Balsami plantam Romanis Impera-
toribus curæ fuisse. fol. 21. a epi-
stolæ dedic.
- Balsamum quibus rationibus negant
verum reperiri. fol. 2.a epiſt.
- Balsamum verum reperiri. fo. 2.b. epi.
- Balsamum nasci in Arabia ex Diodo-
ro sicalo atque multis alijs. fo. 21.a
- Balsami plantæ ichon. fol. 77.a
- Balsami plantæ in Iudea quomodo
propagatæ fuerint. fol. 65.a
- Balassan nomen ab Arabibus balsa-
mi plantæ primo impositum fuis-
se. fol. 66.a
- Balsamum ex Indijs occidentalibus
delatum. fol. 64.a
- Balsami planta quibus in locis tan-
tum olim uixerit. fol. 64.a
- Balsami plantæ quomodo diu in
Aegypto conseruatæ fuerint. fol. 65.b
- Balsamum nunc in Arabia fœlici tan-
tum uiuere. fol. 65.b
- Balsami plantas in Aegyptum ali-
unde aduehi. fol. 62.b
- Balsami plantæ quo pacto in Aegy-
pto longo tempore sint propagatæ.
fol. 62.b
- Balsami plantas è Meccha omnes in
Aegyptum uenisse. fol. 62.b
- Balsami plantis Aegyptium solum
proprium nunquam fuisse. fol. 63.a
- Balsamum Iudeæ atque Aegypti plā-
tam fuisse peregrinam quæ sua-
deant. fol. 65.b
- Balsamum semper tum in Aegypto
tum in Iudea in uiridarijs uixisse,
& non alibi. fol. 65.b
- Balsamum non in Aegyptum ex Iu-
dea sed ex Arabia fœlici uenisse.
fol. 65.a
- Balsami plantas nasci in Arabia
qui ex scriptoribus, prodiderint.
fol. 65.a
- Balsami plantas Arabes ex syluestri-
bus locis in morbida uiridaria trās-
ferre. fol. 64.b
- Balsami plantam quibus plantis va-
rij scriptores compararint. fo. 69.a
- Balsami diuersitas de magnitudine.
fol. 69.a
- Balsami diuersitas de figura. fol. 69.a
- Balsami diuersitas de folijs. fol. 69.b
- Balsami plantam fruticem esse.
fol. 66.a

I N D E X.

- Balsami plantæ descriptio. fol. 66. a
67. b 22. a
- Balsami plantam in Aegypto olim uiuentem pro legitimo balsamo Arabes atque Aegyptios omnes perpetuo habuisse. fol. 66. a
- Balsami cognitio à quibus petenda. fol. 65. a
- Balsami arbuti folia non esse (ut Dioscorides ait) alba. fol. 67. b
- Balsami quot frutices Cayri Bellonius olim inspexerit. fol. 79. a
- Balsamum perpetuo uirere. fol. 79. a
- Balsami fruticum Cayri inspectorum descriptio. fol. 79. a
- Balsamum singulis annis putatur. fol. 79. a
- Balsami plantæ uirgæ. fol. 77. a
- Balsami fructus Therebinthi fructibus similes. fol. 75. b
- Balsami ex seminibus nascentis obseruatio. fol. 70. a
- Balsami dotes recensentur. fol. 1. b
epistolæ dedicatoriæ.
- Bammia descriptio atque usus. fol. 38. a k
- Bammia facultas, & quos morbos curet. fol. 38. a k
- Bammia ichon. fol. 38. b k
- Ban seu calaf descriptio. fol. 25. a
- Ban utilitas atque usus. fol. 25. a
- Ban seu calaf ichon. fol. 25. b
- Ban aliud seu bon. fol. 25. b
- Beidelsar descriptio. fol. 35. b
- Beidelsar planta quid. fol. 35. b
- Beidelsar usus. fol. 35. b
- Beidelsar planta lacticiniosa. fol. 35. b
- Beidelsar lactis facultas. fol. 35. b
- Beidelsar lactis usus. fol. 35. b
- Beidelsar ichon. fol. 36. a
- Beidelsar fructus atque ichon ipsorum. fol. 36. b
- Bedrunia locus Arabiæ felicitis qui balsami multas plantas alit. fol. 63. b
- Bellan dactili maturi. fol. 11. a
- Bessa Messinor uocatus curasse plantas balsami in Aegypto renouari. fol. 64. b
- Bon seu ban descriptio. fol. 26. a
- Bon ichon. fol. 26. b
- Byssus quid. fol. 28. b
- C
- Caoa quid atque usus. fol. 25. b
- Caoa decoctum menses imminutos iuuare. fol. 26. a
- Cappares qui in Aegypto proueniunt fol. 51. b
- Capparorum usus qui. fol. 51. b
- Carbones quibus Aegyptus & Arabia utitur, ex Tamarisco paratur. fol. 13. b
- Carpobalsamum uerum. fol. 75. a
- Carpobalsami duplex genus circumferri. fol. 75. a
- Carpobalsami veri descriptio. fol. 75. b
- Carpobalsami copiam in Italia ex Aegypto conuehi. fol. 75. b
- Carpobalsami nota. fol. 75. b
- Carpobalsamum uenale uerum esse. fol. 77. a
- Carpobalsami descriptio ex Serapione. fol. 76. a
- Carpobalsami ueri nota ex Dioscoride. fol. 76. a
- Carpobalsamum uenale, quibus rationibus aliqui demonstrent uerum non esse. fol. 76. a
- Carpobalsamum uenale omnes notas habere, quas legitimo Dioscorides tribuit. fol. 76. b
- Carpobalsamum ex Galeno non posse adulterari. fol. 76. b
- Carpobalsami loco quid substituant Veneti pharmacopoli. fol. 75. b
- Carpobalsami usus ab Aegyptiis cogniti.

I N D E X.

- gniti. fol. 23. b
Carub uel carnub arboris descriptio. fol. 3. b
Carub arbores in multis Italiae locis uiuere. fol. 3. b
Cassiae arboris descriptio. fol. 1. b
Cassiae arborem nuci esse similem. fol. 1. b
Cassiarum fistulae. fol. 2. a
Cassiae arbores quo tempore florent. fol. 2. a
Cassias recentes immaturas Aegyptij condiunt. fol. 2. a
Cassiae Cayri, Alexandriaeque nascentes, quales. fol. 2. a
Cassiae pelusii nascentes quales. fol. 2. a
Cassiarum quae ceteris bonitate praestent. fol. 2. a
Carnub ichon. fol. 4. a
Cassias ad nos saepe uetustate acidas aduehi. fol. 2. a
Cassiae optima quae. fol. 2. b
Cassias immaturas non colligi. fol. 2. a
Cassiarum recentium usus noxius atque inutilis. fol. 2. b
Cassiarum usus apud Aegyptios qualis. fol. 2. b
Cassiarum facultas, atque utilitas. fol. 2. b
Cassiarum differentiae. fol. 2. a
Cassiae quos morbos sanent. fol. 2. b
Cassiarum uera ichon. fol. 2. b
Cayrus Cassias ceteris omnibus praestantiores fert. fol. 2. a
Chate Cucumeris ichon. fol. 45. a
Chate quid, atque eius usus. fol. 44. b
Chate cucumerorum ad varios morbos usus utiles. fol. 44. b
Chate cucumerorum descriptio. fol. 44. b
Chamedrios arborea quo in loco proveniat. fol. 53. b atque eius descriptio. ibid.
Cineres à quibus parent Aegyptii. fol. 49. b
Cinere seminum urticae usus ad quos. fol. 51. b
Clysterium ex decocto acatiae usus. fol. 5. b
Colocassiam neque florem neque fructum ullum edere. fol. 39. a
Colocassia caule, floribus, fructibusque caret. fol. 39. a
Colocassiae radices usus ad cibum. fol. 39. a
Consules Venetos multos uero opobalsamo non carere. fol. 74. b
Conceptiones palmarum admirabiles. fol. 10. b
Constantinus dixit, balsamum nasci in India. fol. 65. a
Coriarij Cayrini succo acatiae uti ad denigrandas pelles. fol. 4. b
Corticum Capparis usus ad medicinam. fol. 51. b
Corticum fructuum Mauz usus. fol. 32. b
Coriandro herba Aegyptios uesci. fol. 52. a
Coriandrum herbam uiuentem esitatum nihil mali facere. fol. 52. a
Coriandri herbae ad cibum apud Aegyptios usus. fol. 52. b
Coriandri seminum usus. fol. 52. b
Coriandrorum usu neminem laesum. fol. 52. a
Coriandri facultatem esse calidam. fol. 52. a
Coriandrum homini uenenum falsum. fol. 52. a
Cucumerorum chatè usus apud Aegyptios qualis. fol. 44. b
Cucumeres chatè quos morbos iuuet. fol. 44. b
Culcas siue colocassiae descriptio. fol. 39. a
Culcassiae radicum usum conferre ad uenerem. fol. 39. a
Colocassia uera ichon. fol. 39. b

I N D E X.

Cur nostri in cognitione balsami decepti sint, atque à quibus. fol. 69. a
 Cyperi rotundi descriptio. fol. 43. b
 Cyperi radicum facultas atque usus. fol. 43. b
 Cyperi rotundæ radices, quos morbos iuuent. fol. 43. b
 Cyperi in Aegypto prouentus. fol. 43. b
 Cyperi rotundi multam copiam Nilum flumen producere. fol. 43. b
 Cyperus rotunda ad morbos frigidos utilis. fol. 43. b
 Cyperi rotundæ ichon. fol. 44. a
 Cyprum Plini esse ligustrum & elhane Aegyptiorum. fol. 19. a
 Cypri descriptio ex Plinio. fol. 19. a

D

Dachel uocant Arabes palmam. fol. 10. a
 Daçtilorum differentie. fol. 10. a
 Daçtilorum immaturorum usus ad medicinam. fol. 11. a
 Daçtilorum maturorum ad medicinam usus. fol. 11. a
 Damiatæ Musarum secunda. fol. 32. b
 Damiatæ olim Pelusium. fol. 37. b
 Damiatæ ciuitatis situs. fol. 41. a
 Decoctum uel in fustum pulpæ tamarindorum ad quos morbos Aegyptij sequantur. fol. 15. a
 Decocti el caoa uocati utilitas, & usus. fol. 26. a
 Decocti ex musis utilitas. fol. 32. b
 Decocti tamarici utilitas atque usus. fol. 13. b
 Decocti ex siliquis dulcibus parati utilitas & usus. fol. 3. b
 Decocti ex ligno tamarici parati utilitas, & usus. fol. 13. b
 Dioscorides cur de balsamo dixerit ipsum panno adherere. fol. 74. a

Dioscorides etiam balsamum alibi quam in Aegypto & Iudæa uiuere affirmare uidetur. fol. 65. a
 Dialogus del Balsamo Cayri conscriptus. fol. 20. a
 Diodorus siculus balsamum nasci in Arabia scripsit. fol. 21. a
 Dus inuolucrum daçtilorum. fol. 11. a

E

Electuarium ad augendam uenerem. fol. 51. b
 El hanne seu tamarendi in quo differat à ligustro. fol. 18. b
 El hanne Aegyptiorum eiusdem esse facultatis cum ligustro. fol. 18. b
 El hanne ex folijs archenda uocata, puluis paratur, atque eius usus. fol. 19. b
 El hanne seu ligustri Aegyptij Ichon. fol. 19. b
 Emplastrum ad tumorem lienis. fol. 51. b
 Epythimum. fol. 56. b
 Epythimi & epythimbræ utilitas. fol. 56. b

F

Faba Aegyptia an culcas sit. fol. 39. a
 Fabæ Aegyptiæ seu colocassiæ usus ueneri confert. fol. 39. a
 Fænugreci usus apud Aegyptios. fol. 53. b
 Facem olei sesami maxime pinguefacere. fol. 37. b
 Ficus Aegyptia, Sycomorus idem, fol. 8. b
 Ficum Aegyptiam esse vastissimam arborem. fol. 8. b
 Ficuum Sycomori usus atque utilitas. fol. 9. a

Fislu-

I N D E X.

- Fistularum cassiarum differentia atq; præstantia.* fol. 2. a
Fistulas Cassiarum, non colligi immaturas. fol. 2. a
Flores balsami. fol. 67. b
Flores Gelsimi Arabici. fol. 29. b
Florum calaf utilitas. fol. 25. a
Flores cassiarum odorati. fol. 1. b
Folia balsami qualia spectentur. fol. 67. b 70. a
Folia balsami quomodo folijs ruta proxima sint dicenda. fol. 70. a
Foliorum balsami descriptio. fol. 79. a
Foliorum palmarum usus apud Aegyptios. fol. 10. b
Folia quarum plantarum solem in Aegypto sequuntur. fol. 15. a
Folia Tamarindi solem continue sequi. fol. 15. a
Foliorum ligustri comercia. fol. 18. b
Franc. Priolus Consul Aegypti. fol. 67. a
Fructus bahobab Ichon. fol. 28. a
Fructus Mauz facultas & usus. fol. 32. b
Fructus Mauz noxiij Stomacho. fol. 32. b
Fructus Mauz qua corporibus mala inducant. fol. 32. b
Fructuum Mauz seu musa utilitas ad tussientes suspiriososque. fol. 32. b
Fructus balsami qui. fol. 75. b
Fructuū balsami copiā multiū ex Aegypto in Italiā asportari. fol. 75. b
Fructuum Sebeslen vsus ad medicinam. fol. 12. a
Fructuum Tamarici usus. fol. 13. b
- G
- Galenum non recte opobalsami vsus videri nouisse.* fol. 22. b
Gabrielem Faloppium cognouisse
- asperam smilacem esse salsam parillam.* fol. 54. b
Gelsimini Arabici Ichon. fol. 30. a
Gelsimini Arabici descriptio. f. 29. b
Gelsimini florū usus apud Aegyptios. fol. 29. b
Georgius Hemus Consul Aegypti, Giumez Aegyptiorum est Sycomorus. fol. 9. a
Gossipij arborei Ichon. fol. 29. a
Gossipium, quo utuntur Aegyptij aliunde aduehunt. fol. 28. b
Gossipium arboreum. fol. 28. b
Gossipij usus apud Aegyptios. fo. 28. b
Gossipij seminum usus. fol. 28. b
Graminis crucis descriptio. fol. 47. b
Graminis Crucis ad medicinam vsus. fol. 47. b
Graminis seminum decoctum secretū esse ad adiuuanda exanthemata in febribus pestilentibus. fol. 47. b
Gramen ad vlcera, vulneraque utile esse. fol. 47. b
Graminis radicem sudorem mouere. fol. 47. b
Graminis Crucis Ichon. fol. 48. a
Graminis decocto mulieres ad varicellas morbillos puerorum, atque menstruum suppressionem. fol. 47. b
Graeci B litera carent. fol. 66. a
Gummam Arabicam esse gummam Arboris acatie. fol. 5. a
Gummam Arabicam in Aegypto veram colligi ex acatijs. fol. 5. a
Gumma acatie qualis sit. fol. 5. a
Gumma Arabica non tota est vermicularis ac alba. fol. 5. a
Gummae Arabicae cognitio. fol. 5. a
Gummarum copiam qua ex Alessandria uehitur, esse totam acatie. fol. 5. a

H

H Alybei quadraginta balsami plantas è Mecha Cayrum Iussu

I N D E X.

- suprafacti tulit.* fol. 66. b
Herniarum multarum per Aegyptum uagantium causa. fol. 45. a
Hiericum Balsamum olim habuisse. fol. 64. a
Historia peregrinorum Meccham, & Medinam euntiam. fol. 21. a
Horrem Bei dux Carananae peregrinorum. fol. 67. a
Horrem Bei è Mecha multum opobalsami, xilobalsami Carpobalsami Cayrum detulisse. fol. 63. a
Hortus balsami fruticibus Constitus ubi. fol. 78. b
Hortus balsami in Aegypto descriptio. fol. 78. b
Hyosciamus albus qui in Aegypto prouenit. fol. 52. a
- I
- I** Chones plantarum Aegyptiarum nullum recte prodidisse. fol. 1. a
Incolae Basiliani montis Libani ibi olim Balsamum uixisse affirmant. fol. 65. a
Ioseph, Sabam Arabiae Regiam Salomoni in Iudaea balsami plantam dono tulisse. fol. 65. a
Itineris ex Aegypto in Arabiam felicem narratio. fol. 21. b
Iustinum de balsamo arbore deceptu. fol. 70. a
Iuentutem conseruare opobalsamum, & quomodo illo utantur. fol. 23. b
Iuniperi fructus pro carpobalsamo Venetos pharmacopolas substituere. fol. 75. b
- K
- K** Alligeniculatum. fol. 49. b
 Kalli album. ibidem
kellu seu kalli tertiae speciei descriptio. fol. 49. b
kellu omnes salsas & acres gustui. fol. 49. b
- kellu, kalli tres speciei.* fol. 49. b
kellu planta usus ad cineres. fol. 49. b
kellu sub qua Anthyllidis specie reponatur. fol. 49. b
kellu facultas purgatrix. fol. 49. b
kellu seu kalli primi ichon. fol. 50. a
kallu secundi ichon. fol. 50. b
kellu tertij, quod Aegypti proprium uidetur, ichon. fol. 51. a
- L
- L** ablab est phaseoli species. atque eius usus. fol. 20. b
Lablab seu phaseoli nigri ichon. fol. 30. b
Lactis beidelsar utilitas ad cutis infectiones. fol. 35. b
Lactis beidelsar usus. fol. 35. b
Lactis beidelsar facultas solutiuae que fol. 35. b
Lac beidelsar dysenterias facere. fol. 35. b
Lapides renum atque uesicae cur Aegyptijs sint familiares. fol. 47. b
Lignum balsami quale. fol. 77. a
Ligni balsami usus. fol. 24. a
Ligustrum Aegyptium. fol. 18. b
Ligustri Aegyptij ichon. fol. 19. b
Ligustri foliorum atque florum est usus, apud Aegyptios. fol. 19. a
Ligustri utilitates ex Dioscor. f. 19. a
Linimentum ex acatia pro articulis debilitatis. fol. 5. b
Loca, quae balsamum olim aluerint. fol. 15. a
Locus Aegypti, ubi Virgo Beatissima multos annos uixit, ac menses. fol. 66. b
Lodanum plantam esse plane differentem ab ea quae haecenus herbarijs fuit cognita. fol. 56. b
Lodani planta cretensis descriptio. fol. 57. a
Lodanum esse cestum feminam. fol. 57. a
- b Lodanum

I N D E X.

- Lodanum in quo à cisto scemina differat. fol. 57.a
- Lotus Aegyptius quid. fol. 40.a
- Lotum Aegyptium esse nymphæam. fol. 40.a
- Lotum in Italia locis copiose provenire, & in quibus. fol. 40.a
- Loti mirabiles ad solem conversiones in Margheræ lacubus observari. fol. 40.b
- Loti usus ad Cibum apud Aegyptios fol. 40.a
- Loti Caules Aegyptij crudos mandunt. fol. 40.a
- Licy indi arboris descriptio. fol. 17.a
- Lycio uero non uti Aegyptios. fol. 17.a
- Licy, quo utuntur Aegyptij, adulterati nota. fol. 17.a
- Lycium indum, quo in loco Aegypti proveniat. fol. 17.b
- Licy facultas. fol. 17.b
- Licy succi usus. fol. 17.b
- M
- M**ahemetis pseudoprophetae Turcarum sepulchrum ubi sit. fol. 21.a
- Marum Creticum quid. fol. 56. b atque eius descriptio. ibidem
- Marum Cretense esse amaracum. fol. 56.b
- Mattheolus de Lodano deceptus. fol. 57.a
- Matthareg locus in quo Beatissima uirgo multos annos cū puero eius filio mansit. fol. 66.b
- Mattharia est locus Cayri Ciuitatis, in quo erat balsami plāta. fol. 62. a
- Matthariæ locum in quo alebatur balsamum, nunc eo carere. fol. 62. b
- Mauz seu musæ descriptio. fol. 32. b
- Mauz foliorum mira magnitudo. fol. 32. b
- Mauz fructus uenerē augere. fol. 32. b
- Mauz ichon. fol. 33. a
- Mecha ciuitas Arabiae felicitis. fol. 21. a
- Mechā opobalsamo abū dare. fol. 66. a
- Medina Arabiae felicitis ciuitas. fol. 67. a
- Melanthij seu nigellæ usus apud Aegyptios. fol. 51. b
- Meliloti Aegyptij descriptio. fol. 48. a
- Meliloti seminum apud Aegyptios esse usum. fol. 48. b
- Mel ex siliquis dulcibus Carub Aegyptios colligere. fol. 3. b
- Melle siliquarum dulcium sacchari loco Aegyptios uti. fol. 3. b
- Mellis carnub usus, et utilitas. fol. 3. b
- Mel dulcium siliquarum siue carnub quos morbos iuuet. fol. 3. b
- Melochiæ descriptio. fol. 39. a. k
- Melochia in cibus libri Aegyptijs familiaris. fol. 39. a. k
- Melochiæ facultas atque usus fol. 39. a. k
- Melochiæ usus quas offensas faciat. fol. 39. a
- Melochiæ Semina purgant. fol. 39. a. k
- Melochiæ ichon. fol. 39. b. k
- Melones Abdellau quid. fol. 44. b
- Melonum Abdellau seminum facultas, & utilitas. fol. 45. a
- Mercatores Cayri Carpobalsami, & Xilobalsami totum quod habent ex Arabia conuehere. fol. 80. a
- Messir Eunuchus Aegypti p̄fectus. fol. 66. b
- Mucagine, seu mucilagine psyllij Aegyptij ad quos morbos utantur. fol. 51. a
- Mucilaginem psyllij conferre ad dyarrhæas biliosas, & dysenterias. fol. 51. a
- Mucilaginis seminis gossipij usus. fol. 28. b
- Mucilago seminum gossipij quos morbos sanet. fol. 28. b
- Mu-

I N D E X.

- Mulieres Balsamandæ quid moliantur. fol. 23. b
 Mulieres urticæ seminibus utuntur ad promovendos menses. fol. 51. b
 Musam esse insitionem Cannæ Saccharinæ supra Colocasiam. fol. 8. b
 Musæ fructus qui. fol. 32. b
- N**
 Nabca fructus apud Turcas esse in magno pretio. fol. 7. a
 Nabca bis in anno fructus edunt. fol. 7. a
 Nabca, Paliurum, Canorum, idem esse. fol. 7. a
 Nabca est paliurus Athenæi. fol. 7. a
 Nabca Ichon. fol. 8. a
 Nigrum opobalsamum an detur. fol. 71. b
 Nigella, quæ in Aegypto provenit. fol. 51. b
 Nigellæ semina vermes necare. fol. 51. b
 Notæ synceri opobalsami ex Dioscoride atque alijs traditæ. fol. 73. b
 Nux Methel est Stramonium. fol. 52. a
 Nymphaea uel loti Aegyptij usus ad Medicinam. fol. 40. b
 Nymphaea usus ad somnum conciliandum. fol. 40. b
 Nymphaea radice usus pro secreto ad gonorrhœam, et ad dysenteriam. fol. 40. b
- O**
 Observatio Petri Bellonij de balsamo. fol. 78. b
 Ocymi Aegyptij descriptio. fol. 52. b
 Ocimum Aegyptium odoris iucunditate alijs prestare. fol. 52. b
 Ocymi Aegyptij usus. fol. 52. b
 Odor opobalsami qualis. fol. 68. a
 Olei sesami usus ad multas cutis infestationes. fol. 38. a
 Olei Gelsimini ex floribus usus. fol. 2. b
 Oleum Gelsiminum uteri affectibus multis conferre. fol. 29. b
 Oleum ex gelsimini floribus quomodo paratur. fol. 29. b
 Opobalsami copiam multam in Arabia felice colligi. fol. 66. a
 Opobalsamum cuidam in Arabia à Seriph locari. fol. 21. b
 Opobalsami copiam Arabes in multa Orientis loca comportare lucricausa. fol. 64. b
 Opobalsamum ex seminibus balsami elici. fol. 75. a
 Opobalsami historia. fol. 27. a
 Opobalsami notæ. fol. 22. b, 68. a, et 72. a
 Opobalsami facultas. fol. 22. b
 Opobalsamum verum nusquam inueniri multi affirmant. fol. 70. b & quamobrem id fiat. ibidem.
 Opobalsamum quomodo album multi prodiderint. spectari. fol. 70. b
 Opobalsamo quas notas multi tribuant. fol. 71. a
 Opobalsami mutationes ex varijs eius ætatibus. fol. 71. a
 Opobalsamum quando tenuissimum & clarissimum. fol. 71. a
 Opobalsami notæ. fol. 71. a
 Opobalsamum Sereniss. Ducis Florentiæ uerum esse. fol. 74. b
 Opobalsamum quomodo ex arbore eliciant, & quando, & quale sit. fol. 68. a
 Opobalsamum statim eductum quale. fol. 68. a
 Opobalsami descriptio. fol. 68. a
 Opobalsami varietas ex ætate et alijs. fol. 68. a
 Opobalsamum senio confectum quale. fol. 65. a
 Opobalsamo quatuor ætates ut animali, conuenire. fol. 68. b
 Opobalsamo etiam Galeni temporibus adulteratum. fol. 72. b
 Opobalsamum quibus adulteretur. fol. 2. b

I N D E X.

- fol. 72. b
Opopalsami adulterati cognitio.
 fol. 72. b
Opopalsami olio vitiatu cognitio.
 fol. 72. b
Opopalsami synceri cognitio. fol. 73. b
Opopalsamū omne in aqua stillatū & coagulatum album videri. fol. 71. b
Opopalsami usus apud Aegyptios cogniti. fol. 23. a
Opopalsamo Petrum Marianum ex vulnere capitis effatu digno curatum. fol. 23. a
Opopalsamum quos morbos speciatim sanet. fol. 23. a
Opopalsalmum sterilitatem curat. fol. 23. a
Opopalsamo quomodo utantur mulieres ad iuuentutem in facie seruandam. fol. 23. b
Oxalis Zacynthina in quo ab Italica differat. fol. 53. b
- P
- P** *Aliuri fructuum descriptio à Serapione.* fol. 7. b
Paliuri fructuum facultas ex Serapione. fol. 7. b
Paliuri vsus. fol. 7. b
Paliurum nouit Atheneus ex Agatocle. fol. 7. a
Paliuri descriptio ex Agatocle. fol. 7. a
Paliurus Athenei est Napca Aegyptiorum. fol. 7. a
Paliuri Athenei descriptio. fol. 7. a
Paliuri Athenei Ichon. fol. 8. a
Palme descriptio. fol. 10. a
Palme fructuum seu dactylorum differentie. fol. 10. a
Palme Ichon. fol. 11. a
Palma quando fructus ferat. fol. 10. a
Palmam aere nutriri putant Aegyptij. fol. 10. b
Palme usus apud Aegyptios. fol. 10. b
Palma breuissimis radicibus constare. fol. 10. b
- Palmarum mas, & femina.* fol. 10. a
Palmarum conceptiones non fieri radicum contactu. fol. 10. b
Palmam sceminam sine mare non concipere, neq; fructus edere. fol. 10. a
Palmas scundas quomodo Aegyptij efficiant. fol. 10. a
Palme steriles quae in Aegypto. fol. 10. a
Palme foliorum utilitas. fol. 10. b
Palme caudicis vsus. fol. 10. b
Palme fructuum utilitas atque usus. fol. 10. b
Palme partes ad vsum medicinae. fol. 10. b
Partes palmarum, quibus Aegyptij ad medicinae usum, utantur. fol. 10. b
Papiri descriptio atque vsus. fol. 42. b
Papyri aqua ad oculorum suffusiones caligines, & obscuritates. fol. 42. b
Papyri Ichon. fol. 43. b
Paulus Marianus Venetus pro Gallorum Rege consul. fol. 66. b
Pausanias balsamum in Arabia nasci prodidit. fol. 65. a
Pelusium Cassias fert bonitate Cayri nis inferiores. fol. 2. a
Pelusi nunc Damiate ciuitatis uiridaria. fol. 41. a
Peste infestis opobalsamum auxilio esse. fol. 23. a
Petrus Bellonius. fol. 78. b
Petrus Michael cōsul Aegypti. fol. 66. b
Petrus Marianus ex vulnere effatu digno opobalsamo sanatus. fol. 23. a
Phaseoli rubri Abrus uocati descriptio. fol. 31. b
Phaseoli rubri ichon. fol. 32. a
Phaseolorum rubeorum vsus. fol. 31. b
Phaseoli nigri lablab uocati descriptio. fol. 30. b
Phaseolorum nigrorum usus. fol. 30. b
 Phaseoli

I N D E X.

- Phaseoli nigri arborei ichon. fol. 31.a
 Pinguescere mulieres usu seminum
 sesami. fol. 37.b
 Piper longum, facultas, usus, atque
 eius ichon. fol. 40.b K
 Planta balsami olim Cayri uiuentis
 descriptio à Petro Bellonio. fol.
 79.a
 Plantas peregrinas in uiridarijs Cu-
 stodiri. fol. 20.b
 Plantas locorum patrias ubique na-
 sci. fol. 20.b
 Planta balsami in Aegyptum aliun-
 de aduehi. fol. 62.b
 Planta quadraginta balsami è me-
 cha delata atque Cayri in loco quã
 do inserta. fol. 66.b
 Planta balsami in locis sterilibus ui-
 uentes quo ad opobalsamum steri-
 les. fol. 70.a
 Plantas balsami plane non perijisse.
 fol. 64.a
 Planta peregrina seruantur in uiri-
 darijs. fol. 65.b
 Plantas patrias non in uiridarijs, sed
 ubique uinere. fol. 65.b
 Planta Aegyptia. fol. 1.a
 Planta Aegyptia, solis sequia. fol.
 15.a
 Plantarum Aegyptiarum ad medici-
 nam utilitas. fol. 1.a
 Plantarum Aegyptiarum ichones ue-
 ras nullos delineasse. fol. 1.a
 Plinius de balsamo. fol. 65.b
 Plinius in quo de opobalsamo dece-
 ptus. fol. 71.a
 Podagricos dolores maxime iuari a-
 catia. fol. 5.b
 Pseudocarpobalsamum, et eius descri-
 ptio. fol. 75.b
 Psyllium copiosissime in Aegypto pro-
 uenire. fol. 51.a
 Psyllij usus ad medicinam. fol. 51.b
 Psyllium in Aegypto non esse uene-
 num. fol. 52.b
 Pueris in sparto palmarum inuen-
 ti usus. fol. 11.a
 Pulpæ bahobab usus ad medicinam.
 fol. 27.a
 Pulpæ cassiarum usus & utilitas. fol.
 2.b
R Amich uocant dactylum penè
 immaturum. fol. 11.a
 Rotob dactili subputridi. fol. 11.a
 Rhabbarbari planta descriptio. fol. 53.b
S Adar Serapionis est Nabca A-
 rabum ac Aegyptiorum. fol. 7.a
 Salsa parilla Zacynthi quomodo in-
 uenta. fol. 54.a
 Samarrhich quid. fol. 11.a
 Sanguinem expuentibus succum aca-
 tia auxilio esse. fol. 5.b
 Sant arborem ab Aegyptijs uocatam
 esse veram Acatiam. fol. 4.b
 Scander Bei Medina ciuitatis prætor
 ex Zacyntho Insula à Segurorum
 familia ortus balsami ramos recen-
 tes, fructus, ac succum Cayrum de-
 misisse. fol. 67.a
 Sebesten arboris duplex genus. fol.
 11.a
 Sebesten arboris domestici & Syl-
 uestris descriptio. fol. 12.a
 Sebesten ichones. fol. 12.b & fol. 12.a
 Secamonè descriptio. fol. 52.b
 Secamonè succi facultas. fol. 52.b
 Secamonè quid. fol. 52.b
 Secamonè an sit apocynum. fol. 52.b
 Secamonè ichon. fol. 53.a
 Secretum ad prurritum tollendum ex
 oleo sesami. fol. 38.a
 Seminum gossipij usus. fol. 28.b
 Seminum urticæ usus. fol. 51.b
 Semina urticæ quos morbos sanent.
 fol. 51.b
 Semina balsami copiosissime ex felici
 Arabia in Aegyptum deferri. fol.
 67.a

I N D E X.

- Semina balsami qualia.* fol. 76. a
Semina pro carpobalsamo vulgo recepta, esse verum carpobalsamum. fol. 75. a
Semina balsami cum folliculo esse nigra sub rubescentia. fol. 77. a
Seminum psyllij usus apud Aegyptios fol. 51. a
Seminum sesami usus ad cibū. fo. 37. b
Seminum coriandri usus. fol. 52. b
Seminum boru uocatorum facultas, et usus. fol. 26. b
Semina Abdellau mellonis in refrigerando ceteris præstare. fol. 45. a
Semina loti seu Nymphae homines ad uenerē impotentes facere. f. 40. b
Seminum meliloti facultas & usus. fol. 48. b
Serapio de carpobalsamo. fol. 76. a
Seriph Mecchæ Dominus. fol. 21. b
Seriph Mecchæ quæ munera mittat Turcarum Rex. fol. 21. b
Seriph Mecchæ & Medinæ plurimum ueri opobalsami Regi Turcarum singulis annis dono mittere. f. 74. b
Sesami planta descriptio. fol. 37. a
Sesami foliorum, seminumque facultas. fol. 37. b
Sesami siue Sempsem ichon. fol. 38. b
Sesami decocto in quibus morbis utantur. fol. 37. b
Sesami usus apud mulieres. fol. 37. b
Sesami usus ad pinquesacienda corpora. fol. 37. b
Sesban descriptio. fol. 33. b
Sesban usus In Aegypto. fol. 33. b
Sesban seminum usus. fol. 33. b
Sesban ichon. fol. 34. a
Siliquas tamarindorum Arabes condiunt, atque ipsarum usus. fol. 15. a
Siliquarum cassiarum differentia, & præstantia. fol. 2. a
Siliquas cassiæ immaturas non colligi fol. 2. a
Siliquas cassiæ recentes & paruas Aegyptij condiunt. fol. 2. a
Siliquarum conditarum utilitas & usus. fol. 2. b
Siliquas cassiarum recentes ad usum puerorum Aegyptij condiunt. f. 2. b
Siliquas carub apud Aegyptios esse in usu. fol. 3. b
Siliquarum dulcium carub uocatarū usus ad medicinam. fol. 4. a
Smilacis asperæ Zacynthinae descriptio. fol. 54. a
Smilax aspera quibus notis salsa parilla esse, dignoscatur. fol. 54. b
Smilacis asperæ radices Zacynthi crassas & oblongas spectari, & è contra in Italica. fol. 54. b
Smilacem asperam in siccis durisque locis inuentam cur non reprehenset salsam parillam. fol. 54. b
Smilacis asperæ duæ radicum differentia. fol. 55. a
Smilacem asperam Zacynthi proueniētem ab ijs, quæ in Italia nascuntur esse differentem. fol. 55. b
Smilacis asperæ Zacynthine ichon. fol. 56. a
Smilacem asperam esse salsam parillam. fol. 54. a
Smilaces asperas Italas à salsa parilla differre. fol. 54. a
Solani radicum corticibus ad quæ Aegyptij utantur. fol. 51. b
Sophera. fol. 34. b ichon 35. a
Solanum somniferum, quod prouenit Alexandriae. fol. 51. b
Solani somniferi usus. fol. 51. b
Species vegetabilium esse perpetuas fol. 64. a
Stratiotes ex Dioscoride. fol. 41. a
Stratiotis Dioscoridis ichon. fo. 41. b
Stratiotes quibus in locis Aegypti nascatur. fol. 41. a
Stratiotum quomodo Aegyptij atque Arabes

I N D E X.

- Arabes appellant.* fol. 41. a
Stratiotes ad sistendam quencumque humoris fluxionem multum valere. fol. 41. a
Stratiote ad quos morbo Aegyptij utantur. fol. 41. a
Stratiotis facultas, & usus. fol. 41. a
Sirabo balsamū ait in Arabia nasci. fol. 65. a
Stramonij usus. fol. 52. a
Styrax in Creta Insula. fol. 57. a
Succo ex prunis Sylvestribus Italos pro acatia ui. fol. 4. b
Succus acatiae quomodo ab Aegyptijs paratur. fol. 4. b
Succi acatiae praecipuae uires. fol. 5. b
Succus acatiae vsus apud Aegypt. fol. 6. a
Succ' acatiae quos morbos sanet. fol. 5. b
Succi fructuum paliuri athenei usus. fol. 7. b
Sues liene carere qui cibum in uasis à Tamarisco paratis cibum assumunt. fol. 13. b
Suffitus ex seminibus urticae ad promouendos menses. fol. 51. b
Sycomori descriptio. fol. 8. b
Sycomori Gal. meminit. fol. 8. b
Sycomorum esse insitionem fici supra morum. fol. 8. b
Sycomorum cur in arenosis Aegypti locis Deus produxerit. fol. 8. b
Sycomorum apud Matharea nunc viuere, quem olim Christum Seruatorem nostrum puerulum occultasse, Aegyptij dicunt. fol. 9. a
Sycomorus secundissima arbor. fol. 9. a
Sycomorus fructus non fert nisi prius verberibus multis laceretur. fol. 9. a
Sycomorus quo propagetur. fol. 9. a
Sycomori ficuum usus, & utilitas. fol. 9. a
Sycomori Ichon. fol. 9. b
Syrupum ex dactylis immaturis Aegyptij parant, atq; eius usus. fol. 11. a
- T
- T** *Alla quid.* fol. 51. a
Tamarindi arboris descriptio. fol. 15. a
Tamarindum Arabes vocant Derelside. fol. 15. a
Tamarindi folia solē sequi. fol. 15. a
Tamarindi arborem alii in Deserto. D. Macharij. fol. 15. a
Tamarindi foliorum usus. fol. 15. a
Tamarindorum siliquas condiri ad usū viatorum per Africae loca. fol. 15. a
Tamarindorum pulpae usus. fol. 15. a
Tamarindi arboris Ichon. fol. 15. a
Tamar dactyli sicci maturi. fol. 15. a
Tamariscus Italiae qui ignotus. fol. 13. b
Tamariscus sylvestris ubi proueniat. fol. 13. b
Tamariscus domestica quibus in locis proueniat. fol. 13. b
Tamarici arboris descriptio. fol. 13. b
Tamarici fructus, qui. fol. 13. b
Tamarici arboris usus. fol. 13. b
Tamarici foliorum utilitas. fol. 13. b
Tamarici Ichon. fol. 14. b
Theophrastus de balsamo. fol. 65. b
Theophrastus recte carpobalsamum descripsit. fol. 75. b
Theophrastum et Dioscoridem de loco deceptos. fol. 47. a
Theriaca huius temporis cur ea, quae antiquitus parabatur, sit imperfectior. fol. 61. a
Theriacam huius temporis demorsos à serpentibus non curare. fol. 61. a
Theriaca huius temporis nemo venenatos curare confidit. fol. 61. a
Thymi Cretensis descriptio. fol. 56. b
Thymus secundus Cretae inuentus. fol. 56. b
Tymbra. fol. 56. b
Turcas, & Arabes omnes affirmare innu-

I N D E X.

- innumeras balsami plantas omnia
Arabiae culta & inculta loca
alere. fol. 67. a
- Turcarum Rex unde plurimum opo-
balsami habeat. fol. 74. b
- Turcae quomodo angurijs vtantur ad
cibum. fol. 45. a
- Tumores duros sesamum sanare .
fol. 37. b
- Tussientibus conferre oleum gelsimi-
num. fol. 3. b
- V
- V**enenatis opobalsamum auxilio
esse. fol. 23. a
- Virgarū balsami descriptio. fol. 77. a
- Visci ex fructibus Sebesten prepa-
ratio. fol. 12. a
- Visco ad quos morbos Aegyptij utan-
tur. fol. 12. a
- Visci facultas atque vsus. fol. 12. a
- Vrtica quae Alexandriae provenit .
fol. 51. b
- Vrticae seminum vsus. fol. 51. b
- Vteri duritiem sanari bammia .
fol. 38. a K
- Vzeg arboris descriptio. fol. 17. a
- Vzeg esse Lycium Indum. fol. 17. a
- Vzeg vel Lycij Indi Ichon. fol. 14. a
- X
- X**ilobalsami cognitio. fol. 77. a
- Xilobalsamum citò odorem &
saporem omnem relinquere , &
quamobrem fiat. fol. 77. a
- Xilobalsamum ex Bellonio venale
idem esse cum Aegyptio. fol. 79. b
- Xilobalsami vsus Aegyptijs noti.
fol. 23. b
- Z
- Z**assunt folia palmarū. fo. 11. a
- Zatar endi descriptio , & vsus .
fol. 40. a. K
- Zatar endi Ichon. fol. 40. a. K
- Zebet album nasci & mox turbari .
fol. 71. a

F I N I S.

ERRATA SIC CORRIGITO.

Fol. 1. b, lin. 4. producant. fol. 3. b, lin. 22. quam. fol. 4. b, lin. 24. Nouembrio scilicet. fol. 7. a,
lin. 26. conuorum & lin. 37. vsus. fol. 8. b, lin. 35. inuincendum fol. 10. a, lin. 20. sapore aspero.
fol. 15. a, li. 35. cœcitas, ad hepatisq. fl. 17. a, lin. 34. rubiscitè & li. 27. illitā. fol. 18. b, li. 6. esse
prouentum audito. lin. 7. copiosissima est. fol. 19. b, lin. 1. massa, & lin. 8. AEGIPTIVM. fol. 20. b,
lin. 19. Beatissime. fol. 21. a, lin. 35. Arabum. & b, lin. 3. recta uia. fol. 22. a, lin. 12. leueq. & lin.
25. in melleum fol. 23. a, lin. 7. ad eosq. fol. 24. a, lin. 13. receptam. fol. 27. a, lin. 21. similem fol.
28. b, lin. 21. tantum utuntur. fol. 31. b, lin. 1. Phasolo. & lin. 13. gestara, & lin. ibi infesta. &
lin. 17. hypochondrijs, & 18. ea fol. 32. b, lin. 24. fructuum, & 35. viriusque fol. 33. b, lin. 7. pro-
ximas. fol. 35. b, lin. 5. humido, & b, palisiri fol. 37. a, k, lin. 11. elchebir. fol. 38. k, a, lin. 22. dolēs.
fol. 39. a, k, lin. 5. leucoris. fol. 37. b, lin. 8. siris. fol. 38. a, lin. 15. nostrorum. et 21. lectione. fo. 40. a,
lin. 18. M. siris. & b, lin. 11. At. & 16. capitis. fol. 41. a, lin. 8. latiora. & lin. 34. stratiotem fol.
42. b, lin. 7. titha, & 8. illorum medulla. fol. 43. b, lin. 4. prouenit porraceis, & 9. radices nigra. &
22. ortopnæ & 24. & articulorum. fol. 44. b, lin. 4. quoddam fol. 46. b, lin. 6. florumque fol. 47.
a, lin. 6. communis graminis. b, lin. 2. neiemelmsalib. fol. 48. a, lin. 8. parum. & b, lin. 10. calidum
exhibent. fol. 49. b, lin. 1. Secamonè. de. et lin. 11. Scapum. fol. 51. b, lin. 3. pulcherrima, & lin. 36.
per os sumentes. & lin. 38. homines est in usu. fol. 52. a, lin. 11. folijs. & lin. 23. calidum, & lin.
23. cherades. & 24. lomento. & 30. cheradas, & 32. profunde, & b, lin. 6. exhibeant. & lin. 23.
Khan. & lin. 31. rhododendro. fol. 53. b, lin. Bunnro. fol. 54. a, lin. 27. con.

